0/2. 24/12 31.

PHÆDRI

AUGUSTI CÆSARIS

LIBERTI,

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBRI QUINQUE:

INTERPRETATIONE ET NOTIS

ILLUSTRAVIT

PETRUS DANET,

ACADEMICUS,

JUSSU CHRISTIANISSIMI REGIS,

IN USUM SERENISSIMI DELPHINI.

ADJICITUR

Fabularum APPENDIX, nuperrimè ex MS. veteri descriptarum à Marquardo Gudio.

LONDINI:

PROSTANT APUD W. ET W. GINGER, T. N. LONGMAN, B. LAW, ET G. WILKIE.

1797.

Fredericus Henericus Bath accepit
hunc librum februarii vicesimo quinto
anno domini 1812.

SERENISSIMO

DELPHINO.

SI quis hoc opus ſolo ex nomine, vel autorem operis ex unâ fortuna æſtimabit, SERENISSIME PRINCEPS, *putabit fortaſſe me vel ſapientiæ tuæ non meminiſſe, vel dignitatis; qui Fabulas offeram Tibi, et velim Te in ſummâ altitudine gloriæ collocatum cum Liberto fabulari. Si tamen vel de his Fabellis, vel de Scriptore Fabellarum judicabis, non ex illorum ſenſu, parum ſano et integro, ſed ex illo guſtu acutiſſimo, qui Tibi eſt innatus ac ingenitus, ſic opus ipſum ſuſcipies, ſic autorem ipſum complecteris, ut putes nec operis tenuitatem tuæ ſapientiæ, nec autoris humilitatem dignitati tuæ poſſe quidquam officere.*

Non dubitabis profecto, SERENISSIME PRINCEPS, *cum eo liberto confabulari, cui ad Auguſtum Imperatorem erat aditus perfacilis, cuique ſua virtus, non libertatem modò, ſed opes, honores et ſummorum Principum amicitiam conciliavit; qui non minùs habuit fiduciæ ut mores diſſolutos carperet Optimatum, quàm artis ne exulceraret animos; qui ita fuit accommodatus ad erudiendam plebem propter ſimplicem et quaſi nudam Apologorum venuſtatem, ut digniſſimus fuerit Imperatorum amicitiâ et conſuetudine propter excelſam quandam et politiorem, tum vitæ, tum ſententiarum elegantiam.*

Sic age cum Phædro, ut Athenienſes et Romani terrarum domini ſolebant agere cum ſervis, quibus inter Sa-

turnalia dabant aliquam ludendi ſecum, epulandi, colloquendi, imperandi poteſtatem. Neque verò, quanquam ille eſt Fabularum artifex, habebis comitem indignum Tui. Quot enim edidit Fabulas, tot Satyræ ſunt in quibus vel abſtruſioris Philoſophiæ utiliſſima capita jucundiſſimè tractavit, vel callidè adumbravit ætatis ſuæ corruptiſſima tempora, et conatus eſt, ſermone belluis attributo, homines emendare. Provocavit eos ad ipſum naturæ tribunal, ut quod in ſe mali aut boni nolebant agnoſcere, id in feris contemplati fugerent aut optarent. Nam quis in cane, fidem; in agno, lenitatem; in formicâ laboris aſſiduitatem commendari audiat; nec in homine damnet continuò perfidiam, crudelitatem, ignaviam? Aut quis accuſet in lupo rapacitatem; dolos in vulpe; in leone ſævitiam; nec iſta omnia in unum ſæpe hominem confluxiſſe indignetur?

Quòd ſi referre volueris animum, SERENISSIME PRINCEPS, *ad illas rerum imagines, cognoſces totam de moribus diſciplinam, totam civilem ſcientiam iis contineri, quarum alter vitam debet omnium informare; utraque tuam. Cogita enim, et ipſe tecum reputa, quot et quantis virtutibus inſtructum eſſe Te oporteat, ut teneas Regni Chriſtianiſſimi clavum, et Parentis tui ſedem tantâ æquitate ſtabilitam, tot victoriis conſpicuam, tot auctam Provinciis. Debes Te Gallis, quorum ut ſummus eſt in ſuos Reges amor, ſumma veneratio, ita ſummam neceſſe eſt eſſe Regnum in regendis illis pietatem, integritatem, æquitatem. Sedebis in luce Europæ, in oculis clariſſimi Imperii, atque in auribus univerſarum latè gentium ac nationum poſitus. Intuebitur in Te incredibilis civium et populorum, cum ſociorum, tum etiam hoſtium multitudo. Convertent ſe tuos ad nutus infinitæ urbes, innumerabiles Provinciæ, ac virtutes omnes tuas tanquam ex edito quodam Theatro ſuſpicient.*

Accedit ad hanc difficultatem, SERENISSIME DELPHINE, *ſuſtinenda Tibi Ludovici, bello et pace Maximi, fama, tantarum et tot virtutum ſplendore collecta. Vides quàm ſit ejus longè latéque diffuſum nomen; vides quo vultu, quo ſupercilio Gentes omnes, Civitates, Principes, Imperatores, Europam denique totam ſolus convertit et commovet; Quantâ armorum ſuorum felicitate modò ſuos tegit, modò laceſſit improbos, modò ſe et Regnum laceſſitus ulciſcitur! Quàm facilè inconſtantiam fortunæ conſiliorum prudentiâ moderatur, et victoriæ jura per ſua caſtra, quorum numero terras et maria occupat, ſic dividit et partitur, ut uni Ludovico victoria videatur ubique laborare. Auſpicis quâ fortitudine contra exteros, quâ fide pro ſociis, quâ humanitate cum ſuis omnia gerere conſuevit.*

Hanc Tibi viam, SERENISSIME PRINCEPS, *Ludovicus aperuit. Te ad has laudes, quaſi quadrigis volantem admiramur. Tuum eſt illud curriculum, in quo inſiſtere, ut ſummopere glorioſum eſt, ita arduum atque difficile. In hac autem dignitate quos alios autores agendi et regnandi ſapientiùs conſulas, quos ſequare tutiùs, quàm qui licet mortui, Principes tamen etiamnum admonent, neque poſſunt adulando decipere. Sunt enimverò in aula Regum verſuti innumeri homines, diuturnâ conſuetudine ad ſervilem aſſentationem exercitati, qui Principi, non ex animo, ſed ſui commodi gratiâ, famulantur. Norunt illi ſolas fortunæ vias, nihilque ejus causâ prætermittunt; et quoniam eorum cupiditati veritas adverſatur, ſolent illam ab acceſſu Principum procul amandare.*

Ne committe, SERENISSIME PRINCEPS, *huic hominum generi partem ullam exiſtimationis tuæ. Monitores adhibe potiùs, quos olim Socrates Regibus offerebat. Antiquos intelligo ſcriptores, qui Principibus præferunt facem; qui dubitantes confirmant, errantes revocant;*

et adeò non adulantur, ut egregiâ fidelitate et acerbitate ſalutari impunè plerumque ſæviant. Jam verò cùm multi ſunt ejuſmodi ſcriptores, tum nullus ferè eſt utilior Tibi quàm Phædrus. Fabellas habet cum philoſophiæ præceptis miro quodam artificio conjunctas, in quibus nativus rerum depictarum lepos ad excellentem morum diſciplinam ſic acceſſit, ut nec præceptorum ſeveritas, elegantiæ fabularum, nec fabularum exilitas, præceptorum majeſtati detrahat quidquam.

Has ergo fabulas, SERENISSIME PRINCEPS, *diurnâ manu, has nocturnâ verſabis; eóque diliges vehementiùs, quòd non tam mea, quàm Illuſtriſſimi Ducis* MONTAUSERII *manus offerat. Ille vires mihi, ille ſuppeditavit animos, ille impulit ut auderem hâc in parte ſtudiorum tuorum Tibi prodeſſe quodammodo. Tu fave novo huic labori, quem et eo jubente ſuſcepi, et te annuente confeci. Erit hæc meorum votorum ſumma, ſi videbor obſequio te non inani coluiſſe, ſed contuliſſe aliquid ad excolendum tanti Principis ingenium, in quo fortunam Imperii Chriſtianiſſimi, ſpem Maximi Regis, Gallorum vota, totius Orbis expectationem Deus Optimus Maximus feliciſſimè depoſuit.*

Tibi Devotiſſimus

PETRUS DANET.

PRÆFATIO.

PARUM cordati ſapienteſque videntur ii, qui Fabularum vel audito nomine, faſtidio delicatiſſimo ſtatim afficiuntur, et ab illis, ut à puerilibus oblectamentis, toti abhorrent. Etenim faciunt intelligendo, nihil ut intelligant, cùm tam auſterâ et inſolenti fronte utiliſſimum vitæ humanæ commentum audent improbare. Enimverò naturam humanæ mentis ſi velis penitùs introſpicere, vim quandam in ea deprehendes cum infirmitate conjunctam, unde omne Fabularum genus, ſeu humani ingenii commenta habent originem: et vis quidem efficit ut veritatis lucem contempletur; infirmitas contrà, ut ipſius ſplendorem ſuſtinere vix poſſit. Hinc eſt quòd Ægyptii veritatem hieroglyphicis; Philoſophi numeris; Poëtæ fabulis: Oratores figuris; ipſi etiam vates Divino afflati Spiritu allegoriis; imo et ipſe Chriſtus, hoc eſt, ipſa Sapientia, involutam parabolis quaſi velis quibuſdam poſteris tranſmiſerunt. Nimirùm imbecilliores ſunt hominum oculi propter naturæ pravitatem, quàm ut totam veritatis lucem ferre valeant; et neſcio quo fato ipſa veritas minùs, quàm veritatis umbra blandiatur. An quia plus nobis arridet, cùm noſtro labore detegitur, et eruitur ex Ænigmatum involucris? An quia tanta eſt in hominibus perverſitas, tanta mentis depravatio, ut qui amant lucentem veritatem, oderint idem ipſi redarguentem; neque veritati

pateat ullus ad eorum mentes, nisi per quosdam quasi cuniculos accessus.

Origo Fabularum.

His rebus permoti viri, quos habuit Antiquitas clarissimos, fabulas commenti sunt, quò universa Philosophiæ præcepta traderent, et quò mentes hominum à pictura imaginibusque virtutum, ad rem, veritatemque traducerent. Potuêre quidem viri in omni disciplinarum genere versati, Philosophiæ præcepta stilo asperiore, et angustis concisisque disputationibus explicare, qui mos fuit omnium Philosophorum: At ingeniosissimi humani animi exploratores, cum viderent nihil quicquam perfeciſſe Philosophos, nisi ut demum et vituperarentur à plebe, cujus ab intelligentia veritatem longissimè disjunxerant; et contemnerentur à principibus, quorum ad gustum eandem non satis accommodaverant: Cogitârunt hanc esse fabularum integumentis involvendam, ut ab ejus accessu, nec rerum excelsitas plebeculam, nec præceptorum acerbitas principes removerat.

Utilitas Fabularum.

Nemini enim non debet esse persuasum plus profuisse humano generi hoc scriptorum genus, quàm Chrysippos et Crantores; atque homines meliùs fuisse fabulis et exemplis, quàm præceptis Philosophiæ, commonitos. Nuda quippe illa docendi præcipiendique ratio, quæ Philosophis nimirùm familiaris est, teneriores aut vitiosos animos ferè offendit; fabularum verò Ludus tum jucundiora monita virtutis efficit, tum humanas mentes à vitiis avocat securiùs.

Lucr. lib. 1. et 4.

Et veluti pueris absynthia tetra Medentes
Cum dare conantur, prius oras pocula circum
Contingunt mellis dulci flavoque liquore,
Ut puerorum ætas improvida ludificetur

Labrorum tenus: interea perpotet amarum
Abſynthî laticem, deceptaque non capiatur,
Sed potiùs tali facto recreata valeſcat.

Et verò Græci fabulatores hanc ſcribendi formam poſt Ægyptios ſequuti ſunt, quâ poſſent in ſui ſæculi mores corruptos impunè quaſi per ludum invehi, et quâ manſuefacti homines et exculti à rudibus, tetriſque factis, ad elegantiora honeſtioraque defluerent. Si enim ſumma ſummorum virorum exempla propoſuiſſent hominibus ad imitandum, infirmitatis excuſatione ſe defenderent; quam ſanè habent nullam, quoties animadvertunt ea præſtari ab apibus et formicis, quæ ipſi ſe poſſe negant; ea quoque vitari quæ ipſi admittere non erubeſcunt. Id ſanè ſentiebat divinus Plato, qui fabulas commendavit maximè, cum hortatus eſt nutriculas, ut pueris fabulas narrarent, animoſque illorum diligentiùs fabulis quàm corpora ipſa manibus informarent. Τὰς δὲ ἐκκριθέντας πείσομεν τὰς τροφὰς τε καὶ μητέρας λέγειν τοῖς παισὶ, καὶ πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν τοῖς μύθοις πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσί. Plato lib. 2. de Repub. Facile enim intelligi poteſt, ſatius eſſe teneras mentes effingere priùs ad verum et ad bonum, quàm in partem alterutram deteriorem inclinarint, unde poſteà niſi labore multo deduci ac deflecti nequeant; quod præſertim fit apologis, qui primâ ſpecie pro vilibus nugis habentur, at reverà prudentibus conſiliis vitam inſtituunt. In iis enim cùm animalium dotes aut vitia explicantur: diverſa continuò hominum ingenia deteguntur. Cùm commendatur in agno ſimplicitas; in formica, laboris conſtantia; fides in cane; commendantur in primis hæ virtutes in homine: Cùm verò redarguitur in lupo furor, et rapacitas; adulatio, fraudes, et alia hujuſcemodi vitia in vulpe; monetur quiſque noſtrum ut ab

his quàm maximè abhorreat. Poteſt igitur unuſquiſque ſuam in his apologis imaginem propriis ac nativis expreſſam coloribus contemplari, ſuam quodammodo indolem recognoſcere; et ad illos ut ad ſpeculum minimè fallax vitam conformare.

Autores Fabularum.

Neque mirum adeò tot numerari ſcriptores fabularum inter præſtantiſſimos viros qui olim floruêre. In hoc ſcribendi genere Græci Ægyptios habuêre duces, qui per hieroglyphicas imagines, animi ſenſa et res ipſas tanquam literis exprimebant. Fuit Æſopus ex inſulâ Samo admodùm ingenioſus fingendorum apologorum artifex, à quo omnes poſtea apologi dicti ſunt Æſopii. Taceo Heſiodum qui fabuloſos deorum ortus carmine cecinit: omitto Porphyrium qui, teſte Euſebio, libros compoſuit in quibus fictitias deorum genealogias inſtituerat; prætereo innumeros alios fabulatores, ut Orpheum, Muſæum, quorum opera cum illorum nominibus penè interierunt, è quibus tamen Ovidius ſuas in varias mutatorum corporum formas deprompſit argumenta. Nullus ferè fuit inter antiquos Poëtas, aut hiſtoriæ ſcriptores, tum Græcos, tum Latinos, qui non aliquid fabularum ſuis operibus inſeruerit. Teſtes ſunt locupletiſſimi Homerus, Heſiodus, Ennius, Horatius: Verùm nullus hoc ſcribendi genus uſurpavit ex inſtituto, præter Æſopum, in his jocis fingendis facile principem; et ab illo deinde Phædrum, qui diu latuit ignobilis, culpâ et incuriâ temporum; quique noſtrâ ætate rediit ad maximum ſplendorem curâ et vigiliis Fratrum Pithœorum. Ingens ſanè beneficium toti rei literariæ contulerant ſummi illi viri, cum Phædri apologos publici fecêre juris. Nemo enim non ſentit florente adhuc linguâ Latinâ ſcripſiſſe Phædrum, ſuaſque fabulas con-

ſperſiſſe optimis et ad vitam utiliſſimis ſententiis. Non eſt verò quod reprehendant nonnulli Phædrum, ut minùs religioſum in obſervandis numeris, et Legibus carminis Iambici: nam uſus eſt fortaſſe ille comicorum licentiâ, neque tantâ putavit religione retinendos eſſe numeros, dum purè et emendatè loqueretur. Quo in ſtudio adeò nemini cedit, ut apud veteres fuerit nemo, qui haberet ingenium ad illam Terentii lenitatem magis factum quàm Phædrus. Et verò neceſſe fuit eum hoc uti genere ſcribendi tenero et ſuavi, magis quàm gravi; cùm ea ſit Apologorum natura, ut ſermone non debeant, niſi facili, niſi molli, niſi ſimplici tractari. Quamobrem adhibere maluit Iambos in ſcribendis fabulis, quòd hoc metri genus à quotidiano et naturali ſermone recedat minùs; atque adeò ab ipſa quaſi natura, ſi creditur Ariſtoteli, appoſitum et comparatum ſit.

Jam ſi quis erit qui quærat hujus novæ editionis occaſionem, quæ me cauſa impulerit, ut ad Phædrum de novo excudendum, hoc tempore accederem; is ſi me ſatis audiet, fatebitur nullam potuiſſe contingere, tum magis honorificam mihi, tum literis perdiſcendis utiliorem. Ubi primùm per illuſtris DUX MONTAUSERIUS inſtituendo Sereniſſimo DELPHINO fuit à Sapientiſſimo Rege præpoſitus, eò ſtudia cogitationeſque contulit, ut in erudiendâ mente, et informandis moribus teneri Principis, Rempublicam literarum erudiret, ornaret, amplificaret. Nimirum vir ille præſtantiſſimus ut erat in omni varietate diſciplinarum excellens, et quicquid otii, vel defendenda patriæ ſalus, vel propaganda Principis gloria reliquerat, id omne collocârat in celebrandis et recolendis artibus iis, quas alii ſine ſummo et quaſi ſempiterno otio non facilè perveſtigant, intelligebant in autoribus Latinæ

linguæ cóntineri multa quæ ad vitam rectè componendam maximè conferrent; verùm ut ad illos autores pervolvendos, facilior, et mollior aditus haberetur, vidit multa in eis ineſſe, quæ, quanquam ab interpretibus penè innumeris fuêre tractata, ſunt tamen aut obſcuriora, aut minùs cohærentia, aut non ſatis explicata; quæque adeò illuſtrari verbis, explicari notis oporteret, ne puerilium animorum impetus, occurrentibus difficultatibus quàm plurimis in horum librorum lectione, retardaretur. Cogitavit primus, eâ vi ac ingenii luce quâ præſtat, id certiùs effici non poſſe, quam continuâ quadam interpretatione Autorum, maximè vero Poëtarum; et adjectis quibuſdam notis, iiſque brevibus, ad ſingula loca, in quibus petita vel è Grammatica, vel ex Hiſtoria, vel aliundè difficultas invenitur. Facit enim interpretatio ut præpoſtera et inter ſe implicata verba in nativum ordinem digerantur. Faciunt autem notæ, ut obſcura illuſtrentur, et abſtruſa pateant; facit demùm notarum brevitas, ut earum reſcindatur importuna luxuries. Atque hæc fuit conſilii mei ratio, cum, jubente Illuſtri Duce Montauſerio, ut antea Dictionarium condendum, ſic hodie ſuſcepi Phædrum explanandum. In quo Montauſerii mentem utrum fuerim aſſecutus, aliorum erit, non meum judicare.

Nec mediocri fuit adjumento atque incitamento Clariſſimi BOSSUETII autoritas et conſilium, quem ad ſumma omnia mente et animo videtur natura genuiſſe, ars effinxiſſe, ſtudium et exercitatio perfeciſſe: cujus fuit laus quædam ſingularis et penè propria, ut in infinitâ literarum, tum ſacrarum, tum prophanarum multitudine perinde excelluerit, ac ſi in una ſolummodo diſciplina ſtudium omne ſuum poſuiſſet; quem ut inter doctiſſimos eloquentia, ſic

doctrina inter eloquentiſſimos tantâ felicitate ſemper extulit, ut eum nec in aula regia ſine incredibili voluptate, nec in ſubſelliis Theologicis ſine maxima admiratione, quiſquam audiverit: quem denique poſtquam LUDOVICUS MAGNUS LUDOVICO FILIO PRÆCEPTOREM perhonorificè acciverit, quotidie videmus negotia cum otio, otium cum negotiis tantâ induſtriâ conjungentem, ut apud eum nihil tumultus aulæ tranquillitati ſtudiorum, nihil ſtudendi aſſiduitas obſequiis et muneri præſtando detrahat quicquam. Ille ſimul ac cognovit conſilium Ducis Montauſerii utile Delphino, dignum Rege Ludovico, literarum gloriæ, et Galliarum ſplendori peropportunum, non ceſſavit hortando impellere, ut quæ tanti operis pars mihi obtigiſſet, quâ poſſem diligentiâ perficerem. Atque hoc etiam opus noſtrum mirè promovit Nobiliſſimus HUETIUS, qui in omni doctrinæ genere, tum laboris contentione, tum felicitate ingenii, eo progreſſus eſt, ut quærenti defuerit orbis ſcientiarum; ſic univerſas eruditionis opes exhauſit, ut non ipſi quemadmodum aliis tempus ad diſcendum, ſed materia et res ipſæ defuiſſe videantur. Profectò non tam eſt unus è doctis Huetius, quam viva quædam et ut ita dicam ambulans Bibliotheca, quam ſcientiarum exemplar et ſpecies ipſa doctrinæ: Adeo ſumma, infima, recondita, obvia in numerato habet, et quaſi ad manum. Tot tamque eximiis diſciplinis conciliatricibus regum maximo ſapientiſſimoque Ludovico regi Chriſtianiſſimo innotuit, et ab eo vocatus in partem glorioſiſſimi ſanctiſſimique muneris, quo per optimam, et accuratiſſimam Sereniſſimi Delphini inſtitutionem gentium propè infinitarum ſaluti et felicitati conſulitur.

PHÆDRI VITA.

AT quoniam videtur tua intereſſe, Lector, vel maximè ſcire quis fuerit Phædrus, eam rem brevi proloquar. Si quæ olim à Suetonio de Poëtis, Philologis et Grammaticis Latinis conſcripta fuerant, ea ad nos integra perveniſſent, Phædrum certè noſſemus melius: neque enim mihi credibile eſt, eum fuiſſe prætermiſſum à Suetonio, qui tantâ diligentiâ veterum illorum perquiſierat vitam, et ad poſteros, niſi invidiſſent fata, tranſmiſerat. Phædri meminêre Martialis et Avienus, quorum hic Theodoſio imperante floruit. Sed nihil præter memoriam tanti viri nobis reliquerunt. Quare ſibi ipſi facem præferat Phædrus, ſuæ ſibi vitæ ſcriptor ſit ac teſtis. Thrax fuit, quod hominum genus primis temporibus, et diſciplinarum artiumque cognitione, et ſeverâ morum diſciplinâ fuit excultum. At, ut miſera eſt humanarum conditio rerum, tanta illos temporum decurſu barbaries fœdavit, ut, ſi Thucydidi credimus, nihil Thracibus crudelius fuerit, efferatius nihil: hæc tamen feritas et barbaries nihil obfuit Phædro ad præclaram artium cognitionem contendenti. Conditione ſervus fuit, quod ipſi vitio dari non debet, cùm ſervitus fuerit ipſi communis cum Æſopo, Terentio, et aliis præſtantibus ingeniis. Quâ autem occaſione Romæ in domo Auguſta ſervierit, non omnino patet. Conſtat ſolummodo, eum ob elegantiam ingenii morumque ſuavitatem fuiſſe manumiſſum: unde illius opus inſcribitur PHÆDRI AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI. Vixit ætate Octaviani Cæſaris ac Tiberii, quanquam et potuerit ad Caii uſque tempora perveniſſe, cum

multùm ſenex vixerit, ut ipſe docet fabula libri quinti de venatore et cane ſenio debili. Fuêre ipſi inimici non pauci, quorum contumeliis perſæpe jactatus eſt, ut probant frequentes illius querelæ. Hos inter fuit ipſi infenſiſſimus Sejanus, penes quem tum temporis erat autoritas ſumma, teſte Suetonio. De illo ſic Phædrus conqueſtus eſt:

Quod ſi accuſator alius Sejano foret,
Si teſtis alius, judex alius denique;
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delinirem remediis.

Libros Fabularum ſcripſit quinque, quorum tres conſecrat Particuloni, Phileto, et Eutycho, quos omnes arbitror pileata capita fuiſſe. Jam nihil eſt quò te ampliùs morer (Amice Lector) quod te moneam habeo jam nil, niſi ut te hoc ſæculo felicem, felices literas, feliciſſimos literatos viros prædices, qui Delphini ſtudia ſic poſſunt adjuvare, ut publica omnium ſtudia promoveant; ſic in hodierni temporis famam et utilitatem adlaborant, ut in ſempiternam gloriam adlaborent. Fruere his bonis quæ tibi largitur verus ætatis noſtræ Mœcenas MONTAUSERIUS, qui jamdudum ivit in literarum plauſum, et cujus nomen vivet,

Latinis dum manebit pretium literis.

TESTIMONIA

DE

PHÆDRO.

PHÆDRUS ipſe de ſe, lib. 5. ad Particulonem:

Chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis.

Et lib. quarto Particulonem et alios alloquens:

Veſtras in chartas verba transfertis mea.

MARTIALIS 3. Epigram. 20. de Canio:

An æmulatur improbi jocos Phædri.

AVIENUS in Præfatione Fabularum quas edidit.

Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſolvit.

LIPSIUS ad Senec Conſol. Polyb. cap. 27.

Phædrus, Tiberii Libertus, jam considerat logos Æſopi;
Et *Pulcherrimis verſibus latinos fecerat, qui extant.*

LAUR. PIGNORIUS. Epiſt. 13.

Etiam ego venire poſſim in literarum plauſum, velut loquitur elegantiſſimus Fabulator Phædrus.

DEMSTERIUS ad Roſinum Antiquitatum Romanarum ſcriptorem,

Phædrus Thrax, Tiberii Libertus, Fabularum luculentus ſcriptor.

ÆTAS PHÆDRI,

Ex Ger. Joan. Voſſio de Poëtis Latinis.

Sub Tiberio vixit Phædrus Thrax Auguſti Cæſaris Libertus, et qui ſe Auguſtum dicat vidiſſe jus dicentem, et Bathyllum Cilnii Mæcenatis libertum ſaltantem.

PHÆDRI FABULARUM

INDEX.

Prior numerus Librum, alter Fabulam denonat.

A.

ÆSOPUS ad Garrulum, 3. 19
Æsopus interpres testamenti 4. 4
Æsopus ludens, 3. 14
Æsopus et Petulans, 3. 5
Æsopus et Rusticus, 3. 3
Agnus à Capella nutritus, 3. 15
Anus ad Amphoram, 3. 1
Apes et fuci, vespâ judice, 3. 13
Aquila, cornix, et testudo, 2. 6
Aquila, felis, et aper, 2. 4
Arbores in deorum tutela, 3. 17
Asinus egregie cordatus, 1. 15
Asinus et galli, 3. 20
Asinus et leo venantes, 1. 11
Asinus irridens aprum, 1. 29

C.

CÆsar ad Atriensem, 2. 5
Calvus et musca, 5. 3
Canes famelici, 1. 20
Canis et crocodilus, 1. 25
Canis et lupus, 3. 7
Canis fidelis, 1. 23
Canis natans, 1. 4
Canis parturiens, 1. 19
Canis, thesaurus, et vulturius 1. 27
Canum legati ad Jovem, 4. 17
Capellæ et hirci, 4. 15
Cervus cornibus impeditus, 1. 12
Cervus et boves, 2. 8
Cicada et noctua, 3. 16

D.

DEmetrius et Menander, 5. 1
Duo calvi, 5. 6

INDEX.

E.

Epilogus ad Eutychum, 4. 25
Equus et aper, 4. 3
Eunuchus adimprobum, 3. 11
Ex sutore medicus, 1. 14

F.

Formica et musca, 4. 23
Frater et soror, 3. 8
Fur aram compilans, 4. 10

G.

Graculus superbus, 1. 3
Gubernator et nautæ 4. 16

H.

Hercules et Plutus, 4. 11
Homo et asinus, 5. 4
Homo et canis, XXIV. 2. 3
Homo et colubra, 4. 18

I.

Invidia virtutum comes, 2. 9

L.

Leo regnans, 4. 12
Leo sapiens, 2. 1
Leo senio confectus, 1. 21
Lupus et agnus, CXV. 1. 1
Lupus et grus, CXL. 1. 8
Lupus et vulpes, judice simio 1. 10

M.

Margarita in sterquilinio 3. 12
Milvius et columbæ, 1. 31
Mons parturiens, 4. 22
Muli et latrones, 2. 7
Mulier parturiens, 1. 18
Musca et mula, 3. 6
Mustela et homo, 1. 22
Mustela et mures, 4. XXVII

N.

Naufragium Simonidis, 4. 21

O.

Occasio depicta, 5. 8
Ovis, canis, et lupus, 1. 17
Ovis et cervus, 1. 16

P.

Panthera et pastores, 3. 2
Passer et lepus, 1. 9
Pavo ad Junonem 3. 18
Pera, 4. 9
Phædrus de fabulis 4. 20
Phædrus in Fabularum Æsopiarum censores, 4. 6
Princeps Tibicen, 5. 7

Prologus ad Particulonem, 5
Prologus, Æsopus, 1
Prologus, exemplis, 2
Prologus, joculare, 4
Prologus, Phædri, 3
Pugna murium et mustelarum, 4. 5

R.

Rana rupta, 1. 24
Ranæ ad Solem, 1. 6
Ranæ metuentes taurorum prælia, 1. 30
Ranæ Regem postulantes, 1. 22
Repente calvus, 2. 2
Res gesta sub Augusto, 3. 10

S.

Scurra et rusticus, 5. 5
Simii caput, 3. 4
Simonides à Diis servatus, 4. 24
Socratis dictum, 3. 9

T.

Taurus et vitulus, 5. 9

V.

Vacca, capella, ovis et leo, 1. 5
Venator et canis, 5. 10
Viatores et latro, 5. 2
Vipera et lima, 4. 7
Vulpes et aquila, 1. 28
Vulpes et ciconia, 1. 26
Vulpes et corvus, 1. 13
Vulpes et draco, 4. 19
Vulpes et hircus, 4. 8
Vulpes et uva, 4. 2
Vulpes ad Personam tragicam, 1. 7

INDEX

SENTENTIARUM ad FABULAS

PHÆDRI.

LIBER PRIMUS.

Facile est opprimere innocentem, I. 1
Minima de malis, I. 2
In propria pelle quiesce, I. 3
Avidum sua sæpe deludit aviditas, I. 4
Potentioris societatem fuge, I. 5
Improborum improba soboles, I. 6
Stultorum honor inglorius, I. 7
Malos tueri haud tutum, I. 8
Ne insultes miseris, I. 9
Mendaci ne verum quidem dicenti creditur, I. 10
Ridicula in imbelli virtutis ostentatio, I. 11
Utilissimum sæpe quod contemnitur, I. 12
Laudatore nihil insidiosius, I. 13
Fallax vulgi judicium, I. 14
Pauper dominum, non sortem mutat, I. 15
Fidejussorem infidum cave, I. 16
Calumniatorem sua pœna manet, I. 17
Horret quisque adire locum ubi læsus est, I. 18
Omnem aditum malis præcludito, I. 19
Stultitia plerumque exitio est, I. 20
Miser vel ignavissimo cuique ludibrio est, I. 21
Qui alteri suam ob causam commodat, injuriâ postulat id gratiæ apponi sibi, I. 22
Suspecta malorum beneficia, I. 23
Potentes ne tentes æmulari, I. 24
Rete ne tendas accipitri et milvio, I. 25
Par pari refertur, I. 26
Avarus suus sibi carnifex est, I. 27
Ne magnus tenuem despicito, I. 28

INDEX.

Eſt cui magno conſtitit dicterium, 1. 29
Mala publica in plebem recidunt, 1. 30
Cui fidas, vide, 1. 31

LIBER SECUNDUS.

SUnt etiam ſua præmia laudi, 2. 1
Simile ſimili gaudet, 2. 2
Impunitas peccandi illecebra, 2. 3
Vir doloſus ſeges eſt mali, 2. 4
Ne quid nimis, 2. 5
Potentiam malitiâ adjutam quis effugiat, 2. 6
Plura timenda divitibus, 2. 7
Plus videas tuis oculis quàm alienis, 2. 8
Epilogus, 2. 9

LIBER TERTIUS.

REI bonæ vel veſtigia delectant, 3. 1
Benefico bene erit, 3. 2
Experientia præſtantior arte, 3. 3
Mentem hominis ſpectato, non frontem, 3. 4
Erit ubi pœnas det procax audacia, 3. 5
Ridenda imbecillorum ſuperbiloquentia, 3. 6
Liber inops ſervo divite felicior, 3. 7
Sat pulcher, qui ſat bonus, 3. 8
Fidelem ubi invenias virum, 3. 9
Ne ſis credulus maximè criminatori, 3. 10
Deformitas dolenda quæ ex merito venit, 3. 11
Optima ſæpe deſpecta, 3. 12
Opus artificem probat, 3. 13
Otiare, quo labores, 3. 14
Qui educat, pater magis, quàm qui genuit, 3. 15
Humanitas, et gratior, et tutior, 3. 16
Fructu non foliis arborem æſtima, 3. 17
Tuis contentus ne concupiſcas aliena, 3. 18
Multi homines nomine, non re, 3. 19
Miſerrimus qui in vita miſer, poſt mortem miſerior, 3. 20

INDEX.

LIBER QUARTUS.

Astutus astu non capitur, 4. 1
Spernit superbus quæ nequit assequi, 4. 2
Vindictæ cupidus sibi malum accersit, 4. 3
Homines non numerandi, sed ponderandi, 4. 4
Feriunt summos fulmina montes, 4. 5
Stultus, nisi quod ipse facit, nil rectum putat, 4. 6
Maledico maledicens pejus audiet, 4. 7
Improbi ne pereant, perdunt, 4. 8
Suus cuique attributus est error, sed non videmus id manticæ quod in tergo est, 4. 9
Antecedentem scelestum non deserit pede pœna claudo, 4. 10
Opes irritamenta malorum, 4. 11
Sinceritas laudanda, 4. 12
* Obscœnæ. 4, 13, 14
Pares non habitus, sed virtus facit, 4. 15
In secundis time, in adversis spera, 4. 16
Nimia verecundia inverecundum facit, 4. 17
Malo qui benefacit, pejorem facit, 4. 18
Avarus auri Custos, non Dominus, 4. 19
Inventa perficere non inglorium, 4. 20
Veras divitias eripit nemo, 4. 21
Magna ne jactes sed præstes, 4. 22
Vera gloria fictam obscurat, 4. 23
Deum colenti stat sua merces, 4. 24
Multum auxiliatur qui cito, 4. 25

LIBER QUINTUS.

Nihil ad honorem famâ ingenii aptius, 5. 1
Ventosa lingua: pedes fugaces, 5. 2
Sponte peccanti nullus est veniæ locus, 5. 3
Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit, 5. 4
Præjudicata opinio judicium obruit, 5. 5
Non omnia omnibus congruunt, 5. 6
Stulta superbia ridetur ab omnibus, 5. 7
Fugit irreparabile tempus, 5. 8
Ne sus Minervam, 5. 9
Omnia fert ætas, 5. 10

Typ. Lit. N° 5.

PHÆDRI

AUGUSTI CÆSARIS

LIBERTI,

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBRI QUINQUE.

LIBER I.

PROLOGUS.

ÆSOPUS auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi versibus senariis.

INTERPRETATIO.
Ego reddidi versibus Iambis *sex pedum illam materiam quam auctor Æsopus excogitavit.*

ANNOTATIONES.

1. *Æsopus auctor.*] Multi ante Æsopum finxêre fabulas, ut Homerus, Hesiodus et Archilochus, sed alias longe à fabulis Æsopicis. Æsopus enim è Phrygia fabulator cæteris materiam præbuit, vel quod imprimis id tractavit, vel quod creditur ἄριστα πάντων συντράψαι τὰς μύθους, *optime omnium scripsisse fabulas.* Unde ait Quintilianus, *Illæ quoque fabulæ, quæ etiamsi originem non ab Æsopo acceperunt (nam videtur earum primus auctor Hesiodus) nomine tamen Æsopi maxime celebrantur.*

2. *Polivi.*] Dedi novam faciem his fabulis, quas Græcè conscriptas verti in Latinas. Reverà enim versus ornat quod incultum est per se in oratione pedestri, et quod scabrum et hiulcum in sermone, levigat.

Versibus senariis.] Iambicis senariis. Sunt enim Iambici dimetri, id est, quatuor pedum; et Iambici tetrametri, id est, octo pedum; et Iambici trimetri, id est, sex pedum, quales sunt versus fabularum Phædri, iique maxime usitati. Nam tetrametri sunt comicorum.

Eſt gemina utilitas hujuſce libri; quia concitat riſum, et quia inſtruit vitam ſapientibus monitis. Si quis verò reprehendat malignè, quoniam arbores loquantur, non ſolum belluæ, recordetur nos ludere fictionibus poëticis.

Duplex libelli dos eſt: quod riſum movet,
Et quòd prudenti vitam conſilio monet.
Calumniari ſi quis autem voluerit,
Quod arbores loquantur, non tantùm feræ,
Fictis jocari nos meminerit fabulis.

ANNOTATIONES.

3. *Libelli dos.*] Metaphora; Nam *dos* proprie dicitur quod marito cum uxore datur. Sumitur præterea *dos* pro eo quod alicui datum eſt, vel à natura, vel ab hominibus; unde dotes animi dicuntur, et etiam librorum, et aliarum rerum quæ utilitatem afferunt.

7. *Fictis fabulis.*] Nec ineptè vox illa *fictis* additur. Maluit propriè loqui Phædrus, ut Cicero in Miloniana. Fabula enim ex earum vocum numero eſt, quæ verum et falſum ſignificat. Unde infra legitur *vera Fabella*, Lib. 2. Fab. 5. Et apud Græcos μῦθος pro Fabula falſa et vera uſurpatur. Et apud Homerum pro ſermone vero ſumitur.

FABULA I.

Facile eſt opprimere innocentem.

LUPUS et AGNUS.

Lupus et Agnus preſſi ſiti acceſſerunt ad eundem rivulum. Lupus erat ſuperiùs, et Agnus multo inferiùs. Tunc Lupus prædo compulſus gulâ crudeli, movit materiam rixæ. Quare, ait, reddidiſti aquam turbidam mihi potanti? Agnus metuens ex adverſo reſpondit: Quomodo obſecro, Lupe, valeo efficere quod expoſtulas? Aqua defluit à te ad meos potus. Ille confutatus vi veritatis, dixit: Sed convitiatus es mihi ſex abhinc menſibus. Agnus reponit: Certe ego non eram procreatus. Per Herculem, tuus parens, ait, me inceſſit maledictis. Et ſic invaſit et diſcerpſit morte immeritâ. Hæc fabula excogitata eſt propter illos qui obruunt inſontes falſis rationibus.

AD rivum eundem Lupus et Agnus venerant
Siti compulſi: ſuperior ſtabat Lupus,
Longèque inferior Agnus. Tunc fauce improbâ
Latro incitatus jurgii cauſam intulit.
Cur, (inquit) turbulentam feciſti mihi
Aquam bibenti? Laniger contra timens:
Qui poſſum, quæſo, facere quod quereris, Lupe?
A te decurrit ad meos hauſtus liquor.
Repulſus ille veritatis viribus,
Ante hos ſex menſes, (ait) maledixiſti mihi.
Reſpondit Agnus: Equidem natus non eram.
Pater herculè tuus, (inquit) maledixit mihi.
Atque ita correptum lacerat injuſtâ nece.
Hæc propter illos ſcripta eſt homines fabula,
Qui fictis cauſis innocentes opprimunt.

ANNOTATIONES.

1. *Lupus et Agnus.*] Unde Horatius Epod. 4.

Lupis et Agnis quanta ſortito obtigit,
Tecum mihi diſcordia eſt.

12 *Herculè.*] Adverbium eſt jurantis per Herculem. Deum autem per Herculem jurare hominibus minimè eſſet conſuetum, primus id inſtituit Neſtor, iiſque qui ad Trojam erant tradidit; ut Vinitor apud Philoſtratum in Heroïcis ait.

15. *Fictis cauſis.*] Subauditur *De*, et eſt ellipſis.

FABULA II.

Minima de Malis.

RANÆ REGEM POSTULANTES.

ATHENÆ quùm florerent æquis legibus,
Procax libertas civitatem miſcuit,
Frænumque ſolvit priſtinum licentia.
Hinc conſpiratis factionum partibus,
Arcem tyrannus occupat Piſiſtratus.
Quum triſtem ſervitutem flerent Attici,
Non quia crudelis ille, ſed quoniam grave
Omnino inſuetis onus, et cœpiſſent queri,
Æſopus talem tum fabellam retulit.
¶ Ranæ vagantes liberis paludibus,
Clamore magno Regem petiêre à Jove,
Qui diſſolutos mores vi compeſceret.
Pater Deorum riſit, atque illis dedit
Parvum tigillum, miſſum quod ſubitò vadis
Motu ſonoque terruit pavidum genus.
Hoc merſum limo cum jaceret diutiùs,

Cum Athenæ clareſcerent juſtis inſtitutis, libertas petulans diviſit Civium multitudinem, et licentia abrupit vinculum antiquum. Inde partibus inter ſe diviſis per factiones. Tyrannus Piſiſtratus invaſit arcem urbis. Cum Athenienſes deplorarent moleſtum ſervitium, et cœpiſſent expoſtulare, non quod Piſiſtratus eſſet ſævus, verùm quod ſervitus eſt omnino pondus durum iis qui non conſueverunt ferre; Æſopus propoſuit hunc Apologum. Ranæ ſubſultantes in paludibus apertis, poſtulârunt magnâ voce Regem à Jove, qui cœrceret ſua autoritate mores depravatos. Pater Deorum riſit, et eis præfecit parvum tigillum, quod delapſum repente in aquam, territavit motu et ſtrepitu animalia timida. Cum hoc merſum cœno hæreret per longius tempus,

ANNOTATIONES.

Deſcribit ibi ferum Caligulæ ingenium, de quo olim affirmavit Nero, ut refert Suetonius, *Exitio ſuo, omniumque, Caium Caligulam vivere; et ſe Natricem (ſerpentis genus) populo Romano, Phaëtontem orbi terrarum educare.*

1. *Athenæ.*] Urbs erat Græciæ ſpectatiſſima et magni nominis, utpote quæ erat ſedes potentiſſimæ Reſpublicæ, ac præſtantiſſimarum quarumque artium parens.

Æquis legibus.] A Solone ſapiente latis, quibus cives erant æquales, et æquali jure continebantur, ut in Democratia ſolet.

5. *Arcem occupat Piſiſtratus.*] Hujus hiſtoriam ita paucis refert Juſtinus; *Piſiſtratus, quaſi ſibi non patriæ viciſſet, tyrannidem per dolum occupat; quippe voluntariis verberibus domi effectus, laceratoque corpore in publicum progreditur. Advocatâ concione, vulnera populo oſtendit; de crudelitate principum, à quibus hæc ſe paſſum ſimulabat, queritur: adduntur vocibus lacrymæ. Obtinet ad cuſtodiam corporis ſui ſatellitum auxilium, per quos occupatâ tyrannide, per annos triginta tres regnavit.*

Tyrannus.] In bonam partem quandoque vox illa uſurpata eſt, pro Rege qui figebat leges et populis juſte præerat. Nunc verò ad illos principes refertur, qui, libidine dominandi, duro imperio ſubditos tenent; ut in hoc loco Phædri.

7. *Non quia crudelis ille.*] Licet Piſiſtratum tyrannum vocet, tamen non ſæviebat in illos, nec crudeliter imperabat. Ita enim Solon de Piſiſtrato loquitur. Καὶ ὃτι μὲν τύραννον τυράννων ἄνδρα βέλτιστον. *Illum eſſe omnium tyrannorum optimum.* Legas præterea teſtimonium Val. Maximi, lib. 5. cap. 1. et etiam Senecæ, lib. 3. *De ira.*

10. *Liberis paludibus.*] Ellipſis præpoſitionis *In.*

14. *Parvum tigillum.*] Ut rem minimam minorem faceret, addidit *parvum*. Ita Terentius *minutos* dicit *piſciculos*.

una forsitan effert caput tacitè è stagno, et observato rege excivit socias, quæ abjecto metu enatant certatim, et insiliunt petulanter supra lignum. Cum hoc conspurcâssent sordibus omnibus, delegârunt ad Jovem postulantes alium regem, quia ille erat prorsus inutilis qui fuerat præpositus. Tunc Jupiter dedit illis hydrum, qui cœpit discerpere quasque dente imiti. Nequicquam imbelles fugiunt mortem, timor impedit vocem. Ergo submittunt clanculum Mercurium ad Jovem, ut subveniat miseris. Tum contrà Jupiter edixit: *Sustinete hoc malum, quia recusâstis frui vestro bono. Sic quoque ô Cives, perferte istud malum, ne vobis accidat pejus.*

Fortè una tacitè profert è stagno caput,
Et, explorato rege, cunctas evocat.
Illæ timore posito certatim adnatant,
Lignumque supra turba petulans insilit:
Quod quum inquinâssent omni contumeliâ,
Alium rogantes regem misêre ad Jovem,
Inutilis quoniam esset qui fuerat datus.
Tum misit illis hydrum, qui dente aspero
Corripere cœpit singulas: frustra necem
Fugitant inertes: vocem præcludit metus.
Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem
Adflictis ut succurrat. Tunc contra Deus:
Quia noluistis vestrum ferre, (inquit,) bonum,
Malum perferte. Vos quoque, ô cives, (ait,)
Hoc sustinete, majus ne veniat malum.

ANNOTATIONES.

27. *Mercurio.*] Is Jovis et Majæ filius fuit, deorum legatus. Rectè ergo Ranæ Mercurio dant mandata ad Jovem.

30. *Malum perferte.*] Rigaltius non existimavit dici posse Latinè ferre bonum suum et ferre malum; idciro per malum intelligit δύσκολον, principem truculentum. Sed locus Plauti non venit ipsi in mentem: *Hem! ista virtus est, quando usu' est qui malum fert fortiter.*

31. *Majus ne veniat malum.*] Hanc mentem habuit et Horatius:

Ætas parentum, pejor avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

FABULA III.

In propria pelle quiesce.

GRACULUS SUPERBUS.

Ne quis velit superbire bonis aliorum, et agere potius vitam in sua veste, Æsopus reliquit nobis illud exemplum. Graculus inflatus vano tumore, collegit plumas, quæ exciderant Pavoni, atque se vestivit. Dein spernens suos, aggregavit se formosæ turbæ Pavonum. Qui eximunt plumas huic volucri invercundo,

NE gloriari libeat alienis bonis,
Suoque potiùs habitu vitam degere,
Æsopus nobis hoc exemplum prodidit.
¶ Tumens inani Graculus superbiâ,
Pennas Pavoni quæ deciderant, sustulit,
Séque exornavit: deinde, contemnens suos,
Immiscuit se Pavonum formoso gregi.
Illi impudenti pennas eripiunt avi,

ANNOTATIONES.

2. *Suo habitu.*] In ea nempe conditione in qua nati sumus. Est autem habitus quidquid vel à natura, vel à fortuna, cultus ornamentique possidemus.

4. *Tumens Graculus inani superbiâ.*] Descripsit hoc cornicularum infortunium his versibus Horatius:

Moveat Cornicula risum,
Furtivis nudata coloribus.

7. *Immiscuit se Pavonum formoso gregi.*] Vox illa immiscuit hoc loco est τραχύλογος. Ita Virgilius:

Miscuerunt que herbas, et non innoxia verba.

Fugantque roſtris. Malè multatus Graculus
Redire mœrens cœpit ad proprium genus,
A quo repulſus triſtem ſuſtinuit notam.
Tum quidam ex illis quos prius deſpexerat:
Contentus noſtris ſi fuiſſes ſedibus,
Et quod natura dederat voluiſſes pati;
Nec illam expertus eſſes contumeliam,
Nec hanc repulſam tua ſentiret calamitas.

et abigunt roſtris. Graculus exceptus peſſimè cœpit reverti mœſtus ad ſuum genus, à quo rejectus pertulit moleſtum convicium. Quidam ex iis, quos ante contempſerat, dixit: *Si fuiſſes contentus noſtro loco, et voluiſſes ferre quod natura largita fuerat, neque paſſus eſſes illud probrum, neque tuum infortunium ſubiret hanc repulſam.*

FABULA IV.

Avidum ſua ſæpe deludit aviditas.

CANIS NATANS.

AMittit meritò proprium qui alienum appetit.
¶ Canis per flumen carnem dum ferret natans,
Lympharum in ſpeculo vidit ſimulacrum ſuum,
Aliámque prædam ab alio perferri putans,
Eripere voluit: verùm decepta aviditas,
Et quem tenebat ore dimiſit cibum;
Nec quem petebat adeò potuit attingere.

Qui concupiſcit alienum, deperdit jure ſuum. Interea dum canis nando per amnem geſtaret carnem, vidit in ſpeculo aquarum ſuam imaginem, et ratus ferri aliam prædam ab alio cane, voluit ipſi auferre: ſed veracitas fuit fruſtrata. Nam ſivit cadere eſcam quam portabat gulâ, neque potuit adeò aſſequi cibum cui inhiabat.

ANNOTATIONES.

4. *Aliamque prædam ab alio.*] Litera M, non eliditur hoc loco more veterum. Ita Lucretius: *Semina ſeque ſimul cum eo commiſcuit ignis.*

7. *Nec adeò.*] Freinshemius commiſeratione neſcio quâ ductus emendat *adeo*, et reponit *eo*, referendo ad vocem ſuprà, *ore*. Tanaquillus Faber vult retineri voculam *adeo*, ut concinne et eleganter uſurpatam à Phædro genuinæ latinitatis ſcientiſſimo. Quam lectionem ſequutus ſum quoque utpote meliorem. *Neque adeò potuit* veteres: Gallicè, *Avec tout cela il ne peut.* Anglicè, *with his utmoſt.*

FABULA V.

Potentioris ſocietatem fuge.

VACCA, CAPELLA, OVIS, et LEO.

NUnquam eſt fidelis cum potente ſocietas.
Teſtatur hæc fabella propoſitum meum.
¶ Vacca et Capella, et patiens Ovis injuriæ,
Socii fuêre cum Leone in ſaltibus.
Hi quum cepiſſent Cervum vaſti corporis,

Conſociatio cum potente nunquam iſt fida. Hæc fabula confirmat meam ſententiam. Vacca et Capella, et Ovis tolerans injuriarum, extitêre ſocii Leonis in ſylvis. Cum hi cœpiſſent Cervum immani corpore,

ANNOTATIO.

Ad hanc Fabulam pertinet et alia de Olla Ænea et fictili, ex qua ſic concluſit Faernus:

Potentiorum ſemper eſt vicinitas
Vitanda tenuioribus.

Leo sic dixit, factis partibus: Ego sumo mihi primam partem, *quia vocor Leo: Concedetis mihi et alteram, quia sum animosus; Quin mihi et tertia obtinget, quia præsto robore. Si quis vestrûm abstulerit quartam, mactabitur infortunio. Ita solâ iniquitate potitus est omni prædâ.*

Sic est locutus, partibus factis, Leo:
Ego primam tollo, nominor quia Leo:
Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi:
Tum quia plus valeo, me sequetur tertia:
Malo adficietur si quis quartam tetigerit.
Sic totam prædam sola improbitas abstulit.

FABULA VI.

Improborum improba soboles.

RANÆ ad SOLEM.

Æsopus conspiciens nuptias famosas latronis finitimi, cœpit statim referre. Cum Sol vellet olim accipere conjugem, Ranæ emiserunt suas querimonias ad cœlum. Jupiter commotus hâc vociferatione, rogat causam questus. Tum quædam inquilina lacus dixit: Unus cum (sc. Sol.) exsiccat nunc nostra stagna et adigit ad mortem inopes, aresactis paludibus: Quid verò tum eveniet si susceperit filios?

VIcini furis celebres vidit nuptias
Æsopus, et continuò narrare incipit.
¶ Uxorem quondam Sol quum vellet ducere,
Clamorem Ranæ sustulêre ad sidera.
Convicio permotus quærit Jupiter
Causam querelæ: quædam tum stagni incola;
Nunc, (inquit) omnes unus exurit lacus,
Cogitque miseras aridâ sede emori:
Quidnam futurum est, si creârit liberos?

ANNOTATIO.

5. *Convicio.*] Convicium, quasi *Convocium* dictum, ideo secundam habet longam. Hæc vox non à vitiis dicitur, sed à conlatione vocum. Neque significat hoc loco maledictum aut contumeliam.

FABULA VII

Stultorum honor inglorius.

VULPES ad PERSONAM TRAGICAM.

Vulpes videns fortuito Larvam scenicam, exclamat: O quanta forma, non habet cerebrum! Hæc verba spectant illos quibus fortuna dedit decus et claritatem, negavit autem sensum communem.

PErsonam tragicam fortè Vulpes viderat:
O quanta species, (inquit) cerebrum non habet!
¶ Hoc illis dictum est, quibus honorem et gloriam
Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

ANNOTATIONES.

1. *Personam tragicam.*] Erat larva, quâ personæ in scena vultum et caput obtegebant, ut sic meliùs personam quamlibet sustinerent.

4. *Sensum communem.*] Ita Horatius, Sat. 1. *Communi sensu plane caret.* Et Juvenalis, Sat. 8. *Rarus enim fermè sensus communis in illa Fortuna.* Fortasse ex Phædro, quem scimus illâ tempestate lectitari solitum Martialis testimonio.

FABULA VIII.

Malos tueri haud tutum.

LUPUS et GRUS.

QUI pretium meriti ab improbis desiderat,
Bis peccat: primum quoniam indignos adjuvat;
Impunè abire, deinde quia jam non potest.
¶ Os devoratum fauce quum hæreret Lupi,
Magno dolore victus, cœpit singulos
Inlicere pretio, ut illud extraherent malum.
Tandem persuasa est jurejurando Gruis;
Gulæque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam Lupo.
Pro quo quum facto flagitaret præmium:
Ingrata es, (inquit) ore quæ nostro caput
Incolume abstuleris, et mercedem postulas.

Qui expetit mercedem beneficii à malis, incidit in duplicem culpam; primò quia auxiliatur improbis, deinde quia non potest se expedire ab illis *citra periculum. Cum os devoratum adhæreret gutturi Lupi, superatus summo dolore cœpit inducere præmio cuncta* animalia, *ut auferrent hoc incommodum. Tandem Grus adducta juramento, aggressa est curationem Lupi plenam aleæ, committens longam cervicem ipsius faucibus. Exposcenti verò pretium pro tali merito, Lupus respondit: Immemor es quæ eduxeris tuum collum salvum è mea gula, et petis præmium.*

ANNOTATIONES.

Hanc Fabulam integram finxit etiam Æsopus. *Lupus, gutturi osse infixo, mercedem Grui se præbiturum dixit, si, capite injecto, os è gutture sibi extraberet, &c.*

7. *Gruis.*] Antiquè pro *Grus*; sic apud Ennium *mentis* pro *mens*.

8. *Colli longitudinem.*] Longum collum. Helleniſmus, cujus apud Poëtas Latinos sunt exempla non pauca. Ut infrà *Corvi stupor* pro *Corvo stupido* Fab. 13. *Doctorum corda virorum*, pro doctis viris. *Olli respondit suavis sonus Egeriæ*, apud Ennium; Id est, *Suave loquens Egeria respondit.*

9. *Periculosam fecit medicinam Lupo.*] Ambiguitas in hac voce *periculosam*, nec enim periculosa erat Lupo talis medicina, sed potius ipsi Grui, cui erat periculum ne devoraretur à Lupo. Addit enim Lupus, *ingrata es, ore quæ nostro caput incolume abstuleris.*

FABULA IX.

Ne insultes miseris.

PASSER et LEPUS.

SIbi non cavere et aliis consilium dare,
Stultum esse paucis ostendamus versibus.
¶ Oppressum ab Aquila fletus edentem graves
Leporem objurgabat Passer. Ubi pernicitas
Nota, (inquit) illa est? quid ita cessârunt pedes?

Demonstremus paucis versiculis esse ineptum consulere aliis, et sibi non providere. Passerculus increpabat Leporem captum ab aquila dantem acerbos gemitus. Ubi, inquit, est ista velocitas cognita? Quid pedes sic pigri fuere?

ANNOTATIO.

5. *Quid ita.*] Locutio elliptica, pro, ob quid ita, vel, quam ob causam.

dum diceret hæc, Accipiter ipsum arripit incautum, et occidit edentem quærimonias inutiles. Lepus semivivus in consolationem mortis ait, Tu Passercule, *qui jamjam sine cura deridebas meum infortunium, defles pari questu tuam sortem.*

Dum loquitur, ipsum accipiter nec opinum rapit,
Questúque vano clamitantem interficit.
Lepus semianimus mortis in solatium:
Qui modò securus nostra inridebas mala,
Simili querelâ fata deploras tua.

ANNOTATIONES.

8. *Mortis in solatium.*] Ita reponunt Murtius et Faber; in *solatio* mendum arbitrantes, nec injuriâ: vult præterea Faber Phædrum scripsisse, *mortis in solatium*, more veterum, cujus hodieque apud Plautum, Terentium, Lucretium, et Catullum vestigia supersunt, sed sciolum aliquem exscriptorem *solatio* scripsisse, omittendo *m*.

FABULA X.

Mendaci ne verum quidem dicenti creditur.

LUPUS et VULPES, JUDICE SIMIO.

Quisquis manifestus fuit semel mendacii inhonesti, ei denegatur fides, etiam dicenti vera. Brevis fabula Æsopi probat illud. Lupus insimulabat furti Vulpem, hæc contendebat se non esse affinem hujus criminis. Tunc Simius consedit arbiter inter hos. Et cum uterque divisset prose, ferunt Simium protulisse tale judicium: Tu non videris, ô Lupe, amisisse quod postulas; et arbitror, ô Vulpes, te furatam esse quod bene pernegas.

Quicunque turpi fraude semel innotuit,
Etiam si verum dicit, amittit fidem.
Hoc attestatur brevis Æsopi fabula.
¶ Lupus arguebat Vulpem furti crimine,
Negabat illa se culpæ proximam.
Tunc judex inter illos sedit Simius.
Uterque causam cùm perorâssent suam,
Dixisse fertur Simius sententiam:
Tu non videris perdidisse quod petis,
Te credo subripuisse quod pulchrè negas.

ANNOTATIO.

2. *Etiam si verum dicit, amittit fidem.*] Id enim jure cautum est, ne quis possit probare aliquid per juramentum, ubi turpi fraude semel innotuit.

FABULA XI.

Ridicula in imbelle Virtutis ostentatio.

ASINUS et LEO VENANTES.

Expers fortitudinis se extollens verbis, decipit ignotos, et se præbet deridendum notis. Cum Leo vellet venari socio Asino,

Virtutis expers verbis jactans gloriam,
Ignotos fallit, notis est derisui.
¶ Venari Asello comite quum vellet Leo,

ANNOTATIONES.

Æsopus et hanc Fabulam attigit, licet non eodem modo, ubi dicit Asinum pelle Leonis indutum perterruisse feras omnes præter Vulpem, quæ auditâ voce Asini, ait ad ipsum: *Ego te pariter timuissem, nisi rudentem audivissem.*

1. *Virtutis expers.*] Vox æquivoca, quæ ad virtutem animi, et ad fortitudinem significandam assumitur. Ibi verò usurpatur pro robore et fortitudine.

2. *Ignotos.*] Hic activè vox ista accipitur de iis, qui non noscunt aliquid.

Contexit illum frutice; et admonuit simul
Ut insuetâ voce terreret feras,
Fugientes ipse exciperet. Hic auriculas
Clamore subito tollit totis viribus,
Novóque turbat bestias miraculo;
Quæ dum paventes exitus notos petunt,
Leonis afficiuntur horrendo impetu.
Qui postquam cæde fessus est, Asinum evocat,
Jubétque vocem premere: tunc ille insolens:
Qualis videtur tibi opera hæc vocis meæ?
Insignis, (inquit) sic ut nisi nôssem tuum
Animum, genusque, simili fugissem in metu.

illum occultavit in vepribus, et præterea monuit, ut territaret animalia cantu insolito, dum ipse illa caperet in fuga. Asinus erectis statim auriculis cœpit rudere quàm maximè, et terrere feras hoc arte insolitâ. Quæ exterritæ dum quærunt effugia sibi nota, opprimuntur impressione horrendâ Leonis. Qui postquam defatigatus est tantâ strage, vocat ad se Asinum, et præcipit, contineat vocem: Tunc Asinus insolescens: Quale tibi videtur beneficium meæ vocis? Insigne ait, et ita ut ipse fugissem timore pari, nisi mihi fuisset perspectus tuus *animus, et* tua *progenies.*

ANNOTATIONES.

6. *Hic auriculas Clamore subito tollit.*] Hanc lectionem retinuimus, non displicebit tamen si quis ope veterum exemplarium scribere malit:

Hic auriculus
Clamorem subitum tollit totis viribus.

10. *Leonis afficiuntur horrendo impetu.*] Legitur in quodam exemplari, *affliguntur*, quæ lectio verior videtur, quamquam primam retinuerim, quia locum Phædri non obscurat.

15. *Simili fuissem in metu.*] Exemplar Danielis habet *simili fugissem metu*, et sensui Phædri meo judicio accommodatiùs. Videtur Fabro ratio carminis postulare *fuvissem similiter*, cùm legitur apud Plautum in Pœnulo, *Quo genere gnata, qui parentes fuverint*, pro *fuerint*. Idque à verbo *fuo*, quod nec Virgilius ipse in Æneide refugit:

Tros Rutulusve fuat.

Format autem ex se, *fuvi*, ad eundem fermè modum quo dicebatur, *pluo, pluvi*.

FABULA XII.

Utilissimum sæpe quod contemnitur.

CERVUS CORNIBUS IMPEDITUS.

Laudatis utiliora quæ contempseris
Sæpè inveniri, hæc exerit narratio.
¶ Ad fontem Cervus quum bibisset, restitit,
Et in liquore vidit effigiem suam.
Ibi dum ramosa mirans laudat cornua,
Crurúmque nimiam tenuitatem vituperat,
Venantûm subitò vocibus conterritus,
Per campum fugere cœpit, et cursu levi
Canes elusit: silva tum excepit ferum,

Hæc fabula ostendit illa quæ sprevimus esse utiliora quam quæ laudavimus. Cum Cervus potâsset, ad rivum substitit, et intuitus est suum simulacrum in aquis: Ibi stupens dum laudat cornua arborea, et damnat nimiam gracilitatem tibiarum, turbatus repente clamoribus venantûm cœpit aufugere per agros, et fefellit canes celeri cursu. Tum subiit saltus,

ANNOTATIONES.

2. *Exerit.*] Prodit et notum facit.

7. *Venantûm.*] Ut Virgilius sæpe *natantûm* pro *natantium*.

9. *Flusit.*] Elegantissimè dictum de illis flexibus, circuitibusque implicitis, et in se redeuntibus quibus feræ insequentes canes eludunt. Vulgo *Les mettent en defaut*, Put 'em to a fault.

Ferum.] Ferus pro fera usurpatur, ut apud Virgilium:

In latus inque feri.

Atque etiam apud Phædrum:

Tum gaudens ferus bobus quietis cœpit agere gratias.

in quibus retentus cornibus ramosis cœpit discerpi diris dentibus canum. Tunc fertur moriens misisse hanc vocem: O me miserum, qui nunc tandem video quàm ea me juverint quæ contempseram, et quàm ea quæ laudaveram, mihi fuerint pernicioſa!

In qua retentis impeditus cornibus
Lacerari cœpit morsibus sævis canum.
Tunc moriens, vocem hanc edidisse dicitur:
O me infelicem, qui nunc demum intelligo
Ut illa mihi profuerint quæ despexeram,
Et quæ laudâram, quantum luctus habuerint!

FABULA XIII.

Laudatore nihil insidioſius.

VULPES et CORVUS.

Qui lætatur se laudari sermonibus fraudulentis, solvit ferme semper pœnas pœnitudine indecorâ. Cum Corvus sedens in arbore alta vellet comedere caseum raptum de fenestra; Vulpes hunc videns incipit loqui ita: O Corve, quanta est elegantia tuarum pennarum! Quantus te ore et corpore refers? Si tibi vox esset, fores prima ex alitibus! Verùm hic malè sanus volens ostendere vocem, demisit rostro caseum, quem Vulpes versipellis statim arripuit dente avido. Tunc stupidus Corvus deluſus dedit gemitum. Hæc fabula probat quid possit ingenium, et sapientiam semper præstare virtuti.

QUI se laudari gaudet verbis subdolis
Ferè dat pœnas turpi pœnitentiâ.
¶ Quum de feneſtra Corvus raptum caseum
Comesse vellet, celsâ resîdens arbore,
Hunc vidit Vulpes, dehinc sic occœpit loqui:
O qui tuarum, Corve, pennarum est nitor!
Quantum decoris corpore et vultu geris?
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
At ille stultus, dum vult vocem ostendere,
Emisit ore caseum, quem celeriter
Dolosa Vulpes avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus stupor.
Hâc re probatur quantum ingenium valet;
Virtuti semper prævalet sapientia.

ANNOTATIONES.

Ad hanc Fabulam Horatius:

Plerumque recoctus
Scriba ex quinque viro Corvum deludet hiantem.

2. *Ferè dat pœnas turpi pœnitentiâ.*] Non abs re quibusdam rectius videtur, quod exemplar Danielis suggerit:

Serâ dant pœnas turpeis penitentiâ.

3. *Quum de feneſtra Corvus.*] Huc pertinet Horatianum illud lib. 1. Epistol. 17.

Sed tacitus pasci si posset Corvus, haberet
Plus dapis, et rixæ multo minus invidiæque.

8. *Nulla ales.*] Usitatior est ales apud Poëtas masculino genere, aliquando tamen et fœminino legitur, ut in hoc loco.

12. *Tum Corvi deceptus stupor.*] Tunc Corvus stupidus deceptus ingemuit. Sic Catullus:

Talis iste meus stupor, nihil videt, nihil audit.

Hic loquendi modus usitatissimus est apud antiquos, ut diximus ad Fabulam 11.

13. *Quantum ingenium valet.*] Hic non *m* necat more antiquo.

14. *Virtute.*] Id est, vi et fortitudine.

FABULA XIV.

Fallax vulgi judicium.

Ex SUTORE MEDICUS.

MAlus quum Sutor inopiâ deperditus,
Medicinam ignoto facere cœpiſſet loco,
Et venditaret falſo antidotum nomine,
Verboſis adquiſivit ſibi famam ſtrophis.
Hic quum jaceret morbo confectus gravi,
Rex urbis, ejus experiendi gratiâ,
Scyphum popoſcit; fusâ dein ſimulans aquâ
Antidoto miſcere illius ſe toxicum,
Hoc bibere juſſit ipſum, poſito præmio.
Timore mortis ille tum confeſſus eſt,
Non artis ullâ medicum ſe prudentiâ,
Verùm ſtupore vulgi factum nobilem.
Rex advocatâ concione hæc addidit:
Quantæ putatis eſſe vos dementiæ,
Qui capita veſtra non dubitatis credere
Cui calceandos nemo commiſit pedes?
¶ Hoc pertinere verè ad illos dixerim,
Quorum ſtultitiâ quæſtus impudentiæ eſt.

Cum Cerdo imperitus, oppreſſus paupertate incepiſſet exercere medicinam in loco ubi non erat notus, atque venderet medicamentum pro vero antidoto, comparavit ſibi nomen præſtigiis verborum. Cum hic decumberet affectus morbo gravi, Rex civitatis exploraturus illius ſcientiam, petit calicem, in quem infundens aquam finxit ſe miſcere venenum cum antidoto, deinde juſſit exhaurire, propoſitâ mercede. Tum Sutor faſſus eſt metu mortis, ſe non evaſiſſe medicum ullâ arte et exercitatione, ſed ſibi acquiſiviſſe hanc famam inſcientiâ vulgi. Rex vocatis civibus ſic arguebat: Quantæ exiſtimatis vos eſſe ſtultitiæ, qui non timetis committere illi vitam veſtram, cui nullus credidit pedes calceis induendos? Affirmaverim verè hoc ſpectare ad illos quorum audacia facit rem ex fatuitate multitudinis.

ANNOTATIONES.

2. *Ignoto loco.*] Peregrino in loco, ubi eum nemo noverat.

4. *Verboſis ſtrophis.*] Id eſt, laqueis verborum. Metaphora. Strophæ enim propriè laquei ſunt, decipiendis et captandis feris aptæ, à στρέφω, *verto.*

6. *Rex urbis.*] Qui ſummam tenet et regit in Urbe. Atque ſic antiquitùs vocabantur ſingularum urbium Rectores.

15. *Capita veſtra.*] Cum caput ſit præcipua corporis pars, uſitatiſſimum eſt apud Ciceronem, ut vox illa uſurpetur pro vita. Elegantiſſimè autem hoc loco uſurpatur propter ſequentem vocem, *pedes*, augetque dicti acrimoniam, ex oppoſitione. Capiti enim opponit pedes.

18. *Quorum ſtultitiâ quæſtus impudentiæ eſt.*] Id eſt, qui ita fatui ſunt, ut quæſtus ad impudentes devolet; vel, ut iis ſit quæſtus, qui gnaviter impudentes ſunt. Ita Georgius Grævius.

FABULA XV.

Pauper dominum non ſortem mutat.

ASINUS EGREGIE CORDATUS.

In mutatione imperii, inopes mutant ſæpius nihil aliud, niſi nomen ſui domini. Hæc parva fabula exerit illud eſſe certum. Senex pavidus paſcebat Aſinum in prato. Ille conterritus adventu repentino hoſtium hortabatur Aſinum ad fugam, ne caperentur. Verum hic gradiens lentè: Dic amabo, num credis victorem mihi daturum binas clitellas? Senex negavit id facturum. *Quid meâ igitur intereſt cujus ſim, cum* debeam *ſemper ferre meas clitellas?*

IN principatu commutando, ſæpius
Nil præter domini nomen mutant pauperes.
Id eſſe verum parva hæc fabella indicat.
¶ Aſellum in prato timidus paſcebat ſenex;
Is hoſtium clamore ſubito territus,
Suadebat Aſino fugere, ne poſſent capi.
At ille lentus: Quæſo num binas mihi
Clitellas impoſiturum victorem putas?
Senex negavit: Ergo, quid refert meâ
Cui ſerviam, clitellas dum portem meas?

ANNOTATIONES.

1. *In principatu commutando.*] Elegans in hanc fabulam exemplum politicum legere eſt apud Taeitum; ubi dicit Auguſtum, licet mutato imperio, eadem magiſtratuum vocabula retinuiſſe, *Ne dimiſſis, inquit, quidem finem eſſe militiæ, ſed apud vexillum retentos, alio vocabulo eoſdem labores perferre.*

8. *Clitellas.*] Clitellæ ſunt inſtrumenta lignea in quibus colligatæ farcinæ imponuntur Aſinis.

FABULA XVI.

Fidejuſſorem infidum cave.

OVIS et CERVUS.

Cum fraudator ſe obſtringit malo prædæ, cupit facere malum, non abſolvere negotium. Cervus petebat ab ove modium frumenti, ſponſu lupi; ſed hæc prætimens fraudem, dixit: *Lupus ſolet ſemper ſubripere et ſecedere. Tu vero, ô* Cerve, *ſoles abire ex oculis ſummâ velocitate; ubi vos quæram cum dies aderit* præſtituta ſolutioni?

FRaudator nomen quum locat ſponſu improbo,
Non rem expedire, ſed mala videre expetit.
¶ Ovem rogabat Cervus modium tritici,
Lupo ſponſore; at illa præmetuens dolum;
Rapere atque abire ſemper adſuevit Lupus:
Tu de conſpectu fugere veloci impetu:
Ubi vos requiram quum dies advenerit?

ANNOTATIONES.

1. *Fraudator.*] Qui in fraudem creditorum, et eorum fraudandorum causâ quid fecit, geſſitve, fraudator dicitur.

Sponſu improbo.] Non locuplete, qui non eſt ſolvendo.

2. *Non rem expedire, ſed mala videre expetit.*] Senſus iſtius verſus eſt ſubobſcurus, aliud enim ſignificat quàm verba ſonant. Talis enim eſt: *Non ſincerè agere, ſed aliquod architectari malum vult.*

FABULA XVII.

Calumniatorem ſua pœna manet.

OVIS, CANIS, et LUPUS.

SOlent mendaces luere pœnas maleficî.
¶ Calumniator ab Ove quum peteret Canis
Quem commodâſſe panem ſe contenderet;
Lupus citatus teſtis, non unum modò,
Deberi dixit, verùm affirmavit decem.
Ovis damnata falſo teſtimonio,
Quod non debebat, ſolvit. Poſt paucos dies,
Ovis jacentem in fovea conſpexit Lupum:
Hæc (inquit) merces fraudis à ſuperis datur.

Fraudulenti ſolent dare pœnas mendacii. Cum Canis ſycophanta repeteret ab Ove panem quem affirmabat ſe illi dediſſe ſervandum; Lupus vocatus in teſtem, aſſeveravit, non deberi ſolum unum panem, *verùm decem. Ovis condemnata hac affirmatione mendacii, repræſentavit quod non debebat. Aliquot interjectis diebus, ovis vidit lupum proſtratum in fovea. Dii, inquit, rependunt hoc præmium maleficii.*

FABULA XVIII.

Horret quiſque adire locum ubi læſus eſt.

MULIER PARTURIENS.

NEmo libenter recolit, qui læſit locum.
¶ Inſtante partu mulier, peractis menſibus,
Humo jacebat flebiles gemitus ciens.
Vir eſt hortatus, corpus lecto reciperet,
Onus naturæ meliùs quo deponeret.
Minimè, inquit, illo poſſe confido loco
Malum finiri, quo conceptum eſt initio.

Nullus reviſit lubens locum qui nocuit. Mulier parturiens exacto ſuo tempore recumbebat humi edens graves gemitus. Maritus ipſam *monuit ut reponeret corpus cubili, quò abjiceret commodiùs pondus naturæ. Nullatenus, inquit, exiſtimo malum poſſe auferri ibi, ubi primo contractum eſt.*

ANNOTATIONES.

2. *Peractis menſibus.*] Novem ſcilicet, ad ſolutionem partus requiſitis in muliere.

3. *Humo.*] Pro *humi.* Ita Ovidius: *Sedit humo nudâ.*

FABULA XIX.

Omnem aditum malis præcludito.

CANIS PARTURIENS.

HAbent inſidias hominis blanditiæ mali,
Quas ut vitemus, verſus ſubjecti monent.
¶ Canis parturiens, quum rogâſſet alteram,
Ut fœtum in ejus tugurio deponeret,
Facilè impetravit; dein repoſcenti locum,

Blanditiæ improbi hominis ſunt plenæ inſidiarum. Verſus conſequentes nos docent illas fugere. Cum canis inſtante partu petiiſſet ab alia, ut ederet catulos in ipſius caſa, exoravit facilè: Deinde cum alia *repoſceret ſedem,*

adhibuit preces, rogans breve tempus dum posset abigere catulos robustiores. Hoc etiam finito, cœpit postulare vehementiùs tugurium: Cedam, inquit, tibi illud, si potueris esse par resistendo *mihi et meis catulis.*

Preces admovit: tempus exorans breve
Dum firmiores catulos posset ducere.
Hoc quoque consumpto, flagitare validiùs
Cubile cœpit: Si mihi et turbæ meæ
Par (inquit) esse potueris, cedam loco.

FABULA XX.

Stultitia plerumque exitio est.

CANES FAMELICI.

Susceptum ridiculum non modo est irritum, verùm etiam ducit homines in ruinam. Canes aspexerunt in imo fluenti corium demersum, et cœperunt haurire aquam, ut illud eductum possent comedere faciliùs; sed disrupti perierunt priusquam, perficerent quod conati erant.

STultum consilium non modo effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
¶ Corium depressum in fluvio vidêrunt canes:
Id ut comesse extractum possent faciliùs,
Aquam cœpêre bibere, sed rupti priùs,
Periêre, quàm quod petierant, contingerent.

ANNOTATIO.

5. *Contingerent.*] Id est, *Attingerent.* Ut Virgilius. *Funemque manu contingere gaudent.*

FABULA XXI.

Miser vel ignaviſſimo cuique ludibrio est.

LEO SENIO CONFECTUS.

Qui dejectus est de veteri honore, est derisui in tanta calamitate, etiam inertibus. Cum Leo confectus ætate, et destitutus robore jaceret expirans; Aper sævis dentibus accurrit ad illum, et ultus est antiquas injurias plagis; Quin et statim *taurus infensus transverberat* illum suis *cornibus. Ut Asinus conspexit vulnerari sine periculo Leonem, comminuit ipsi caput pedibus.*

QUicunque amisit dignitatem pristinam,
Ignavis etiam jocus est in casu gravi.
¶ Defectus annis et desertus viribus
Leo quum jaceret spiritum extremum trahens,
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam.
Infestis Taurus mox confodit cornibus
Hostile corpus. Asinus ut vidit ferum
Impunè lædi, calcibus frontem exterit.

ANNOTATIONES.

3. *Defectus annis.*] Qui deficiebat propter annos.

Desertus viribus.] Id est, à viribus. Ellipsis præpositionis *à.*

5. *Fulmineis dentibus.*] Qui instar fulminis sternunt et proterunt obvia quæque. Unde Ovidius:

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri. Et:

Fulmineo celeres dissipat ore Canes.

At ille expirans: Fortes indignè tuli
Mihi insultare; te naturæ dedecus
Quòd ferre cogor, certè bis videor mori.

At leo trahens extremum spiritum: Indignatus sum, ait, feras generosas mihi intulisse contumeliam: Quòd autem cogor te sustinere opprobrium naturæ, sanè videor bis perire.

ANNOTATIO.

12. *Bis videor mori.*] Semel apri dentibus, et iterum per infamiam; cùm bona fama sit veluti altera vita, infame quid est vinci ab ignavo, glorioſum verò à forti; unde Virgilius:

——*Æneæ magni dextrâ cadis.*

Et Ovidius:

Quisquis es, ô Juvenis, dixit, solamen habeto
Mortis, ab Æmonio quòd sis jugulatus Achille.

FABULA XXII.

Qui alteri suam ob causam commodat, injuriâ postulat id gratiæ opponi sibi.

MUSTELA et HOMO.

MUstela ab homine prensa quum instantem necem
Effugere vellet: Quæso (inquit) parcas mihi,
Quæ tibi molestis muribus purgo domum.
Respondit ille: Faceres si causâ meâ,
Gratum esset, et dedissem veniam supplici:
Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,
Quæ sunt rosuri, simul et ipsos devores,
Noli imputare vanum beneficium mihi.
Atque ita locutus improbam letho dedit.
Hoc in se dictum debent illi agnoscere,
Quorum privata servit utilitas sibi,
Et meritum inane jactant imprudentibus.

Cum Mustela capta ab homine vellet vitare mortem imminentem; te oro, ait, ignoscas mihi quæ libero tuas ædes muribus tibi incommodis. Ille retulit; si præstares id meâ causâ, hoc gratiæ apponerem tibi, et exorares quod à me petis suppliciter: Verum quia insequeris mures, quo rodas quæ sunt rosuri, et quo simul eos devores, noli mihi expensum ferre falsum officium. Et sic fatus dedit neci hanc malignam. Hi debent fateri illam fabulam sibi scriptam, qui dum student propriæ utilitati, imputant vanum beneficium incautis et minimè advertentibus.

ANNOTATIONES.

3. *Molestis muribus purgo domum.*] Ita Palladius de Mustela.

Mordaces morsu soliti consumere mures,
Invisum et domibus perdere dente genus.

6. *Reliquiis, Quæ sunt rosuri.*] *Reliquium*, et in plurali *Reliquia*, etiam neutro genere à Latinis dicuntur; ut *Alimonium*, *Deliquium*. Plautus *Reliquia* in neutro usurpavit in milite glorioso.

At pedites tibi reliquia erant, si viverent.

8. *Imputare beneficium.*] Non est hoc loco, acceptum referre beneficium, sed collatum alicui. Phrasis Senecæ et Plinio, potiùs quàm Ciceroni, usitata.

12. *Et meritum inane jactant imprudentibus.*] Illud ipsum est quod dicit Terentius: *Ego, Charine, neutiquam officium liberi esse hominis puto. Cum is nil promerat, postulare id gratiæ apponi sibi.*

Id suprà rotundissimè dixit Phædrus. *Vanum beneficium cuipiam imputare.*

FABULA XXIII.

Suſpecta malorum beneficia.

CANIS FIDELIS.

Beneficus ſubito placet imprudentibus, ſed ſtruit inanes inſidias prudentibus. Cum fur nocturnus porrexiſſet panem Cani, volens experiri num poſſet capi oblatâ offâ. Heus, ait Canis, vis mihi detinere linguam ne latrem pro bonis heri mei? Erras plurimum; namque tua liberalitas repentina me monet ut vigilem, ne facias tuam rem meâ negligentiâ.

REpente liberalis ſtultis gratus eſt,
Verùm peritis irritos tendit dolos.
¶ Nocturnus quum fur panem miſiſſet Cani,
Objecto tentans an cibo poſſet capi:
Heus (inquit) linguam vis meam præcludere,
Ne latrem pro re domini? multùm falleris.
Namque iſta ſubita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne meâ culpâ lucrum.

ANNOTATIO.

6. *Pro re domini.*] Rei appellatio generalis poſſidet. Sic Terentius, *Ad rem noſtram ſumus* eſt, et extenditur ad omnia bona quæ quis *attentiores.*

FABULA XXIV.

Potentes ne tentes æmulari.

RANA RUPTA.

Dum pauper ſtudet imitari divitem, perit. Rana vidit aliquando Bovem in aliquo prato, et motu invidiâ ob tantam ipſius magnitudinem, diſtendit cutem rugoſam. Tum petiit à natis ſuis, num eſſet major bove? Hi negârunt. Inflavit iterum pellem conatu validiori, et ſimiliter interrogavit quiſnam eſſet amplior? Reſponderunt, bovem. Tandem ſuccenſens, dum conatur ſe magis ac magis intendere, diſrupta periit.

INops potentem dum vult imitari, perit.
¶ In prato quodam Rana conſpexit Bovem,
Et tacta invidiâ tantæ magnitudinis,
Rugoſam inflavit pellem: tum natos ſuos
Interrogavit, an Bove eſſet latior?
Illi negârunt. Rurſus intendit cutem
Majore niſu, et ſimili quæſivit modo,
Quis major eſſet? illi dixerunt, Bovem.
Noviſſimè indignata, dum vult validiùs
Inflare ſeſe, rupto jacuit corpore.

ANNOTATIO.

Hanc attigit fabulam Horatius, Lib. 2. Satyr. 3.

——— *Illa rogare:*
Quantane? num tandem, ſe inflans, ſic magna
fuiſſet?
Major dimidio. Num tanto? cum magis atque
Se magis inflâret: Non ſi te ruperis, inquit,
Par eris.———

FABULA XXV.

Rete ne tendas Accipitri et Milvio.

CANIS et CROCODILUS.

COnsilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, et deridentur turpiter.
¶ Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A Crocodilis ne rapiantur, traditum est.
Igitur quum currens bibere cœpisset Canis,
Sic Crocodilus: Quamlibet lambe otio,
Noli vereri: at ille; Facerem mehercule,
Nisi esse scirem carnis te cupidum meæ.

Qui dant perversa consilia viris prudentibus, et abutuntur operam, et se præbent ridiculos. Ferunt Canes in fluvio Nilo bibere currendo, ne devorentur à Crocodilis. Cum ergo Canis quidam cœpisset lambere currens, ita Crocodilus od eum; *bibe quantumvis otiosè, nihil time: At Canis; facerem equidem, nisi nossem te esse avidum meæ carnis.*

ANNOTATIONES.

3. *Canes currentes bibere in Nilo.*] Sic Plinius, lib. 8. *Certum est, inquit, juxta Nilum amnem Canes currentes lambere, ne Crocodilorum aviditati occasionem præbeant.* Unde natum Proverbium, *Tanquam Canis è Nilo.*

Nilo.] Nilus fluvius Africæ maximus et notissimus. Credidêre antiqui Nilum fuisse unum è Brachiis Gehonis, ut legere est apud varios Autores, præsertim apud Lucanum lib. decimo, in quo Sacerdotes Ægyptii inducuntur id ipsum referentes inter epulas, precibus ipsius Cæsaris. Verùm hodiè compertum est, ut patet ex Historia Africæ de *Marmol*, et dissertatione Isaaci Vossii de Nili origine, hunc oriri ex duobus fontibus in Æthiopia superiori, et in regno Abyssenorum, in terra Sachala, inter montes excelsos, qui siti sunt ultra Tropicum Cancri, duodecim circiter gradibus citra Æquatorem. Augetur vero Nilus solutis nivibus, et imbribus assiduis qui multi sunt in Æthiopia mense Maio: non exundat tamen nisi decimo quinto Junii, propter longum iter, quod excurrere debent illæ aquæ antequam ad Ægyptum usque perveniant, testimonio Abyssenorum.

4. *Crocodilis.*] Crocodilus Ægypti animal quadrupes. Nascitur ex ovo magnitudine ovi anserini. Cætera quæ de ipso narrantur, sunt passim obvia.

FABULA XXVI.

Par pari refertur.

VULPES et CICONIA.

NUlli nocendum: si quis verò læserit,
Multandum simili jure fabella admonet.
¶ Vulpes ad cœnam dicitur Ciconiam
Prior invitâsse, et illi in patina liquidam
Posuisse sorbitionem, quam nullo modo
Gustare esuriens potuerit Ciconia:

Nemo lædendus; si quis verò nocuerit alicui, fabula docet puniendum pari modo. Ferunt Vulpem priùs vocâsse Ciconiam ad prandium, et ipsi apposuisse sorbitiunculam fluidam in vase, quam Ciconia famelica nequiverit gustare ullatenus.

ANNOTATIO.

2. *Multandum simili jure.*] Id est, pœnâ talionis. Unde Cicero: *Quis aspernabitur idem jus dici sibi, quod ipse aliis dixit, vel dici effecit.*

Hæc cum invitâſſet viciſſim Vulpem ad Cœnam, ipſi antepoſuit lagenam refertam cibo comminuto, in quam immittens collum, repletur ipſa, et cruciat convivam fame: Quæ cum lingeret incaſſum oras amphoræ, cognovimus advenam avem ſic locutam: Quilibet debet repræſentare libenter in ſe exemplum quod dedit.

Quæ Vulpem quum revocâſſet, intrito cibo
Plenam lagenam poſuit: huic roſtrum inſerens
Satiatur ipſa, et torquet convivam fame:
Quæ quum lagenæ fruſtra collum lamberet,
Peregrinam ſic locutam volucrem accepimus:
Sua quiſque exempla debet æquo animo pati.

ANNOTATIONES.

8. *Plenam lagenam poſuit.*] Lagena uſitatè dicitur. Tamen in vetere marmore legitur Laguna. *M. Ulpio Aug. lib. Phædimo Divi Trajani Aug. à potione et Laguna.* Rigaltius vult legi in veteribus libris, *Lagona.* Sed id factum eſt, ut in aliis nominibus Græcis, in quibus *υ* vertitur in *ο*. Ita ex *νυξ*, *nox*.

11. *Peregrina volucris.*] Sic vocat Ciconiam, quæ, teſte Petronio, eſt hoſpita avis, exul hyemis, titulus tepidi temporis.

FABULA XXVII.

Avarus ſuus ſibi carnifex eſt.

CANIS, THESAURUS, et VULTURIUS.

Hoc argumentum poteſt eſſe congruens avaris, et illis qui, editi licet humili fortunâ, ambiunt tamen nominari divites. Canis effodiendo cadaver humanum, reperit thrſaurum. Et quia offendit deos Manes, immiſſa eſt ipſi fames auri, ut lueret pœnas ſanctæ religioni violatæ. Dum ergo incubat auro, imm mor ciborum, enectus eſt fame. Super quem vultur ſedens dicitur protuliſſe hæc verba: *Juſte periiſti, ô Canis, qui natus in compitis, et nutritus ſordibus, appetiviſti derepente divitias regum.*

HÆC res avaris eſſe conveniens poteſt,
Et qui, humiles nati, dici locupletes ſtudent.
¶ Humana effodiens oſſa, theſaurum Canis
Invenit: et violavit quia Manes Deos,
Injecta eſt illi divitiarum cupiditas,
Pœnas ut ſanctæ religioni penderet.
Itaque aurum dum cuſtodit, oblitus cibi
Fame eſt conſumptus: quem ſtans Vulturius ſuper
Fertur locutus: O Canis, meritò jaces,
Qui concupîſti ſubitò regales opes,
Trivio conceptus, et educatus ſtercore.

ANNNOTATIONES.

4. *Violavit quia Manes deos.*] Dii Manes erant dii inferorum, ut quidam exiſtimant, quibus fiebant ſacra, ne nocerent. Alii putant hoc nomine adpellatas fuiſſe animas ſeparatas à corpore. Undè videmus vetuſta ſepulchrorum monumenta *diis manibus* eſſe inſcripta. Sunt etiam qui dicunt eoſdem eſſe quos vetuſtas Genios appellavit, qui ne ipſa quidem mortua corpora deſerant, ſepulchriſque inhabitent. Piaculum erat antiquitùs vim inferre manibus mortuorum.

6. *Pœnas ut ſanctæ religioni penderet.*] Id eſt, violatæ religioni ſepulchrorum. Antiquitùs enim grande erat piaculum violare religionem ſepulchrorum, et ſævire in mortuos. Ita Cicero de legibus, *Deorum Manium jura ſancta ſunto.* Et Virgilius 3 Æneid.

Quid miſerum, Ænea, laceras? jam parce ſepulto,
Parce pias ſcelerare manus.

FABULA XXVIII.

Ne magnus tenuem despicito.

VULPES et AQUILA.

QUamvis sublimes debent humiles metuere:
Vindicta docili quia patet solertiæ.
¶ Vulpinos catulos Aquila quondam sustulit:
Nidóque posuit pullis, escam ut carperent:
Hanc persecuta mater, orare incipit,
Ne tantum miseræ luctum importaret sibi.
Contempsit illa, tuta quippe ipso loco.
Vulpes ab arâ rapuit ardentem facem,
Totamque flammis arborem circùmdedit,
Hosti dolorem damno miscens sanguinis.
Aquila, ut periculo mortis eriperet suos,
Incolumes natos supplex Vulpi tradidit.

Quantumvis potentes debent extimescere abjectos, quia ultionis sit copia quibus est solertia docilis. Aquila rapuit quondam natos Vulpis, et abscondit cubili in escam suorum catulorum. Vulpes genitrix hanc insequta cœpit precari, ne inferret sibi infelici tantum dolorem. Aquila sprevit secura quippe situ *loci. Vulpes abstulit ab altari torrem accensum, et circumcinxit totam arborem ignibus, addens dolori inimicæ periculum prolis amittendæ. Aquila supplex reddidit Vulpi natos salvos, ut liberaret suos* catulos *à periculo mortis.*

ANNOTATIONES.

8. *Ardentem facem.*] Non est otiosum epithetum. Fax enim nihil aliud est quam fustis incisus, et ita comparatus ut flammam, si ita usus postulet, conciperet. Sic Virgilius:

Ferroque faces inspicat acuto.

10. *Damno sanguinis*] Id est, natorum periculo. Ita Venus, apud Virgilium, vocat Æneam: *Sanguis meus.*

FABULA XXIX.

Est cui magno constitit dicterium.

ASINUS IRRIDENS APRUM.

PLerumque stulti risum dum captant levem,
Gravi distringunt alios contumeliâ,
Et sibi nocivum concitant periculum.
¶ Asellus Apro cum fuisset obvius:
Salve (inquit) Frater. Ille indignans repudiat
Officium, et quærit, cur sic mentiri velit?
Asinus, demisso pene, si similem negas
Tibi me esse, certè simile est hoc rostro tuo.
Aper cum vellet facere generosum impetum,
Repressit iram: et facilis vindicta est mihi,
Sed inquinari nolo ignavo sanguine.

Dum stolidi quærunt risum inanem, lædunt persæpe alios summâ injuriâ, sibique parant exitium nocivum. Cum Asellus occurrisset Apro, dixit, Ave Frater: Hic succensens rejicit officium: petitque quare velit mentiri ita? ——— Cum sus nemoris cultor pararet illum afficere horrendo impetu, cohibuit iram, et dixit; *mihi facile est ulcisci, verum nolo contaminari sanguine vili et abjecto.*

FABULA XXX.

Mala publica in plebem recidunt.

RANÆ METUENTES TAURORUM PRÆLIA.

Parvi sunt in periculo ubi magnates decertant. Rana videns è palude certamen Taurorum. Heu, inquit, quanta nobis ruina paratur! Alterâ percontante quare loqueretur illud, cum illi contenderent inter se uter pecori imperaret, et boves viverent vitam longe alium ab ipsis. Gens est, inquit, sejuncta à nobis, et genus separatum; sed qui ausfugerit, ejectus imperio sylvarum, in latebras properabit paludis, et proterens nos opprimet pedibus duris. Sic eorum rabies spectat ad nostram salutem.

HUmiles laborant, ubi potentes diffident.
¶ Rana in palude pugnam Taurorum in-
Heu, quanta nobis instat pernicies! ait. [tuens;
Interrogata ab alia, cur hoc diceret,
De principatu quum illi certarent gregis,
Longéque ab illis degerent vitam boves:
Natio, (ait) separata, ac diversum est genus.
Sed pulsus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in secreta veniet latibula,
Et proculcatas obteret duro pede:
Caput ita ad nostrum furor illorum pertinet.

ANNOTATIONES.

1. *Humiles laborant, ubi potentes dissident.* Ad id Horatius appositè:

Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.

11. *Ita.*] Hoc modo, hac ratione.

FABULA XXXI.

Cui fidas, vide.

MILVIUS et COLUMBÆ.

Qui se credit defendendum malo homini, dum inclamat opem, reperit perniciem. Cum Columbæ sæpe vitâssent Milvium, et se eripuissent è morte pernicitate alarum. Rapax ille recurrit ad dolum, et circumvenit tali fallacia genus imbelle. Cur trabitis potiùs vitam anxiam, quàm eligatis me in regem inito fœdere, ut vos reddam securas ab omni contumelia. Hæ nimium credulæ sese dedunt Milvio, qui potitus regno cœpit pasci singulis, et exercere principatum diris unguibus. Tunc una superstes ait, punimur justè.

QUi se committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.
¶ Columbæ sæpè quum fugissent Milvium,
Et celeritate pennæ vitâssent necem,
Consilium raptor vertit ad fallaciam:
Et genus inerme tali decepit dolo:
Quare sollicitum potiùs ævum ducitis,
Quàm regem me creatis, icto fœdere,
Qui vos ab omni tutas præstem injuriâ?
Illæ credentes, tradunt sese Milvio,
Qui regnum adeptus cœpit vesci singulas,
Et exercere imperium sævis unguibus.
De reliquis tunc una: Meritò plectimur.

ANNOTATIO.

11. *Vesci singulas.*] Pro *singulis*. Ita Virgilius: *Quid puer Ascanius! Superatne et vescitur auras.*
Saltem ut in antiquissimis libris legitur *singulas*, non omnes, collective, vox illa sumitur, sed quod Gallicè dicimus, *Les unes apres les autres*. *Ang.* One after another. Id est, Liviano more, *Alias post alias.*

EXPLICIT LIBER PRIMUS.

Solebant veteres in fine librorum scribere, *explicit*, ut significarent librum absolutum. Unde Hieronymus ad Marcellam. *Solemus completis opusculis ad distinctionem rei alterius sequentis medium interponere, explicit, aut feliciter explicit.*

Yes, but long after the Author was dead, and consequently not for printing, or Revise.

PHÆDRI FABULARUM.

LIBER II.

PROLOGUS.

EXemplis continetur Æsopi genus.
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
Quàm corrigatur error ut mortalium,
Acuátque sese diligens industria.
Quicumque fuerit ergo narrandi locus,
Dum capiat aurem et servet propositum suum,
Re commendatur, non auctoris nomine.
Equidem omni curâ morem servabo Senis:
Sed si libuerit aliquid interponere
Dictorum, sensûs ut delectet varietas,
Bonas in partes, (lector), accipias velim.
Sic ista tibi rependet brevitas gratiam,
Cujus verbosa nè fit commendatio,
Attende cur negare cupidis debeas;
Modestis etiam offerre quod non petierint.

INTERPRETATIO.

Ratio scribendi Æsopi constat exemplis, neque intenditur aliud quicquam per fabulas, nisi ut vitia hominum emendentur, et ut accurata diligentia excitetur. Quæcunque igitur occurrerit occasio narrandi, dum teneat aures et sequatur suum consilium, æstimatur rebus ipsis, non nomine autoris. Certè sequar omni industria consuetudinem Senis Æsopi; verùm si mihi videbatur inserere aliquid jocorum, ut diversitas sensus magis placeat velim, lector, æqui bonique consulas. Sic brevitas compensabit hanc gratiam, cujus ne sit laus verbosior, vide cur debeas denegare avidis, et dare ultro modestis quod non postulaverint.

ANNOTATIO.

1. *Æsopi genus.*] Perperam quidam intelligunt Prosapiam Æsopi. Nihil enim aliud intelligit hoc loco Phædrus, nisi eam scribendi rationem qua usus est Æsopus in scribendi fabulis. Ita in Prologo lib. 4. Et etiam alio loco:

Usus vetusto genere, sed rebus novis
Nunc fabularum cur sit inventum genus.

Quemadmodum apud Terentium:

Olim isti fuit generi quondam qustæu' apud
seculum prius,

Cæterum istud *continetur*, nihil aliud est quam constat. Cicero, *Dii non venis, et nervis, et ossibus coutinentur*, id est, constant.

FABULA I.

Sunt etiam ſua præmia laudi.

LEO SAPIENS.

Leo ſedebat ſuper Juvencum jacentem. Prædo ſupervenit petens partem. Concederem, ait, ni conſuevisſes rapere, et repulit hunc malum hominem. *Fortuitò verò innocens viator venit eodem, et viſo Leone, regreſſus eſt. Cui mitis ille dixit: Nihil eſt quod reformides, ſume confidenter partem debitam tuæ modeſtiæ. Tum ſeparato tergore,* Leo *immiſit ſe in ſylvas, ut acceſſus pateret viatori. Exemplum illuſtre omnino et dignum laude; ſed aviditas* habendi *dat divitias, pudor verò et* modeſtia, *paupertatem.*

SUper Juvencum ſtabat dejectum Leo:
Prædator intervenit partem poſtulans:
Darem (inquit) niſi ſoleres per te ſumere.
Et improbum ejecit. Fortè innoxius
Viator eſt deductus in eundem locum,
Feróque viſo retulit retrò pedem.
Cui placidus ille: Non eſt quod timeas, (ait)
Et quæ debetur pars tuæ modeſtiæ
Audacter tolle. Tunc diviſo tergore,
Silvas petivit, homini ut acceſſum daret.
Exemplum egregium prorſus et laudabile.
Verum eſt aviditas dives, et pauper pudor.

ANNOTATIO.

6. *Retulit retro.*] Pleonaſmus. Poterat enim oratio carere iſtâ voculâ *retro*, ſed ejuſmodi Pleonaſmi nonnihil habent elegantiæ. Ita Terentius: *Ante præſciſſe. Ita ſubtriſtis aliquantulum, &c.*

FABULA II.

Simile ſimili gaudet.

REPENTE CALVUS.

Docemur exemplis homines quomodocunque expilari à mulieribus, ſive illum *ament, ſive amentur* ab illo. *Quædam fœmina callida diſſimulabat annos cuidam homini provectæ ætatis, tegens illos eleganti cultu. Illius etiam animus detinebatur amore pulchræ ad leſcentulæ. Dum ambæ mulieres affectant eſſe ſimiles ipſi, cœperunt invicem ſeligere crines homini. Hic cum crederet ſe ornari ſtudio mulierum, evaſit calvus ſubitò; nam puella exemerat omnes capillos albos, anus verò nigros.*

A Fœminis utcunque ſpoliari viros,
Ament, amentur, nempe exemplis diſcimus.
¶ Ætatis mediæ cuidam, mulier non rudis
Tegebat annos, celans elegantiâ.
Animoſque ejuſdem pulchra juvenis cœperat.
Ambæ videri dum volunt illi pares,
Capillos homini legere cœpêre invicem.
Quum ſe putaret pingi curâ mulierum,
Calvus repente factus eſt; nam funditùs
Canos puella, nigros anus evellerat.

ANNOTATIO.

6. *Dum videri volunt illi pares.*] Ætate aut annis. Oderat enim juvenis capillos albos, utpote ſeneſcentis et decrepitæ ætatis indicia, anus verò nigros, qui ſibi non conveniebant.

FABULA III.

Impunitas peccandi illecebra.

HOMO et CANIS.

LAceratus quidam morsu vehementis Canis,
Tinctum cruore panem immisit maleficæ,
Audierat esse quod remedium vulneris.
Tunc sic Æsopus: Noli coràm pluribus
Hoc facere canibus, nè nos vivos devorent,
Quum scierint esse tale culpæ præmium.
¶ Successus improborum plures allicit.

Quidam læsus dente Canis acris, projecit ipsi improbo panem mersum suo sanguine, quia acceperat id cedere pro remedio vulneris. Tum Æsopus locutus est sic; noli facere hoc in conspectu multorum Canum, ne nos discerpant vivos, cum viderint se donari tali præmio, ob culpam. Successus malorum attrahit multos.

ANNOTATIONES.

1. *Vehementis.*] Vox disſyllaba in hoc loco, ut apud Horatium: *Vehemens et liquidus puroque ſimillimus amni.*

6. *Scierint.*] Pro *ſciverint.*

FABULA IV.

Vir doloſus ſeges eſt mali.

AQUILA, FELIS, et APER.

AQuila in ſublimi quercu nidum fecerat:
Felis cavernam nacta, in mediâ pepererat:
Sus nemoris cultrix fœtum ad imam poſuerat.
Tum fortuitum Felis contubernium
Fraude et ſceleſtâ ſic evertit malitiâ.
Ad nidum ſcandit volucris: Pernicies (ait)
Tibi paratur, forſan et miſeræ mihi.
Nam fodere terram quod vides quotidie
Aprum inſidioſum, quercum vult evertere,
Ut noſtram in plano facilè progeniem opprimat.
Terrore effuſo, et perturbatis ſenſibus,

Aquila poſuerat nidum in alta quercu. Felis, reperta Cavum, partum ediderat in media quercu. Sus incola ſylvarum pepererat ad radices arboris. Tum Felis turbavit hanc ſodalitatem fortuitam dolo, et ſceleratâ malignitate. Repit ad nidum Aquilæ. Tibi, inquit, ſtruitur exitium; quin et forte mihi infelici; nam Aper doloſus, quem cernis quotidie fodere terram, vult eruere quercum ut devoret facilè noſtros catulos humi dejectos; ita immiſſo terrore, et commotis animis,

ANNOTATIONES.

4. *Contubernium.*] Vocabulum militare, manipulum enim militum ſignificat, teſte Vegetio, qui Centurias in Contubernia diviſas fuiſſe ſcribit; ut decem militibus ſub uno papilione degentibus, unus quaſi præeſſet Decanus, qui caput Contubernii nominabatur. Unde Commilitones et Contubernales dicuntur, à communibus tabernaculis.

8. *Quotidie.*] Secunda ſyllaba in hac voce brevis eſt, aliquando etiamnum longa. Ita Terentius.

Verum ubi videbit tantos tibi ſumptus domi
Quotidianos fieri, nec fieri modum.

9. *Inſidioſum Aprum.*] Difficultas eſſe poteſt cur dicit Aprum inſidioſum, et non inſidioſam in fœminino, cum ſermo ſit de Sue fœmina: Certè error ineſt, niſi velis Aprum eſſe ex eo genere animalium quod vocant Epicœnum.

10. *In plano.*] Humi ſtrata noſtra proles, quercu everſa.

ſcandit ad ſedem ſuis ſotigeræ: Nati tui verſantur grandi in diſcrimine. Nam ſimul atque iveris ad pabulum cum turba tenella, Aquila in procinctu eſt ad tibi rapiendas ſuculas. Poſtquam ergo permiſcuit terrore hunc locum, inſidioſa abdidit ſeſe cavernâ ſecurè. Inde exiens noctu ſuſpenſo gradu, ubi ſe ingurgitavit cibis et ſuos catulos, ſingens timorem, circumſpectat toto die. Aquila timens periculum, deſidet arbore. Aper fugiens perniciem, non ſe proripit foras. Quid plura? perierunt fame cum ſuis, et dederunt magnum convivium notis ſuis. Credulitas ſtolida monetur hoc apologo quantum mali vir ſollax inferat.

Direpit ad cubile ſetoſæ ſuis ſuis:
Magno (inquit) in periculo ſunt nati tui!
Nam ſimul exieris paſtum, cum tenero grege,
Aquila eſt parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoque timore poſtquam complevit
Doloſa tuto condidit ſeſe cavo. [locum,
Inde evagata noctu ſuſpenſo pede,
Ubi eſcâ ſe replevit et prolem ſuam,
Pavorem ſimulans proſpicit toto die.
Ruinam metuens Aquila ramis deſidet;
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? inediâ ſunt conſumti cum ſuis,
Feliſque catulis largam præbuerunt dapem.
¶ Quantùm homo bilinguis ſæpe concinnet mali,
Documentum habere ſtulta credulitas poteſt.

ANNOTATIONES.

14. *Nam ſimul exieris.*] Nam ſimul atque exieris.

25. *Homo bilinguis.*] Qui doloſe et fraudulenter agit. Unde Virgilius vocat *Tyrios Bilingues*, haud fidei ſervantiſſimos.

FABULA V.

Ne quid nimis.

CÆSAR ad ATRIENSEM.

Eſt Romæ genus Ardelionum oberrans ſollicitè, inquies in quiete, anhelans incaſſum, plura faciendo faciens nihil, ſibique importunum, et inviſum cæteris. Mens eſt mihi hoc corrigere, modo tamen valeam, verâ hiſtoriâ; operæ pretium eſt illam auſcultare. Cum Tiberius Cæſar profectus Neapolim veniſſet in ſuam villam Miſenenſem,

EST Ardelionum quædam Romæ natio,
Trepidè concurſans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi moleſta, et aliis odioſiſſima.
Hanc emendare, ſi tamen poſſum, volo
Verâ fabellâ: pretium eſt operæ attendere.
¶ Cæſar Tiberius quum petens Neapolim,
In Miſenenſem villam veniſſet ſuam,

ANNOTATIONES.

1. *Ardelionum.*] Hi vocantur homines qui ſe negotiis omnibus immiſcent, ab ardendo dicti, quod pro feſtinando veteres uſurparunt. Quamquam meliùs ab Ardea avi dicti Ardeliones, quia avis hujus inſtar huc et illuc volitant et circumcurſant, dum omnibus ſe ſtudent negotiis immiſcere. Hoc genus hominum deſcribit Martialis tali Epigrammate: (*belle.*

Nil bene cum facias, facis attamen omnia
Vis dicam qui ſis? magnus eſt Ardelio,

6. *Verâ fabellâ.*] Fabula enim ad verum vel falſum extenditur, ut ſupra ad prologum libri primi annotavimus.

7. *Neapolim.*] Urbs Campaniæ maritima, regni Neapolitani caput, ac totius Italiæ clariſſima; prius Parthenope dicta.

8. *Miſenenſem villam.*] Domus ruſtica. De hac villa Miſenenſi ita Tacitus: *Mutatis ſæpius locis* (Tiberius) *tandem ad Promontorium Miſeni conſedit in villa* cujus *Lucullus Dominus fuerat.* Eſt autem vicinum illud Promontorium monti, Miſeno dicto, à Miſeno ſocio Æneæ ibi ſepulto. De quo Virgilius 6 Æneid.

Monte ſub aërio qui nunc Miſenus ab illo
Dicitur.

Quæ monte ſummo poſita Luculli manu,
Proſpectat Siculum et proſpicit Tuſcum mare,
Ex alticinctis unus atrienſibus,
Cui tunica ab humeris linteo Peluſio
Erat deſtricta, cirris dependentibus,
Perambulante læta Domino viridaria,
Alveolo cœpit ligneo conſpergere
Humum æſtuantem, come officium jactitans:
Sed deridetur: inde notis flexibus
Prærurrit alium in Xyſtum, ſedans pulverem.
Agnoſcit hominem Cæſar remque intelligit.
Heus (inquit Dominus) ille enimvero adſilit.
* Tum ſic jocata eſt tanti majeſtas Ducis:
Multò majoris, alapæ mecum veneunt.

quæ ædificata à Luculło in vertice montis ſpectat mare *Siculum et aſpicit mare Tuſcum, unus ſervorum atrienſium altius cinctorum, cujus veſtis colligebatur ab humeris linteo Peluſio, cirris deſluentibus, demetiente hero viridaria amœna, cœpit aſpergere terram areſcentem vaſculo ligneo, oſtentans hoc officium urbanum; verum irridetur. Poſtea prævertit* Cæſarem *in aliud ambulacrum divortiis notis compeſcens pulverem. Tiberius ſentit hominem et capit rem. Heus tu, ait Cæſar, hic ſtatim accurrit. Tum princeps ſic jocans, alapæ non venduntur apud me tam vili pretio.*

ANNOTATIONES.

9. *Luculli manu.*] Quam poſuerat Lucullus Pompeii et Ciceronis æqualis. Summus et fortunatiſſimus Romanorum legatus, qui duobus prælíis vicit Mithridatem, et egit de illo Romæ triumphum. Poſtea, abjecta rerum publicarum cura genio indulſit, et poſuit ſuperba Palatia, ædeſque magnificas, inter quas fuit illa Miſenenſis.

10. *Siculum.*] Subintellige mare, quod à Sicilia Cretam uſque excurrit.

Tuſcum.] Mare, vulgo, *Mer de Toſcane* Ang. *The Gulf of Lions.* Quod non ſolum Hetruriam, ſed et Latium, et regnum Neapolitanum uſque ad Fretum Siculum alluit.

11. *Ex alticinctis.*] Alticinctos pueros vocat Horatius ſervos Naſidieni, id eſt, ſtrenuos et induſtrios, qui demiſſam veſtem non gerebant, ne inter agendum impedirentur.

Atrienſibus ſervis.] Qui ſtabant in atrio domus, limenque cuſtodiebant. Ab Atriorum tutela. Varrone teſte, nomen habent ſervi Atrienſes. Fulvius Urſinus ſuſpicatur eoſdem eſſe qui in inſcriptionibus dicuntur, *Servi à Supellectili*; quia nempe ſervaverint ſupellectilem convivalem, veteresque cœnitarent in Atrio, hoc eſt prope Culinam, ut videre eſt ex verbis Servii in Æneid. 1. *Vocemque per ampla volutant Atria. Tangit, inquit, Romanorum morem; nam, ut ait Cato, in Atrio, et duobus ſerculis epulabantur antiqui. Ibi etiam et pecunias habebant. Unde qui honoratiores ſervi erant, liminum cuſtodes adhibebantur.*

12. *Linteo Peluſio.*] Peluſium erat oſtium Nili et Civitas Ægypti feraciſſima lini, ex quo conficiebantur lintea.

18. *Xyſtum.*] Locus erat deambulationi adornatus, conſitis utrinque Platanis.

19. *Remque intelligit.*] Mentem et conſilium Ardelionis, qui ambiret libertatem.

22. *Alapæ mecum veneunt.*] Id eſt, libertas carius emitur. Apud Veteres enim quando aliquem manumittebant, alapa percuſſum circumagebant, et liberum confirmabant apud Prætorem. De modo manumittendi paſſim, neque quicquam protritum magis.

FABULA VI.

Potentiam malitiâ adjutam quis effugiat.

AQUILA, CORNIX, et TESTUDO.

COntra potentes nemo eſt munitus ſatis:
Si verò acceſſit conſiliator maleficus,
Vis et nequitia quidquid oppugnant ruit.
¶ Aquila in ſublime ſuſtulit Teſtudinem.

Nullus eſt ſat tectus adverſus potentiores. Quidquid violentia et malignitas impugnant, id *perit, ſi conſiliarius malignus ſupervenit. Aquila tulit Teſtudinem in altum.*

quæ cum se abscondisset testâ corneâ, neque posset ullatenus vulnerari abdita, Cornix intervenit per aërem et volitans prope: Sustulisti profectò escam opiparam tuis unguibus, verùm ni tibi ostendero quid oporteat te facere, fatigabis te frustrà tanto onere. Promissâ parte monet, ut frangat corneam domum missam *ab alto cœlo supra rupem, quâ illisâ nutriatur escâ absque negotio. Aquila persuasa his verbis, obtemperavit monitori, et quoque partita est amplè cibum suæ præceptrici. Ita Testudo, quæ munita fuerat beneficio naturæ, inferior duabus periit fato luctuoso.*

Quæ quum abdidisset corneâ corpus domo,
Nec ullo pacto lædi posset condita,
Venit per auras Cornix, et propter volans:
Opimam sanè prædam rapuisti unguibus,
Sed nisi monstrâro quid sit faciendum tibi,
Gravi nequicquam te lassabis pondere.
Promissâ parte, suadet ut scopulum super
Altis ab astris duram inlidat corticem,
Quâ comminutâ facile vescatur cibo.
Inducta verbis Aquila, monitis paruit,
Simul et magistræ largè divisit dapem.
Sic tuta quæ naturæ fuerat munere;
Impar duabus occidit tristi nece.

ANNOTATIONES.

5. *Corneâ domo.*] Abusivè ponitur pro testa cornea, quâ Testudines muniuntur.

7. *Propter volans.*] Id est, juxta, ut apud Terentium, *propter dormire.*

FABULA VII

Plura timenda divitibus.

MULI et LATRONES.

Duo Muli incedebant, onustis oneribus; unus portabat corbes cum nummis. Alter saccos repletos multo hordeo. Primus dives sua sarcinâ supereminens elato capite et agitans collo tintinnabulum argutum. Alius *it comes lentis et tranquillis passibus. Fures assiliunt derepente ex insidiis, et inter stragem vulnerant. Mulum ense, rapiunt pecuniam, nec curant hordeum nullius prætii. Cum ergo expilatus doleret suum infortunium; alter dixit: Lætor me neglectum, nihil enim perdidi, neque accepi vulnus. Hoc exemplo egestas hominum secura est, ingentes* verò *divitiæ patent multis discriminibus.*

MULI gravati sarcinis ibant duo;
Unus ferebat fiscos cum pecunia,
Alter tumentes multo saccos hordeo.
Ille onere dives celsâ cervice eminens,
Clarúmque collo jactans tintinnabulum:
Comes quieto sequitur et placido gradu.
Subitò Latrones ex insidiis advolant,
Intérque cædem ferro Mulum trusitant.
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
Spoliatus igitur casus quum fleret suos,
Equidem (inquit alter) me contemtum gaudeo,
Nam nil amisi, nec sum læsus vulnere.
Hoc Argumento tuta est hominum tenuitas,
Magno periclo sunt opes obnoxiæ.

ANNOTATIONES.

2. *Fiscos.*] Fiscus corbis erat vimineus in quo recondebant Romani pecuniam publicam et imperatoriam. Unde metaphoricè desumitur vox illa pro pecunia.

8. *Ferro trusitant.*] Locus vexatissimus; vulgo legebatur *tonsitant.* Alii *trucidant*, unde *trusitant* posuit Rigaltius. Meursius maluit *tudítant*, ut si à *tundendo*, quasi variis ictibus ferri tunderent cutem Muli, ne cum sarcina aufugeret. Certe *trusitant* nullibi legitur nisi in hoc Phædri loco. *Tudito* verò est vox nota apud Festum, et significationem habet accommodatam ad locum Phædri. *Trusito* posset esse verbum frequentativum a verbo *trudo*, unde *trusito*, sed illius significatio non convenit clarè sensu Phædri. Idcirco rejicio.

13. *Tuta est hominum tenuitas.*] Unde Salustius. *Egestas habetur facilè sine damno.* Et Horatius: *Cantabit vacuus coram latrone viator.*

FABULA VIII.

Plus videas tuis oculis quàm alienis.

CERVUS et BOVES.

CErvus nemorosis excitatus latibulis,
Ut venatorum fugeret instantem necem,
Cæco timore proximam villam petit,
Et opportuno se Bovili condidit.
Huic bos latenti: Quidnam voluisti tibi,
Infelix ultrò qui ad necem cucurreris,
Hominúmque tecto spiritum commiseris?
At ille supplex: Vos modò, (inquit,) parcite,
Occasione rursus erumpam datâ,
Spatium diei noctis excipiunt vices;
Frondem bubulcus affert, nec ideo videt;
Eunt subinde et redeunt omnes rustici,
Nemo animadvertit: transit etiam villicus,
Nec ille quicquam sentit. Tum gaudens ferus
Bobus quietis agere cœpit gratias,
Hospitium adverso quòd præstiterint tempore.
Respondit unus: Salvum te cupimus quidem;
Sed ille qui oculos centum habet, si venerit,
Magno in periculo vita versatur tua.
Hæc inter, ipse dominus à cœna redit:
Et quia corruptos viderat nuper Boves,
Accedit ad præsepe: Cur frondis parum est?
Stramenta desunt. Tollere hæc aranea
Quantum est laboris? Dum scrutatur singula,
Cervi quoque altà est conspicatus cornua,
Quem convocatâ jubet occidi familiâ,
Prædamque tollit. ¶ Hæc significat fabula,
Dominum videre plurimùm in rebus suis.

Cervus excitus latebris nemoris fugit in villam vicinam metu imprudenti, ut se subduceret morti sibi imminenti, à venatoribus, et se occultavit in stabulo commodo. Bos dixit *huic delitescenti: Quidnam proposuisti, miser, qui te objeceris ultrò morti, et credideris vitam ædibus hominum? Cui ille rogans; vos, inquit, ne lædite, me præripiam iterum foras ubi se opportunitas obtulerit. Nox venit die exacto; Bubulcus apportat frondes* bobus, *neque tamen animadvertit. Deinde omnes rustici eunt redeuntque; nullus videt. Quin et villicus venit, neque hic deprehendit quicquam. Tum cervus exultans cœpit habere gratiam bobus tacitis, quod illum exceperint hospitio, iniquo tempore. Unus dixit: Equidem te volumus incolumem; sed si ille accesserit, cui sunt centum oculi, tua vita versabitur in summo discrimine. Dum hæc loqueretur, herus venit à cœna, et quoniam aspexerat non ita pridem boves dejectos, subit bovile: Quare, ait, parum adeo frondium est? Paleæ non sufficiunt. Quantum operis est auferre has telas aranearum? Dum lustrat singula, vidit elata cornua cervi, quem imperavit interficiendum accitis servis, et abstulit prædam. Ista fabula demonstrat dominum cernere multum in suis rebus.*

ANNOTATIONES.

2. *Ut venatorum fugeret necem.*] Scilicet à Venatoribus sibi inferendam. Ibi est ambiguitas, quia vox venatorum activè non passivè sumitur hoc loco.

3. *Cæco timore.*] Quia facit nos cæcos et imprudentes in rebus nostris.

5. *Voluisti tibi.*] Malum parare. Imitatio Virgiliana: *Ebeu quid misero volui mihi.*

15. *Quietis bobus.*] Qui eum non prodiderant latitantem in stabulo.

16. *Hospitium adverso.*] Ita Cic. *Amicus certus in re incerta cernitur.* Et Plautus eum amicum pronunciat, qui in re dubia juvat. Unde Ovid.

Si fueris dives, multos numerabis amicos;
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

18. *Qui habet centum oculos.*] Nec famam aut Argum intellige, quibus Poëtæ tribuunt centum oculos. Ibi est Periphrasis, ut heri curam et perspicaciam depingat. Dat enim centum oculos ut indicet Dominum esse oculatissimum. Unde Soc.

Ὄμμα γὰρ δόμων νομίζω δεσπότου παρουσίαν.
Namque lumen ædium puto heri præsentiam.

21. *Corruptos.*] Macilentos, macie perditos. Imitatio Græci sermonis.

23. *Aranea hæc.*] Adjectivè ibi sumitur, et subauditur texta aranea.

FABULA IX.

Epilogus.

INVIDIA VIRTUTUM COMES.

Athenienſes erexerunt magnam ſtatuam Æſopo, et poſuerunt hunc ſervum in baſi ſemper manſuro, ut innoteſceret omnibus pandi iter ad gloriam, neque concedi honores nobilitati, ſed virtuti —— Quia alius præripuerat ne eſſem primus, curavi ne foret unicus ſcriptor Fabularum. Id non eſt invidere, ſed æmulari. Si verò Roma aſpiraret meo labori, plures ipſi erunt autores, quos conferat cum Græcis autoribus. Si invidia voluerit carpere diligentiam, non ideo auferet tacitam cognitionem laudis mihi debitæ. Si noſter labor devenit ad tuas aures, et ſi tua mens tangitur fabulis factis induſtriâ, illud bonum præcidit omnem cauſam querimoniæ: Sin verò eruditum ſtudium incidit in manus eorum, qui nati ſunt invitâ Minervâ, neque quicquam valent, niſi obtrectare optimis quibuſlibet; ſuſtinebo firmato animo hoc exitiale infortunium, dummodo fortunam pœniteat ſui criminis.

Æſopo ingentem ſtatuam poſuêre Attici,
Servúmque collocârunt æterna in baſi,
Patere honoris ſcirent ut cuncti viam,
Nec generi tribui, ſed virtuti gloriam.
Quoniam occupârat alter nè primus forem,
Nè ſolus eſſet ſtudui, quod ſuperfuit:
Nec hæc invidia, verùm eſt æmulatio.
Quòd ſi labori faverit Latium meo,
Plures habebit quos opponat Græciæ.
Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conſcientiam.
Si noſtrum ſtudium ad aures pervenit tuas,
Et arte fictas animus ſentit fabulas,
Omnem querelam ſubmovet felicitas.
Sin autem doctus illis occurrit labor,
Siniſtra quos in lucem natura extulit,
Nec quicquam poſſunt niſi meliores carpere,
Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat ſui.

ANNOTATIONES.

1. *Æſopo ingentem ſtatuam poſuêre Attici.*] Statuæ hujus autorem fuiſſe nobiliſſimum illum ſtatuarium Lyſippum diſcimus ex Epigrammate Agathiæ Scholaſtici, qui Juſtiniani Imperatoris ævo vixit; ex eodem quoque diſcimus, cùm iidem Athenienſes etiam ſeptem ſapientibus Græciæ ſingulis ſuas collocâſſent ſtatuas, omnium maximum honorem eos habuiſſe Æſopo, ejuſque ſtatuam ordine primam eſſe voluiſſe. Sic igitur Agathias:

Εὖσε ποιῶν Δυσίππε γέρον, Σικυώνιε πλάστα,
Δειχθὲν Αἰσώπου σῆμας τῦ Σαμίου.
Lauto te Lyſippe ſenex, Sicyonie ſculptor,
Æſopi effigiem quod ſtatuis Samii, &c.

Attici.] Attica, regio Achaiæ ſeu Helladis quæ et Mopſopia et Cecropia dicta eſt, in qua Athenæ urbs totius Græciæ caput. Hinc Atticus nomen gentis.

8. *Latium.*] Regio Italiæ notiſſima inter Hetruriam et Campaniam, à latendo dicta, quod ibi Saturnus latitârit.

9. *Plures habebit.*] Qui meo exemplo conſcribent fabulas.

Quos opponat Græciæ.] Id eſt, Doctiſſimis viris è Græcia, qui multa opera reliquerunt poſteritati.

14. *Omnem querelam ſubmovet felicitas.*] Ita mihi beatus videor, ſi movearis fabulis, nullum ut mihi querendi locum relictum eſſe putem.

15. *Illis doctus occurrit labor.*] Id eſt, ſit adverſus labor; nam occurrere pro adverſari hoc loco ponitur.

PHÆDRI FABULARUM.

LIBER III.

PHÆDRUS ad EUTYCHUM.

PHædri libellos legere si desideras,
Vaces oportet, Eutyche, à negotiis,
Ut liber animus sentiat vim carminis.
Verùm, (inquis) tanti non est ingenium tuum,
Momentum ut horæ pereat officii mei.
Non ergo causa est manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortassè dices: Aliquæ venient feriæ,
Quæ me soluto pectore ad studium vocent.
Legesne, quæso, potiùs viles nænias,
Impendas curam quàm rei domesticæ,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori;
Ut adsuetam fortiùs præstes vicem?
Mutandum tibi propositum est, et vitæ genus,
Intrare si Musarum limen cogitas.

Si cupis, Eutyche, evolvere libros Phædri, necesse est sis liber à negotiis, ut mens vacua sapiat elegantiam versus: Sed, ais, non potes tanto ingenio, ut perdam vel punctum horæ mei muneris. Non est igitur ratio cur tractes id tuis manibus quod minimè decet aures impeditas. Repones fortè; aliqui dies feriales aderunt, qui me revocabunt ad studia libero animo. Verùm, amabò, dedasne te potiùs lectioni fabularum inutilium, quàm des operam rei familiari, præstes amicis officia, servias uxori, remittas animum, procures quietem membris, ut recurras validiùs ad officium solitum? Est tibi ineundum aliud consilium, et alia ratio vitæ, si vis subire penetralia Musarum.

ANNOTATIONES.

2. *Eutyche.*] Non satis compertum est quisnam fuerit ille Eutychus, et qualem personam in aula Tiberii sustinuerit. Vetus tamen inscriptio Romæ legitur, EUTYCHUS AUG. LIB. NERONIANUS MEDICUS LUDI MATUTINI. Ludus autem ille matutinus, arena matutina dicitur apud Martial. Epigram. 25. lib. 10. Fit et mentio aliorum Eutychorum in inscriptionibus passim.

8. *Aliquæ venient feriæ.*] Dies quibus nihil agere erat licitum. Unde Cicero 2. de Legibus, ait: *Feriarum, festorumque dierum ratio in liberis requietem habet litium et jurgiorum; in servis operum et laborum, quia compositio animi conferre debet, et ad perfectionem operum rusticorum, et ad remissionem animorum.* Erant autem feriæ publicæ, et aliæ familiarum propriæ. Publicæ erant stativæ, quæ statis et certis quibusdam diebus observabantur. Aliæ conceptivæ, quæ ordinabantur quotannis à Sacerdotibus et Magistratibus. Aliæ demum imperativæ, quas Consules vel Prætores pro arbitrio potestatis indicabant.

Ego qui editus sum à mea parente in monte Parnassi, in quo veneranda Mnemosyne gravida novem vicibus dedit Jovi parentes artium. Quanquam sim natus in ipso ferme loco, et eradicaverim penitus ex animo amorem rei faciendæ, meque adjunxerim ad hoc genus vitæ gloriâ reclamante; tamen admittor cum fastidio in earum numerum. Quid existimas illi eventurum qui studet omni curâ aggerere amplas divitias, præferens quæstum jucundum studiis eruditis? Sed jam quodcunque fuerit (ut Sinon dixit cum traheretur ad Regem Trojæ) conscribam tertium librum more Æsopi, illum consecrans tuæ dignitati, tuique meritis. Si illum legis, gaudebo. Sin verò minus, erit certè delectationi posteris. Nunc aperiam paucis cur fabulæ excogitatæ sint. Servitus quæ non est sui juris, quia non audebat effutire quæ vellet, velavit fabulis proprias cogitationes, et se subduxit calumniæ jocis effectis. Ego porro feci viam pro semita quam triverat, *et adinveni plura quàm tradiderat, seligens quædam in meum infortunium.*

Ego, quem Pierio mater enixa est jugo,
In quo tonanti sancta Mnemosyne Jovi
Fœcunda novies artium peperit chorum,
Quamvis in ipsa natus sim penè schola,
Curámque habendi penitus corde eraserim,
Et laude invitâ in hanc vitam incubuerim,
Fastidiosè tamen in cœtum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigiliâ,
Docto labori dulce præponens lucrum?
Sed jam quodcunque fuerit (ut dixit Sinon
Ad regem quum Dardaniæ perductus foret)
Librum exarabo tertium Æsopi stylo,
Honori et meritis dedicans illum tuis:
Quem si leges, lætabor, sin autem minùs,
Habebunt certè quô se oblectent posteri.
Nunc fabularum cur sit inventum genus,
Brevi docebo. Servitus obnoxia,
Quia quæ volebat non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas transtulit,
Calumniámque fictis elusit jocis.
Ego porrò illius semitâ feci viam,
Et cogitavi plura quàm reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.

ANNOTATIONES.

18. *Pierio jugo.*] Pierius mons Thessaliæ in Macedoniæ confinio, Musis sacer, quæ ex eo Pierides dictæ sunt.

19. *Mnemosyne.*] Nympha Pieria, quæ habuit ex Jove novem musas. Vox Græca est μνημοσύνη quæ memoriam significat. Poetæ hanc Musarum matrem finxêre, quia omnium scientiarum Thesaurus beneficio memoriæ acquiritur et conservatur.

20. *Artium chorum.*] Chorus propriè est coævorum cantus et saltatio in Tragœdiis aut Comœdiis. Accipitur vero impropriè, pro quovis personarum numero, et ibi pro novem Musis quæ dicuntur artes adinvenisse. Prima vocabatur Clio, Historiæ parens. 2. Melpomene, Tragœdiæ. 3. Thalia, Comœdiæ. 4. Euterpe, Fistularum. 5. Terpsichore, Citharæ. 6. Erato, Lyræ. 7, Calliope, Versuum heroïcorum. 8. Urania, Astrologiæ. 9, Et Polyhymnia, Eloquentiæ.

23. *Laude invitâ.*] Quæ me aliò vocabat. Vult se nullam spectâsse laudem in eligendo hoc scribendi genere. Si enim id spectâsset, debuerat aliud sequi studii genus quod magis laudatur. Gronovius legit, *laude nudâ*, id est, ob solam laudem, et non ob aliud præmium.

28. *Sinon.*] Filius Sisyphi, neposque Autolyci, Græcus versipellis et veterator, qui obsessa Troja à Trojanis se capiendum obtulit, et ad Priamum Regem deductus, ipsi persuasit abiisse Græcos, ac equum illum ingentem in urbem deducendum. Notissima historia.

29. *Regem Dardaniæ.*] Priamum Regem Trojanorum, qui vocati sunt Dardanii à Dardano filio Jovis et Electræ, qui regnum Trojanum condidit, et ipsa regio Dardania dicta est. Postea urbs Provinciæ caput dicta fuit Troja, et populi Trojani, à Troe atavo Priami regis.

35. *Servitus obnoxia.*] Potestati et arbitrio aliorum subdita. Intelligit Æsopum qui Xantho Philosopho servitutem servisse dicitur. Servile quippe est non loqui quod sentias. Unde Plautus ait, *Servum hominem habere oculos, manus, et linguam continentem.*

39. *Illius semitâ feci viam.*] Semita est, quid minùs tritum quàm via. Primus Æsopus materiam fabularum reperit, hanc ego polivi versibus senariis: sic effeci ut illius semita, quam primus triverit, evaderet via. Semita enim fit via, cùm à pluribus frequentatur, et sic vulgatur magis.

Quòd ſi accuſator alius Sejano foret,
Si teſtis alius, judex alius denique,
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delinirem remediis.
Suſpicione ſi quis errabit ſuâ,
Et rapiet ad ſe quod erit commune omnium,
Stultè nudabit animi conſcientiam.
Huic excuſatum me velim nihilominus.
Neque enim notare ſingulos mens eſt mihi,
Verùm ipſam vitam et mores hominum oſtendere.
Rem me profeſſum dicet forſan aliquis gravem.
Si Phryx Æſopus potuit, Anacharſis Scytha
Æternam famam condere ingenio ſuo:
Ego literatæ qui ſum propior Græciæ,
Cur ſomno inerti deſeram patriæ decus?
Threïſſa quum gens numeret auctores ſuos,
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo,
Qui ſaxa cantu movit, et domuit feras,
Hebrique tenuit impetus dulci morâ.
Ergo hinc abeſto, livor, de fruſtra gemas:
Quoniam mihi ſolemnis debetur gloria.
Induxi te ad legendum: ſincerum mihi
Candore noto reddas judicium peto.

Quod ſi alter delator à Sejano ſurgeret, ſi alter teſtis, ſi alter demum judex, profiterer me mereri tot mala, neque levarem meam calamitatem his ſolatiis. Si quis ducatur in errorem ſuâ ſuſpicione, et imputabit ſibi dictum quod dicitur omnibus, prodit imprudenter ſuam conſcientiam, attamen peto ut me habeat excuſatum: nec enim eſt mihi in animo deſignare ſingulos, ſed notare vitam et mores hominum. Fortaſſe aliquis reponet me ſuſcepiſſe duram provinciam. Si Æſopus è Phrygia, ſi Anacharſis è Scythia oriundi, potuerunt tranſmittere æternitati ſua nomina ingenio, cur ego qui ſum vicinior eruditæ Græciæ, negabo addere honorem meæ patriæ otio deſidi? Cum Natio Thracum recenſeat ſuos autores; Apollo genuerit Linum, Muſa Orpheum, qui excitavit rupes lyrâ, delinivit feras, et moratus eſt fluctus Hebri dulci morâ. Ergo (hinc procul invidia) ne doleas incaſſum: quia dignus ſum honore publico. Compuli te ut legeres, poſtulo ut mihi cognitæ ſinceritatis præbeas verum teſtimonium.

ANNOTATIONES.

42. *Alius Sejano.*] Id eſt, *à Sejano*, ut Horatius, *Alius Lyſippo*. Sejanus pro arbitrio cuncta geſſit ſub Tiberio, ſuamque latiſſimè exercuit poteſtatem, ut ait Tacitus, lib. 4. Ann. Ipſe Phædrus incidit in odium Sejani à quo variis criminibus accuſatus vix evaſit incolumis; nam ille erat et accuſator et judex.

53. *Phryx Æſopus.*] In Phrygia natus quæ eſt regio Aſiæ minoris.

Anacharſis Scytha] Philoſophus Scythicus multa ſapientia et doctrina præditus, qui ſumma uſus eſt libertate in carpendis hominum moribus, multaque præclàre dicta poſteritati reliquit. Scythia Provincia Aſiæ Borealis gemina, intra et extra Imaum montem.

57. *Threïſſa quum gens.*] Thracia eſt regio Europæ ampla; indicat vero Phædrus ſe gente Thracem eſſe, ideoque Græciæ eruditionis parenti propiorem quàm erat Æſopus Phryx, vel Anacharſis Scytha.

Numeret auctores ſuos.] Linus et Orpheus primi literis excoluerunt Græciam: itaque autores eos vocat. Porro hos autores dicit noſter Thraces numerare ſuos; hoc eſt dicere non eſſe Græcos, verum Thraciæ gentis homines. Jam cum Thraces fuerint illi qui Græciam inſtruxêre literis, vult dicere; cur ego non ſtudeo ſervare hoc decus meæ patriæ, cum præſertim Apollo et Muſæ dii artium in Thracia mea habitent, ibique eos autores literatæ Græciæ progenuerint.

58. *Linо*] Linus filius Apollinis et Terpſichoræ, aut, ut alii volunt, Mercurii et Uraniæ. Fuit Muſicus et Poeta Thebanus.

Orpheo.] Is fuit genere Thrax, filius Calliopes et Apollinis, quem à Mercurio, aut à patre Apolline ferunt accepiſſe Lyram, quâ tantum valuit, ut illius cantu ſylvas et ſaxa moverit, reduxeritque uxorem ſuam Eurydicen ab inferis. Fuit occiſus à Mænadibus juxta Hebrum fluvium.

60. *Hebrique tenuit impetus*] Hebrus fluvius Thraciæ ex Hæmo monte oriens, ac in Ægeum mare exiens. Volvit aquas magno impetu.

FABULA I.

Rei bonæ vel veſtigia delectant.

ANUS ad AMPHORAM.

Anus vidit jacere lagenam vacuam, quæ diffunderet longè ſuavem animam, redolente adhuc teſtâ fæcem vini *Falerni. Poſteaquam flagrans illam hauſit totis naribus; O dulcis odor, quantum te dicam fuiſſe bonam olim, cum habeas tales reliquias? Cui notus ſum intelliget quò illud ſpectet.*

ANus jacere vidit epotam amphoram,
Adhuc Falernâ fæce et teſtâ nobili,
Odorem quæ jucundum latè ſpargeret.
Hunc poſtquam totis avida traxit naribus:
O ſuavis anima! qualem te dicam bonam
Antehac fuiſſe, tales cùm ſint reliquiæ?
Hoc quò pertineat dicet qui me noverit.

ANNOTATIONES.

1. *Amphora.*] Vinarium vas octo et quadraginta ſextarios continens.

2. *Falernâ fæce.*] Falernus mons et ager erat Campaniæ; ager frumenti, mons vini generoſiſſimi ferax.

6. *Tales cùm ſint reliquiæ.*] Ita Horatius: *Quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem Teſta diu.*——

7. *Hoc quò pertineat.*] Senectutem ſuam conſolatur Phædrus. Vult ex hoc ultimæ ſenectutis, quæ eſt quaſi fæx vitæ, opuſculo fabularum, poſſe colligi qualis fuerit integrâ adhuc ætate.

FABULA II.

Benefico bene erit.

PANTHERA et PASTORES.

Simile beneficium ſolet rependi à contemptis. Panthera imprudens corruit aliquando in foveam. Ruſtici adverterunt. Alii conjiciunt fuſtes, alii obruunt lapidibus. Quidam è contra tacti miſericordiâ dederunt panem, ut ſuſtentaret vitam, quippe merituræ, et ſi nullus ipſi noceret. Nox ſucceſſit; repetunt ſecuri ædes, quaſi reperturi extinctam poſtero die. Sed ut hæc reparavit vires debilitatas, exſilit è fovea magno ſaltu, et feſtinat in ſuum tectum curſu citato. Interjectis diebus aliquot, irrumpit, necat armenta, trucidat paſtores, et diruens omnia, furit ſævo impetu.

SOlet à deſpectis par referri gratia.
¶ Panthera imprudens olim in foveam decidit,
Vidêre agreſtes: alii fuſtes congerunt,
Alii onerant ſaxis: quidam contra miſeriti,
Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,
Misêre panem, ut ſuſtineret ſpiritum.
Nox inſecuta eſt, abeunt ſecuri domum,
Quaſi inventuri mortuam poſtridie.
At illa, vires ut refecit languidas,
Veloci ſaltu foveâ ſeſe liberat,
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpoſitis, provolat,
Pecus trucidat, ipſos paſtores necat,
Et cuncta vaſtans ſævit irato impetu.

ANNOTATIONES.

10. *Seſe liberat fovea.*] Pro *à fovea* Ellipſis.

11. *Cubile.*] Vox communis hominibus et feris, et etiam avibus, ut legere eſt paſſim in Virgilio.

Tum ſibi timentes, qui feræ pepercerant,
Damnum haud recuſant, tantùm pro vitâ rogant.
Et illa: Memini qui me ſaxo petierint,
Qui panem dederint; vos timere abſiſtite;
Illis revertor hoſtis qui me læſerant.

Tunc metuentes ſibi qui miſeriti fuerant feræ, non detrectant ſtragem, deprecantur ſolùm vitam. Sed illa dixit: *novi qui me laceſſerint ſaxis, et qui miſerint panem; vos deſinite metuere. Redeo* ſolùm *infenſa bis qui me offenderunt.*

FABULA III.

Experientia præſtantior arte.

ÆSOPUS et RUSTICUS.

USU peritus hariolo velocior
Vulgò eſſe fertur: Cauſa ſed non dicitur:
Noteſcet quæ nunc primum fabellâ meâ.
¶ Habenti cuidam pecora pepererunt Oves
Agnos humano capite: monſtro exterritus
Ad conſulendos currit mœrens hariolos.
Hic pertinere ad domini reſpondit caput,
Et avertendum victimâ periculum.
Ille autem affirmat conjugem eſſe adulteram,
Et inſitivos ſignificari liberos;
Sed expiari poſſe majori hoſtiâ.
Quid multa? variis diſſident ſententiis,
Hominiſque curam curâ majore aggravant.
Æſopus ibi ſtans naris emunctæ ſenex,
Natura nunquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis oſtentum, ruſtice,
Uxores, (inquit,) da tuis paſtoribus.

Doctus experientiâ creditur vulgò verior conjectore, ſed ſiletur ratio, quæ jamjam vulgabitur meo Apologo. Oves enixæ ſunt Agnos capite hominis cuidam diviti pecoris. Territus prodigio properat triſtis conſulturus hariolos. Ille dicit hoc ſpectare ad vitam heri, et averruncandum infortunium hoſtiâ. Hic vero aſſeverat uxorem eſſe adulteram, et notari gnatos eſſe adulterinos, ſed procurari poſſe majori victimâ. Quid plura? diſtrahuntur diverſis opinionibus, et adaugent anxietatem hominis majori anxietate. Æſopus hic aderat ſenex acutæ naris, quem natura non potuit unquam decipere: Si vis, inquit, ô ruricola, avertere tale portentum, junge conjuges tuis paſtoribus.

ANNOTATIONES.

6. *Hariolos.*] Harioli futurorum conjectores dicebantur. Quaſi *farioli* à *fari* vel *fando*; ut *hœdus*, *fœdus*.

7. *Caput.*] Pro vita ſæpiſſime uſurpatur apud melioris notæ autores.

8. *Avertendum victima periculum.*] Solebant enim prodigia hoſtiis procurari; idque ex conſilio et Augurum præſcriptio; quindecimque virorum qui libros Sibyllinos ſuper hac re adibant et inſpiciebant.

11. *Majori hoſtiâ.*] Majorem hoſtiam pro maxima poſuit, quod Poetis non inſolens. Maxima autem hoſtia apud veteres de ovibus dicebatur; ita enim Feſtus: Maximam hoſtiam ovilis pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, ſed ab animo placidiore.

16. *Procurare oſtentum.*] Solemnis vox Augurum, id eſt avertere, et à cervicibus noſtris depellere.

FABULA IV.

Mentem hominis ſpectato non frontem.

SIMII CAPUT.

Aliquis conſpexit Simium pendentem apud Lanionem inter alias mercimonias et cibaria. Percontatus eſt, quis eſſet ſapor: tum Lanius ludens, Quale, ait, caput eſt, talis eſt ſapor. Puto hoc dici jocoſius quam verius, cum vidi ſæpe pulchros, nequiſſimos, et inveni plures deformes, honeſtiſſimos.

PEndere ad Lanium quidam vidit Simium
Inter reliquas merces atque opſonia.
Quæſivit quidnam ſaperet: tum Lanius jocans,
Quale (inquit) caput eſt, talis præſtatur ſapor.
¶ Ridiculè magis hoc dictum quâm verè æſtimo,
Quando et formoſos ſæpè inveni peſſimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

ANNOTATIONES.

1. *Ad Lanium.*] Id eſt, *Apud Lanium.* Plautum locis ſexcentis adeas, ita *Ad prætorem ſolvere*, pro *Apud Prætorem*, &c.

2. *Inter reliquas merces.*] Hoc loco *reliquas* quatuor ſyllabarum eſt.

5. *Ridiculè magis.*] In gratiam Æſopi, qui licet turpi facie, tamen optimis moribus erat præditus, unde Ovidius:

Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.

FABULA V.

Erit ubi pœnas det procax audacia.

ÆSOPUS et PETULANS.

Eventus fœlix trahit plurimos in ruinam. Quidam protervus congeſſerat ſaxum in Æſopum. Tanto ait, melior; dein erogavit illi aſſem. Cum iterum illi impegiſſet lapidem; per herculem nihil mihi eſt amplius, ſed tibi oſtendam unde poſſis habere. En nobilis et dives adeſt, impinge quoque illi lapidem; et referes mercedem debitam. His adductus verbis, paruit monenti. Verùm ſpes deluſit temeritatem inſclentem, captus etenim dedit pœnas patibulo.

SUcceſſus ad perniciem multos devocat.
¶ Æſopo quidam petulans lapidem impegerat.
Tanto (inquit) melior? aſſem deinde illi dedit.
Sic proſequutus: Plus non habeo me hercule.
Sed unde accipere poſſis monſtrabo tibi.
Venit ecce dives et potens: huic ſimiliter
Impinge lapidem, et dignum accipies præmium.
Perſuaſus ille, fecit quod monitus fuit.
Sed ſpes fefellit impudentem audaciam,
Comprehenſus namq; pœnas perſolvit cruce.

ANNOTATIONES.

3. *Tanto inquit melior.*] Laudandi atque approbandi apud veteres formula. Improbandi verò: *Tanto nequior.* Ut eſt apud Plautum.

Aſſem.] Non ibi ſumitur vox aſſis pro libra, ſed pro nummo æreo.

10. *Cruce.*] Supplicii genus quod in uſu fuit ad tempora Conſtantini imperatoris, qui iſtud abrogavit in honorem Crucis J. C.

FABULA VI.

Ridenda imbecillorum ſuperbiloquentia.

MUSCA et MULA.

MUſca in temone ſedit, et Mulam increpans,
Quàm tarda es, inquit: non vis citiùs progredi?
Vide, ne dolone collum compungam tibi.
Reſpondit illa: Verbis non moveor tuis,
Sed iſtum timeo, ſellâ qui primâ ſedens
Jugum flagello temperat lento meum,
Et lora frænis continet ſpumantibus.
Quapropter aufer frivolam inſolentiam: ſcio.
Namque ubi tricandum eſt, et ubi currendum,
¶ Hâc derideri fabulâ meritò poteſt,
Qui ſine virtute vanas exercet minas.

Muſca ſtetit in temone et arguens Mulam: Quam incedis lente, ait! non placet incedere citatius? Cave ne tibi feriam cervicem meo aculeo. Hæc reſpondit, verba tua non me tangunt, ſed reformido hunc qui ſedens in ſella anteriori moderatur meum jugum verbere flexibili, et regit habenas frænis plenis ſpuma. Quare omitte ridiculam audaciam: Novi enim quando oportet morari, et quando properare. Ille poteſt jure irrideri hoc argumento, qui jactat minas inanes ſine animo.

ANNOTATIONES.

3. *Dolone.*] Dolon eſt lignum in quo latet gladiolus. Scitè Phædrus Dolonem vocat Muſcæ aculeum quo pungit irata.

7. *Spumantibus.*] Ita tenet ut ſpument; vult reddere rationem quare non poſſit citiùs progredi. Non tantùm ait, tenet, ſed tenet tam validè, meque cohibet, ut et fræna ſpument, hoc eſt, ſpumâ ex labore oppleantur: Imitatione Virg. *Stat ſonipes, et fræna ferox ſpumantia mandit.*

9. *Ubi tricandum.*] Legit Gruterus *ſtrigandum.* Quid ſtriga, quid ſtrigandum, quia vulgò notum non eſt, Scaligeri verbis utar. *Strigare dicuntur equi quoties interquieſcunt, dictum à ſtriga, quæ erat ſpatium turmarum in quo equi ſtringebantur.*

FABULA VII.

Liber inops ſervo divite felicior.

CANIS et LUPUS.

QUam dulcis ſit libertas breviter proloquar.
¶ Cani perpaſto, macie confectus Lupus
Forte occurrit: ſalutantes dein invicem
Ut reſtiterunt: unde ſic quæſo nites;

Dicam brevi quantùm libertas ſit grata. Lupus macilentus incidit forte in Canem præpinguem: Tum ſe ſalutantes mutuò ut ſteterunt. Unde, obſecro, ſic nitidus es?

ANNOTATIO.

LUPUS et CANIS.] Similis ferme Fabula legitur apud Æſopum de Aſino Sylveſtri qui beatum dicebat Aſinum domeſticum, et propter bonam corporis habitudinem, et propter ciborum copiam. Sed cum illum vidiſſet ferentem onera, et Agaſonem ipſum baculis percutientem, abiit et infelicem exiſtimavit. Mirè Horatius lib. 2. Sermon. Satyra 6. depingit quàm libertas grata ſit fabula Muris ruſtici, et Muris domeſtici, quam leges. Hos ſequutus eſt tanquam duces in hacce fabula Phædrus noſter.

et quibus escis factus es ita corpulentus? Ego qui te præsto robore, enecor esuritione. Canis respondit ingenuè. Tibi erit fortuna similis, si valeas exhibere simile ministerium meo Hero. Quodnam? ait ille; Ut custodias ostium, et serves ædes per noctem tutas à latronibus. Ego vero præsto sum. Nunc tolero nives et pluviam, ducens ætatem duram in nemoribus, quantò erit mihi melius morari in ædibus, et me desidem replere multis cibis? Me igitur sequere. Dum eunt comites, Lupus animadvertit collum Canis tritum à vinculis. Dic sodes, unde istud? Nihil est. Dic tamen, amabò. Quoniam videor ferox, me constringunt, ut dormiam per diem, et ut vigilem nocte accedente. Serò liber discurro quò libitum est. Objicitur ultro panis, et herus largitur ossa de sua mensa: Servi projiciunt frusta, et obsonium quod quisque respuit. Ita mea alvus satiatur sine labore. Age, si est animus aliquò ire jam licet? Non est, ait, mihi. Utere, ô Canis, iis quæ probas. Imperare nolo, ea lege ut non sim mei juris.

Aut quo cibo fecisti tantum corporis? 5
Ego qui sum longè fortior, pereo fame.
Canis simpliciter: Eadem est conditio tibi,
Præstare domino si par officium potes.
Quod? inquit ille. Custos ut sis liminis,
A furibus tuearis et noctu domum. 10
Ego verò sum paratus; nunc patior nives,
Imbresque, in sylvis asperam vitam trahens,
Quantò est facilius mihi sub tecto vivere,
Et otiosum largo satiari cibo?
Veni ergo mecum. Dum procedunt, aspicit 15
Lupus à catena collum detritum Canis.
Unde hoc, amice? Nihil est. Dic quæso tamen.
Quia videor acer, alligant me interdiu, [rit;
Luce ut quiescam, et vigilem nox quum vene-
Crepusculo solutus, quà visum est, vagor. 20
Adfertur ultro panis, de mensa sua
Dat ossa dominus, frusta jactat familia,
Et quod fastidit quisque pulmentarium.
Sic sine labore venter impletur meus.
Age, si quò est abire animus, est licentia? 25
Non planè est, inquit. Fruere quæ laudas, Ca-
Regnare nolo, liber ut non sim mihi. [nis,

ANNOTATIONES.

5. *Feciſti tantum corporis.*] Nullus præter Phædrum videtur uſurpâſſe hunc loquendi modum. Significat pingueſcere, et nitidum, beneque curata cute fieri, ut ait Horatius. Legitur apud Lucretium verbum ſignificationis oppoſitæ, corpus amittere, id eſt, macrum fieri. Inveni tamen ſimiles, et ferme germanas hujuſce loquendi formulas, ut Cicero in Verrem, *Maximam hoc anno pecuniam facere poſſet*; et Quinctilianus, *Vires faciamus.*

20. *Crepuſculo.*] Crepuſculum eſt lux dubia, quæ fit ante ſolis ortum et occaſum.

23. *Pulmentarium.*] Propriè dicitur puls, vel cibus in modum pultis factus. Quanquam et generaliùs pro quovis obſonio ſumitur.

27. *Regnare nolo, ut non ſim liber.*] Ita mus ruſticus apud Horatium loco laudato:

—— Tum ruſticus, haud mihi vitâ
Eſt opus hac, ait, et valeas, mage ſylva ca-
Tutus ab inſidiis tenui ſolabitur ævo. [vuſque

FABULA VIII.

Sat pulcher, qui ſat bonus.

FRATER et SOROR.

Intuere te ſæpe admonitus præceptis. Erat cuidam filia maximè deformis, et eidem filius præclaro et eleganti vultu. Hi ludentes more puerorum ſe conſideraverant fortuitò in ſpeculo poſito ſedili genetricis;

PRæcepto monitus ſæpè te conſidera.
¶ Habebat quidam filiam turpiſſimam,
Idemque inſigni et pulchrâ facie filium. [fuit,
His ſpeculum in cathedra matris ſuppoſitum
Pueriliter ludentes, fortè inſpexerant; 5

Hic ſe formoſum jactat; illa iraſcitur,
Nec gloriantis ſuſtinet fratris jocos,
Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem cucurrit læſura invicem,
Magnaque invidia criminatur filium,
Vir natus, quòd rem fœminarum tetigerit.
Amplexus utrumque ille, et carpens oſcula,
Dulcemque in ambos charitatem partiens:
Quotidie, (inquit) ſpeculo vos uti volo:
Tu formam ne corrumpas nequitiæ malis:
Tu faciem ut iſtam moribus vincas bonis.

ille ſe jactitat pulchrum; hæc indignatur, neque fert cavillationes germani ſuperbientis, interpretans etenim omnia in malam partem. Properat igitur ad parentem nocitura invicem, et accuſat fratrem ſummâ invidiâ, quòd vir natus contrectaverit ornamenta mulierum. Parens complexus ambos et oſculatus (ſic dividens gratum amorem in utrumque) impero, inquit, vos contemplari quotidie in ſpeculo. Tu, ô fili! ne dedecores tuam pulchritudinem malis moribus: Tu vero, nata, ut redimas faciem turpem bonâ indole.

ANNOTATIONES.

11. *Rem fœminarum.*] Omnem ſupellectilem mulierum, ſpeculum ſcilicet, pigmenta, et id genus alia, cultui et ornatui mulierum ſervientia, intelligit.

14. *Quotidie ſpeculo vos uti volo.*] Sic Plautus Epidico:

Non oris causâ modo homines æquum fuit
Sibi habere ſpeculum, ubi os contemplarent ſuum;
Sed qui perſpicere poſſent cor ſapientiæ.

15. *Formam ne corrumpas.*] Sic Plautus Moſtell.

Nequicquam exornata eſt bene, ſi morata eſt male.
Pulchrum ornatum turpes mores pejus cœno collinunt,
Nam ſi pulchra eſt, nimis ornata eſt.

FABULA IX.

Fidelem ubi invenias virum?

SOCRATIS DICTUM.

VUlgare amici nomen, ſed rara eſt fides.
¶ Quum parvas ædes ſibi fundâſſet Socrates,
(Cujus non fugio mortem, ſi famam adſequar,
Et cedo invidiæ, dummodò abſolvar cinis.)
E populo ſic neſcio quis, ut fieri ſolet:
Quæſo tam anguſtam talis vir ponis domum?
Utinam, (inquit) veris hanc amicis impleam.

Nomen amici eſt obvium, at conſtantia amicorum minime obvia. Socrates (cujus non deprecor mortem, ſi obtineam nomen; et ſubeo invidiam, modò inſons fiam poſt obitum) cum ſibi ædificâſſet parvulam domum; neſcio quis è plebe, ut mos eſt, dixit, Cur, ô tante vir, fundas ædem adeo arctam? Utinam, ait, illam repleam amicis ſinceris.

ANNOTATIONES.

2. *Socrates.*] Philoſophus Athenienſis. Nota Hiſtoria de illius morte. Accuſatores fuêre Anytus et Melitus, qui poſtea omnium judiciis condemnati, ipſe vero Socrates abſolutus poſt mortem, et ſtatua donatus.

4. *Abſolvar cinis.*] Id eſt, poſt concrematum corpus et in cineres adductum. Reſpicit ad morem antiquum; Rogo enim impoſita cadavera in cineres convertebantur, exceptis infantibus adhuc edentulis.

FABULA X.

Ne fis credulus, maximè criminatori.

RES GESTA SUB AUGUSTO.

Nocivum eſt credere et non credere. Subjiciam paucis exemplum rei utriuſque. Hippolytus periit, quoniam fides habita eſt novercæ. Troja verò everſa, quoniam denegata eſt fides Caſſandræ. Inquirenda eſt igitur plurimum veritas antequam mens *ferat judicium iniquum ſententiâ temerariâ. Sed ne minuam hanc veritatem antiquitate mendaci, referam quod accidit mea ætate. Cum vir quidam amaret uxorem, et jam deſtinaret nato togam puram, ductus* eſt *in locum remotum a ſuo liberto, confidente ſe ſubſtitui proximum hæredem. Hic dum commentus foret plurima de filio, et multa de criminibus conjugis pudicæ, addidit id quod intelligebat amantem ægerrimè laturum, venire* ſcilicet *crebrò mœchum, et deboneſtari nomen familiæ adulterio infami.*

PEriculoſum eſt credere et non credere:
Utriuſque exemplum breviter exponam rei.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum eſt:
Caſſandræ quia non creditum, ruit Ilium.
Ergo exploranda eſt veritas multùm priùs,
Quàm ſtulta pravè judicet ſententia.
Sed fabuloſa ne vetuſtate elevem,
Narrabo tibi memoriâ quod factum eſt meâ.
¶ Maritus quidam quum deligeret conjugem,
Togamque puram jam pararet filio,
Seductus in ſecretum à liberto ſuo,
Sperante hæredem ſuffici ſe proximum:
Qui dum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis caſtæ mulieris,
Adjecit id quod ſentiebat maximè
Doliturum amanti, ventitare adulterum,
Stuproque turpi pollui famam domûs.

ANNOTATIONES.

3. *Hippolytus.*] Theſei et Hippolytæ Amazonis filius, qui cum conſtanti animo ſperneret mulierum congreſſum, à Phædra noverca, abſente patre, amatus eſt, ſed repulſam ſæpius paſſa impudica mulier, inſimulat ſtupri Hippolytum apud Theſeum. Ille credulus, filio qui jam domum impudicam fugerat, mortem imprecatur. Quod votum ratum fecit Neptunus, emiſſo tauro marino qui equos Hippolyti conſternavit, inde per vepres et ſaxa diſtractus periit. Quod ubi reſcivit maiè ſibi conſcia mulier, ſcelus ſuum confeſſa apud maritum, gladio ſe confodit.

4. *Caſſandra.*] Priami regis Trojanorum filia, quæ ſæpius exitium Trojæ prædixerat, ſed à Trojanis fides ei non fuit habita, diis ita volentibus.

7. *Elevem.*] Hoc in loco ſignificat minuam, *undervalue.* Significatio inſolentior quæ tamen in Cicerone, et in Phædro bis reperitur. Deſumpta videtur metaphora à trutina pondere librata; ut enim Lanx una elevatur, pondus in ea impoſitum minuitur, quoque magis minuitur, eò magis Lanx elevatur. Rectè igitur elevare crimen, pro minuere aſſumitur.

10. *Togamque puram.*] Depoſitâ nimirum prætexta quam purpurâ diſtinctam geſtabant uſque ad annum ætatis decimum quintum. Erat autem dicta pura, quòd albi coloris nulla admiſta purpura eſſet. Dicebatur etiam virilis et libera, quia pueris virilem ætatem ingredientibus dabatur. Libera verò, quia pueris toga pura initium quoddam libertatis erat, cum antea eſſent ſub pædagogis.

12. *Proximus hæres.*] Is dicitur qui et ſecundus. Tria hæredum genera à Juriſconſultis traduntur. Aut enim ſunt neceſſarii; aut ſui et neceſſarii; aut extranei. Neceſſarius hæres eſt ſervus hæres inſtitutus. Ideoque ſic appellatur, quia ſive velit, ſive nolit, omnino poſt mortem teſtatoris liber et neceſſarius hæres fit. Sui autem et neceſſarii hæredes ſunt veluti filii; ſui hæredes appellantur, quia domeſtici hæredes ſunt, et vivo quoque patre veluti domini habentur; neceſſarii vero dicuntur, quia ſive velint, ſive nolint, tam ab inteſtato quàm ex teſtamento, ex lege duodecim tabularum hæredes fiunt. Cæteri qui teſtatoris juri ſubjecti non ſunt, extranei hæredes appellantur.

Incensus ille falso uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clámque in oppido
Subsedit, deinde noctu subito januam
Intravit, rectà cubiculum uxoris petens,
In quo dormire mater natum jusserat,
Ætatem adultam servans diligentiùs.
Dum quærunt lumen, dum concursat familia,
Iræ furentis impetum non sustinens,
Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput:
Ut sentit tonsum, gladio pectus transigit,
Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.
Lucernâ adlatâ, simul aspexit filium,
Sanctámque uxorem dormientem cubiculo,
Sopita primo quæ nil somno senserat:
Repræsentavit in se pœnam facinoris,
Et ferro incubuit, quod credulitas strinxerat.
Accusatores postulârunt mulierem,
Romámque pertraxerunt ad Centumviros.
Maligna insontem deprimit suspicio,
Quòd bona possideat. Stant patroni fortiter,
Causam tuentes innocentis fœminæ.
A Divo Augusto tunc petiêre judices
Ut adjuvaret jurisjurandi fidem,
Quòd ipsos error implicuisset criminis.
Qui postquam tenebras dispulit calumniæ,
Certúmque fontem veritatis repperit:
Luat (inquit) pœnas causa libertus mali:
Namque orbam nato simul et privatam viro,
Miserandam potiùs quàm damnandam existi-
Quòd si damnanda perscrutatus crimina [mo.
Paterfamilias esset, si mendacium
Subtiliter limâsset à radicibus,
Non evertisset scelere funesto domum.

¶ Nil spernat auris, nec tamen credat statim,
Quandoquidem et illi peccant quos minimè
putes;

Ille inflammatus flagitio suppositæ suæ mulieris, finxit se iturum ad villam, subsistit tamen clanculum in pago; dein regressus est noctu domum, et subit rectà cubiculum uxoris, in quo genitrix voluerat quiescere filium, custodiens accuratiùs ætatem maturam. Dum quæritur lumen, dum servi concurrunt, hic impatiens furoris occurrit ad lectum, tentat caput in obscuro; ut attonsum tractat, confodit ensem gladio, nihil curans magis vindicatur dolorem. Lampade accensâ vidit in cubiculo filium dormientem unà cum uxore castâ, quæ sopulta alto somno nihil senserat; exhibuit in se supplicium sceleris, seque interfecit gladio cuem credulitas ediderat. Delatores accusârunt fœminam, et duxerunt Romam ad Centumviros. Iniqua suspicio quòd petiatur heris, opprimit innocentem. Advocati stant constanter defendentes causam mulieris insontis. Judices tunc regârunt divum Augustum ut sublevaret fidem jurisjurandi, quia ambiguitas criminis illos intricabat. Qui postquam discussit tenebras malitiæ, et invenit fontem incubitorum veri; Puniatur, ait, Libertus origo mali, namque arbitror hanc mulierem dignam potius miseriordiâ quam condemnatione, quæ perdidit simul et maritum et filium. Si verò paterfamilias excussisset flagitium condemnandum; si mendacium rimatus fuisset acutè à radicibus, non eviscerasset familiam scelere exitiali: Auris contemnat nihil, neque tamen credat statim, quia et ibi peccant quos non credares;

ANNOTATIONES.

27. *Ut sentit tonsum.*] Viri scilicet caput: nam Romani tunc temporis barbam et capillos tondebant.

35. *Ad Centumviros.*] Centumviri judices erant de quibus sic scribit Festus: *Centumviralia judicia à Centumviris sunt dicta. Nam cum essent Romæ triginta et quinque tribus, quæ et curiæ dictæ sunt; terni ex singulis tribubus selecti fuerunt ad judicandum. Licet quinque amplius quàm centum extiterint, tamen quò facilius nominarentur, Centumviri sunt appellati. In illorum judiciis versabantur jura, ut ait Cicero, Usucapionum, Tutelarum, Gentilitatum, Agnationum, Alluvionum, Circumluvionum, Nexorum, Mancipiorum, Parietum, Luminum, Stillicidiorum, Testamentorumque ruptorum, aut ratorum.*

40. *Jurisjurandi fidem.*] Judices enim, antequam judicarent, in leges jurare consueverant, inquit Asconius.

et qui non peccant, opprimuntur fictis causis. Illud potest etiam docere ignaros, ne quid ponderent trutinâ aliorum. Etenim ambitio diversa hominum, aut ducitur favore, aut suo odio. Ille tibi erit cognitus quem noveris per te. Hæc scripsi fusius, quòd incurri in offensionem quorundam nimiâ brevitate.

Et qui non peccant impugnantur fraudibus.
Hoc admonere simplices etiam potest,
Opinione alterius ne quid ponderent:
Ambitio namque diffidens mortalium,
Aut gratiæ subscribit, aut odio suo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.
¶ Hæc secutus sum propterea pluribus,
Brevitate nimiâ quoniam quosdam offendimus.

FABULA XI.

Deformitas dolenda quæ ex merito venit.

EUNUCHUS ad IMPROBUM.

Spado jurgabat cum aliquo nebulone, qui præter verba inhonesta et jurgium acre, exprobravit jacturam virilitatis ereptæ. En, inquit, illud unum est, quod me angit vehementiùs, quoniam careo testibus corporis integri. Sed quid, insane, carpis flagitium fortunæ? Illud quippe infame est homini, quod meritus sit ferre.

EUnuchus litigabat cum quodam improbo:
Qui super obscœna dicta et petulans jurgium,
Damnum insectatus est amissi corporis.
En, (ait) hoc unum est, cur laborem validiùs,
Integritatis testes quia desunt mihi.
Sed quid fortunæ, stulte, delictum arguis?
Id demum est homini turpe, quod meruit pati.

ANNOTATIO.

7. *Id demum est homini turpe, quod meruit pati.*] Sic Plautus:

Pergin' servum me exprobare
Esse, quod vi hostili obtigit?

Nulla autem calamitas, aut deformitas corporis cuiquam probro dari debet.

FABULA XII.

Optima sæpe despecta.

MARGARITA in STERQUILINIO.

Dum pullus gallinæ quæritat cibum in fimo, invenit unionem. Quam inhonesto, ait, tu quanta res es, abjecta sis loco! O si quis captus tuo pretio te reperisset, jamdudum venisses ad summum honorem. Ego qui te inveni, et cui esca est longe optabilior, neque valeo tibi esse alicujus utilitatis, neque tu mihi. Hoc dico illis qui me non norunt.

IN sterquilinio pullus gallinaceus,
Dum quærit escam, margaritam repperit:
Jaces indigno quanta res (inquit) loco:
O si quis pretii cupidus vidisset tui!
Olim redîsses ad splendorem maximum.
Ego, qui te inveni, potior cui multo est cibus,
Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potes.
¶ Hoc illis narro qui me non intelligunt.

ANNOTATIO.

8. *Hoc illis narro qui non me intelligunt.*] Conqueritur Phædrus de illis qui utilitate suarum fabularum non moverentur, nec sentiebant vim carminis, denegarentque ipsi honorem debitum.

FABULA XIII.

¶ Opus artificem probat.

APES et FUCI VESPA JUDICE.

APes in alta quercu fecerant favos:
Hos Fuci inertes esse dicebant suos.
Lis ad forum deducta est, Vespâ Judice:
Quæ genus utrumque nôsset cum pulcherrimè,
Legem duabus hanc proposuit partibus:
Non inconveniens corpus, et par est color,
In dubium planè res ut meritò venerit;
Sed ne religio peccet imprudens mea,
Alveos accipite, et ceris opus infundite,
Ut ex sapore mellis, et forma favi,
De queis nunc agitur, auctor horum appareat.
Fuci recusant, Apibus conditio placet.
Tunc illa talem sustulit sententiam:
Apertum est quis non possit, aut quis fecerit,
Quapropter apibus fructum restituo suum.
¶ Hanc præteriissem fabulam silentio,
Si pactam Fuci non recusâssent fidem.

Apes posuerant favos in sublimi quercu: Fuci pigri contendebant suos esse. Contentio venit in jus, Vespâ judice; cui cum esset perspecta probe natura utriusque, obtulit illam conditionem duabus partibus. Corpus tam simile est, et color similis, ut res adducta sit jure in ambiguum. Verùm ne mea religio insciens aberret, capite alvearia, et conficite mel favis, ut ex gustu melliis, et figura favorum dignoscatur autor illorum de quibus controvertitur nunc. Fuci respuunt legem, Apes accipiunt. Tunc Vespa protulit tale judicium: Non est jam dubium, quis non valeat facere favos, aut quis fecerit. Quare reddo apibus suum opus. Prætermisissem silentio hunc Apologum, si Fuci non violâssent fidem datam.

ANNOTATIONES.

2. *Fuci.*] Sunt autem fuci, inquit Plinius lib. 2. *sine aculeo, velut imperfectæ apes, novissimeque à fessis, et jam emeritis inchoatæ, serotinus fœtus et quasi servitia verarum Apum.*

8. *Religio mea.*] Judicibus Religio tribuitur, propter jusjurandum quo tenebantur.

17. *Si Fuci non recusâssent fidem.*] Carpit illos, quos vocat Virgilius!

O imitatores Fucum pecus.

FABULA XIV.

Otiare, quò labores.

ÆSOPUS LUDENS.

PUerorum in turbâ quidam ludentem Atticus
Æsopum nucibus quum vidisset, restitit,

Cum quidam Athenienſis Æsopum vidisset lusitantem nucibus inter pueros, substitit,

ANNOTATIONES.

1. *Puerorum in turba ludentem Æsopum.*] Nec enim inhonestum quid est si Æsopus luserit cum pueris. Hoc et summi viri fecere ante illum et post illum. Referunt Fredericum secundum Daniæ regem remittendi animi causa cum aulicis lusisse familiariter dicendo, agite ludamus dum Rex abest. Deinde postquam tempus adesse visum, adductiore vultu, desinamus, inquiebat, jam Rex rediit.

Atticus.] Ex Attica regione, in qua totius regionis caput Athenæ, ut jam dictum est lib. 1. Fab. 2.

illumque habuit pro insano. Senex joculator potiùs quàm jocandus, ut intellexit illud, protulit in medio itinere arcum detensum: Heus, ait, Sapiens, aperi quid egerim. Accurrit multitudo: Hic se excruciat diu, neque expedit nedum quæstionis propositæ. Tandem cessit victus. Tum Philosophus victor: Franges brevi arcum, si tenas semper tensum; verùm si remiseris, poteris uti cum erit libitum. Ita ludus est nonnunquam concedendus animo, ut fortior recurrat ad cogitandum.

Et quasi delirum risit: quod sensit simul
Derisor potiùs quam deridendus senex,
Arcum retensum posuit in media via:
Heus (inquit) sapiens, expedi quid fecerim.
Concurrit populus: ille se torquet diu,
Nec quæstionis positam causam intelligit.
Novissimè succumbit. Tum victor sophus:
Citò rumpes arcum, semper si tensum habueris,
At si laxâris; quum voles, erit utilis.
¶ Sic lusus animo debent aliquando dari,
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

ANNOTATIO.

9. *Victor sophus.*] Sic Plinius lib. 36. cap. 12. Æsopum Fabularum Philosophum appellat.

FABULA XV.

Qui educat pater magis, quàm qui genuit.

AGNUS à CAPELLA NUTRITUS.

Canis dixit Agno balanti inter Capillas; insane falleris, illa non est tua mater, et monstravit oves longè semotas. Non quæro illam quæ sit gravida cum vult, deinde fert pondus incertum certis mensibus, tandem deponit projectum onus: Sed quæro illam quæ me alit oblatâ mammâ, subducitque lac parvulis, ut mihi præbeat. Verùm quæ te genuit charior est? Non ita res est. Unde illa novit, an nascerer albus aut niger? Porro fac novisse. Certè mihi præstitit grande officium, quod me conceperit marem, ut expectarem Lanienem quaqua horâ. Quare illa sit potior cujus nulla potestas fuit in procreando, quàm quæ miserita est destituti, et mihi largitur ultro amorem jucundum? Charitas facit parentes, non natura. Auctor voluit ostendere his versibus, homines adversari legibus, detineri beneficiis.

INter capellas Agno balanti Canis,
Stulte (inquit) erras: non est hæc mater tua.
Ovésque segregatas ostendit procul.
Non illam quæro, quæ quum libitum est, concipit,
Dein portat onus ignotum certis mensibus,
Novissimè prolapsam effundit sarcinam;
Verùm illam quæ me nutrit admoto ubere,
Fraudátque natos lacte, ne desit mihi.
Tamen illa est potior quæ te peperit. Non ita
Unde illa scivit niger an albus nascerer?
Age porrò scîsset: quum crearer masculus,
Beneficium magnum sanè natali dedit,
Ut expectarem lanium in horas singulas.
Cujus potestas nulla in gignendo fuit,
Cur hâc sit potior, quæ jacentis miserita est,
Dulcémque sponte præstat benevolentiam?
Facit parentes bonitas, non necessitas.
¶ His demonstrare voluit auctor versibus
Obsistere homines legibus, meritis capi.

ANNOTATIONES.

11. *Scîsset.*] Per Syncopen; pro *Sciviſſet.*

12. *Beneficium magnum sanè.*] Ironicè dictum.

17. *Facit parentes bonitas, non necessitas.*] Illi verè dici possunt patres, qui non necessitate quadam naturæ procreant liberos, sed qui procreatis vitam sustinent alimentis, et consiliis juvant.

19. *Obsistere homines legibus.*] Nam ut ait Poeta:

Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.

FABULA XVI.

Humanitas, et gratior, et tutior.

CICADA et NOCTUA.

HUmanitati qui se non accommodat,
Plerúmque pœnas appetit superbiæ.
¶ Cicada acerbum noctuæ convicium
Faciebat, solitæ victum in tenebris quærere,
Cavóque ramo capere somnum interdiu.
Rogata est ut taceret: multò validiùs
Clamare cœpit. Rursus admotâ prece,
Accensa magis est. Noctua ut vidit sibi
Nullum esse auxilium, et verba contemni sua,
Hæc est adgressa garrulam fallaciâ:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Sonare Citharâ quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit: si non fastidis, veni;
Unà bibamus. Illa, quæ ardebat siti,
Simul cognovit vocem laudari suam,
Cupidè advolavit. Noctua egressa cavo
Trepidantem consectata est, et letho dedit.
Sic viva quod negârat, tribuit mortua.

Qui non se componit ad humanitatem, dat sæpe pœnas superbiæ. Cicada edebat cantum importunum Noctuæ, quæ solet quæritare cibos noctu, et dormire per diem ramo cavo arboris. Noctua *cravit ut sileret, verùm cœpit vociferari longè vehementiùs. Adhibitis rursum precibus, est inflammata magis* Cicada. *Ut noctua animadvertit nullum sibi superesse auxilium, et negligi suas preces, finxit talem fallaciam ad hanc garrulam. Quoniam tuæ voces, quas credas sonare plectro Apollinis, non mihi permittunt capere somnum, volo bibere nectar quod Pallas mihi donavit non ita pridem: Propera si tibi jucundum, et potemus simul. Illa quæ æstuabat siti, intelligens quoque laudari cantus suos, adsilet ardenter.* Tum *noctua exiens cavo, insequuta est trepidam et occidit. Ita extincta dedit, quod viva denegârat.*

ANNOTATIONES.

12. *Sonare Citharâ quos putes Apollinis.*] Id est, tu dum cantas tuâ voce, sonas simile quid ac ipse Apollo dum sonat Citharâ. Sensus istius versus mihi visus est perobscurus, idcirco explicui.

13. *Nectar.*] Potus Deorum. Pallas dederat Noctuæ nectar, quia avis est ipsi sacra.

Pallas donavit.] Pallas Jovis filia, nata ex ipsius cerebro, ut vulgatum est.

FABULA XVII.

Fructu non foliis arborem æstima.

ARBORES IN DEORUM TUTELA.

OLim quas vellent esse in tutela sua
Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,

Dii elegerunt aliquando arbores, quas optarent esse in suo patrocinio. Quercus arrisit Jovi:

ANNOTATIO.

2. *Quercus Jovi.*] Nam cum Saturni tempore ante Jovem homines carnibus humanis vescerentur, Jupiter vetuit, ne quis eo cibo uteretur, et à carnibus ad glandes convertit, quæ arbor ab eo primum monstrata, sacra idcirco illi creditur.

myrtus Veneri: Laurus Apollini: Pinus Cybelæ: alta populus Herculi. Minerva admirans cur legerint arbores infœcundas, quæsivit causam. Jupiter talem protulit: Ne videamur vendere fructum cultu. Sed certè quicquid erit, sumo mihi Olivam propter fructum. Tunc pater deorum et creator hominum: O nata, jure sapiens haberis ab omnibus. Ridicula enim est gloria, nisi prosit, quod facimus. Fabula docet nihil esse agendum, quod non sit utile.

Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
Pinus Cybelæ, populus celsa Herculi.
Minerva admirans, quare steriles sumerent,
Interrogavit. Causam dixit Jupiter:
Honore fructum ne videamur vendere.
At me hercule narrabit quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum est gratior.
Tunc sic Deorum genitor atque hominum fator:
O nata, meritò sapiens dicere omnibus:
Nisi utile est quod facimus, stulta est gloria.
¶ Nihil agere quod non prosit, fabella admonet.

ANNOTATIONES.

3. *Myrtus Veneri.*] Quia hæc arbor nascitur in littore maris, ubi Venus nata est. Quidam verò volunt idcirco Myrtum esse sacram Veneri, quòd Venus myrto fuisset ornata, cum judicio Paridis decessit pulchrior deabus.

Laurus Phœbo.] Qui Daphnem ab Apolline amatam in hanc arborem mutatam ferunt.

4. *Pinus Cybelæ.*] Huic deæ Pinus arbor sacrata fuit, quòd Atys, quem deperibat, fuerit in hanc arborem mutatus, ut ait Ovidius, lib. 10. Metamorph.

Populus Herculi.] Quia Hercules erat populo ornatus, cum descendit ad inferos educturus Canem Cerberum.

7. *Honore fructum.*] Elegimus arbores nullos ferentes fructus, ne videamur, si quando homines nos colunt, vendere fructum illarum arborum pro honore. Malim ego legere, quod alicubi invenitur. *Honorem fructu ne videamur vendere*, nempe dando hominibus fructum pro honore quo nos afficiunt.

9. *Olivam Palladi.*] Quia plantationem Olivæ invenit.

11. *Sapiens dicere omnibus.*] Unde Martialis lib. 1. Epigr. 77.

Quid petis à Phœbo? nummos habet arca Minervæ.
Hæc sapit; hæc omnes fœnerat una deos.

FABULA XVIII.

Tuis contentus ne concupiscas aliena.

PAVO ad JUNONEM.

Pavo accessit ad Junonem indignans, quod sibi non concesserit melos luscinii; hunc esse admirationi omnibus volucribus, se vero esse derisui, ubi canit. Tunc Dea dixit, ad hunc solandum: Verùm superas figura, superas amplitudine, collum tuum nitidius est smaragdo, et extendis caudam gemmantem variis plumis. Ad quid mihi, inquit, forma muta, si superor cantu?

PAvo ad Junonem venit, indignè ferens
Cantus luscinii quod sibi non tribuerit:
Illum esse cunctis avibus admirabilem,
Se derideri simul ac vocem miserit.
Tunc consolandi gratiâ, dixit Dea:
Sed formâ vincis, vincis magnitudine,
Nitor smaragdi collo præfulget tuo,
Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.
Quô mi, inquit, mutam speciem si vincor sono?

ANNOTATIONES.

1. *Pavo.*] Erat Avis Junoni sacra, quia propter illam cæsus fuit Argus à Mercurio, et in illam avem mutatus.

Juno.] Filia Saturni, et Soror Jovis, cui postea nupsit. Unde Virgilius:

Ast ego quæ divûm incedo Regina, Jovisque
Et soror et conjux—

Fatorum arbitrio partes ſunt vobis datæ:
Tibi forma, vires aquilæ, luſcinio melos,
Augurium corvo, læva cornici omina,*
Omneſque propriis ſunt contentæ vocibus.
¶ Noli adfectare quod tibi non eſt datum,
Deluſa ne ſpes ad querelam recidat.

Iſta vobis contigerunt nutu fatorum: tibi ſpecies, robur Aquilæ, cantus Luſcinio, augurium Corvo omina ſiniſtra Cornici, quæ omnes contentæ ſunt propriâ voce. Noli appetere, quod tibi denegatum eſt, ne ſpes fruſtrata delabatur ad querimonias.

ANNOTATIO.

12. *Noli adfectare.*] Quia ut ait Phædrus Ut etiam Camelus in Fabulis, qui poſcens cornua, auribus quoque privatus eſt.

Amittit proprium, qui alienum appetit.

FABULA XIX.

Multi homines nomine, non re.

ÆSOPUS ad GARRULUM.

ÆSopus domino ſolus cùm eſſet familia,
Parare cœnam juſſus eſt maturiùs.
Ignem ergo quærens, aliquot luſtravit domus,
Tandemque invenit ubi lucernam accenderet,
Tum circumeunti fuerat quòd iter longius,
Effecit brevius, namque rectà per forum
Cœpit redire; et quidam è turba garrulus:
Æſope, medio ſole quid cum lumine?
Hominem quæro (inquit) et abit feſtinans domum.
¶ Hoc ſi moleſtus ille ad animum retulit,
Senſit profectò ſe hominem non viſum ſeni,
Intempeſtivè qui occupato adluſerit.

Cum Æſopus eſſet ſolus ſervus ſuo hero, juſſus eſt inſtruere prandium celerius ſolito. Pervadit igitur aliquot ædes reperturus ignem, et tandem invenit, quo excitaret facem. Quia autem circumiens protraxerat ſuum iter, contraxit rediens, namque regreſſus eſt rectà per forum. Et quidam Gerro è multitudine dixit: Æſope, quid tu cum lucerna alto die? Quæro, inquit, hominem; et properat celerans domum. Si hic importunus revocavit illud in animum, intellexit ſanè ſe non viſum eſſe hominem Æſopo, quòd voluerit jocari importunè cum negotioſo.

ANNOTATIO.

1. *Æſopus domino ſolus cùm eſſet familia.*] Cùm haberet ſolum ſervum Æſopum, neque præterea ullum. Sic Sidonius Apollinaris:

Reſpublica noſtra
Tota Camillus erat.

FABULA XX.

Miſerrimus, qui in vita miſer, poſt mortem miſerior.

ASINUS et GALLI.

QUI natus eſt infelix, non vitam modò
Triſtem decurrit, verùm poſt obitum quoque
Proſequitur illum dura fati miſeria.

Qui genitus eſt miſer, non trahit ſolum ævum moleſtum, ſed etiam calamitas acerba fati illum premit poſt mortem.

Galli Cybeles consueverant circumagere, lucri gratiâ. Asinum ferentem onera. Cùm hic periisset labore, et vulneribus, avulso corio sibi confecerunt tympana. Statim interroganti cuidam quid feciſſent de illo quem habebant in deliciis? Responderunt ita: Putabat se fore tutum post mortem. En nova vulnera dantur extincto.

¶ Galli Cybeles circùm quæstus ducere
Asinum solebant bajulantem sarcinas.
Is quum labore et plagis esset mortuus,
Detractâ pelle sibi fecerunt tympana.*
Rogati mox à quodam, delicio suo
Quidnam feciſſent, hoc locuti sunt modo:
Putabat se post mortem securum fore,
Ecce aliæ plagæ congeruntur mortuo.

ANNOTATIONES.

4. *Galli Cybeles.*] Dicti sunt Galli, à Gallo fluvio Phrygiæ. Fuêre Sacerdotes Cybelæ matris, qui hanc deam vicatim circumferebant, more suo circulatorio, pectora plangentes ad cantum tibiarum et tympanorum sonitum.

Cybeles.] Cybele filia cœli et terræ, uxor Saturni. Vocatur Cybele à montè Cybele in Phrygia, ubi primò fuit honoribus divinis donata.

Circum quæstûs ducere.] Scilicet gratiâ, ut fit Ellipsis Græciſſans et Tmesis.

EXPLICIT LIBER TERTIUS.

PHÆDRI FABULARUM.

LIBER IV.

PROLOGUS.

JOculare tibi videtur: et ſanè bene.
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus,
Sed diligenter intuere has nænias,
Quantam ſub illis utilitatem reperies!
Non ſemper ea ſunt quæ videntur, decipit
Frons prima multos: rara mens intelligit
Quod interiore condidit cura angulo.
Hoc ne locutus ſine mercede exiſtimer,
Fabellam adjiciam de muſtela et muribus.

INTERPRETATIO.

Jocoſum tibi videtur; et rectè quidem: nam dum nihil nobis majus eſt agendum, *ludimus operam ſcribendis fabulis. Verùm conſidera attentè hos apologos. Quantum utilitatis deprehendes ſub illis? Non ſemper ea ſunt quæ apparent: Prima ſpecies fallit plurimos. Pauci admodum capiunt, quod induſtria abdidit in intimo receſſu. Ne hoc videar dixiſſe fruſtrà, addam fabulam Muſtelæ et Murium.*

ANNOTATIONES.

5. *Decipit frons prima.*] Unde Cicero: *frons, vultus, oculi perſæpe mentiuntur.*

7. *Quod interiore condidit cura angulo.*] Quod autoris induſtria occultavit, et quaſi involvit fabularum involucris.

8. *Sine mercede.*] Ne videar fruſtra dixiſſe non intelligi ab omnibus quid fabulis inſit eruditionis ſapientiæque, proponam exemplum Muſtelæ et Murium.

FABULA I.

Aſtutus aſtu non capitur.

MUSTELA et MURES.

MUſtela quum annis et ſenectâ debilis,
Mures veloces non valeret adſequi,

Cum Muſtela gravis annis, et languida ſenio non poſſet attingere curſu mures celeres,

ANNOTATIO.

Simile quid legere eſt apud Æſopum Fabulâ Felis et Murium, qui cum non poſſet aſſequi mures, peſſulum quendam conſcendit, de eo ſe ſuſpendit, et mortuum ſe ſimulabat; ad quem ſic quidam e muribus dixit: *Heus tu, etſi ſaccus fieres, non te adibo.*

abſcondit ſe farinâ, et ſe proſtravit cum negligentia in angulo cœco. Mus ratus prædam, advolat, ſed captus periit; Alius pariter; dein et alius occubuit neci: aliquot ſubſecutis, adrepſit et rugoſus, qui evaſerat ſæpe ex laqueis, et muſcipulis, intelligens procul dolos inimici verſuti. Sic te habeas, inquit, ut es farina quæ jaces.

Involvit ſe farinâ, et obſcuro loco
Abjecit negligenter. Mus eſcam putans,
Adſiluit, et compreſſus occubuit neci:
Alter ſimiliter; deinde periit tertius.
Aliquot ſecutis, venit et retorridus,
Qui ſæpe laqueos et muſcipulam effugerat,
Procúlque inſidias cernens hoſtis callidi:
Sic valeas, (inquit) ut farina es quæ jaces.

FABULA II.

Spernit ſuperbus quæ nequit aſſequi.

VULPES et UVA.

Vulpes compulſa fame appetebat uvam in vineâ celsâ, aſſiliens totis viribus. Ut non potuit hanc contingere, abiens ait: Nondum maturuit, nolo edere aſperam. Qui attenuant verbis id quod non valent præſtare debent ſibi aſſumere hoc exemplum.

FAme coacta Vulpes altâ in vineâ
Uvam adpetebat ſummis ſaliens viribus:
Quam tangere ut non potuit, diſcedens ait:
Nondum matura eſt, nolo acerbam ſumere.
¶ Qui facere quæ non poſſunt, verbis elevant,
Adſcribere hoc debebunt exemplum ſibi.

FABULA III.

Vindictæ cupidus ſibi malum arceſſit.

EQUUS et APER.

Dum Aper ſe verſat, fecit vadum turbulentum, in quo equus ſolebat reſtringuere ſitim. Inde nata contentio. Equus infenſus Apro implravit opem hominis, quem portans tergore, reverſus eſt hilaris ad hoſtem. Poſtquam Eques confodit ſuem ſylveſtrem ictu teli, ita fertur locutus: Gaudeo me tibi præſtitiſſe auxilium rogatu tuo: Feci enim prædam, et novi quantæ ſis utilitatis. Sicque impulit reluctantem accipere frænos. Tunc ille triſtis, incidi in ſervitutem,

EQuus ſedare ſolitus quo fuerat ſitim,
Dum ſeſe Aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis eſt. Sonipes iratus fero,
Auxilium petiit hominis, quem dorſo levans
Rediit ad hoſtem lætus. Hunc telis eques
Poſtquam interfecit, ſic locutus traditur,:
Lætor tuliſſe auxilium me precibus tuis;
Nam prædam cepi, et didici quàm ſis utilis.
Atque ita coëgit frænos invitum pati.
Tum mœſtus ille: Parvæ vindictam rei

ANNOTATIONES.

4. *Auxilium petiit hominis.*] Horatius ad Fuſcum Ariſtium Fabulam narrat de Equo et Cervo:

Implorávit opes hominis, frænumque recepit.] Hac fabulâ primo uſus eſt Steſichorus apud Himerenſes adverſus Phalarim, ut tradit Ariſtoteles, cap. 20. lib. 11. Rhetoric. Cæterum hanc Fabulam paulo aliter narrant Steſichorus, Horatiuſque, ſed tamen res eadem eſt.

10. *Vindictam dum quæro.*] Sic Hecuba inducitur loquens ab Euripide:

Τὰς κακὰς δὲ τιμωρουμένη,
Αἰῶνα τὸν σύμπαντα
Δουλεύσαι θέλω.

Iſtos malos ulciſci dum liceat mihi,
Me ſervituti mancipare haud abnuo.
Omne per ævum.

Dum quæro demens, ſervitutem repperi.
¶ Hæc iracundos admonebit fabula,
Impunè potiùs lædi, quàm dedi alteri.

dum quæro inſane ultionem levis injuriæ. Iſta fabula docebit pronos in iram, offendi potiùs impunè, quam tradi alteri.

FABULA IV.

Homines non numerandi, ſed ponderandi.

ÆSOPUS INTERPRES TESTAMENTI.

PLus eſſe in uno ſæpe quàm in turbâ boni
Narratione poſteris tradam brevi.
¶ Quidam decedens tres reliquit filias,
Unam formoſam et oculis venantem viros:
At alteram lanificam et frugi ruſticam:
Devotam vino tertiam, et turpiſſimam.
Harum autem matrem fecit hæredem ſenex
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Æqualiter diſtribuat, ſed tali modo
Ne data poſſideant aut fruantur: tum ſimul
Habere res deſierint quas acceperint,
Centena matri conferant ſeſtertia.
Athenas rumor implet: mater ſedula
Juriſperitos conſulit: nemo expedit
Quo pacto non poſſideant quod fuerit datum,
Fructúmve capiant; deinde, quæ tulerint nihil
Quanam ratione conferant pecuniam.
Poſtquam conſumpta eſt temporis longi mora,
Nec teſtamenti potuit ſenſus colligi,
Fidem advocavit, jure neglecto, parens:
Seponit mœchæ veſtem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, eunuchos glabros:

Oſtendam poſteritati brevi narratiunculâ plus eſſe ſæpe ingenii in uno quam in pluribus. Quidam moriens reliquit tres natas: unam pulchram et venantem viros ſuis oculis: aliam nentem lanam, bonam et ruricolam; tertiam turpiſſimam, et deditam vino. Senex moriens renunciavit illarum matrem hæredem ea lege, ut dividat æquè tribus rem familiarem, ſed tali ratione, ut neutra habeat partem conceſſam, nec eâ potiatur: Cum verò ceſſaverint poſſidere bona quæ contigerint, dent ſuæ parenti centena ſeſtertia. Fama ſpargitur Athenis. Mater diligens adit Juriſperitos, nullus explicat quomodo non retineant quod fuerit attributum, et percipiant fructus: dein quonam pacto largiantur pecuniam dictam, *cum acceperint nihil. Abſumpto intervallo longi temporis, non potuit intelligi ſenſus teſtamenti. Mater adhibuit fidem, non curans jus. Dat Mœthæin* partem *veſtimenta, ornatum mulierum, ſupellectilem argenteam balneorum, ſpadones depiles:*

ANNOTATIONES.

1. *Boni.*] Vox communis quæ extenditur et ad bona animi et corporis. Ibi verò ad ingenii bona refertur.

8. *Fortunam.*] Intellige opes, bona et rem familiarem. Frequentius uſurpatur vox illa in plurali in hoc ſenſu.

10. *Fruantur data.*] Pro *datis*, antiquè dictù.

12. *Centena ſeſtertia.*] Nota diſcrimen eſſe inter ſeſtertium maſculini generis, et ſeſtertium neutrius, ſeu inter ſeſtertios et ſeſtertia. Seſtertius apud Romanos moneta erat argentea, valens quartam partem denarii argentei, et ut ad Anglicæ pecuniæ æſtimationem redigamus valebat *one Penny three Farthings and three Quarters of a Farthing*: ſeſtertium autem in neutro, valebat mille nummos ſeſtertios. Valent itaque centena ſeſtertia, in moneta Anglica, *eight hundred and ſeven Pounds five Shillings and ten Pence.*

20. *Fidem advocavit jure neglecto.*] Sic intellige, cum mater videret ſenſum teſtamenti non poſſe colligi à Juriſperitis bonâ fide uſa eſt, et ut teſtamento præſcriptum, ita fecit; ut nempe diſtribueret tribus natis æqualiter partem bonorum. Neglexit vero appoſitam teſtamento conditionem; *ſed tali modo ne*, &c. quia nullus illam intelligebat.

22. *Lavationem argenteam.*] Supellectilem omnem balneorum, ut ſtrigiles, guttos, urceolos, et alia.

Dividit lanificæ agros, pecora, villam operarios, boves, equos, et ſupellectilem ruſticam. Seponit autem bibaci cellam refertam vino veteri, ædes magnificas, et hortulos amæniſſimos. Cùm vellet tribuere ſingulis iſta ſic diviſa, et populus conſentiret, cui erant cognitæ: Æſopus prodiit de repente in media multitudine. O ſi quis eſſet ſenſus patri ſepulto, quàm moleſtè pateretur, quod Athenienſes non potuiſſent colligere ſenſum teſtamenti. Dein cunctis hortantibus, levavit errorem omnium. Dividite lanificæ ruſticæ, ædes, ornamenta cum delicatis hortulis, et vinum antiquum. Tribuite potrici, veſtes, gemmas, ſervos, et cætera. Concedite mœchæ agros, vites et armenta cum paſtoribus. Nulla ex his poterit ferre, ut poſſideat aliquod non conveniens ſuis moribus. Turpiſſima vendet mundum, ut emat vinum. Mœcha deſeret agros, ut comparet ornamenta. Illa verò devota pecori et lanæ, abjiciet venuſtas ædes qualicunque pretio. Ita nulla retinebit quod fuerit deſtinatum et ſolvent pecuniam conſtitutam ſuæ genetrici, ex pretio rerum venditarum. Sic ſagacitas unius hominis expedivit quod latuerat multos.

Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, jumenta, et inſtrumentum ruſticum:
Potrici, plenam antiquis apothecam cadis,
Domum politam, et delicatos hortulos.
Sic deſtinata dare quum vellet ſingulis,
Et adprobaret populus qui illas noverat,
Æſopus media ſubitò in turba conſtitit:
O ſi maneret condito ſenſus patri,
Quàm graviter ferret, quod voluntatem ſuam
Interpretari non potuiſſent Attici!
Rogatus deinde, ſolvit errorem omnium.
Domum et ornamenta cum venuſtis hortulis
Et vina vetera date lanificæ ruſticæ:
Veſtem, uniones, pediſſequos, et cætera
Illi adſignate, vitam quæ luxu trahit:
Agros, vites, et pecora cum paſtoribus
Donate mœchæ. Nulla poterit perpeti
Ut moribus quid teneat alienum ſuis?
Deformis cultum vendet, ut vinum paret;
Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret:
At illa gaudens pecore, et lanæ dedita,
Quacunque ſummâ tradet luxuriæ domum:
Sic nulla poſſidebit quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam
Ex pretio rerum quas vendiderint ſingulæ.
¶ Ita quod multorum fugit imprudentiam,
Unius hominis repperit ſolertia.

FABULA V.

Feriunt ſummos fulmina montes.

PUGNA MURIUM et MUSTELARUM.

Cum ſuperati Mures copiis Muſtelarum (quorum pugna pingitur in popinis) caperent fugam, et paverent prope cavernas obſcuras, vix admiſſi tamen vitârunt mortem. Duces illorum, qui impoſuerant ſuis cervicibus cornua, ut Milites haberent in certamine ſignum evidens quod ſequerentur, remanſerunt in ingreſſu, et oppreſſi ſunt ab hoſtibus. Quos victor mactatos dentibus avidis immiſit in ventrem vaſtum et obſcurum. Ubi ſucceſſus funeſtus urget populum.

QUum victi Mures Muſtelarum exercitu
(Hiſtoria quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, et arctos circum trepidarent cavos,
Ægrè recepti, tamen evaſerunt necem.
Duces eorum, ut qui capitibus cornua
Suis ligârant, ut conſpicuum in prælio
Haberent ſignum quod ſequerentur milites,
Hæsêre in portis, ſuntque capti ab hoſtibus,
Quos immolatos victor avidis dentibus
Capacis alvi merſit tartareo ſpecu.
¶ Quemcumque populum triſtis eventus premit,

Periclitatur magnitudo principum:
Minuta plebes facili præsidio latet.

sublimitas magnatum versatur in pericuio; Popellus verò tutus est levi præsidio.

ANNOTATIONES.

11. *Periclitatur magnitudo principum.*] Similis est sententia:

Tuta est hominum tenuitas,
Magnæ periclo sunt opes obnoxiæ.

12. *Minuta plebes.*] Pro plebs; non est Archaïsmus, cum certum sit Livium nunquam aliter locutum, ut nec Sallustium, nec ejus imitatorem Tacitum.

FABULA VI.

Stultus, nisi quod ipse facit, nil rectum putat.

PHÆDRUS IN FABULARUM ÆSOPIARUM CENSORES.

TU, qui nasute scripta distringis mea,
Et hoc jocorum legere fastidis genus!
Parvâ libellum sustine patientiâ,
Severitatem frontis dum placo tuæ,
Et in cothurnis prodit Æsopus novis.
Utinam nec unquam Pelei nemoris jugo
Pinus bipenni concidisset Thessalâ,
Nec ad professæ mortis audacem viam
Fabricâsset Argus opere Palladio ratem,
Inhospitalis prima quæ Ponti sinus
Patefecit, in perniciem Graiûm et Barbarûm.
Namque superbi luget Æetæ domus,
Et regna Peliæ scelere Medeæ jacent,

Tu qui carpis subtiliter meas scriptiones, et respuis legere jocos ejusmodi, feras hunc libellum aliquantulâ patientiâ, dum sereno austeram frontem, et Æsopus adest cothurnatus insolitè. Utinam pinus Thessala fuisset nunquam cæsa bipenni in sylvâ Pelei, neque Argus ædificâsset navem arte Palladis ad iter audax mortis indubitatæ. Hæc prima recluserit sinum Ponti Euxini, maris inhospitalis, in ruinam Græcorum et Barbarorum. Namque familia Æetæ superbi dolet, et imperium Peliæ versum est flagitiis Medeæ.

ANNOTATIONES.

5. *Et in cothurnis novis.*] Id est, novo et Tragœdiæ sermone convenienti, quod erat novum et insolens Æsopo. Cothurnus autem erat calceamenti genus, quo Actores Tragœdiarum utebantur. Atque hinc pro sublimiori dicendi genere usurpatur.

6. *Utinam nec unquam.*] Initium Medeæ Euripidis; sed suo more modoque contraxit Phædrus. Possem afferre Ennianos versus (nam olim eam Fabulam convertit Ennius) sed notissimi sunt.

Pelei Nemoris.] Sylva quæ erat in Pelione monte Thessaliæ incumbente in sinum Pelasgicum.

7. *Pinus Thessala.*] Quæ in Pelione monte Thessaliæ reperitur frequens. Unde Ovidius:

Summa virent pinu; cætera quercus habet.

9. *Argus fabricasset ratem.*] Is fuit navis illius artifex, quâ vectus est Jason in Colchidem, ad vellus aureum deportandum.

Opere Palladio.] Palladis consilio et arte.

10. *Inhospitalis quæ prima Ponti sinus.*] *Pontus Euxinus, antea dictus Axenus, id est, inhospitus,* teste Plinio. Erat inter Mœsiam inferiorem, et Thraciam ad occasum: Asiam Minorem ad Meridiem: Colchidem ad Ortum: et Sarmatiam Europæam, et Sarmatiam Asiaticam ad Boream.

12. *Æetæ domus, et regna Peliæ scelere Medeæ jacent.*] Jason suadente patruo suo Peliâ, navi parata, et collecta nobili societate, profectus est Colchos pro aureo Vellere obtinendo, quem filia regis Colchorum adamavit; cujus auxilio consilioque defunctus multis periculis Vellus obtinuit. Jasonem ergo Medea, relictis parentibus (erat autem Æetæ ex Hecate filia) secuta est, et eadem nupta. Creon Rex Corinthiorum filiam suam traditurus Jasoni in Matrimonium, jussit occidi Medeam ob malas artes, sed precibus Jasonis mutatum est mortis supplicium in exilium. Medea obtentis exilii induciis ad spatium unius diei, Creusæ filiæ Creontis, jam Jasoni desponsatæ, Pallam veneno tinctam dedit, quam dum tractaret Creusa, accensus subitò ignis illam cum Patre consumpsit. Sic luget domus Æetæ propter varia scelera filiæ Medeæ. Ita quoque deletum est penitus regnum Peliæ artibus Medeæ.

quæ tegens diversis artibus animum crudelem, illic sibi fecit viam sparsis membris fratris, hic cruentavit manus Peliadum morte genitoris. Quid vis? Hoc etiam ridiculum est, inquis, et dictum falsè, quia Minos longè antiquior subegit navibus Ægæum mare, et ultus est incursiones suppliciis æquis. Quid igitur tibi possum facere, lector severe, si neque Fabellæ, neque Fabulæ tibi placent? Noli te præbere omnino morosum litexis, ne te officiant majori incommodo. Istud spectat hos qui insani fastidiunt cuncta, et criminantur cœlum, ut videantur sapientes.

Quæ sævum ingenium variis involvens modis
Illic per artus fratris explicuit fugam,
Hic cæde patris Peliadum infecit manus.
Quid tibi videtur? hoc quoq; insulsum est (ais,)
Falsoque dictum? longè quia vetustior
Ægeâ Minos classe perdomuit freta,
Justoque vindicavit exemplo impetum.
Quid ergo possum facere tibi, lector Cato,
Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?
Noli molestus esse omnino literis,
Majorem exhibeant nè tibi molestiam.
Hoc illis dictum est, si qui stulti nauseant:
Et ut putentur sapere, cœlum vituperant.

ANNOTATIONES.

15. *Per artus fratris explicuit fugam.*] Cùm enim Æeta pater Medeæ illam insequeretur ob extinctum Absyrtum filium suum, et fratrem Medeæ, hæc dissipavit membra fratris, ut eorum collectio mœrorque patris celeritatem persequendi retardaret.

16. *Et cæde patris Peliadum infecit manus.*] Sic enim res narratur: Pelias Neptuni filius ex Tyro Salmonei regis filia, frater Æsonis et Thessaliæ Rex, filiarum suarum manibus jugulatus est, idque hortatu Medeæ, quæ integræ ætati se illum restituturum simulabat.

18. *Longè quia vetustior Minos qui Ægeâ classe perdomuit fretum.*] Illam ἀνυποψίαν Phædrus expedisset, si novisset duos fuisse Minoas, alterum Jovis filium, justum hominem; alterum nepotem injustum, quia pendere dirum tributum sibi jussit Athenienses. Testis est Diodorus Siculus, testis et Plutarchus in Theseo. Imo falsum fuit Argonautas omnium primos navibus usos. Siquidem Æeta erat Corinthius, et in eas oras cum Medea filia se contulerat, teste Eumelo Historico, Poeta Homeri æquali, apud Scholiastea Pindari in Oden 13. Pythionicarum.

21. *Lector, Cato.*] Posuit pro tetrico ac moroso censore, qui fastidit cuncta.

FABULA VII.

Maledico maledicens pejus audiet.

VIPERA et LIMA.

Qui latessit linguâ maligná mordaciorem se, intelligat se depingi hâc fabula. Vipera irrepsit in officinam fabri. Quæ cum quæreret si quid esset escæ, adpetit limam; hæc renitens contra. Quid me, ait, insana tentas mordere dente, quæ solita sum rodere omne ferrum.

Mordaciorem qui improbo dente adpetit,
Hoc argumento se describi sentiat.
¶ In officinam fabri venit Vipera.
Hæc quum tentaret si qua res esset cibi;
Limam momordit. Illa contra contumax
Quid me, (inquit) stulta, dente captas lædere,
Omne adsuevi ferrum quæ conrodere?

ANNOTATIONES.

4. *Si qua res cibi.*] Id est, *Si aliquis cibus*; ut *rem voluptatis* dixit Plautus. Nihil crebrius apud Græcos, præsertim apud Atticos, et Ionas, χρῆμα συὸς μέγα. *Magnus Aper.*

5. *Illa contrà contumax.*] Ita Horatius, lib. 2. sat. 1. loquens de invidia:

Et fragili quærens illidere dente,
Offendat solido.

FABULA VIII.

Improbi ne pereant, perdunt.

VULPES et HIRCUS.

HOmo simul ac venit in magnum periculum,
Effugium reperire alterius quærit malo.
¶ Quum decidisset Vulpes in puteum insscia,
Et altiore clauderetur margine,
Devenit Hircus sitiens in eundem locum:
Simul rogavit, esset an dulcis liquor,
Et copiosus? Illa fraudem moliens:
Descende, amice, tanta bonitas est aquæ,
Voluptas ut satiari non possit mea.
Immisit se barbatus: tum Vulpecula
Evasit puteo, nixa celsis cornibus:
Hircumque clauso liquit hærentem vado.

Simul atque homo incidit in grande malum, conatur invenire effugium periculo alterius. Cum Vulpecula imprudens cecidisset in puteum, qui prætendebatur margine elatiori; Hircus sitibundus accessit in eundem locum, quæsivitque an aqua esset multa et suavis? Hæc parans dolum: Veni, amice, adeo liquor dulcis est, ut mea sitis non possit expleri. Descendit hircus; tum Vulpes elata altis cornibus illius egressa est puteo, et deseruit Hircum jacentem alto puteo.

ANNOTATIO.

Hanc et Fabulam legere est quoque apud Æsopum: Ἀλώπηξ καὶ τράγος διψῶντες εἰς φρέαρ κατέβησαν. *Vulpes et Hircus sitientes in puteum descenderunt.*

FABULA IX.

Suus cuique attributus est error, sed non videmus id manticæ quod in tergo est.

PERA.

PEras imposuit Jupiter nobis duas:
Propriis repletam vitiis post tergum dedit,
Alienis ante pectus suspendit gravem.
¶ Hâc re videre nostra mala non possumus:
Alii simul delinquunt, censores sumus.

Jupiter nos oneravit duobus sacculis. Imposuit unum à tergo plenum propriis vitiis: Objecit alterum ob oculos onustum vitiis aliorum. Quo fit ut non possimus cernere nostros defectus, simus verò reprehensores ubi alii peccant.

ANNOTATIONES.

4. *Hâc re.*] Id est, *ideo*, vel, *hac ex re*; sicut dicitur, *quare*, pro *quâ de re*. Ita Cornelius Nepos, *Vidit hostes eadem re fore tardiores*, pro *eadem ex re*.

Ut videre nostra mala non possumus.] Sic in hanc fabulam Horatius:

Cum tua prævideas oculis male lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum
Quàm aut Aquila, aut Serpens Epidaurius?

Et Catullus:

Sed non videmus id manticæ quod in tergo est.

Et Persius:

Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

FABULA X.

Antecedentem scelestum non deserit pede pœna claudo.

FUR ARAM COMPILANS.

Latro excitavit facem ex arâ Jovis, et deprædavit eum ad suam lucem. Qui cùm se reciperet dives sacrilegio, Religio sancta emisit subitò vocem: Etsi ista dona fuerint dona *sceleratorum et mihi odiosa, ut non indigner auferri; attamen, scelerate, expiabis aliquando tuum crimen capitis pœnâ, cùm dies supplicii aderit dictus fatis; verùm ne flamma nostra, quâ pietas veneratur divos timendos, præferat lumen scelari, edico ne talis sit communicatio lucis. Itaque non licet hodie excitari lucernam de igne Deorum, neque* accendi *sacrificium de lucerna. Alter ab illo qui excogitavit, non evolvet quantas dotes illa fabula complectatur. Edocet primò illos quos ipse foveris, reperiri sæpe tibi infensissimos. Significat secundò flagitia non plecti irâ Deorum, sed tempore adscripto à fatis. Tandem vetat ne vir frugi habeat societatem ullius rei cum improbo.*

Lucernam fur accendit ex arâ Jovis,
Ipsumque compilavit ad lumen suum:
Onustus qui sacrilegio quum discederet,
Repente vocem sancta misit religio:
Malorum quamvis ista fuerint munera,
Mihique invisa, ut non offendar subripi;
Tamen, sceleste, spiritu culpam lues,
Olim quum adscriptus venerit pœnæ dies.
Sed ne ignis noster facinori præluceat,
Per quem verendos excolit pietas Deos,
Veto esse tale luminis commercium.
Ità hodie nec lucernam de flamma Deûm,
Nec de lucerna fas est accendi sacrum.
¶ Quot res contineat hoc argumentum utiles,
Non explicabit alius quàm qui repperit.
Significat primò, sæpe quos ipse alueris,
Tibi inveniri maximè contrarios:
Secundò ostendit, scelera non irâ Deûm,
Fatorum dicto sed puniri tempore:
Novissimè interdicit ne cum malefico
Usum bonus consociet ullius rei.

ANNOTATIONES.

3. *Sacrilegio.*] Sacrilegium est sacrarum rerum ablatio.

11. *Luminis commercium.*] Vult vetâsse accendi imposterum lumen de igne sacro. Non enim ex culina, sed è cœlo petebant ignem, quo in sacrificiis uterentur. Unde Servius Æn. 12. *Apud majores, inquit, aræ non incendebantur, sed ignem divinum precibus elicibant.*

18. *Non irâ deûm puniri, sed dicto tempore à fatis.*] Summum enim jus vitæ et necis tribuebant fatis aut Parcis antiqui, quibus etiam submittebantur dii. Unde nulli Deo licebat quemquam punire, ni Parcæ pœnam statuissent, et tempus dixissent, ut legere est apud Lucianum.

FABULA XI.

Opes irritamenta malorum.

HERCULES et PLUTUS.

Divitiæ odiosæ sunt justè homini magnanimo, quoniam summæ opes eripiunt genuinam gloriam.

Opes invisæ meritò sunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.

¶ Cœlo receptus propter virtutem Hercules,
Quum gratulantes persalutâsset Deos,
Veniente Pluto, qui Fortunæ est filius,
Avertit oculos: causam quæsivit Pater:
Odi, (inquit,) illum, quia malis amicus est,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

Hercules admissus inter deos propter virtutem, cùm dixisset salutem diis sibi gratulantibus, ascendente Pluto qui gratus est fortunæ, retorsit oculos. Jupiter rogavit rationem. Hunc odio prosequor, ait, quia favet improbis, et etiam pervertit omnia propositâ mercede.

ANNOTATIONES.

3. *Hercules.*] Jovis et Alcmenæ filius, qui ob virtutem et gloriam gestorum creditur annumeratus inter deos.

5. *Pluto.*] Plutus Jasonis et Cereris filius, divitiarum Deus. Hunc excæcavit Jupiter, quòd bonis tantùm hominibus opes largiretur. Ex hac autem cæcitate evenit, ut jam promiscuè bonos et malos ditet. Hunc etiam claudum fingit Lucianus, cùm ad aliquem ditandum venit, velocissimum verò cùm ab illo recedit.

8. *Et cuncta corrumpit lucro.*] Ad hoc eleganter Propertius:

Auro pulsa fides, auro venalia jura.

Et Petronius.

— Quidvis nummis præsentibus optâ,
Et veniet, clausum possidet arca Jovem.

In quam sententiam, et ipse Horatius, lib. 2. sat. 3.

——— Omnis enim res,
Virtus, fama, decus, divina, humanaque; pulchris
Divitiis parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, justus, sapiens, etiam et rex,
Et quicquid volet.———

FABULA XII.

Sinceritas laudanda,

LEO REGNANS.

UTilius homini nihil est quàm rectè loqui.
Probanda cunctis est quidem sententia:
Sed ad perniciem solet agi sinceritas.
¶ Quum se ferarum regem seciſſet Leo,
Et æquitatis vellet famam consequi,
A pristinâ deflexit consuetudine:
Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorruptâ jura reddebat fide.

Nihil magis conducit homini, quàm directè loqui. Hæc sanè opinio debet comprobari ab omnibus, verùm ingenuitas solet duci in ruinam. Cum Leo se creâsset regem animalium, et ambiret obtinere nomen justitiæ, desciviſt à nativo more agendi, atque inter illa utens cibo parvo, dicebat jus æquum fide intemeratâ.

Reliqui versus hujusce Fabulæ periere.

FABULA XIII.

POstquam lavare cœpit penis tentia
A fictione veretri linguam mulieris,
Adfinitatem traxit inde obscœnitas.

FABULA XIV.

ROgavit tribadas et molles mares
Quæ ratio procreâsset: exposuit senex;
Idem Prometheus, autor vulgi fictilis:
Qui simul offendit ad naturam frangitur;

Naturæ partes, veſte quas celat pudor,
Cùm ſeparatim toto finxiſſet die,
Aptare mox ut poſſet corporibus ſuis,
Ad cœnam eſt invitatus ſubito à Libero:
Ubi inrigatus multo venas nectare
Serò domum eſt reverſus titubanti pede.
Tum ſemiſomno corde, et errore ebrio
Adplicuit virginale generi maſculo,
Et maſculina membra adplicuit fœminis:
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

FABULA XV.

Pares non habitus, ſed virtus facit.

CAPELLÆ et HIRCI.

Cum Capellæ obtinuiſſent Barbam à Jove, Hirci dolentes cœperunt offendi, quia mulieres habevent parem honorem cum illis. *Suſtinete ait, has potiri laude inani, et ſibi arrogare inſignia veſtræ dignitatis, dum non æquent veſtram virtutem. Hæc fabula te edocet, ut feras illos uſurpare tuum ornatum, qui tibi ſunt inferiores virtute.*

BArbam capellæ quum impetrâſſent ab Jove,
Hirci mœrentes indignari cœperant,
Quod dignitatem fœminæ æquâſſent ſuam.
Sinite, (inquit) illas gloriâ vanâ frui,
Et uſurpare veſtri ornatum muneris:
Pares dum non ſint veſtræ fortitudinis.
¶ Hoc argumentum monet ut ſuſtineas tibi
Habitu eſſe ſimiles, qui ſint virtute impares.

FABULA XVI.

In ſecundis time, in adverſis ſpera.

GUBERNATOR et NAUTÆ.

Cum aliquis expoſtularet de ſua ſorte, Æſopus excogitavit hoc argumentum *ſolandi* causâ. *Navi jactatâ atris procellis, inter fletus eorum qui vehebantur et formidinem mortis, dies vertitur derepente ad faciem tranquillam et navis tuta cœpit agi ventis melioribus, atque perfundere nautas nimiâ lætitiâ. At Nauclerus factus ſapiens periculo: oportet, inquit, lætari parcè, et conqueri moderatè, quoniam omnis vita miſcetur dolore et gaudio.*

QUum de fortunis quidam quereretur ſuis,
Æſopus finxit conſolandi gratiâ.
¶ Vexata ſævis navi tempeſtatibus,
Inter vectorum lacrymas et mortis metum,
Faciem ad ſerenam ſubitò mutatur dies,
Ferri ſecundis tuta cœpit flatibus,
Nimiâque nautas hilaritate extollere.
Factus periculo tum gubernator ſophus:
Parcè gaudere oportet, et ſenſim queri;
Totam quia vitam miſcet dolor et gaudium.

FABULA XVII.

Nimia verecundia inverecundum facit.

CANUM LEGATI ad JOVEM.

Canes miſerunt quondam legatos ad Jovem, rogaturi tempus vitæ fœlicioris,

CAnes legatos olim misêre ad Jovem,
Melioris vitæ tempus oratum ſuæ,

Uti se abriperent hominum contumeliis,
Furfuribus sibi conspersum quòd panem darent,
Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti sunt legati non celeri pede,
Dum naribus scrutantur escam in stercore.
Citati non respondent: vix tandem invenit
Eos Mercurius, et turbatos adtrahit.
Tum verò vultum magni ut viderunt Jovis,
Totam timentes concacârunt regiam.
Propulsi verò fustibus, vadunt foras,
Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
Mirati sibi legatos non revertier,
Turpe æstimantes aliquid commissum à suis,
Post aliquot tempus alios adscribi jubent.
Rumor legatos superiores prodidit:
Timentes rursus aliquid ne simile accidat,
Odore canibus anum, sed multo replent:
Mandata dant: legati mittuntur: statim
Adeunt: rogantes aditum, continuò impetrant.
Consedit genitor tum Deorum maximus,
Quassatque fulmen: tremere cœpêre omnia:
Canes, confusus subitò quòd fuerat fragor,
Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes vindicandam injuriam.
Sic est locutus ante pœnam Jupiter:
Non est legatos regis non dimittere,
Nec est difficile pœnas culpæ imponere:
Non veto dimitti, verùm cruciari fame,
Ne ventrem continere non possint suum.
Sed hoc feretis pro judicio præmium.
Illi autem qui miserunt vos tam futiles
Nunquam carebunt hominis contumeliâ.
Ita nunc legatos expectant et posteri;
Novúmque venire qui videt, culum olfacit.

ut non paterent amplius injuriis hominum, qui illis præberent panem furfurosum, et satiarent multam famem stercore fœdo. Legati abierunt gradu non citato, dum indagant naribus cibum in fimo. Non parent vocati, et vix Mercurius illos repperit et adducit trepidos. Ut autem aspexere faciem summi Jovis, pavidi conspurcârunt sordibus totum palatium; ejecti verò fustibus, se proripiunt foras. Magnus Jupiter prohibet illos remitti. Stupentes quod legati non redirent, rati turpe quid peccatum ab suis, imperant delegari alios post aliquod tempus. Interim *fama vulgavit quod acciderat primis legatis, veriti rursum ne quid simile contingat, immittunt in anum legatorum plurimùm odoris, mandant* facienda, *dimittuntque.* Illi *accedunt statim orantes aditum, et sine mora obtinent. Tunc maximus pater Deorum sedens agitavit fulmen, cuncta cœperunt moveri: et quia strepitus fuerat confusus derepentè, canes reddidere subitò odorem permixtum stercore. Cuncti conclamant puniendam esse injuriam. Verùm Jupiter sic fatus ante supplicium: Non decet regem retinere legatos, nec est operosum præmium pro meritis adscribere. Hæcitaque erit pœna: Non prohibeo remitti,* sed jubeo *torqueri fame, ut possint cohibere alvum. Qui vero vos delegârunt tam fluidos, se eripient nunquam ex contumeliis mortalium. Ita nunc Canes præstolantes novissimos legatos, cum vident canem aliquem venientem, odorantur anum.*

ANNOTATIONES.

14. *Non revertier.*] Pro *non reverti.* Hoc Poetis familiare, et usitatum.

17. *Rumor legatos superiores prodidit.*] Rumor spargitur superiores legatos concacâsse totam Jovis regiam.

28. *Non est regis legatos non dimittere.*] Ne scilicet jus gentium ipsis retentis violetur, quo jure illi sancti sunt. Ita enim Cicero: *Legatorum jus divino humanoque vallatum præsidio, cujus tam sanctum et venerabile nomen esse debet, ut non modò inter sociorum jura sed hostium tela incolume versetur.*

32. *Sed hoc feretis pro judicio præmium.*] Hic versus non legitur in Phædro editionis Rigaltii. Sive sit Phædri, sive alterius, confert tamen multum ad illustrandum hunc locum Phædri. Idcirco illum non prætermisimus.

FABULA XVIII.

Malo qui benefacit, pejorem facit.

HOMO et COLUBRA.

Qui auxiliatur improbis, aliquamdo post dolet. Quidam collegit Colubram rigidam frigore, et posuit in sinum indulgens in sui perniciem. Ut enim recepit vires, interfecit statim hominem. Roganti vero alteri rationem sceleris, dixit, ne quis discat auxilium ferre malis.

QUI fert malis auxilium, post tempus dolet.
¶ Gelu rigentem quidam Colubram sustulit,
Sinuque fovit contra se ipse misericors.
Namque ut refecta est, necuit hominem protinus.
Hanc alia, quum rogaret causam facinoris:
Respondit: ne quis discat prodesse improbis.

FABULA XIX.

Avarus auri custos, non dominus.

VULPES et DRACO.

Dum Vulpecula agens suum cubile, egerit terram, et fodit profundiùs multos cuniculos, devenit ad imum antri Draconis qui servabat Thesauros abditos. Ut illum vidit: Precor primò, inquit, ut parcas meæ imprudentiæ: Dein si rectè intelligis quam aurum conveniat parum meæ vitæ, respondeas benignè qualem utilitatem refers ex isto labore, quæve tanta sit merces, ut priveris somno et degas vitam in tenebris? Nulla, ait, ô Vulpes: Verum illud mihi imperatum est à magno Jove. Neque igitur tibi concedis quicquam, neque aliis? Sic visum est fatis. Bona verba quæso si dixero liberè. Qui similis est tibi genitus est Diis adversis. Cum tibi sit abeundum illuc quò majores abierunt, quare angis infœlicem animum tam cæco furore? Te alloquor, Avare, voluptas tui hæredis, qui subtrahis thus diis, tibi vero cibos; qui mœstus excipis sonum musicum citharæ, quem hilaritas tibiarum excruciat, et cui pretia ciborum eliciunt gemitus. Qui dum addis quadrantes tuis bonis, lacessis deos turpi perjurio;

VUlpes cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altiùs cuniculos,
Pervenit ad Draconis speluncam ultimam,
Custodiebat qui thesauros abditos.
Hunc simul aspexit: Oro ut imprudentiæ
Des primum veniam, deinde si pulchrè vides
Quàm non conveniens aurum sit vitæ meæ,
Respondeas clementer quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum est præmium,
Ut careas somno et ævum in tenebris exigas?
Nullum (inquit ille) verùm hoc à summo mihi
Jove adtributum est. Ergo nec sumis tibi,
Nec ulli donas quicquam? Sic fatis placet.
Nolò irascaris, liberè si dixero:
Diis est iratis natus qui est similis tibi.
Abiturus illuc quò priores abierunt,
Quid mente cæcâ miserum torques spiritum?
Tibi dico, avare! gaudium hæredis tui,
Qui thure superos, ipsum te fraudas cibo?
Qui tristis audis musicum citharæ sonum;
Quem tibiarum macerat jucunditas;
Obsoniorum pretia cui gemitum exprimunt;
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
Cœlum fatigas sordido perjurio:

ANNOTATIONES.

22. *Obsoniorum pretia cui gemitum exprimunt.*] Inde facetissimus avari ægrotantis cum medico dialogismus apud Hor. Lib. 2. Sat. 3.

Med. *Tu cessas? Agedum sume hoc ptisanarium Oryzæ.*
Ægrot. *Quanti emptæ?* M. *Octo assibus.* Æg. *Ebeu,*
Quid refert morbo an furtis, pereamne rapinis?

23. *Quadrantes.*] Quadrans est quarta pars denarii, ponitur; hoc loco pro nummis minimis, quibus aggerendis avari rem suam amplificant.

Qui circumcidis omnem impensam funeris,
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

Qui recidis omnes sumptus funeris, ne Libitina lucretur aliquid de tuo funere.

ANNOTATIO.

26. *Libitina.*] Dea funerum, in cujus templo vendebantur et locabantur necessaria ad funus struendum. Unde *Rationes Libitinæ*, Suet. Anglicè. *The Weekly Bill.*

FABULA XX.

Inventa perficere non inglorium.

PHÆDRUS DE FABULIS.

QUID judicare cogitur livor modò,
Licet dissimulet, pulchrè tamen intelligo:
Quicquid putabit esse dignum memoriæ,
Æsopi dicet: si quid minùs adriserit,
A me contendet fictum quovis pignore.
Quem volo refelli jam nunc responso meo:
Sive hoc ineptum, sive laudandum est opus,
Invenit ille, nostra perfecit manus.
Sed exequamur cœptum propositi ordinem.

Quamvis invidia dissimulet, recte tamen video quid nunc teneatur sentire. Quicquid existimabit in fabulis *dignum commendatione, tribuet Æsopo. Si quid placuerit minùs, certabit quovis pretio esse à me excogitatum. Illum volo confutare modò meâ responsione. Seu illud opus sit vituperandum, seu commendandum, Æsopus repperit, nostra industria polivit. Verùm teneamus ordinem incœptum nostri instituti.*

FABULA XXI.

Veras divitias eripit nemo.

NAUFRAGIUM SIMONIDIS.

HOmo doctus in se semper divitias habet.
Simonides, qui scripsit egregium melos,
Quò paupertatem sustineret faciliùs,
Circumire cœpit urbes Asiæ nobiles,
Mercede acceptâ laudem victorum canens.
Hoc genere quæstûs postquam locuples factus
Venire in patriam voluit cursu pelagio,
(Erat autem natus, ut aiunt, in Ceo insulâ)
Ascendit navem, quam tempestas horrida
Simul et vetustas medio dissolvit mari.
Hi zonas, illi res pretiosas colligunt,
Subsidium vitæ. Quidam curiosior:
Simonidè, tu ex opibus nihil sumis tuis? (natant,
Mecum (inquit) mea sunt cuncta. Tunc pauci e-
Quia plures onere degravati perierant.
Prædones adsunt, rapiunt quod quisque extulit,
Nudos relinquunt. Forte Clazomenæ propè,
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.

Vir eruditus continet semper in se opes. Simonides qui composuit pulchros versus, ut ferret commodiùs pauperiem, cœpit peragrare præclaras civitates Asiæ, celebrans laudes victorum condicto pretio. Postquam evasit dives hoc genere lucri, cogitavit redire in patriam mari (ferunt enim genitum in insula Ceo.) Conscendit navem, quæ distracta est medio in mari, tum sævâ tempestate, tum simul vetustate. Alii jumunt crumenas, alii pretiosa quæque, in sustentaculum vitæ. Quidam curiosior dixit: *Simonide, tu colligis nihil ex tuis bonis. Habeo, inquit, omnia mecum. Tum pauci evadunt incolumes, quia multi oppressi sarcinis extincti fuerant* in undis. *Latrones adsiliunt, auferunt quod quisque servaverat, et dimittunt spoliatos. Fuit forte urbs propè antiqua, dicta Clazomenæ, in quam naufragi se recipiunt.*

ANNOTATIONES.

2. *Simonides.*] Lyricus Poeta fuit è Ceo insula, quæstui poesim habuit, et hac arte vitam sustentabat.

8. Ceo] Insula maris Ægæi. Unde Ovidius: *Cingitur Ægeo nomine Cea mari.*

17. *Clazomenæ.*] Urbs fuit Asiæ Minoris in Ionia, et in ora maris Ægæi et sinus Smyrnei, media inter Smyrnam ad Ortum, et Chium ad occasum.

Hic vir quidam addictus literis, qui legerat ſæpe carmina Simonidis, illumque abſentem plurimùm admirabatur, excepit apud ſe amantiſſimè Simonidem quem agnoverat verbis, et dedit veſtes, nummos, et ſervos: Alii naufragi ferunt ſuam tabulam, petentes ſtipem, cum Simonides fortè fortunâ incidiſſet in illos: Dixi, ait, mea bona eſſe mecum, vos autem amiſiſtis quod extuleratis.

Hic literarum quidam ſtudio deditus,
Simonidis qui ſæpe verſus legerat,
Erátque abſentis admirator maximus,
Sermone ab ipſo cognitum, cupidiſſimè
Ad ſe recepit, veſte, nummis, familiâ
Hominem exornavit. Cæteri tabulam ſuam
Portant, rogantes victum, quo caſu obvius
Simonides, ut vidit: Dixi, (inquit) mea
Mecum eſſe cuncta, vos quod rapuiſtis, periit.

ANNOTATIONES.

24. *Tabulam portant rogantes victum.*] Sic enim Juvenalis:

Et pictâ ſe tempeſtate tuetur.

Nam moris erat ut naufragi in tabella, ab humeris dependente, ferrent pictum naufragium mendicantes ſtipem. Idem Juvenal.

Mersâ rate, naufragus aſſem
Dum rogat.

27. *Mecum, inquit, mea ſunt cuncta.*] Tribuitur et Bianti hoc dictum apud Laertium, à quo tranſduxiſſe Phædrus hoc videtur ad Simonidem.

FABULA XXII.

Magna ne jactes, ſed præſtes.

MONS PARTURIENS.

Mons proximus partui edebat grandes gemitus, et erat ſumma expectatio in terris. Verùm peperit murem. Hoc tibi dicitur, qui cum jactitas magnifica, perficis nihil.

MOns parturibat, gemitus immanes ciens,
Erátque in terris maxima expectatio:
At ille murem peperit. Hoc ſcriptum eſt tibi
Qui magna quum minaris, extricas nihil.

ANNOTATIO.

1. *Mons parturiens.*] Notus eſt ad hanc Fabulam verſus Horatii:

Parturiunt montes, naſcetur ridiculus mus.

Et alio in loco:

Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?

De magnificis, verùm inanibus promiſſis et molitionibus.

FABULA XXIII.

Vera gloria fictam obſcurat.

FORMICA et MUSCA.

Formica et Muſca diſputabant ardenter, utra præſtaret. Muſca incepit prima. Tu potes te comparare noſtris laudibus? Ubi mactatur victima, prælibo viſcera oblata diis. Verſor inter altaria, et pervado omnia delubra. Ubi placet, inſideo capiti regum:

FOrmica et Muſca contendebant aeriter,
Quæ pluris eſſet: Muſca ſic cœpit prior.
Conferre noſtris tu potes te laudibus?
Ubi immolatur, exta præguſto Deûm.
Moror inter aras, templa perluſtro omnia.
In capite regis ſedeo, quum viſum eſt mihi:

ANNOTATIONES.

4. *Immolatur.*] Vox illa propriè ſignificat victimam mola ſalſa conſpergere. Unde immolatio eſt quaſi molæ in caput victimæ aſperſio. Quia autem in ſacrificiis mactabant victimas, uſurpatur vox immolari pro mactari frequentiſſimè apud autores.

Exta præguſto Deûm.] Id eſt diis oblata. Exenteratâ enim victimâ, Sacerdos cultro ferreo exta rimabatur, poſtea farinâ farris ea involvebat, et aris impoſita comburebat in honorem Deorum. Exta verò tribuebantur Diis, quia per ipſa voluntas Deorum innoteſcebat.

Et matronarum casta delibo oscula;
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid horum simile tibi contingit, rustica?
Est glorioſus sanè convictus Deûm,
Sed illi qui invitatur, non qui invisus est.
Reges commemoras et matronarum oscula:
Ego granum in hyemem quum studiosè con-
Te circa murum video pasci stercore: [gero;
Aras frequentas, nempe abigeris quò venis:
Nihil laboras, ideo quum opus est nil habes:
Superba jactas tegere quod debet pudor.
Æstate me lacessis; quum bruma est, siles:
Mori contractam quum te cogunt frigora,
Me copiosa recipit incolumem domus.
Satis profectò retudi superbiam.
¶ Fabella talis hominum discernit notas,
Eorum qui se falsis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhibet solidum decus.

et deosculor castè nobiles fœminas. Ago nihil, et vescor rebus optimis. Quid simile horum tibi accidit, ô Agreſtis? Est glorioſum fateor, ait Formica, *uti convictu Deorum, sed* glorioſum *illi qui vocatur, non qui venit odioſus. Memoras reges, et oscula nobilium mulierum; cum ego recondo diligenter frumentum in hyemem, te aspicio circa murum vescentem sordibus. Moraris inter aras, sed expelleris illuc unde veniſti: Non laboras, idcirco eges ubi ingruit neceſſitas. Jactitas insolens quod verecundia debet occultare. Irritas me æstate, obmuteſcis hyeme: cum frigus te cogit mori rigentem, ego recipior salva in ædes abundantiſſimas. Repreſſi profectò satis tuum fastum. Hic Apologus distinguit hominum characteres; illorum qui se efferunt ementitis laudibus, et eorum quorum virtus confert veram gloriam.*

ANNOTATIO.

18. *Bruma.*] Bruma dicitur dies solstitii hyemalis, quod accidit die 20, aut 21, Decembris (*Stilo.* sc. *novo*) quo die Sol ad nos redit.

FABULA XXIV.

Deum colenti stat sua merces.

SIMONIDES à DIIS SERVATUS.

QUantùm valerent inter homines literæ
Dixi superiùs: quantus nunc illis honos
A superis sit tributus, tradam memoriæ.
Simonides (idem ille de quo retuli)
Victoris laudem cuidam pyctæ ut scriberet,
Certo condixit pretio, secretum petiit:
Exigua quum frænaret materia impetum,
Usus poëtæ, ut moris est, licentiâ:
Atque interposuit gemina Ledæ sidera,

Ostendi supra, quantæ artes essent autoritatis inter homines: nunc predam posteris, quanta ipsis gloria sit concessa à Diis. Simonides idem ille de quo mentionem feci, pactus est certâ mercede canere laudes cujusdam pugilis victoris. Secessit: Cum verò vis ingenii langueſceret angusto argumento, usus est, juxta consuetudinem, libertate poetarum et inſeruit in opus *ambo sidera Ledæ,*

ANNOTATIONES.

2. *Dixi superiùs.* Cum nempe retulit Simonidem naufragum inveniſſe Clazomenæ virum qui hunc exceperit, ornaveritque rebus omnibus ob illis peritiam, eruditionemque singularem.

5 *Pyctæ.*] Πυκτὴς, vox Græca, quæ significat pugil Latine; legebatur antea *pictè*, id est, ornatè. Sed melius restitutum *pyctæ*.

9. *Gemina Ledæ sidera.*] Intellige Castorem et Pollucem, Ledæ ex Jove filios. Jupiter enim mutatus in cygnum cum Leda concubuit, ex quo concubitu Leda dicitur peperiſſe duo ova, ex quorum altero nati sunt Pollux et Helena, ex altero verò Castor et Clytemneſtra; occiſo autem Castore à Lynceo, Jupiter conceſſit Polluci, ut alternaret immortalitatem suam cum fratre Castore. (Hic enim cum Clytemneſtra ex Tyndaro rege oriundus, alter vero ex Jove fingebatur.) Unde Virg. Æn. VI.

Sic fratrem Pollux alternâ morte redemit,
Itque reditque viam toties.

Vocantur verò ab Aſtronomis, *Gemini.*

proponens exemplum laudis paris. Laudavit opus, verùm donavit poetæ tertiam partem præmii. Petenti reliquam, dixit: Persolvent tibi illi duo qui habent partem laudum in tuo opere. *Sed ne intelligam te à me recessisse iracunde, condic mihi ad cœnam, volo vocare hodie agnatos, quos inter te pono. Hic licet dolosus, et impatiens injuriæ, condixit illi, ne perderet beneficium malè repudiatum. Venit ad horam adscriptam, accubuit. Cœna nitebat lætè poculis, et domus perstrepebat ingenti apparatu; cum ecce duo adolescentes præstantiores formâ mortali, consperſi pulvere, membris madentibus plurimo sudore, præcipiunt cuidam pueto, ut Simonides ad se prodeat foras: è re illius plurimum esse ne moretur. Puer sollicitus evocat Simonidem, vixque protulerat unum pedem è triclinio, cum subitus casus cœnaculi oppressit cæteros* convivas, *neque ulli juvenes visi sunt ante ædes. Ut istud spatsum est in vulgus, secundum quod acciderat, agnovere cuncti deos præsentes tribuisse vitam poetæ pro parte pretii.*

Auctoritatem similis referens gloriæ.
Opus adprobavit: sed mercedis tertiam
Accepit partem. Quum reliquam posceret:
Illi (inquit) reddent quorum sunt laudes duæ.
Verùm ne iratè dimissum te sentiam,
Ad cœnam mihi promitte; cognatos volo
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
Fraudatus quamvis et dolens injuriâ,
Ne malè dimissam et gratiam corrumperet,
Promisit. Rediit horâ dictâ; recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium,
Magno apparatu læta resonabat domus,
Repente quum duo juvenes sparsi pulvere,
Sudore multo diffluentes corpora,
Humanam supra formam, cuidam servulo
Mandant, ut ad se provocet Simonidem:
Illius interesse nè faciat moram.
Homo perturbatus excitat Simonidem:
Unum promôrat vix pedem triclinio,
Ruina cameræ subitò oppressit cæteros:
Nec ulli juvenes sunt reperti ad januam.
Ut est vulgatus ordo narratæ rei,
Omnes scierunt, numinum præsentiam
Vati dedisse vitam mercedis loco.

ANNOTATIONES.

10. *Auctoritatem similis referens gloriæ.*] Vult retulisse Simonidem quæ de simili Castoris et Pollucis victoria memorantur; illos nuntiâsse vaticinio victoriam, quam obtinuerant Romani contra Persas; adjuvisse etiam, ut refert Justinus, *Locrenses contra Crotonienses, et pugnasse diverso à cæteris armorum habitu, albis equis et coccineis paludamentis.*

28. *Triclinio.*] Triclinium à tribus lectis dictum in quo cœnabant Romani.

FABULA XXV.

Multùm auxiliatur qui citò.

EPILOGUS ad EUTYCHUM.

Restant adhuc mihi quæ fingam, verùm abstineo non ignarus, primò ne tibi sim importunus, qui destringeris multitudine diversorum negotiorum. Deinde si quis velit forsan tentare eadem, ut possit ipsi superesse aliquid residuæ materiæ quam scribat. Quamvis tanta sit ubertas argumenti, ut artifex desit operi, non opus artifici. Postulo ut tribuas mercedem quam promisisti brevitati nostræ.

SUpersunt mihi quæ scribam, sed parco sciens:
Primum esse ne tibi videar molestior,
Destringit quem multarum rerum varietas;
Dein si quis eadem fortè conari velit:
Habere ut possit aliquid operis residui:
Quamvis materiæ tanta abundet copia,
Labori faber ut desit, non fabro labor.
Brevitatis nostræ præmium ut reddas peto

Quod es pollicitus. Exhibe vocis fidem:
Nam vita morti propior est quotidie:
Et hoc minus veniet ad me muneris,
Quò plus consumet temporis dilatio.
Si citò rem perages, usus fiet longior:
Fruar diutiùs, si celeriùs cepero.
Languentis ævi dum sunt aliquæ reliquiæ,
Auxilio locus est: olim Senio debilem
Frustra adjuvare bonitas nitetur tua,
Quum jam desierit esse beneficium utile,
Et mors vicina flagitabit debitum.
Stultum admovere tibi preces existima,
Proclivis ultrò quum sit misericordia.
Sæpe impetravit veniam confessus reus,
Quanto innocenti justiùs debet dari?
Tuæ priùs sunt partes, aliorum dein;
Similique gyro venient aliorum vices.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac judicio tuo.
Excedit animus quem proposuit terminum.
Sed difficulter continetur spiritus,
Integritatis qui sinceræ conscius
A noxiorum premitur insolentiis.
Qui sint requires, apparebunt tempore.
Ego quondam legi quam puer sententiam:
Palam mutire plebeio periculum est;
Dum sanitas constabit, pulchrè meminero.

et præstes fidem verborum. Quotidie enim mors magis magisque instat, et eò mirus redibit ad me præmii, quò plus temporis procrastinatio edet. Si confeceris rem citiùs, usura erit diuturnior, et putiar longiùs, si incœpero maturius. Dum reliquiæ aliquæ vitæ deficientis restant adhuc, locus relinquitur auxilio: Incassum tua benevolentia conabitur auxiliari mihi confecto annis, cum jam benignitas cessaverit esse opportuna, et mors propinqua exiget vitam *debitam. Crede esse ridiculum adhibere preces erga te, cum facilis ultro sis ad misericordiam. Reus confitens exoravit sæpenumero veniam: Quantò æquius debet concedi insonti? Tuum est primò, deinde aliorum; et venient partes aliorum pari cursu. Statue quod religio, et quod fides sinunt, et effice ut laudem tuam sententiam. Jam mea mens aberrat à proposito termino: verùm animus integer, conscius suæ innocentiæ, qui obruitur injuriis malevolorum vix sibi potest temperare. Rogas quinam sint* malevoli; *erumpent quandoque. Ego meminero semper optime, dum ero sanus, hujus effati quod didici puer: Periculosum est homini novo obloqui publicè.*

ANNOTATIONES.

11. *Et hoc minus veniet ad me muneris.*] Hic versus mendosus suis caret. Emendari sic autem potest: *Et hoc minus, et minus veniet ad me muneris*; vel *Et hoc minus tui ad me veniet muneris.*

25. *Simili gyro venient aliorum vices.*] Tuo nempe exemplo alii monebuntur, ut et ipsi suo quisque tempore et loco præstent debitum officium, et innocentiæ succurrant.

27. *Gratulari me fac judicio tuo.*] Ellipsis præpositionis *de*, ut fit, *de tuo judicio.*

31. *A noxiorum.*] Sejani scilicet, quem sibi accusatorem, testem ac judicem simul, fuisse conquestus est aliâ fabulâ.

33. *Legi puer sententiam.*] Ex Ennii Telepho sumptus est:

Palam mutire plebeio piaculum est.

Istud ipsum est, quod alicubi facetè dixit Juvenalis:

—— *Plurima sunt, quæ*
Non audent homines pertusa dicere læna.

35. *Sanitas constabit.*] Absolutè pro ipsa ratione. Ita Cicero: *Quibus ad sanitatem redeundi potestas facta est*; pro ad bonam mentem. Sensus igitur, *Dum sanitas constabit*; id est, dum ero sanâ mente præditus, cautè revocabo in memoriam hanc sententiam.

LIBER QUARTUS EXPLICIT.

PHÆDRI FABULARUM.

LIBER V.

PROLOGUS ad PARTICULONEM.

Cum proposuissem imponere finem operi, eo consilio, ut supereſſet aliis ſatis argumenti, repudiavi tacite meum conſilium. Nam ſi quis autor talis operis ſurgat, qua ratione intelliget id quod prætermiſerim, ut velim commendare ipſum famæ, cùm ſit ſuus cuique modus cogitandi, et color proprius. Non igitur aliqua inconſtantia mihi præfuit anſam exarandarum fabularum, ſed ratio indubitata. Quocirca, Particulo, cum delectaris fabulis quas inſcripſi fabulas Æſopias, non Æſopi, quia ſcripſerit paucas, ego exaravi multas, ſequens veterum rationem, ſed inferens novas res. Dum tu otioſus leges hunc quartum librum, ſi invor voluerit illum carpere, carpat per me licet, modò non queat hunc oſſequi imitando. Acquiſita mihi eſt gloria, quod tu, et quod viri tui ingenii tranſcribitis meos apologos in veſtris commentariis, et exiſtimatis dignos æternitate. Cupio venire in approbationem literatorum hominum.

QUum deſtinâſſem operis habere terminum,
In hoc ut aliis eſſet materiæ ſatis,
Conſilium tacito corde damnavi meum.
Nam ſi quis talis etiam eſt tituli *artifex*,
Quo pacto divinabit quidnam omiſerim,
Ut illum ipſum cupiam famæ tradere;
Sua cuique quum ſit animi cogitatio,
Colorque privus. Ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio cauſam ſcribendi dedit.
Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
Quas Æſopias, non Æſopi, nomino,
Quaſi paucas oſtenderit, ego plures diſſero,
Uſus vetuſto genere, ſed rebus novis.
Quartum libellum dum tu vacive perleges,
Hunc obtrectare ſi volet malignitas,
Imitari dum non poſſit, obtrectet licet.
Mihi parta laus eſt, quòd tu, quòd ſimiles tui
Veſtras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longâ judicatis memoriâ.
In literarum plauſum ire deſidero.

ANNOTATIONES.

4. *Tituli artifex.*] Si quis velit ſcribere fabulas, et illud opus tali titulo inſignire. Vox illa *artifex* deſideratur in quibuſdam exemplaribus. Fuit verò reſtituta in editione Phædri, quam curavit Pithæus.

8. *Colorque privus.*] Legendum eſt, et ob ſenſum, et ob metri neceſſitatem, *colorque privus*: id eſt proprior et particularis. At verò color metaphoricè eſt agendi ratio; ut legere eſt apud Senecam.

20. *In literarum plauſum ire deſidero.*] Parum curo quid de me ſentiat vulgus ac judicet, modò eruditorum hominum æſtimationem habeam.

FABULA I.

Nihil ad honorem famâ ingenii aptius.

DEMETRIUS et MENANDER.

ÆSopi nomen ſicubi interpoſuero,
Cui reddidi jampridem quicquid debui,
Auctoritatis eſſe ſcito gratiâ.
Ut quidam artifices noſtro faciunt ſæculo,
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si marmori adſcripſerunt Praxitelem ſuo,
Myronem argento. Plus vetuſtis nam favet
Invidia mordax, quàm bonis præſentibus.
Sed jam ad fabellam talis exempli feror.
¶ Demetrius qui dictus eſt Phalereus,
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos eſt vulgi, paſſim et certatim ruunt:
Feliciter, ſubclamant ipſi principes:
Illam oſculantur, quâ ſunt oppreſſi, manum,
Tacitè gementes triſtem fortunæ vicem.
Quin etiam reſides et ſequentes otium,
Ne defuiſſe noceat, reptant ultimi;
In queis Menander nobilis comœdiis
Quas, ipſum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri,
Unguento delibutus, veſtitu adfluens;
Veniebat greſſu delicato et languido.
Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:
Effœminatus quid hic in conſpectu meo
Audet venire? reſponderunt proximi:
Hic eſt Menander ſcriptor: mutatus ſtatim,
Compellat hominem blandè, dextramque arripit.

Si inſeruero alicubi nomen Æſopi, cui jamdudum detuli honorem *debitum, noveris id factum causâ autoritatis* comparandæ, *exemplo quorundum artificum noſtræ ætatis, qui addunt pretium ſuis operibus, ſi apponant* nomen *Praxitelis novæ ſtatuæ marmoreæ; aut Myronis, ſtatuæ argenteæ. Livor etenim maleficus plus laudat vetera, quam nova. Sed jam venio ad fabulam ejuſmodi exempli. Demetrius vocatus Phalereus invaſit imperium Athenarum maligna autoritate. Plebs juxta conſuetudinem accurrit undique certatim, acclamat* Fœliciter. *Primi urbis prenſant dexteram quâ premuntur, dolentes intra ſe de luctuoſa mutatione ſortis. Quin et deſides et indulgentes otio veniunt noviſſimi, ne crimini ſit non adfuiſſe. Inter quos Menander clarus ſcriptor Comœdiarum quas Demetrius legerat (Menandro ſibi non cognito) et admirator fuerat ingenii tanti viri: Ille incedebat gradu molli et effœminato, perfuſus odoribus, et veſte fluente. Ubi illum Rex conſpexit in ultimâ turbâ: Quare hic Cinædus audet ſubire meum conſpectum? Qui adbærebant* Tyranno, *dixere: hic eſt Poeta Menander: Rex ſtatim mutatus,* vocat ad ſe hominem amicè et prehendit manum.

ANNOTATIONES.

6. *Praxitelem.*] Statuarius fuit multi nominis, maximè ob duplicem Venerem, quas ſummâ arte et induſtriâ elaboravit; natus erat in extrema Italiæ ora, quam olim magnam Græciam appellabant Romani.

7. *Myronem.*] Statuarius fuit inſignis, ex ejus operibus præcipuam laudem meruit Bucula ex ære ita ad vivum conflata, ut non gregem tantùm, ſed et paſtorem poſſet fallere.

10. *Demetrius Phalereus.*] Orator fuit et Philoſophus eximius. Eſt autem memorabile in illo exemplum levitatis fortunæ, auræque popularis. Primò enim fuit in tanto honore Demetrius apud Athenienſes, ut ipſi trecentas ſtatuas virtutis ergo poſuerunt; tantâ poſtea flagravit invidiâ ut fugere coactus ſit in Ægyptum, et trecentæ illæ ſtatuæ uno die per tumultum everſæ fuerint.

13. *Fœliciter ſubclamant.*] Solemnis erat acclamationis formula apud antiquos, ut hodie, *vivat.* Tralatitia acclamatio. Ita Juvenalis:

Dictum Feliciter, *ingens*
Cœna ſedit.

14. *Manum oſculantur.*] Antiquus modus adorandi principes.

17. *Reptant ultimi.*] Ita emendo, *reptant*, et melior lectio: Sic Terentius:

Perreptavit totum oppidum.

18. *Menander.*] Athenienſis Poeta, Comicorum princeps, cujus eſt inſignis commendatio apud Quinctilianum. Scripſit centum et octo Comœdias de quibus nihil reſtat, niſi quidam verſus huc et illuc ſparſi.

FABULA II.

Ventosa lingua; pedes fugaces.

VIATORES et LATRO.

Duo homines strenui faciebant iter, unus *erat* timidus, alter verò audax. Latro fit illis obviam, *qui* petiit aurum minitans mortem. Promptus manu statim faciens impetum repellit vim vi, atque invadit *Latronem* nec opinum gladio: *Et sese expedivit acri manu. Prædone interfecto, socius imbellis venit, et educit ensem, deinde abjecto pallio, clamat: Ubinam ille est, jam efficiam intelligat quos aggressus est. Tum qui conseruerat manum dixit: utinam saltem me tunc sustinuisses his verbis, fuissem animosior reputans vera. Nunc mitte gladium et verbosam pariter jactationem, ut possis decipere ignotos. Ego qui novi quantâ velo itate fugias, scio non esse fidendum tuæ virtuti. Fabula illi scribitur, qui magno animo est re prospera, sed fugit re periculosâ.*

VIAM *expediti pariter carpebant duo;*
Imbellis alter, alter at promptus manu;
Occurrit illis Latro, et intentans necem
Aurum poposcit: Audax confestim irruens
Vim vi repellit, ac ferro incautum occupat,
Et vindicavit sese forti dexterâ.
Latrone occiso, timidus accurrit comes,
Stringitque gladium, dein, rejectâ penulâ:
Cedo, (inquit) illum; jam curabo sentiat
Quos adtentarit. Tunc qui depugnaverat:
Vellem istis verbis saltem adjuvisses modò,
Constantior fuissem vera existimans:
Nunc conde ferrum, et linguam pariter futilem,
Ut possis alios ignorantes fallere,
Ego qui sum expertus quantis fugias viribus,
Scio quod virtuti non sit credendum tuæ.
¶ Illi adsignari debet hæc narratio
Qui re secunda fortis est, dubiâ fugax.

ANNOTATIONES.

8. *Rejectâ penulâ.*] Vestis densa ac velis, quæ supra tunicam in itinere assumitur propter imbrem aut frigus.

18. *Qui re secundâ fortis est, dubiâ fugax.*] Quod bene Nonnius,

Extra bella Leo, lætus in discrimine pugnæ.

Et Tacitus:

Paganorum lixarumque ignavâ, sed ante periculum procax manus.

FABULA III.

Sponte peccanti nullus est veniæ locus.

CALVUS et MUSCA.

Musca pupugit caput nudum Calvi: hic *conatus illam occidere, sibi inflexit magnum colaphum. Tum illa ridens, voluisti inquit, vindicare nece punctionem avis parvulæ;*

CAlvi momordit Musca nudatum caput;
Quam opprimere captans, alapam sibi
duxit gravem.
Tunc illa irridens: Punctum volucris parvulæ
Voluisti morte ulcisci: quid facies tibi,

ANNOTATIO.

3. *Volucris parvulæ.*] Volucris, quasi volantis. Nam Musca insecti genus est, non volucris.

Injuriæ qui addideris contumeliam?
Reſpondit: Mecum facilè redeo in gratiam,
Quia non fuiſſe mentem lædendi ſcio:
Sed te contempti generis animal improbum,
Quæ delectaris bibere humanum ſanguinem,
Optem necare, vel majore incommodo.

¶ Hoc argumentum veniam magè dari docet,
Qui caſu peccat, quàm qui conſilio eſt nocens:
Illum eſſe quâvis pœnâ dignum judico.

Quam ſumes pœnam de te qui cumulaviſti injuriam contumeliâ? Reſpondit, ineo pacem facile mecum, quia novi non fuiſſe animum nocendi. Verum tu animal peſſimum prolis abjectæ, cui gratum eſt haurire ſanguinem mortalium, vellem te opprimere, vel majori damno. Hæc fabula innuit concedi potiùs veniam illi qui errat fortuitò, quàm qui reus eſt conſultò, quem exiſtimo promereri quodvis ſupplicium.

FABULA IV.

Feliciter ſapit, qui alieno periculo ſapit.

HOMO et ASINUS.

QUidam immolaſſet verrem quum ſancto Herculi,
Cui pro ſalute votum debebat ſuâ,
Aſello juſſit reliquias poni hordei.
Quas aſpernatus ille, ſic locutus eſt:
Tuum libenter prorſus adpeterem cibum,
Niſi qui nutritus illo eſt jugulatus foret.

¶ Hujus reſpectu fabulæ deterritus
Periculoſum ſemper vitavi lucrum.
Sed dicis: Qui rapuêre divitias, habent.
Numeremus, agedum, qui deprenſi perierint.
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas eſt bono, multis malo.

Cum quidam mactaſſet porcum marem Herculi ſancto, cui reus erat voti ob ſuam incolumitatem: Imperavit ut reſiduum hordei apponeretur Aſello. Quo repudiato, ille dixit; uterer lubenter prorſus hoc hordeo, ni immolaſſes eum qui hoc eſt ſaginatus. Deterritus intuitu hujuſce argumenti, fugi perpetuò quæſtum plenum aleæ. Verùm objicis, qui corraſerunt opes, has poſſident. Agedum recenſeamus quot circumventi, extincti ſint. Invenies majorem numerum eorum qui dederint pœnas. Audacia eſt utilitati non multis, pluribus verò damno.

ANNOTATIONES.

1. *Verrem Herculi ſancto.*] Sacrificabatur Aper Herculi, ob devictum ab ipſo Aprum Erymantheum, quem vivum humeris ſuſtulit. Apud Varronem Hercules vocatur ſanctus pater, et Propertius Herculem alloquens ait:

Sancte pater ſalve, cui jam favet aſpera Juno.

10. *Deprehenſi.*] Qui ob nimias opes variis accuſationibus circumventi, ſuppliciis fuerint affecti. Reſpicit ſuorum temporum calamitatem, quibus præſentiſſimum erat unicuique periculum ex magnis divitiis, ut docent Tacitus et Suetonius.

FABULA V.

Præjudicata opinio judicium obruit.

SCURRA et RUSTICUS.

PRavo favore labi mortales ſolent,
Et pro judicio dum ſtant erroris ſui,
Ad pœnitendum rebus manifeſtis agi.

Homines conſueverunt falli gratiâ perversâ, et adduci ad pœnitentiam rebus evidentiſſimis, dum propugnant ſententiam ſui animi hallucinantis.

Quidam nobilis potens opibus daturus ludos convocavit omnes, promiſsâ mercede, ut quiſque, pro viribili, apportaret aliquid novi. Convenere artifices ad certationem præmii. Inter quos Scurra quidam nobilis lepidis facetiis, dixit ſe oſtenſurum genus ſpectaculi quod nunquam fuiſſet exhibitum in Scenâ. Vulgata fama excitat totam urbem, nec loca ante ſola capiunt multitudinem. Poſtquam autem prodiit in Theatrum ſolus ſine ornatu, nullo ſocio, ipſa expectatio dedit attentionem. Hic ſtatim depreſſo capite in ſinum, ſimulavit adeo genuinè grunnitum porci ſuâ voce, ut crederent verum porcellum *latere ſub toga, et imperarent excuti; quo peracto ut inventum eſt nihil, illum cumulant plurimis laudibus, et excipiunt magnis acclamationibus. Agreſtis videns id fieri, exclamat: certè non me ſuperabit, et continuò promiſit ſe imitaturum poſtridie ſimiliùs* vocem Porci. *Accurritur majori numero; jam favor occupat animos, et venêre, non qui ſpectarent, ſed irriderent. Ambo ſubeunt Scenam. Scurra grunnit primus, et excitat acclamationes, clamoreſque. Tunc Ruricola fingens ſe occultare veſtibus porcellum, quem reverà occultabat, vellicat aurem porci latentis, et elicit dolore grunnitum nativum.*

¶ Facturus ludos quidam dives nobilis,
Propoſito cunctos invitavit præmio,
Quam quiſque poſſit ut novitatem oſtenderet.
Venêre artifices laudis ad certamina,
Quos inter Scurra notus urbano ſale,
Habere dixit ſe genus ſpectaculi
Quod in theatro nunquam prolatum foret.
Diſperſus rumor civitatem concitat:
Paulò antè vacua turbam deficiunt loca.
In ſcenâ verò poſtquam ſolus conſtitit,
Sine apparatu, nullis adjutoribus,
Silentium ipſa fecit expectatio.
Ille in ſinum repentè demiſit caput,
Et ſic porcelli vocem eſt imitatus ſuâ,
Verum ut ſubeſſe pallio contenderent,
Et excuti juberent: quo facto ſimul
Nihil eſt repertum, multis onerant laudibus,
Hominemque plauſu proſequuntur maximo.
Hoc vidit fieri Ruſticus: Non, me hercule!
Me vincet, (inquit): et ſtatim profeſſus eſt
Idem facturum meliùs ſe poſtridie.
Fit turba major; jam favor mentes tenet,
Et deriſuri, non ſpectaturi ſedent.
Uterque prodit. Scurra digrunnit prior,
Movetque plauſus et clamores ſuſcitat.
Tunc ſimulans ſeſe veſtimentis Ruſticus
Porcellum obtegere, quod faciebat ſcilicet,
Sed in priore qui nil compererant, latens,
Pervellit aurem vero quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.

ANNOTATIONES.

4. *Facturus ludos quidam dives nobilis.*] Non fuit ſemper penes Magiſtratus dare ludos populo, id etiam nobiles et potentes uſurpârunt, ſive in funeribus, ſive ut ambirent popularem auram, ſicque obreperent ad honores.

Ludos.] Erant Romæ maximè duo ludorum genera. Alii Circenſes fuerunt, alii Scenici. Circenſes dicebantur, quòd in Circo exhiberentur, Scenici quod in Scena, hoc eſt in umbra agerentur, et hi ingeniorum acumine et arte conſtabant. Plures numerantur ludorum Scenicorum ſpecies, Tragœdia, Comœdia, Satyra, et Mimus. Ibi loquitur Phædrus de Ludis Scenicis, et de Mimo.

8. *Scurra.*] Qui riſum excitat auditoribus, non habita ratione verecundiæ et dignitatis.

10. *Theatro.*] In quo ludi Scenici repræſentabantur. Figura erat in modum Hemicycli, cujus ab utroque cornu ſcenæ erant. Partes enim Theatri ſunt: Scena, Orcheſtra, Proſcenium, et Pulpitum. Scena frons eſt Theatri. Proſcenium, locus ante Scenam porrectus. Orcheſtra, locus in quo Senatores ſpectaturi ſedebant; apud Græcos verò ſaltationes in eo peragebantur. Pulpitum eſt in quo actores prodibant.

13. *Scena.*] Propriè erat arborum in ſe cubantium concamerata condenſatio. Nam priſcis temporibus, ante uſum Theatrorum, ſub frondibus et umbraculis agebant ludos Scenicos. Quare Scena dicta eſt inquit Caſſiodorus, ab umbra Luci denſiſſima, ubi à paſtoribus, inchoante vere, carmina cantabantur. Nunc dicta eſt Theatri pars in qua vel Comœdia, vel Tragœdia, aut Satyra exhibetur.

Adclamat populus: Scurram multò similiùs
Imitatum, et cogit Rusticum trudi foras.
At ille profert ipsum porcellum è sinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans,
En hic declarat quales sitis judices.
* Adhuc supersunt multa quæ possim loqui,
Et copiosa abundat rerum varietas,
Sed temperatæ suaves sunt argutiæ;
Immodicæ offendunt. Quare, vir sanctissime
Particulo! chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certè brevitatem adproba,
Quæ commendari tantò debet justiùs,
Quantò Poëtæ sunt molesti validiùs.

Plebs conclamat Scurram effinxisse multò melius, et voluit rusticum ejici foras. Verùm hic educit porcellum è sinu, convincens illos erroris turpis prolato porco. En ille probat quales judices sitis. Restant adhuc plurima quæ possim scribere, et diversitas copiosa rerum non deficit. Verùm sales moderati conferunt ad delicias, nimii verò nauseæ sunt. Quocirca, Particulo vir integerrime, cujus nomen vivet tamdiu in meis scriptis, quamdiu lingua Latina erit aliquo in pretio, si non laudas ingenium, lauda sane brevitatem, quæ debet probari tantò æquiùs, quanto Poetæ prolixiores sunt incommodi.

*In some Praise Poetarius this Epilogue ends the Book.

FABULA VI.

Non omnia omnibus congruunt.

DUO CALVI.

INvenit Calvus fortè in trivio pectinem,
Accessit alter æquè defectus pilis:
Heia (inquit) est commune quodcunq; est lucri,
Ostendit ille prædam, et adjecit simul:
Superûm voluntas favit, sed fato invidio
Carbonem, (ut aiunt) pro thesauro invenimus.
¶ Quem spes delusit, huic querela convenit.

Calvus reperit casu pectinem in compito, intervenit alius pilis æquè carens. Eja, ait, est communis quæcunque sit præda. Hic exhibet inventum, et addidit: Voluntas Deorum arrisit, verùm satis invidentibus; invenimus carbonem pro Thesauro, ut dicitur. Hæc querimonia spectat ad eum qui spe frustratus est.

FABULA VII.

Stulta superbia ridetur ab omnibus.

PRINCEPS TIBICEN.

UBI vanus animus aurâ captus frivolâ
Arripuit insolentem sibi fiduciam,
Facilè ad derisum stulta levitas ducitur.
¶ Princeps tibicen notior paulò fuit,
Operam Bathyllo solitus in scenâ dare.
Is forte ludis, non satis memini quibus,
Dum pegma rapitur, concidit casu gravi

Cum mens inanis, insolescens favore vano, assumpsit sibi confidentiam superbam, levitas inepta incurrit facilè in risum omnium. Aulædus, cognomine Princeps, erat alicujus nominis, quòd solebat præstare industriam Bathyllo in Scena. Hic, ludis non sat scio quibus, decidit imprudens casu gravi dum tollitur pegma,

ANNOTATIONES.

5. *Bathyllo.*] Bathyllus Pantomimus fuit, Mæcenatis libertus.

7. *Pegma.*] Machina est artificiosa, in qua statuæ collocantur; erat variè adornata, pro diversitate argumenti.

et sibi rupit tibiam lævam, cum potius optâsset amittere ambas dexteras. Elatus inter manus, et querens plurimum, effertur in ædes. Aliquot menses abeunt, dum curatio adducitur ad sanitatem. Tunc pro more spectantium visus est hic lepidus homo deesse, cujus sono ardor saltantium solebat excitari. Quidam haud ignobilis erat daturus ludos, et Princeps Tibicen *incipiebat ambulare. Illexit hunc mercede, et precibus, qui in conspectum prodiret solummodo ipso die ludorum. Ut statim venit, rumor spargitur in Theatro de Tibicine. Quidam contendunt illum esse fato functum; quidam contra, statim se ostensurum. Dimisso aulæo, factis tonitrubus, Dii sunt locuti modo vulgari. Chorus et canticum usitatum tunc temporis imposuit tibicini reduci, cujus hic fuit sensus:* Lætare, incolumis Roma, salvo principe. *Applausum est; Tibicen protendit manus, credit amices sibi gratulari. Equites subodorantur illius errorem ineptum,*

Nec opinans, et siniſtram fregit tibiam,
Duas quum dextras maluiſſet perdere.
Inter manus ſublatus et multùm gemens,
Domum refertur. Aliquot menſes tranſeunt
Ad ſanitatem dum venit curatio.
Ut ſpectatorum mos eſt, et lepidum genus
Deſiderari cœpit, cujus flatibus
Solebat excitari ſaltantis vigor.
Erat facturus ludos quidam nobilis,
Et incipiebat Princeps ingredier: eum
Adducit pretio, precibus, ut tantummodo
Ipſo ludorum oſtenderet ſeſe die.
Qui ſimul advenit, rumor de tibicine
Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
Quidam in conſpectum proditurum ſine morâ,
Aulæo miſſo, devolutis tonitrubus,
Dii ſunt locuti more tranſlatitio.
Chorus reducto tunc et notum canticum
Impoſuit, cujus hæc fuit ſententiâ:
Lætare, incolumis Roma, ſalvo Principe.
In plauſus conſurrectum eſt, jactat baſia
Tibicen, gratulari fautores putat.
Equeſter ordo ſtultum errorem intelligit,

ANNOTATIONES.

8. *Siniſtram fregit tibiam, Duas quum dextras maluiſſet perdere.*] Ludit Phædrus in voce Tibia. Cum enim dicit ſiniſtram fregit Tibiam, intelligit pedem ſiniſtrum; cum verò addit iſta verba, *duas cum dextras maluiſſet perdere*, debent referri ad Tibias quibus excitabat ſaltantium vigorem. Sic in Eunuchi titulo apud Terentium legitur, *eam fabulam actam fuiſſe tibiis duabus dextris.* Quod ut clarius fiat, res paulò altius eſt repetenda. Adhibebantur olim Tibiæ in ludis ſcenicis ad exhilarandos animos. Erant dextræ, erant ſiniſtræ Tibiæ. Quid autem dextræ, quid ſiniſtræ, ambigitur. Scaliger vult dextras et ſiniſtras appellari ab lateribus unde inflarentur. Victorinus autem aliter ſentit: *Vocabantur, inquit, Tibiæ dextræ quæ dextra parte oris et manus tenebantur, eodemque pacto ſiniſtræ quæ contrariâ parte oris et manus inflarentur. Tibicen autem dicebatur dextris et ſiniſtris, et duabus dextris uti, qui ſimul ambas inflaret. Siniſtræ gravem ſonum reddebant, dextræ acutum, utpote variis organis, et inæqualibus foraminibus diſtincta.*

23. *Devolutis tonitrubus.*] Quæ vocabantur et Claudiana; quia Claudius Pulcher inſtituit, ut ludis poſt Scenam conjectus lapidum ita fieret, ut veri tonitru ſonum imitaretur. Nam antea leves admodum, et parvi ſonitus fiebant, cum clavi et lapides in labrum æneum conjicerentur.

24. *Dii ſunt locuti.*] Ut præſentia Deorum ſentiretur magis, devolvebant tonitrua et Dii loquebantur. Unde natum iſtud Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς. *Deus è Machina.* Inducebantur autem Dii, cum dignus aliquis vindice nodus incidiſſet.

More tranſlatitio.] Non ſibi nativo et proprio.

25. *Chorus.*] Multitudo canentium et ſaltantium cum tibicine.

Reducto tunc et notum canticum.] Verior hæc videtur lectio, quanquam et aliam probem: *Tunc chorus ignotum mox reducto canticum inſonuit.* Cùm enim Princeps Tibicen detentus fuiſſet lecto propter acceptum vulnus, potuerat neſcire canticum in honorem Imperatoris. Ordoque horum verborum talis eſt: Tunc chorus inſonuit canticum ignotum reducto Principi Tibicini. Quo factum eſt ut erraverit vehementer, ſibi dictum putans, quod imperatori dicebatur.

28. *Jactat baſia.*] Id eſt, adorat populum.

30. *Equeſter ordo.*] Erat ib Theatro certus equeſtri ordini aſſignatus locus.

Magnoque risu canticum repeti jubet.
Iteratur illud; homo meus se in pulpito
Totum prosternit; plaudit inludens eques;
Rogare populus hunc coronam existimat.
Ut verò cuneis notuit res omnibus,
Princeps, ligato crure niveâ fasciâ,
Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honore divinæ domûs,
Ab universis capite est protrusus foras.

et effusi in risus imperant iterari canticum. Repetitur. Meus homo se totum prosternit in pulpito. Equester ordo irridens consurgit in plausus. Populus credit illum postulare coronam. Cum autem res fuit cognita omnibus cuneis. Princeps crure revincto fasciâ candidâ, veste candida et soccis candidis; insolescens majestate domûs imperatoriæ, pulsus est capite foras ab omnibus.

ANNOTATIONES.

32. *In pulpito.*] Pulpitum, pars Theatri ubi personæ canere, agereque fabulam solebant.

35. *Cuneis.*] Erant spectatorum sedilia in Theatro, ubi sedebat populus.

FABULA VIII.

Fugit irreparabile tempus.

OCCASIO DEPICTA.

CUrsu volueri pendens, in novaculâ,
Calvus, comosâ fronte, nudo corpore,
Quem si occupâris, teneas; elapsum semel
Non ipse possit Jupiter reprehendere:
Occasionem rerum significat brevem.
¶ Effectus impediret ne segnis mora,
Finxere antiqui talem effigiem temporis.

Homo calvus gradiens super novacula cursu volucri, nudis membris et occipite crinito. Quem si arripias, possidebis; si sinas elabi semel, non ipse Jupiter valeat occupare. Hæc pictura *demonstrat Occasionem rerum esse momentaneam. Prisci pinxerunt talem imaginem temporis, ne cunctatio pigra moraretur eventus.*

ANNOTATIONES.

Hæc non est fabula, sed ἀποσκιά. Est enim Occasionis descriptio, quam invenies apud Ausonium Epigrammate undecimo.

1. *Pendens cursu volucri in novacula.*] Id est, tanta velocitate, ut possit incedere in novacula.

FABULA IX.

Ne sus Minervam.

TAURUS et VITULUS.

ANgusto in aditu Taurus luctans cornibus,
Quum vix intrare possit ad præsepia,
Monstrabat Vitulus quo se pacto flecteret:
Tace, (inquit) antè hoc novi quàm tu natus es.
Qui doctiorem emendat, sibi dici putet.

Bos enixus cornibus in transitu arcto, cum vix posset ingredi in Bovile, vitulus ostendebat quomodo se flecteret. Sile, ait, scio id antequam fuisses procreatus. Sibi id pro dicto habeat, qui docet peritiorem.

FABULA X.

Omnia fert ætas.

VENATOR et CANIS.

Cum Canis acer præstitisset semper suam operam hero contra cunctas celeres feras, cœpit defi-cere ætate devexâ. Commissus verò postea in pugnam cum Apro hirsuto, corripuit illius aurem; verùm reliquit prædam dentibus adesis carie. Hic tum Venator mœstus increpabat canem; cui senex Canis allatrans: Animus meus non defuit tibi, sed meæ vires. Probas quod fuimus: jam vituperas quod non sumus. O Philete, judicas rectè quare finxerim istud.

ADversus omnes fortis ut veloces feras
Canis quum domino semper fecisset satis,
Languere cœpit annis ingravantibus,
Aliquando objectus hispidi pugnæ suis,
Adripuit aurem: sed carioſis dentibus
Prædam dimisit. Hic tum Venator dolens,
Canem objurgabat: cui senex contra latrans:
Non me destituit animus, sed vires meæ.
Quod fuimus laudas, jam damnas quòd non sumus.
¶ Hoc cur, Philete, scripserim, pulchrè vides.

ANNOTATIONES.

7. *Senex latrans.*] *Latrantem*, pro *Cane* dixit, ut supra *Lanigerum*, pro *Agno*: *Barbatum*, pro *Capro*; *Sonipedem*, pro *Equo*.

10. *Hoc cur scripserim vides.*] Nempe quia senex sum, et annorum deprædationem ac damna sentio.

See 5. 5. and.

PHÆDRI LIBERTI Liber Quintus explicit feliciter.

V. p. 20.

APPENDIX

FABULARUM

A

MARQUARDO GUDIO

E MANUSCRIPTO VETERI DESCRIPTARUM.

FABULA I.

MILVUS ÆGROTANS.

MUltos quum menſes agrotâſſet Milüus,
Nec jam videret eſſe vitæ ſpem ſuæ ;
Matrem rogabat, ſancta circumiret loca,
Et pro ſalute vota faceret maxima.

ANNOTATIONES.

1. *Multos quum menſes.*] Non abſimilis extat fabula apud Æſopum de Corvo ægrotante. Expreſſit et Camerarius fab. 13. Faernus quoque fabulam ſuam de Corvo ægrotante ex hac Phædri ſic videtur contexuiſſe, ut felici variatione Senariis in Trochaicos converſis, eadem fere dixerit. Operæ pretium eſt ſic narrantem audire :

Deſtitutus Corvus æger mortis in periculo,
Anxius Matrem rogabat, ut ſalute pro ſua
Vota Diis concepta ſupplex et preces effunderet.
Nate mi, quid vota pro te, Mater inquit, prodcrunt,
Qui tibi omnes reddidiſti ſemper infenſos Deos ?
Nam quis, obſecro, eſt eorum, cujus ex altaribus
Exta tu non involvâris, ſacra non turbaveris ?

3. *Sancta circumiret loca.*] Ut circumiret templa, aras, &c. Sic in periculis conſtituti ſolebant etiam privatorum domos circumire.

4. *Pro ſalute.*] Ut ſalutem recuperaret Lib. 1. fab. 2. *pro vita rogant.*

Vota faceret.] Voveret Diis multò, ſi filius ſuus à morbo liberaretur.

Faciam, (inquit,) fili! sed opem ne non impetrem, 5
Vehementer vereor: tu qui delubra omnia
Vastando, cuncta polluisti altaria,
Sacrificiis nullis parcens, nunc quid vis rogem?

ANNOTATIONES.

5. *Ne non impetrem.*] Vereor me non impetraturam quod peto.

6. *Tu qui delubra.*] Editum fuit, *sed qui delubra*, &c. Non assequor quid sibi velit istud *sed* hic denuo repetitum. Conjicio scripsisse Phædrum cum emphasi, *Tu qui delubra*, &c. q. d. Quomodo audes tu, qui tot flagitiis Deos offendisti, me rogare ut pro te apud eos intercedam?

8. *Sacrificiis.*] Vox hoc loco quadrisyllaba.

FABULA II.

LEPORES VITÆ PERTÆSI.

QUI sustinere non potest suum malum,
Alios inspiciat, et discat tolerantiam.
¶ Aliquando in silvis strepitu magno conciti
Lepores clamant, se propter assiduos metus

ANNOTATIONES.

1. *Qui sustinere non potest.*] Qui non potest ferre. Terent. Andr. 5. 4.

Non tu tuum malum æquo animo feres?

Sed hoc modo et supra lib. 1. fab. 2. locutus est Phædrus,

Hoc sustinete, majus ne veniat malum.

Ubi et dixerat *perferte:*

Quia noluistis vestrum ferre, inquit, bonum,
Malum pertertè:

Quo loco, quod hic obiter addo, memini clariss. Francium maluisse,

Quia noluistis regem ferre, inquit bonum,

non malè, si tanta mutatio, nulla codicum auctoritate suffulta, possit admitti.

2. *Alios inspiciat.*] Aliorum hominum inspiciat vitam. Sic Ter. Adelph. 3. 4. 52.

Inspicere, tanquam in speculum, in vitas omnium.

Jubeo, atque ex aliis sumere exemplum sibi,

Plinius junior etiam, *Inspicere hominem propius.*

Discat tolerantiam.] Discat *sustinere suum malum*, quod idem est. Illustriss. Gudius, cui has Phædri reliquias debemus, conjicit ita legendum,

Aliorum exemplo toleranter discat pati:

id quod firmat auctoritate Ciceronis, apud quem est, *Toleranter dolores pati.*

3. *Aliquando.*] *Aliquando* hic valet *quodam tempore.* Vide de via et usu hujus voculæ Hor. Tursellinum de particulis.

In silvis strepitu.] Adi Comerarium fab. 6.

Conciti.] Perturbati, metu perculsi. Editum est *contati* in priore editione, nec erratis adscriptum. Non dubito tamen quin sit vitium typographicum, quod sic correximus, monstrante ipso Gudio, qui fabulam hanc hoc pacto constituit:

In silva quondam strepitu magno conciti
Lepores, assiduos velle se propter metus
Finire vitam clamitant. Sic proximum
Venere ad stagnatum quo se præcipites darent.
Adventu quorum postquam ranæ territæ;
Confestim in imos trepidantes fugiunt locos:
Heu, inquit unus, similis illarum est timor:
Sequamur et feramus vitam ut cæteri.

4. *Propter assiduos metus.*] In quibus viverent ob insidias venatorum.

Finire velle vitam. Sic quendam ad lacum
Venerunt, miseri quo se præcipites darent.
Adventu quorum postquam ranæ territæ
Virides in algas miserè fugientes ruunt:
Heu, (inquit unus) sunt et alii, quos timor
Vexat malorum. Ferte vitam ut cæteri.

ANNOTATIONES.

5. *Finire velle vitam.*] *Finire vitam* est mori. Sic Nepos Pausania, cap. ult. *ubi vitam finierat*, nisi quod illic legi volunt *posuerat*. Est tamen et Plinii *finire vitam*; et Ovidii in Tristibus.

Quilibet hanc sævo vitam mihi finiat ense.

Et sic fere in peroratione Metam.

——— *Incerti spatium mihi finiat ævi.*

6. *Quo se præcipites darent.*] Quo se præcipitarent. Ter. Andr. 3. 4. 27.

Utinam mihi esset aliquid hic, quo nunc me præcipitem darem!

8. *Virides in algas.*] Ulvas. Nam *algas* volunt esse maris, *ulvam* stagnorum.

9. *Heu, inquit.*] Lib. 1. fab. 30.

Heu, quanta nobis instat pernicies! ait:

Unus.] Unus nempe fugientium leporum.

10. *Malorum.*] Miseriarum, calamitatum. Sic initio, *sustinere suum malum.*

FABULA III.

VULPES et JUPITER.

NAturam turpem nulla fortuna obtegit.
¶ Humanam in speciem quum vertisset Jupiter
Vulpem; regali pellex ut sedit throno,
Scarabæum vidit prorepentem ex angulo;
Notamque ad prædam celeri prosiluit gradu.
Superi risere, magnus erubuit pater,
Repudiatam turpemque pellicem expulit;

ANNOTATIONES.

1. *Fortuna.*] Dignitas, honor.

2. *Humanam in speciem.*] In hominis formam.

3. *Regali.*] Regis: Cum Jupiter eam collocasset in solio regali. *Rex* autem à poetis Græcis et Latinis vocatur Jupiter, ut Juno *Regina*. Virg. Æn. lib. 10. 621. de Jove,

——— *Rex ætherei breviter sic fatur Olympi.*

Et lib. 1. Juno ipsa de se,

Ast ego, quæ divûm incedo Regina.

Sed nec hi solum, sed multo minores etiam; ut Pan, et si quid eo vilius, Reges dicebantur. Quod Græci et Latini exemplis passim docent.

Pellex.] Nam in humanam speciem versa, et jam regina facta, et sic Jovi dilecta, pellex erat Junonis. De pellicibus, quas Jupiter adamavit, ubique Ovidius in Metamorph.

5. *Prædam.*] Quo scilicet solebat delectari, cum adhuc vulpes esset.

Celeri prosiluit gradu.] De throno prosiluit *veloci saltu*, ut est lib. 3. fab. 2.

6. *Magnus erubuit pater.*] Erubuit Jupiter, nam *magnus* est ejus cognomentum. Vide lib. 4. fab. 17.

7. *Turpemque pellicem.*] Quia rem turpem commisisset. Nam repudiari olim solitæ uxores ob rem pudendam.

His profecutus: Vive quo digna es modo,
Quæ noſtris uti meritis dignè non potes.

ANNOTATIONES.

8. *His profecutus.*] Hæc verba adjiciens. Attende ad varietatem hujus formulæ.
Lib. 1. f. 5. *Sic eſt locutus.*
Ibid. f. 10. *Dixiſſe fertur.*
Ibid. f. 12. *Vocem hanc edidiſſe dicitur.*
Ibid. f. 14. *Hæc edidit.*
Ibid. f. 27. *Fertur locutus.*
Lib. 3. f. 5. *Sic profecutus.*
Ibid. f. 20. *Hoc locutus eſt modo,* &c.

9. *Meritis.*] Beneficiis, quibus te proſequimur.
Dignè.] Uti decebat ad id dignitatis faſtigium evectam.

FABULA IV.

LEO et MUS.

NE quis minores lædat, fabula hæc monet.
¶ Leone in ſilva dormiente, ruſtici
Luxuriabant mures et unus ex iis
Super cubantem caſu quodam tranſiit.
Expergefactus miſerum Leo celeri impetu
Arripuit. Ille veniam ſibi dari rogat,
Crimen fatetur, peccatum imprudentiæ.
Hoc Rex ulciſci glorioſum non putans

ANNOTATIONES.

1. *Minores.*] Qui ſunt minores, quàm ipſe eſt. Tale quid docuit ſupra lib. 1. f. 28.
Quamvis ſublimes debent humiles metuere.
Lædat.] Injuria aliqua afficiat.

2. *Ruſtici.*] *Ruſtici* idem eſt Ciceroni, quod *agrarii* vel *agreſtes.*

3. *Luxuriabant mures, et unus ex iis.*] Ita ex conjectura hunc verſum reſtituimus; cum ante editum eſſet,
Luxuriantes mures, et unus ex iis
Super cubantem, &c.
contra omnem analogiam, et regulas artis metricæ. Nobiliſſimus Broukhuſius malebat,
Laſciviebant mures unus ex iis
præcipue quod *laſcivire* huic loco magis convenire videretur, quam *luxuriare.* Quicquid ſit, prior lectio tota cubat in mendo.

5. *Celeri impetu.*] Sic præced. fab. *celeri gradu.*

6. *Veniam ſibi dari rogat.* Sic. 1. f. 22.
Dediſſem Veniam ſupplici.
Lib. 4. fab. 19.
Oro ut imprudentiæ
Des primum veniam.

7. *Crimen ſupplex fatetur.*] Editum fuit,
Crimen ſupplex fatetur peccatum imprudentiæ, ſed reſpuente verſu. Inducendum eſt, ſi verſus conſtabit, vel *crimen,* vel *ſupplex,* ſenſu tamen integro.
Supplex fatetur, peccatum imprudentiæ.
Sc. eſſe vel,
Crimen fatetur, peccatum imprudentiæ.
Fatetur crimen à ſe commiſſum, quod nempe ſit non mali animi, ſed imprudentiæ peccatum. Ne malis *imprudentiâ,* id eſt, à ſe peccatum eſſe per imprudentiam, ſuffragante Petro Francio.

8. *Rex.*] Leo, qui Rex dicitur ferarum. Lib. 4. fab. 12.
Quum ſe ferarum Regem feciſſet Leo.
Adi illum locum, et cum eo confer quæ latè commentatus eſt Gudius ad lib. 1. fab. 5.
Glorioſum non putans.] Non putans convenire cum gloria magnanimi leonis.

Ignovit et dimisit. Post paucos dies
Leo dum vagatur noctu, in foveam decidit:
Captum ut se agnovit laqueis, voce maximâ
Rugire cœpit; cujus immanem ad sonum
Mus subito accurrens: Non est quod timeas, (ait,)
Beneficio magno gratiam reddam parem.
Mox omnes artus, artuum ligamina
Lustrare cœpit, cognitosque dentibus
Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
Sic captum mus leonem silvis reddidit.

ANNOTATIONES.

9. *Dimisit.*] Dimisit murem incolumem.

Post paucos dies.] Sic et l. 1. fab. 17. *Paucis diebus interpositis*, l. 3. f. 2.

10. *Dum vagatur.*] Dum pervagatur nemora, dum huc illuc discurrit.

In foveam.] Factam ad capiendas feras, Vid. lib. 3. f. 2.

11. *Captum ut se agnovit laqueis.*] Imitatur more suo Virgilium, qui Georg. 1.

Tum laqueis captare feras.———

Voce maximâ.] Lib. 1. fab. 11. de Asino venante,

Clamorem subitum tollit totis viribus.

Rugire autem vox est leonum.

13. *Non est quod timeas, ait.*] Idem habet l. 2. f. et l. 3. f. 2.

14. *Beneficio magno.*] Quod mihi nuper præstitisti cum me incolumem dimitteres. Nempe verum est, quod dixit lib. 3. f. 2.

Solet à despectis par referri gratia.

15. *Artus.*] Nodos et junctiras. Sic articuli sunt noduli parvulæ junctiræ. Sic apud Plinium *articuli segetum*, pro nodis. Eleganter autem Phædrus nervis conjunxit artus. Quemadmodum enim in humani corporis fabrica incisis nervis laxantur artus; ita in laqueis à nervo ferino contextis, artus sive nodi quibus feræ mirifico quodam artificio constringuntur, laxantur, si nervos feries.

16. *Lustrare.*] Diligenter inspicere, ubi facillime possent divelli.

Cognitosque.] Post diligentem lustrationem inventos.

17. *Laxat ingenia artuum.*] Artificiosum et ingeniosum apparatum nodorum concurrentium, quibus statim implicabatur fera, atque in latentes illos gladios incidebat. Sic Plinius dixit in Ep. *Ingenia cœna* pro artificioso convivii apparatu.

18. *Sic captum.*] De Leone plagis liberato vide aliquid in Camer. f. 319.

FABULA V.

HOMO et ARBORES.

PEreunt suis auxilium qui dant hostibus.
¶ Facta bipenni quidam ab arboribus petit,

ANNOTATIONES.

1. *Auxilium qui dant.*] Sic. lib. 8. fab. 25. *Consilia qui dant prava cautis hominibus.* Et lib. 4. fab. 18.

Qui fert malis auxilium, post tempus dolet.

Auxilium dare est Virgil. Æn. 2. 691. *Da deinde auxilium pater atque hæc omina firma.*

2. *Bipenni.*] Securi sic dicta, quia ab utraque parte habet aciem.

Quidam.] Hâc particula solet in fabulis uti Phædrus de ignotis passim.

Manubrium ut darent è ligno; quod foret
Firmum; juſſerunt omnes oleaſtrum dari.
Accepit munus, aptans et manubrium
Cœpit ſecuri magna excidere robora.
Dumque eligebat quæ vellet, ſic Fraxino
Dixiſſe fertur Quercus, Meritò cædimur.

ANNOTATIONES.

4. *E ligno.*] Sic Plautus dicit, *e ferro fabricatus* eſt. Virg. *Lorica ex ære.*

4. *Firmum.*] *Firmum* proprie de ligno duriſſimo, ad imitationem Virgilii, Æn. 2.

—— *Firma cavavit*
Robora ——

id eſt dura, quæ Plinius vocat inflexibilia.

Oleaſtrum.] Lignum ex *oleaſtro*, id eſt, Olea ſilveſtri. Synecdoche.

5. *Aptans et manubrium.*] Nempe *ſecuri. Aptare facta manubria* eſt apud Columellam lib. 11. *Aptare trabes* apud Virg. Æn. 1.

6. *Cœpit ſecuri magna excidere robora.*] Elegans forma, quam Phædrus videtur habuiſſe in deliciis, quod paſſim in his fabulis videre eſt. Sic lib. 1. fab. 2.

Cum cœpiſſent queri.

Ibid. ead. fab. *Corripere cœpit ſingulas*, &c.

Excidere robora.] *Securi cædere* eſt apud Ovidium. *Cædere arbores* apud Virgilium, *Qui robur illic cæcidit*, apud Ciceronem.

Robora.] Duriſſimas Quercus, cæteraſque arbores.

7. *Dum eligebat.*] Dum eligeret ſibi quæ vellet robora truncare vel excidere.

8. *Merito cædimur.*] Sic planè noſter l. 1. f. 31.

De reliquis tunc una, Meritò plectimur.

INDEX VOCABULORUM.

Prior numerus Fabulæ Librum, Alter Fabulam, Tertius vero Fabulæ cujuſque Verſum denotat.

A Catena 3, 7. 16
â cœna 2, 8 20
à crocodilis 1, 25. 4
à deſpectis 3, 2. 1
à divo Auguſto 3. 10 39
à fœminis 2, 2. 1
à furibus 3, 7. 10
à Jove 1, 2. 11
à liberto 3, 10. 11
à me 4, 20. 5
à negotiis 3 prolog. 2
à noxiorum inſolentiis 4, 25. 32
à priſtina conſuetudine 4, 12. 6
à quo 1, 3. 11
à quodam 3, 20. 8
à radicibus 3, 10. 49
à ſuis 4, 17. 15
à ſummo Jove 4, 19. 11
à ſuperis 1, 17. 9
à te 1, 1. 8
ab alia 1, 30. 4
ab alio 1, 4. 4
ab aquila 1, 9. 3
ab ara 1, 28. 8
ab aſtris 2, 6. 12
ab homine 1, 22. 1
ab hoſtibus 4, 5. 8
ab humeris 2, 5. 12
ab illis 1, 30. 6
ab improbis 1, 8. 1
ab ipſo 4. 21. 22
ab omni injuria 1, 31. 9
ab ove 1, 17. 2
ab univerſis 5, 7. 39
abdidiſſet 2, 6. 5
abditos 4, 19. 4
abeſto 3 prolog. 61
abeunt 3, 2. 7
abjecit 4, 1. 4
abierunt 4, 19. 16
abigeris 4, 23. 15
abjiciet 4, 4. 42
abire 1, 16. 5; 1, 8. 3; 3, 7. 25
abit 3, 19. 9
abiturus 4, 19. 16
abriperent 4, 17. 3
abſentis 4, 21. 21
abſiſtite 3, 2. 18
abſolvar 3, 9. 4
abſtuleris 1, 8. 12
abſtulit 1, 5. 11
abundat 5, 5. 40
abundet 4, 25. 6
accedit 2, 8. 22
accedit ad lectum 3, 10. 26
accenderet 3, 19. 4
accendi 4, 10. 13
accendit 4, 10. 1
accenſa magis eſt 3, 16. 8
acceperint 4, 4. 11
accepimus 1, 26. 11
accepit 4, 24. 12
accepta 4, 21. 5
accidat 4, 17. 18
accipere 3, 5. 5
accipias 2 prolog. 11
accipiens 3, 8. 8
accipies 3, 5. 7
accipite 3, 13. 9
accipiter 1, 9. 6
accommodat 3, 16. 1
accurriet 5, 2. 7
accuſator 3 prolog. 42
accuſatores 3, 10. 34
acceſſum 2, 1. 10
acceſſit 2, 6. 2
acceſſit alter 5, 6. 2
accidere 3 prolog. 25
acer 3, 7. 18
acerbam 4, 2, 4
acerbum 3, 16. 3
acquiſivit 1, 14. 4
acriter 4, 23. 1
acuatque 2 prolog. 4
ad animum 3, 19. 10
ad aures 2, 9. 12
ad Centum viros 3, 10. 35
ad certamina 5, 5. 7
ad cœnam 1, 26. 3
ad cœnam promitte 4, 24, 15
ad cogitandum 3, 14. 13
ad conſulendos 3, 3. 6
ad cubile 2, 4. 12
ad deriſum 5, 7. 3
ad eum 1, 21. 5
ad fabellam 5 1. 9
ad faciem 4, 16. 5
ad fallaciam 1, 31. 5

INDEX

ad fontem 1, 12. 13
ad forum 3, 13. 3
ad hoſtem 4, 3. 5
ad januam 4, 24. 30
ad illos 1, 14. 17
ad imam 2, 4. 3
ad Jovem 1, 2, 22
ad Junonem 3. 18. 1,
ad lanium 3, 4. 1
ad lectum 3, 10. 26
ad legendum 3 prol. 63
ad lumen 4, 10. 2
ad me 4, 25. 11
ad meos hauſtus 1, 1. 8
ad necem 2, 8. 6
ad nidum 2, 4. 6
ad noſtrum caput 1, 30. 11
ad patrem 3, 8. 9
ad perniciem 1, 20. 2
ad perniciem multos 3, 5. 1
ad pœnitendum 5, 5. 3
ad præſepe 2, 8. 22
ad præſepia 5, 9. 2
ad proprium genus 1, 3. 10
ad querelam 3, 18. 15
ad regem 3 prolog. 29
ad rivum 1, 1. 1
ad ſanitatem 5, 7. 12
ad ſe 3 prolog. 47
ad ſe recepit 4, 21. 23
ad ſidera 1, 6. 4
ad ſpeluncam 4, 19. 3
ad ſplendorem 3, 12. 5
ad ſtudium 3 prol. 9
ad villam 3, 10. 19
adclamat 5, 5. 34
addideris 5, 3. 5
addidit 1, 14. 13
adducit 5, 7. 18
adeo 1, 4. 7
adeptus 1, 31. 11
adeunt 4, 17. 21
adfectare 3, 18. 14
adfert 2, 8. 11
adfertur 3, 7. 21
adficietur 1, 5. 10
adfluens 5, 1. 21
adgreſſa eſt 3, 16. 10
adhuc 3, 1. 2
adhuc ſuperſunt 5, 5. 39
adjecit 3, 10. 15
adjuniam 4 prolog. 9
aditu 5, 9. 1
aditum 4, 17. 21
adjutoribus 5, 5. 14
adjuvare 4, 25. 17
adjuvaret 3, 10. 40
adjuvat 1, 8. 2
adjuviſſes 5, 2. 11
adlata 3, 10. 29
adluſerit 3, 19. 12
admirabilem 3. 18. 3
admirans 3, 17. 5
admirator 4, 21. 21
admiratus fuerat 5, 1. 20
admonebit 4, 3. 12
admonere 3, 10. 54
admonet 3, 17. 13
admonuit 1, 11. 4
admota prece 3, 16. 7
admoto ubere 3, 15. 7
admovere preces 4, 25 20
admovit preces 1, 19. 6
adnatant 1, 2. 19
adpetebat 4, 2. 2
adpeterem 5, 4. 5
adpetit 1, 4. 1
adpetit dente 4, 7. 1
adproba 5, 5. 45
adprobaret 4, 4. 28
adprobavit 4, 24. 11
adripuit aurem 5, 10. 5
adriſerit 4, 20. 4
adſcribere 4, 2. 6
adſcribi 4, 17. 16
adſcripſerunt 5, 1. 6
adſcriptus 4, 10. 8
adſequar 3, 9. 3
adſequi 4, 1. 2
adſignari 5, 2. 17
adſignate 4, 4. 37
adſilit 2, 5. 20
adſiluit 4, 1. 5
adſuetum 3 prolog. 14
adſuevi 4, 7. 7
adſuevit 1, 16. 5
adſunt 4, 21. 16
adtentarit 5, 2, 10
adtrahit 4, 17, 9
adtributum eſt 4, 19. 12
advenerit 1, 16. 7
advenit 5, 7. 20
adverſo 2, 8. 16
adverſus 5, 10. 1
adultam 3, 10. 23
adulteram 3, 3. 9
adulterum 3 10 16
advocata 1. 14. 13
advocavit fidem 4 4. 20
advolant 2, 7. 7
advolavit 3, 16. 17
ædes 3, 9. 2
Ætæ 1, 6. 12
Ægea 4, 6. 19
ægre 4, 5. 4
æmulatio 2, 9. 7
æquè 5, 6. 2
æqualiter 4, 4. 9
æquaſſent 4, 15. 3
æquis 1, 2. 1
æquitatis 4, 12. 5
Æſope 3, 19. 8
Æſopi 4, 20. 5 prol. 14
Æſopias 5 prolog. 11
Æſopi fabula 1, 10. 3
Æſopi genus 2 prol. 1
Æſopi nomen 5, 1. 1
Æſopi ſtilo 3 prol. 30
Æſopo 2, 9. 1
Æſopo quidam 3, 5. 2
Æſopum 3, 14. 2
Æſopus 1, 2. 9; 1, 3. 3; 1, 6. 2; 2, 3. 4; 3, 19. 1
Æſopus auctor 1 prol. 1
Æſopus ibi 3, 3. 14

æſtate 4, 23. 18
æſtimantes 4, 17. 15
æſtimo 3, 4. 5
æſtuantem 2, 5. 16
ætatem 3, 10. 23
ætatis 2, 2. 3
æterna in baſi 2, 9. 2
æternam famam 3 prolog. 54
ævi 4, 25. 15
ævum 4, 19. 10
ævum ſollicitum 1, 31. 7
affectus 3 prolog. 37
affirmant 5, 7. 21
affirmat 3, 3. 9
affirmavit 1, 17. 5
afflictis 1, 2. 28
age 3, 7. 25
age porro 3, 15. 11
agedum 5, 4. 10
agellos 4, 4. 23
agendo 2, 5. 3
agens *ibid.*
aggeras 4, 19. 23
agere 3, 17. 13
agere gratias 2, 8. 15
aggravant 3, 3. 13
aggreſſa eſt 3, 16. 10
agi 4, 12. 3
agi ad pœnitendum 5, 5. 3
agno 3, 15. 1
agnos 3, 3. 5
agnoſcere 1, 22, 10
agnoſcit 2, 5. 19
agnus 1, 1. 1
agreſtes 3, 2. 3
agros 4, 4. 38, 42
ais 4, 6. 17
ait 1, 30. 3
aiunt 5, 6. 6
alapæ 2, 5. 22
ales 1, 13. 8
aliæ plagæ 3, 20. 11
aliamque 1, 4. 4
alienum 1, 4. 1
alienum moribus 4, 4. 40
alii 3, 2. 3, 4
alii ſimul 4, 9. 5
aliis 2, 5. 4
aliis 1, 9. 1
alio 1, 4. 4
aliorum 4, 25. 25
aliorum vices 4, 25. 26
alios 1, 29. 2, 4. 17. 16
alios fallere 5. 2. 14
aliquæ 3 prolog. 8
aliquando 3, 14. 12
aliquid 4, 17. 15 et 18
aliquis 3 prolog. 52
aliquot 5, 7. 11
aliquot domus 3, 19. 3
aliquot ſecutis 4, 1. 7
aliud quicquam 2 prolog. 2
alium 1, 2. 22
alius 3 prolog. 42, 43
allicit 2, 3. 7
alligant 3, 7. 18
alta 2, 8. 25
alta in vinea 4, 2. 1
alta quercu 3, 13. 1
alter 2, 7. 3
alter occuparat 2, 9. 5
alteram 4, 4. 5
alteri 4, 3. 13
alterius 3, 10. 35
alterius periculo 4, 8. 2
altincinctis 2, 5. 11
altiore 4, 8. 4
altis 2, 6. 12
altius 4, 19. 2
alveolo 2, 5. 15
alveos 3, 13. 9
alueris 4, 10. 16
alvi 4, 5. 10
amanti 3, 10. 16
ambæ 2, 2. 6
ambitio 3, 10. 56
ambos 3, 8. 13
ament 2, 2. 2
amentur *ibid.*
amice 3, 7. 17; 4, 8. 8
amici 3, 9. 1
amicis 3 prolog. 12; 3, 9. 7
amicus 4, 11. 7
amiſi 2, 7. 12
amiſit 1, 21. 1
amiſſi 3, 11. 3
amittit 1, 4. 1; 1, 10. 2
amphoram 3, 1. 1
amplexus 3, 8. 12
an 1, 23. 4 &c.
Anacharſis 3 prolog. 53
angulo 4 prolog. 7
anguſtam 3, 9. 6
anguſto 5, 9. 1
anhelans 2, 5. 3
anima 3, 1. 5
animadvertit 2, 8. 13
animal 5, 3. 8
animi 5 prolog. 7; 3 prolog. 48
animo 3, 14. 12; 1, 26. 12
animos 2, 2. 5
animum 1, 11. 15; 3 prolog. 13
animus 5, 7. 1; 3, 7. 25 3 prolog. 3; 2, 9. 13
annis 1, 21. 3; 4, 1. 15 5, 10. 3
annos 2, 2. 4
ante 1, 1. 10; 4, 9. 3; 4, 17. 27
antehac 3, 1. 6
antequam 5, 9. 4
antidoto 1, 14. 8
antidotum 1, 14. 3
antiqua 4, 21. 18
antiqui 5, 8. 7
antiquis 4, 4. 25
anum 4, 17. 19
anus 2, 2. 10; 3, 1. 1
aper 1, 21. 5; 2, 4. 22; 1, 29. 9; 4, 3. 2

aperto 5, 5. 37
apertum eſt 3, 13. 14
apes 3, 13. 1
apibus 3, 13. 12
Apollinis 3, 16. 12
Apollo 3 prolog. 58
apothecam 4, 4. 25
apparatu 5, 5. 14; 4, 24. 21
apparebunt 4, 25. 32
appetit 3, 16. 2, 1, 4. 1
apro 1, 29. 4
aprum 2, 4. 9
aquâ 1, 14. 7
aquæ 4, 8. 8
aquam 1, 1. 6
aquila 1, 28. 3; 2, 6. 4; 2, 4. 1, 15
aquilâ 1, 9. 3
aquilæ 3, 18. 11
arâ 1, 28. 8; 4, 10. 1
aranea 2, 8. 23
aras 4, 23. 5
arbitrio 3, 18. 10
arbore 1, 13, 4
arbores 1 prolog. 6; 3, 17. 2
arca 4, 11. 2
arcem 1, 2. 5
arctos 4, 5. 3
arcum 3, 14. 5; 10
ardebat 3, 16. 15
ardelionum 2, 5. 1
ardentem 1, 28. 8
argenteam 4, 4. 22
argento 5, 1. 7
arguebat 1, 10. 4
arguis 3, 11. 6
argumento 4, 7. 2
argumentum 4, 15. 7
Argus 4, 6. 9
argutiæ 5, 5. 3
arida 1, 6. 8
arripuit 5, 7. 2
arte 2, 9. 13
artifices 5, 5. 7
artis 1, 14. 11
artium 3 prolog. 20
artus 4, 6. 15
aſcendit 4, 21. 9
aſello 5, 4. 3
aſello comite 1, 11. 3
aſellum 1, 15. 4
aſellus 1, 29. 4
Aſiæ 4, 21. 4
aſino 1, 15. 6
aſinum 1, 11. 11
aſinus 1, 21. 8
aſperam 3, 7. 12
aſpernatus 5, 4. 4
aſpero 1, 2. 24
aſpexit 3, 10. 29
aſpicit 3, 7. 15
aſſem 3, 5. 3
aſtris 2, 6. 12
at 1, 15. 7 et alibi
Athenæ 1, 2. 1
Athenas 4, 4. 13
atque 1, 2. 13 et alibi
atque ita 2, 5. 11
atrienſibus 2, 5. 11
attende 2 prolog. 14
attendere 2, 5. 6
atteſtatur 1, 10. 3
Attici 2, 9. 1; 4, 4. 32
Atticus 3, 14. 1
attingere 1, 4. 7
avare 4, 19. 18
avaris 1, 27. 1
auctor 3, 15. 18
auctor Æſopus 1 prolog. 1
auctores 3 prolog. 57
auctoris 2 prolog. 7
auctoritatem 4, 24. 10
auctoritatis 5, 1. 3
audacem 4, 6. 8
audaciam 3, 5. 9
audacter 2, 1. 9
audebat 3 prolog. 36
audet 5, 1. 25
audierat 2, 3. 3
audis 4, 19. 20
avertendum 3, 3. 8
avertit 4, 11. 6
auſer 3, 6. 8
augurium 3, 18. 12
Auguſto 3, 10. 39
avi 1, 3. 8
avibus 3, 18. 3
avida 3, 1. 4
avidis 1, 13. 11
aviditas 1, 4. 5
aviditas dives 2, 1. 12
aulæo 5, 7. 23
aura 5, 7. 1
auras 2, 6. 7
aurem 2 prolog. 6
aurem pervellit 5, 5. 32
aures 2, 9. 12
auribus 3 prolog. 7
auriculas 1, 11. 6
auris 3, 10. 51
aurum 1, 27. 7; 4, 19. 7
aut 3, 10. 57 et alibi
autem 3, 3. 9
auxilia 1, 31. 2
auxilio 4, 25. 16
auxilium 3, 16. 9
auxilium me 4, 3. 7
auxilium petiit 4, 3. 4

B.

Bajulantem 3, 20. 5
balanti 3, 15. 1.
barbam 4, 15. 1
Barbarum 4, 6. 11
barbatus 4, 8. 10
baſi 2, 9. 2
baſia 5, 7. 28
Bathyllo 5, 7. 5
beneficium 4, 25. 18
beneficium vanum 1, 22. 8
benevolentiam 3, 15. 16
benignitas 1, 23. 7
beſtias 1, 11. 8
bibamus 3, 16. 15
bibenti 1, 1. 6

bibere 1, 14. 9; 1, 20. 5
bibere in Nilo 1, 25. 3
bibiſſet 1, 12. 3
bilinguis 2, 4. 25
binas 1, 15. 7
bipenni 4, 6. 7
bis 1, 8. 2
bis mori 1, 21. 12
blanditiæ 1, 19. 1
bobus 2, 8. 15
bona 3, 10. 37
bonam 3, 1. 5
bonas 2 prolog. 11
boni 4, 4. 1
bonis 1, 3. 1
bonis præſentibus 5, 1, 8
bonitas 4, 25. 17
bonitas aquæ 4, 8. 8
bono 5, 4. 12
bonum 1, 2. 29
bonus, 4, 10. 21
bos 2, 8. 5
bove 1, 24. 5
bovem 1, 24. 8
boves 2, 8. 21
bovili 2, 8. 4
breve 1, 19. 6
brevem 5, 8. 5
brevi 4, 4. 2
brevi docebo 3 prolog. 35
brevitas 2 prolog. 12
brevitate 3, 10. 60
brevitatem 5, 5. 45
brevitatis 4, 25. 8
breviter 3, 7. 1
brevius 3, 19. 6
bruma 4, 23. 18
bubulcus 2, 8. 11

C.

Cacant 4, 17. 25
cadis 4, 4. 25
cæca 4, 19. 17
cæco 2, 8. 3
cæde 1, 11. 11
cæde patris 4. 6. 16
cædem 2, 7. 8
Cæo 4, 21. 8
Cæſar 2. 5. 19
Cæſar Tiberius 2, 5. 7
calamitas 1, 3. 16
calamitatem 3 prol. 41
calamo 4 prolog. 2
calceandos 1, 14. 16.
calceis 5; 7. 37
calcibus 1, 21. 9
callidi 4, 1. 9
calumniæ 3, 10. 42
calumniamque 3 prolog. 38
calumniator 1, 17. 2
calumniari 1 prolog. 5.
calvi 5, 3. 1
calvus 2, 2. 9; 5, 8. 2
calvus fortè 5, 6. 1
cameræ 4, 24. 29
campum 1, 12. 8
candore noto 3 prol. 64
canem 5, 10. 7
canens 4, 21. 5
canes currentes 1, 25. 3
canes elufit 1, 12. 9
cani 1, 23. 3
canibus 2, 3. 5
canibus anum 4, 17. 19
canis 1, 4. 2
canis 1, 17. 2
canis 1, 25. 5
canis parturiens 1, 19. 3
canis vehementis 2, 3. 1
canos 2, 2. 10
canticum 5, 7. 25, 31
cantus 3, 16. 11
cantus luſcinii 3, 18. 2
cantu ſaxa 3 prol. 59
canum 1, 12. 11
capacis 4, 5. 10
capella 1, 5. 3
capellæ barbam 4, 15. 1
capellas 3, 15. 1
capere 3, 16. 5
caperis 5 prolog. 10
capi 1, 15. 6
capi cibo 1, 23. 4
capi meritis 3. 15. 19
capiat 2 prolog. 6
capillos 2, 2. 7
capis 4, 19. 8
capita 1, 14. 15
capite 4, 25. 6
capite eſt protruſus 5, 7. 39
capite humano 3, 3. 5
capitibus 4, 5. 5
captans 5, 3. 2
captant 1, 29. 1
captas 4, 7. 6
capti 4, 5. 8
captus 5, 7. 1
caput 1, 8. 11; 3, 3. 7; 5, 3. 1
caput ita 1, 30. 11
carbonem, 5, 6. 6
careas 4, 19. 10
carebunt 4, 17. 34
caret 1, 20. 1
carioſis 5, 10. 5
carminis 3 prolog. 3
carnem 1, 4. 2
carnis meæ 1, 25. 8
carpens 3, 8. 12
carperent 1, 28. 4
carpere 2, 9. 17
caſeum 1, 13. 3
caſeum emiſit ore 1, 13. 10
Caſſandræ 3, 10. 4
caſta oſcula 4, 23. 7
caſtæ mulieris 3, 10, 14
caſu 4, 21. 25
caſu gravi 1. 21. 2
caſu peccat 5, 3. 12
caſu 5, 7. 7
caſus 2, 7. 10
catenâ 3, 7. 16
cathedra 3, 8. 4
Cato 4, 6. 21

INDEX

catulis 2, 4. 24
catulos 1, 19. 7
catulos vulpinos 1, 28. 3
caudam 3, 18. 8
cavere 1, 9. 1
cavernam 2, 4. 2
cavo 2, 4. 17; 3, 16. 17
cavo ramo 3, 16. 5
cavos 4, 5. 3
cauſa 3 prolog. 6
cauſa mali 3, 10. 44
cauſâ meâ 1, 22. 4
cauſa ſed 3, 3. 2
cauſam 1, 6. 6
cauſam cum peroraſſent 1, 10. 7
cauſam dixit 3, 17. 6
cauſam intelligit 3, 14. 8
cauſam jurgii 1, 1. 4
cauſam ſcribendi 5 prolog. 9
cauſam tuentes 3, 10. 38
cauſis 1, 1. 15
cautis 1, 25. 1
cedam loco 1, 19. 10
cedo 5, 2. 9
cedo invidiæ 3, 9. 4
celans 2, 2. 4
celaverat 5, 5. 32
celebres nuptias 1, 6. 1
celeri 4, 17. 6
celeritate pennæ 1, 31. 4
celeriter 1, 13. 10
celerius 4, 25. 14
celſa arbore 1, 13. 4
celſa cervice 2, 7. 4
celſa populus 3, 17. 4
celſis cornibus 4, 8. 11
Cenſores 4, 9. 5
centena 4, 4. 12
centum 2, 8. 18
centum viros 3, 10, 35
ceperat animos 2, 2. 5
cepero 4, 25. 14
cepi prædam 4, 3. 8
cepiſſent 1, 5. 5
cerebrum 1, 7. 2
ceris 3, 13. 9
cernens 4. 1, 9
certa ratio 5 prolog. 9
certæ 2, 5. 21
certamina 5, 5. 7
certarent 1, 30. 5
certat m 1, 2. 19
certatim ruunt 5, 1. 3
certè brevitatem 5, 5. 45
certè quo 3 prolog. 33
certis menſibus 3, 15. 5
certo pretio 4, 24. 6
certumque 3, 10. 43
cervi 2, 8. 25
cervice 2, 7. 4
cervum 1, 5. 5
cervus 1, 12. 3; 1, 16. 3
ceſſarunt 1, 9. 5
cætera, 4, 4. 36
cæteri 4, 21. 24
cæteros 4, 24. 29
charitatem 3, 8. 13
chartas 5 prolog. 18
chartis 5, 5. 43
cibi 1, 27. 7
cibi res 4, 7. 4
cibo 1, 23. 4
cibo intrito 1, 26. 7
cibo largo 3, 7. 14
cibo tenui 4, 12. 7
cibo veſcatur 2, 6. 13
cibum, 1, 4. 6
cibum appeterem 5, 4. 5
cibus 3, 12. 6
cicada 3, 16. 3
ciconia 1, 26. 6.
ciconiam 1, 26. 3
ciens 4, 22. 1
ciens gemitus 1, 18. 3
cinis 3, 9. 4
circa 4, 23. 14
circum 3, 19. 5; 4, 1. 4; 4, 6. 3
circumcidis 4, 19. 25
circumdedit 1, 28. 9
circumire 4, 21. 4
cirris 2, 5. 13
citati 4, 17. 8
citatus 1, 17. 4
cithara 3, 16. 12
citharæ 4, 19. 20
citius 3, 6. 2
cito 3, 14. 10; 4, 25. 13
cives 1, 2. 30
civitatem 1, 2. 2; 5, 5. 11
clamorem 1, 6. 4
clamores 5, 5. 28
clamque 3, 10. 19
clarum 2, 7. 5
claſſe 4, 6. 19
clauderetur 4, 8. 4
clauſo 4, 8. 12
Clazomenæ 4, 21. 17
clementer 4, 19, 8
clitellas 1, 15. 8, 10
coacta fame 4, 2. 1
coegit 4, 3. 9
cœlo 4, 11. 3
cœlum 4, 19. 24; 4, 6. 26
cœna 2, 8. 20
cœnam 1, 26. 3; 3, 19. 2; 4, 24. 15
cœperant 4, 15. 2
cœpere 2, 2. 7; 4, 17. 23
cœpere bibere 1, 20. 5
cœpiſſent 1, 2. 8
cœpiſſet facere 1, 14. 2
cœpit 1, 2. 25; 1, 3. 10; 1, 8. 5; 2, 8. 15; 3, 16. 7; 4, 10. 6; 4, 21. 4; 4, 23. 2
cœpit deſiderari 5, 7. 14
cœpit flagitare 1, 19. 9
cœpit fugere 1, 12. 8
cœpit lacerari 1, 12. 11
cœpit languere 5, 10. 3
cœpit redire 3, 19. 7

cœpit vesci 1, 31. 11
cœptum ordinem 4, 20. 9
cœtum 3 prolog. 24
cogit 5, 5. 35
cogitandum 3, 14. 13
cogitas 3 prolog. 16
cogitatio animi 5 prolog. 7
cogitavi plura 3 prolog. 39
cogitur 4, 20. 1
cogitque 1, 6. 8
cognatos 4, 24. 15
cognitum 4, 21. 22
cognoveris 3, 10. 58
cognovi 3, 4. 7
cognovit 3, 16. 16
cogor ferre 1, 21. 12
cogunt 4, 23. 19
colli 1, 8. 8
colligi sensus 4, 4. 19
colligunt 4, 21. 11
collo 2, 7. 5; 3, 18. 7
collocarunt 2, 9. 2
collum 3, 6. 3
collum lagenæ 1, 26. 10
color 3, 13. 6
colorque 5 prolog. 8
colubram 4, 18. 2
columbæ 1, 31. 3
come officium 2, 5. 16
comes 2, 7. 6; 5, 2. 7
comesse 1, 13. 4; 1, 20. 4
comite asello 1, 11. 3
commemoras 4, 23. 12
commendari 5, 5. 46
commendasse 1, 17. 3
commendatio 2 prolog. 13
commendatur 2 prol. 7
commercium 4, 10. 11
comminuta 2, 6. 13
commiseris 2, 8. 7
commisit 1, 14. 16
commissum 4, 17. 15
commune 5, 6. 3
commune omnium 3 prolog. 47
commutando 1, 15. 1
comœdiis 5, 1. 18
comosa fronte 5, 8. 2
compererant 5, 5. 31
compesceret 1, 2. 12
compilavit 4, 10. 2
complevit 2, 4. 16
comprehensus 3, 5. 10
compressus 4, 1. 5
compulsi siti 1, 1. 2
compungam 3, 6. 3
conari 4, 25. 4
concacarunt 4, 17. 11
conceptum 1, 18. 7
conceptus trivio 1, 27. 11
concidisset 4, 6. 7
concidit 5, 7. 7
concinnet mali 2, 4. 25.
concione advocata 1, 14. 13
concipit 3, 15. 4
concitant periculum 1, 29. 3
concitat civitatem 5, 5. 11
concito gradu 3, 2. 11
concupisti 1, 27. 10
concurrit populus 3, 14. 7
concursans 2, 5. 2
concursat 3, 10. 24
conde ferrum 5, 2. 13
condere famam 3 prolog. 53
condidit 4 prolog. 7
condidit te bovili 2, 8. 4
condidit sese 2, 4. 17
condita 2, 6. 6
conditio 3, 7. 7
conditio placet 3, 13. 12
conditione 4, 4. 8
condito patri 4, 4. 30
condixit pretio 4, 24. 6
confectus macie 3, 7. 2
confectus morbo 1, 14. 5
conferant 4, 4. 12
conferant pecuniam 4, 4. 17
conferent pecuniam 4, 4. 46
conferre 4, 23. 3
confessus reus 4, 25. 22
confido 1, 18. 6
confodit 1, 21. 7
confusus fragor 4, 17. 24
congero 4, 23. 13
congerunt 3, 2. 3
conjugem 3, 3. 9; 3, 10. 9
conrodere 4, 7. 7
conscientiam 3 prolog. 48
conscientiam laudis 2, 9. 11
conscius 4, 25. 30
consectata est 3, 16. 18
consedit 4, 17. 22
consequi 4, 12. 5
considera 3, 8. 1
consilia prava 1, 25. 1
consiliator maleficus 2, 6. 2
consilio 5, 3. 12
consilio monet 1 prolog. 4
consilium 1, 31. 5; 5, prolog. 3
consilium dare 1, 9. 1
consilium stultum 1, 20. 1
consociet usum 4, 10. 21
consolandi 3, 18. 5
conspergere 2, 5. 15
consparsum 4, 17. 4

INDEX

conſpectu 1, 16. 6; 5, 1. 24
conſpectum 5, 7. 22
conſpexit 1, 17. 8; 1, 24. 2
conſpicatus 2, 8. 25
conſpicuum 4, 5. 6
conſpiratis 1, 2. 4
conſtabit 4, 25. 35
conſtantior 5, 2. 12
conſtitit 4, 4. 29; 5, 5. 13
conſuetudine 4, 12. 6
conſulit 4, 4. 14
conſulendos 3, 3. 6
conſumet 4, 25. 12
conſumpta eſt 4, 4. 18
conſumpti 2, 4. 23
conſumpto 1, 19. 8
conſumptus 1, 27. 8
conſurrectum eſt 5, 7. 28
contemnens 1, 3. 6
contemni 3, 16. 9
contempſeris 1, 12. 1
contempti generis 5, 3. 8
contemptum 2, 7. 11
contempſit 1, 28. 7
contendebant 4, 23. 1
contenderent 5, 5. 18
contenderet 1, 17. 3
contendet 4, 20. 5
contentæ 3, 18. 13
contentus 1, 3. 13; 4, 12, 7
conterritus 1, 12. 7
contexit 1, 11. 4
continere 4, 17, 31
contineat 4, 10. 14
continet frænis 3, 6. 7
continetur 4, 25. 29 2 prolog. 1
contingerent 1, 20. 6
contingit 4, 23. 9
continuo 1, 6. 2; 4, 17. 21
contra 1, 1. 6; 1, 2. 28; 3, 2. 4; 4, 7. 5; 5, 10 7
contra potentes 2, 6. 1
contra ſe 3, 18. 3
contractam 4, 23. 19
contrarios 4, 10. 17
contubernium fortuitum 2, 4. 4
contumax 4, 7. 5
contumelia 1, 2. 21; 1, 29, 2; 4, 17. 34
contumeliam 1, 3. 15; 3, 8. 8; 5, 3. 5
contumeliis 4, 17. 3
conveniens 4, 19. 7
conveniens avaris 1, 27. 1
convenit 5, 6. 7
convicio 1, 6. 5
convicium acerbum 3, 16. 3
convictus Deûm 4, 23. 10
convivam 1, 26. 9
convivium 4, 24. 20
convocata familia 2, 8. 26
copia 4, 25. 6
copioſa domus 4, 20. 23
copioſa varietas 5, 5. 40
copioſus 4, 8. 7
coram pluribus 2, 3. 4
corde durato 2, 9. 18
corde eraſerim 3 prol. 22
corde tacito 5 prol. 3
corium 1, 20. 3
cornea domo 2, 6. 5
cornibus 1, 12. 10; 1, 21. 7; 4, 8. 11; 5, 9. 1
cornici 3, 18. 12
cornix 2, 6. 7
cornua 2, 8. 25; 4, 5. 5
cornua ramoſa 1, 11. 5
coronam 5, 7. 34
corpora 4, 24. 23
corpore 1, 13. 7
corpore nudo 5, 8. 2
corpori 3 prolog. 13
corporis 1, 5. 5; 3, 7. 5
corporis amiſſi 3, 11. 3
corpus 1, 18. 4; 2, 6. 5; 3, 13. 6
corpus hoſtile 1, 21. 8
correptum 1, 1. 13
corrigatur 2 prolog. 3
corripere 1, 2. 25
corrumpas 3, 8. 15
corrumperet 4, 24. 18
corrumpit 4, 11. 8
corruptos boves 2, 8. 21
corticem duram 2, 6. 12
corve 1, 13. 6
corvi ſtupor 1, 13. 12
corvo 3, 18. 12
corvus 1, 13. 3
cothurnis 4, 6. 5
crearer 3, 15. 11
crearit 1, 6. 9
creatis regem 1, 31. 8
credat 3, 10. 51
credendum virtuti 5, 2. 16
credens 1. 8. 8
credentes 1, 31. 10
credere 3, 10. 1; 1, 14. 15
credis 3 prolog. 25
creditum 3, 10. 4
creditum eſt 3, 10. 3
credo 1, 10. 10
crepuſculo 3, 7. 20
crimina 3, 10. 47
criminatur 3, 8. 10
crimine 3, 10. 18
crimine furti 1, 10. 4
criminis 2, 9. 19; 3, 10. 41
crocodilis 1, 25. 4
crocodilus 1, 25. 6
cruce 3, 5. 10
cruciari 4, 17. 30
crudelis 1, 2. 7

cruore 2, 3. 2
crure ligato 5, 7. 36
crurumque 1, 12. 6
cubiculo 3, 10. 30
cubiculum 3, 10. 21
cubile 1, 19. 9; 4, 19. 1
cubile ſetoſæ ſuis 2, 4. 12
cucurreris 2, 8. 6
cucurrit 3, 8. 9
cui 1, 14. 16 et alibi
cuidam 3, 3. 4 et alibi
cuique 5 prolog. 7
cujus 2 prol. 13 et alibi
culpa mea 1, 23. 8
culpæ 4, 17. 29
culpæ præmium 2, 3. 6
culpæ proximam 1, 10. 5
culpam lues 4, 10. 7
cultrix 2, 4. 3
cultum vendet 4, 5. 41
culum 4, 17. 36
cum 1, 2. 16 et alibi
cuncta 3, 8. 8
cunctas 1, 2. 18
cuncti 2, 9. 3
cunctis 3, 18. 3
cunctos 5, 5. 5
cuneis 5, 7. 35
cuniculos 4, 19. 2
cupiam 5 prolog. 6
cupide 3, 16. 17
cupidis 2, prolog. 14
cupidiſſime 4, 21. 22
cupiditas 1, 27. 5
cupidum 1, 25. 8
cupidus 3. 12. 4
cupimus 2, 8. 17
cur 1, 1. 5 et alibi
curâ 2 prolog. 8; 3, 3. 13
curabo 5, 2. 9
curam 2, 9. 10; 3, 3. 13
curam habendi 3 prolog. 23
curam impendas 3 prolog. 11
curatio 5, 7. 12
curioſior 4, 21. 12
currendum 3, 6. 9
currens 1, 25. 5
currentes 1, 25. 3
currit 3, 3. 6
curſu 5, 8. 1; 1, 12. 8
curſu pelagio 4, 21. 7
cuſtodiebat 4, 19. 4
cuſtodit 1, 27. 7
cuſtos 3, 7. 9
Cybelæ 3, 17. 4
Cybeles 3, 20. 4

D.

Da uxores 3, 3. 17
damnanda 3, 10. 47
damnandam 3, 10. 46
damnas 5, 10. 9
damnata 1, 17. 6
damnavi 5 prolog. 3
damno 1, 28. 10
damnum 3, 11. 3; 3, 2. 16
dant 1, 2. 27
dant conſilia 1, 25. 1
dant mandata 4, 17. 20
dapem 2, 6. 15
dapem largam 2, 4. 24
dare 4, 4. 27
Dardaniæ 3 prolog. 29
dare conſilium 1, 9. 1
dare operam 5, 7. 5
dare vellet 4, 4. 27
dare verba 3, 3. 15
darem 2, 1. 3
darent 4, 17. 4
daret 2, 1. 10
dari 4, 25. 23; 3, 14. 12
dari veniam 5, 3. 11
dat 3, 7. 22
dat pœnas 1, 13. 2
data 4, 4. 10
data occaſione 2, 8. 9
datæ 3, 18. 10
date 4, 4. 35
datum 4, 4. 15; 45
datum eſt 3, 18. 14
datur 1, 17. 9
datus 1, 2. 23
de 1, 16. 6 et alibi
Dea 3, 18. 5
debeas 2 prolog. 14
debebat 1, 17. 7
debebat votum 5, 4. 2
debebunt 4, 2. 6
debent 1, 28. 1
debent dari 3, 14. 12
deberi 1, 17. 5
debet 1, 26. 12 et alibi
debetur 2, 1. 8
debetur gloria 3 prolog. 62
debilem 4, 25. 16
debilis 4, 1. 1
debitum *ſc.* naturæ 4, 25. 19
debui 5, 1. 2
decedens 4, 4. 3
decem 1, 17. 5
decepit dolo 1, 31. 6
decepta 1, 4. 5
decerne 4, 25. 26
deciderant 1, 3. 5
decidiſſet 4, 8. 3
decidit 3, 2. 2
decipit 4 prolog. 5
declarat 5, 5. 38
decoris 1, 13. 7
decurrit 1, 1. 8; 3, 20. 2
decus patriæ 3 prol. 56
decus ſolidum 4, 23. 24
dedecus 1, 21. 11
dederat 1, 3. 14

INDEX

dederint 3, 2. 18
dedicans 3 prolog. 31
dediſſe 4, 24. 33
dediſſem 1, 22. 5
dedi 4, 3. 13
dedit 1, 22. 9; 3, 5. 3; 3, 15. 12; 3, 16. 18; 4, 9. 2; 5 prolog. 9
debita 4, 4. 43
deditus 4, 21. 19
deducta eſt 3, 13. 3
deductus 2, 1. 5
defectus annis 1, 21. 3
defectus pilis 5, 6. 2
deficiunt 5, 5. 12
deflexit 4, 12. 6
defluentes 4, 24. 23
deformis 4, 4. 41
defuiſſe 5, 1. 17
degere 1, 3. 2
degerent 1, 30. 6
degravati 4, 21. 15
dehinc 1, 13. 5
dejectum 2, 1. 1
dein 1, 14. 7 et alibi
dein invicem 3, 7. 3
deinde 1, 3. 6 et alibi
deinde quia 1, 8. 3
delectaris 5, 3. 9
delectet 2 prolog. 10
delibo 4, 23. 7
delibutus 5, 1. 21
delicato 5, 1. 22
delicatos 4, 4. 26
delicio ſuo 3, 20. 8
delictum 3, 11. 6
deligens 3 prolog. 41
delinirem 3 prolog. 45
delinquunt 4, 9. 5
delirum 3, 14. 3
deluſa 3, 18. 15
deluſit 5, 6. 7
demens 4, 3. 11
dementiæ 1, 14. 14
Demetrius Phalereus 5, 1, 10
demiſit ore cibum 1, 4. 6
demonſtrare 3, 15. 18
demum 1, 12. 13 et alibi
demum ingemuit 1, 13. 12
denique 3 prolog. 43
dente aſpero 1, 2. 24
dente improbo 4, 7. 1
dente lædere 4, 7. 6
dentibus 4, 5. 9; 5, 10. 5
dentibus avidis 1, 13. 11
dentibus fulmineis 1, 21. 5
Deorum 1, 2. 13; 3, 17. 10; 4, 17. 22
Deos 4, 11. 4
Deos manes 1, 27. 4
Deos verendos 4, 10. 10
dependentibus 2, 5. 13
deperditus inopia 1, 14. 1
deploras 1, 9. 10
deponeret fœtum 1, 19. 4
deponeret onus 1, 18. 5
deprehenſi 5, 4. 10
depreſſum 1, 20. 3
deprimit 3, 10. 36
depugnaverat 5, 2. 10
deridendus 3, 14. 4
deridentur 1, 25. 2
derideri 3, 6. 10
derideri ſimul 3, 18. 4
deridetur 2, 5. 17
deriſor 3, 14. 4
deriſui 1, 11. 2
deriſum 5, 7. 3
deriturî 5, 5. 26
des 3 prolog. 13
deſcende 4, 8. 8
deſcribi 4, 7. 2
deſeram 3 prolog. 56
deſertus 1, 21. 3
deſiderari 5, 7. 14
deſideras 3 prolog. 1
deſiderat 1, 8. 1
deſidero ire 5 prol. 20
deſidet 2, 4. 21
deſierint 4, 4. 11
deſierit 4, 25. 18
deſit 4, 25. 7
deſit mihi 3, 15. 8
deſpectis 3, 2. 1
deſpexeram 1, 12. 14
deſpexerat 1, 3. 12
deſtinaſſem 5 prolog. 1
deſtinata 4, 4. 27
deſtituit 5, 10. 8
deſunt mihi 3, 11. 5
deſunt ſtramenta 2, 8. 23
deterritus 5, 4. 7
detracta pelle 3, 20. 7
detritum 3, 7. 16
devenit 4, 8. 5
Deum 4, 10. 12. 18; 4, 23. 10
devocat 1, 20. 2
devolutis 5, 7. 23
devoratum 1, 8. 4
devorent 2, 3. 5
devores 1, 22. 7
devotam 4, 4. 6
Deus 1, 2. 28
dextera 5, 2. 6
dexteras 5, 7. 9
dic 3, 7. 17
dicebant 3, 13. 2
dicere 3 prolog. 36, 3, 17. 11
diceret 1, 30. 4
dices 3 prolog. 8
dicet 3, 1. 7; 4, 20. 4
dici 1, 27. 2; 5, 9. 5
dicis 5, 4. 9
dicitur 1, 26. 3; 3, 3. 2
dico tibi 4 19. 18
dicta 3, 11. 2
dicta hora 4, 24. 19
dictam 4, 4. 46
dicto 4, 10. 19

dictorum 2 prolog. 10
dictum 3, 4. 4
dictum eſt 1, 7. 3
dictum falſo 4, 6. 18
dictum in ſe 1, 22. 10
dictus 5, 1. 10
didici 4, 3. 8
die 2, 4. 20
die ludorum 5, 7. 19
diebus 3, 2. 12
diei 2, 8. 10
dies 1, 17. 7
dies advenerit 1, 16. 7
dies mutatur 4, 16. 5
dies pœnæ 4, 10. 8
difficile 4, 17. 29
difficulter 4, 25. 29
dignitatem 4, 15. 3
dignitatem priſtinam 1, 21. 1
dignum 3 prolog. 44
dignum memoriæ 4, 20. 3
dignum pœna 5, 3. 13
dignum præmium 3, 5. 7
dignumque 5 prol. 19
digrunnit 5, 5. 27
Dii 5, 7, 24
Diis iratis 4, 19. 15
dilatio 4, 25. 12
diligens 2 prolog. 4
diligenter 4 prolog. 3
diligentius 3, 10. 23
diligeret 3, 10. 9
dimiſit 5, 10. 6
dimiſſam 4, 24. 18
dimiſſum 4, 24. 14
dimittere 4, 17. 28
dimitti 4, 17. 30
direpit ad cubile 2, 4. 12
diripiunt 2, 7. 9
diſcat 4, 18. 6
diſcedens 4, 2. 3
diſcederet 4, 10. 3
diſcernit 4, 23. 22
diſcimus 2, 2. 2
diſperſus rumor 5, 5. 11
diſpulit tenebras 3, 10. 42
diſſero 5 prolog. 12
diſſidens 3, 10. 56
diſſident variis 3. 3. 12
diffident 1, 30. 1
diſſimulet 4, 20. 2
diſſolvit 4, 21. 10
diſſolutos mores 1, 2. 12
diſtribuat 4, 4. 9
diſtricta 2, 5. 13
diſtringis 4, 6. 1
diſtringit 4, 25. 3
diſtringunt 1, 29. 2
diu 3, 14. 7
diverſum 1, 30. 7
dives arca 4, 11. 2
Dives aviditas 2, 1. 12
dives et potens 3, 5. 6
dives nobilis 5, 5. 4
dives onere 2, 7. 4
divi 3, 17. 2
divinabit 5 prolog. 5
divinæ domus 5, 7. 38
diviſit 2, 6. 15
diviſo 2, 1. 9
divitiarum 1, 27. 5
divitias 4, 21. 1; 5, 4. 9
divo Auguſto 3, 10. 39
diutius 4, 25. 14; 1, 2. 16
dixerim 1, 14. 17
dixero 4, 19. 14
dixerunt 1, 24. 8
dixi 4, 21. 26; 4, 24. 2
dixiſſe 1, 10. 8
dixit 3, 17. 6; 5, 5. 9
docebo 3 prolog. 35
doc t 5, 3. 11
docili 1, 28. 2
doctiorem 5, 9. 5
docto labori 3 prolog. 27
doctus 4, 21. 1
doctus labor 2, 9. 15
documentum 2, 4. 26
dolens 5, 10. 6
dolens injuria 4, 24. 17
dolet 4, 18. 1
doliturum 3, 10. 16
dolo 1, 31. 6
dolone 3, 6. 3
dolor 4, 16. 10
dolore 5, 5. 33; 1, 8. 5
dolorem 1, 28. 10
dolorem 3 prolog. 45
dolorem vindicet 3, 10 28
dolos irritos 1, 23. 2
doloſa 2, 4. 17
doloſa vu pes 1, 13, 11
dolum 1, 16. 4
domeſticæ 3 prolog. 11
domini 1, 15. 2
domini caput 3, 3. 7
domini mores 1, 13. 6
domino 5, 10. 2; 2, 5. 14
domino cum 3, 10. 8
domino par 3, 7. 8
dominum 2, 8. 28
dominus 2, 8. 20; 2, 5. 20
domo cornea 2, 6. 5
domuit 3 prolog. 59
domum 1, 22. 3; 3, 2. 7; 3, 7. 10; 3, 9. 6
domum abit 3, 19. 9
domum luxuriæ 4, 4. 44
domum politam 4, 4. 26
domum refertur 5, 7. 11
domus 3, 10. 17
domus Æetæ 4, 6. 12
domus aliquot 3, 19. 3
domus copioſa 4, 23. 20
domus divinæ 5, 7. 38
donas 4, 19. 13
donate 4, 4. 39
donavit 3, 16. 14
donec 2, 9. 19
dormientem 3, 10. 30

dormire 3, 10. 22; 3, 16. 11
dorso levans 4, 3. 4
dos 1 prolog. 3
draconis 4, 19. 3
duabus impar. 2, 6. 17
duabus partibus 3, 13. 5
duæ laudes 4, 24. 13
duas 5, 7. 9; 4, 9. 1
dubia 5, 2. 18
dubitatis 1, 14. 15
dubium 3, 13. 7
ducere 1, 19. 7; 1, 6. 1
ducere asinum 3, 3. 4
duces 4, 5. 5
ducis 2, 5. 21
ducitis ævum 1, 31. 7
ducitur 5, 7. 3
dulce 3 prolog. 27
dulcem benevolentiam 3, 15. 16
dulcemque 3, 8. 13
dulci mora 3 prolog. 59
dulcis 4, 8. 6; 3, 7. 1
dum 4, 25. 15 et alibi pluries
dummodo 3, 9. 4
duo 2, 7. 1; 4, 24. 22
duplex 1 prolog. 3
dura miseria 3, 20. 3
duram 2, 6. 12
durato corde 2, 9. 18
duro 1, 30. 10
duxit 5, 3. 2

E.

E SINU 5, 5. 36
è stagno 1, 2. 17
è turba 3, 19. 7
ea sunt 4 prolog. 5
eadem 3, 7. 7
eam 3, 3. 5
ecce 3, 20. 11
edentem 1, 9. 3
edidisse 1, 12. 12
educatus 1, 27. 11
effecit 3, 19. 6
effectu 1, 20. 1
effectus 5, 8. 6
effœminatus 5, 1. 24
effigiem 1, 12. 4
effigiem temporis 5, 8. 7
effodiens, 1, 27. 3
effugerat 4, 1. 8
effugere necem 1, 22. 2
effugium 4, 8. 2
effundit 3, 15. 6
effuso 2, 4. 11
ego 1 prolog. 2 et alibi
egregium 2, 1. 11
egregium melos 4, 21. 2
egressa 3, 16. 17
ejecit 2, 1. 4
ejus 1, 19. 4
ejusdem 2, 2. 5
elapsum 5, 8. 3
elegantia 2, 2. 4
elevant verbis 4, 2. 5
elevem 3, 10. 7
elusit 3 prolog. 38
elusit canes 1, 12. 9
emendare 2, 5. 5
emendat 5, 9. 5
eminens 2, 7. 4
emisit 1, 13. 10
emori 1, 6. 8
emunctæ 3, 3. 14
en 3, 11. 4
enatant 4, 21. 14
enim 3 prolog. 50
enimvero 2, 5. 20
enixa 3 prolog. 18
eo 5, 4. 6
eorum 4, 5. 5; 4, 23. 23
eos 4, 17. 9
epotam 3, 1. 1
eques 5, 7. 33; 4, 3. 5
equester 5, 7. 30
equidem 2, 7. 11; 1, 1, 11
equus 4, 3. 1
eram 1, 1. 11
eraserim 3 prolog. 22
erat 2, 5. 13; 5, 7. 16; et alibi
ergo 1, 15. 9; 3, 19. 3; et alibi
eripere 1, 4. 5
eriperet 1, 28. 11
eripiet 2, 9. 11
eripiunt 1, 3. 8
erit 3 prolog. 47; 5, 10. 58
erit utilis 3, 14. 11
errabit 3 prolog. 46
erras 3, 15. 2
error 3, 10. 41
error mortalium 2 prolog. 3
errorem 4, 4. 33; 5, 5. 37; 5, 7. 30
erroris 5, 5. 2
eruit 4, 19. 1
erumpam 2, 8. 9
es 3, 6. 2; 5, 9. 4
es farina 4, 1. 10
es in numero 4, 24. 16
es pollicitus 4, 25. 9
esca se replevit 2, 4. 19
escam 4, 1. 4
escam carperent 1, 28. 4
esse 1, 9. 2; 1, 14, 14; 1, 15. 3; 1, 27. 1; 2, 3. 6; et alibi
esses expertus 1, 3. 15
esset 1, 24. 5; 8; 2. 9, 6; et alibi
esset mortuus 3, 20. 6
est 1, 27. 8; et alibi pluries
esuriens 1, 26. 6; et alibi quam pluries

etiam 1, 10. 2; 3, 10. 54; et alibi
etiamsi 1, 10. 2
evagata 2, 4. 18
evaserunt 4, 5. 4
evasit 4, 8. 11
evellerat 2, 2. 10
eventus 4, 5. 11
evertere 2, 4. 9
evertisset 3, 10. 50
evertit 2, 4. 5
eum 1, 21. 5; 5, 7. 17
eundem 1, 1. 1; 2, 1. 5; 4, 8. 5
eunt 2, 8. 12
eunuchus 3, 11. 1
eunuchos glabros 4, 4. 22
evocat 1, 2. 18
Eutyche 3 prolog. 2
ex 2, 7. 7
ex ara Jovis 4, 10. 1
ex illis 1, 3. 12
ex insidiis 2, 7. 7
ex labore 4, 19. 9
ex opibus 4, 21. 13
ex pretio 4, 4. 47
ex sapore 3, 13. 10
exaggerare 3 prolog. 26
exarabo 3 prolog. 30
excedit 4, 25. 28
exciperet 1, 11. 6
excepit 1, 12. 9
excipiunt 2, 8. 10
excitat 4, 24. 27
excitari 5, 7. 15
excitatus 2, 8. 1
excolit 4, 10. 10
excusatum 3 prolog. 49
excuti 5, 5. 19
exempla 1, 26. 12
exempli 5, 1. 9
exemplis 2 prolog. 1
exemplis discimus 2, 2. 2
exemplo 4, 6. 20
exemplum 1, 3. 3; 4, 2. 6
exemplum egregium 2, 1. 11
exequamur 4, 20. 9
exercet 3, 6. 11
exercere 1, 31. 12
exercitu 4, 5. 1
exerit 1, 12. 2
exhibe 4, 25. 9
exhibeant 4, 6. 24
exhibet 4, 23. 24
exieris 2, 4. 14
exigas 4, 19. 10
exigua materia 4, 24. 7
existima 4, 25. 20
existimans 5, 2. 12
existimat 5, 7. 34
existimer 4 prolog. 8
existimo 3, 10. 46
exitium 1, 31. 2
exitium fatale 2, 9. 18
exitus 1, 11. 9
exorans 1, 19. 6
exornavit 1, 3. 6; 4, 21. 24
expectant 4, 17. 35
expectarem 3, 15. 13
expectatio 4, 22. 2; 5, 5. 15
expedi 3, 14. 6
expedire 1, 16. 2
expedit 4, 4. 14
expediti 5, 2. 1
experiundi 1, 14. 6
expers 1, 11. 1
expertus 1, 3. 15
expertus sum 5, 2. 15
expetit 1, 16. 2
expiari 3, 3. 11
explerent 4, 17. 5
explicas 3, 18. 8
explicabit 4, 10. 15
explicuit 4, 6. 15
exploranda 3, 10. 5
explorato 1, 2. 18
exponam 3, 10. 2
exprimit 5, 5. 33
exprimunt 4, 19. 22
exspirans 1, 21. 10
exta Deum 4, 23. 4
exterit 1, 21. 9
exterritus 3, 3. 5
extollere 4, 16. 7
extractum 1, 20. 4
extraherent 1, 8. 6
extremo agmine 5, 1. 23
extremum 1, 21. 4
extricas 4, 22. 4
extulit 2, 9. 16; 4, 21. 16
exurit 1, 6. 7

F.

Fabella 1, 5. 2; 1, 15. 3; 1, 26. 2; 2, 5. 6; 3, 3. 3; 3. 17. 13
Fabellæ 4, 6. 22
Fabellam 1, 2. 9; 5, 1. 9
Fabellam adjiciam 4 prolog. 9
Fabellas 3 prolog. 37
Faber 4, 25. 7
Fabri 4, 7. 3
Fabricasset 4, 6. 9
Fabro 4, 25. 7
Fabula 1, 1. 14; 4, 3. 12; 2, 8. 27; 3, 6. 10
Fabula Æsopi 1, 10. 3
Fabulæ 4, 6. 22
Fabulam 3, 13. 16
Fabularum 3 prol. 34
Fabulas 2, 9. 13
Fabulis 1 prolog. 7; 5 prolog. 10
Fabulosa 3, 10. 7
fac 4, 25. 27
facem 1, 28. 8

INDEX

facere 1, 1. 7; 4, 2. 5
facere generosum impetum 1, 29 9
facere medicinam 1, 14. 2
facerem 1, 25. 7
faceres 1, 22. 4
facias 1, 23. 8
faciat moram 4, 24. 26
facie 3, 4. 7; 3, 8. 3
faciebat 5, 5. 30
faciebat convicium 3, 16. 4
faciem 3, 8. 16
faciem serenam 4, 16. 5
faciendum 2, 6. 9
facies 5, 3. 4
facile 1, 19. 5; 5, 3. 6; 5 7. 3
facili 4, 5. 13
facilis 1, 29. 10
facilius 1, 20. 4; 3, 7. 13
facimus 3, 17. 12
facinori 4, 10. 9
facinoris 3, 10. 32; 4, 18. 5
facit 3, 15. 17
faciunt 5, 1. 4
factus 4, 21. 6
factis 1, 5 6
facto , 8. 10; 5, 5. 19
factionum 1, 2. 4
factum 1, 14. 12
factum est 3, 10. 8
facturum 5, 5, 24
facturus 5, 5. 4
factus 4, 16. 8
fæce 3, 1. 2
Falerna, *ibid.*
fallacia 3, 16. 10
fallaciam 1, 31. 5
fallere 5. 2. 14
falleris 1, 23. 6
fallit 1, 11. 2
falso crimine 3, 10. 18
falso dictum 4, 6. 18
falso nomine 1, 14. 3
falso testimonio 1, 17. 6
falsis laudibus 4, 23. 23
famæ tradere 5 prol. 6
famam 3, 9. 3
famam æternam 3 prolog. 54
famam domus 3, 10. 17
fame 1, 26. 9; 3, 7. 6; 4, 2. 1; 4, 17. 30
fame consumptus 1, 27. 8
famem 4, 17. 5
familia 3, 10. 24; 3, 19. 1; 2, 8. 26; 4, 21. 23
farina 4, 1. 3, 10
fas est 4, 10. 13
fascia nivea 5, 7. 36
fastidiose 3 prolog. 24
fastidis 3, 16. 14; 4, 6. 2
fastidit 3, 7. 23
fata 1, 9. 10
fatale 2, 9. 18
fateret 3 prolog. 44
fati miseria 3, 20. 3
fatigas 4, 19. 24
fatis placet 4, 19. 13
fato invido 5, 6, 5
fatorum 3, 18. 10
fatorum dicto tempore 4, 10. 19
fauce 1, 1. 3; 1, 8. 4
faverit 2, 9. 8
favet 5, 1. 7
favi 3, 13. 10
favit 5, 6. 5
favor 5, 5. 25
favore 5, 5. 1
favos 3, 13. 1
fautores 5, 7. 29
fecerant favos 3, 13. 1
fecerat nidum 2, 4. 1
fecerim 3, 14. 6
fecerit 3, 13. 14
fecerunt 3, 20. 7
feci viam 3 prolog. 39
feciſſent 3, 20. 9
feciſſet satis 5, 10. 2
feciſſet se regem 4, 12. 4
feciſti 1, 1. 5
feciſti tantum corporis 3, 7. 5
fecit 1, 8. 9; 3, 5. 8
fecit hæredem 4, 4. 7
fecit medicinam 1, 8. 9
fecit silentium 5, 5. 15
fefellit 3, 5. 9
felis 2, 4. 2; 2, 4. 4
felicitas 2, 9. 14
feliciter 5, 1. 13
feliſque 2, 4. 24
feneſtra 1, 13. 3
feræ 3, 2. 15; 1 prolog. 6
feram 2, 9. 18
ferarum 4, 12. 4
feras 1, 11. 5
feras domuit 3 prolog. 59
feras veloces 5, 10. 1
fere 1, 13. 2
ferebat 2, 7. 2
ferens indigne 3, 18. 1
feretis præmium 4, 17. 32
feriæ 3 prolog. 8
fero, *i. e.* Apro 4, 3. 3
feroque 2, 1. 6
feror ad fabellam 5, 1. 9
ferre 1, 2. 29
ferre cogor 1, 21. 12
ferret 1, 4. 2
ferret graviter 4, 4. 31
ferri secundis flatibus 4, 16. 6
ferro 3, 10. 33
ferro truſitant 2, 7. 8
ferrum 4, 7. 7; 5, 2. 13
fert auxilium 4, 18. 1

fertur 1, 10. 8; 3, 3. 2
fertur locutus 1, 27. 9
ferum 1, 12. 9; 1, 21. 8
ferus 2, 8. 14
feſſus cæde 1, 11. 11
feſtinans 3, 19. 9
fictas fabulas 2, 9. 13
fictis 1, 1. 15
fictis fabulis 1 prolog. 7
fictis jocis 3 prolog. 38
fictum 4, 20. 5
fide 4, 12. 8
fidelis 1, 5. 1
fidem 3, 13. 17
fidem advocavit 4, 4. 20
fidem amittit 1, 10. 2
fidem jurisjurandi 3, 10. 40
fidem vocis 4, 25. 9
fides 3, 9. 1; 4, 25. 26
fiduciam 5, 7. 2
fieri 5, 5. 22
fiet 4, 25. 13
filiam 3, 8. 2
filias 4, 4. 3
filio 3, 10. 10
filium 3, 8. 3; 3, 8. 10 3, 10. 29
filius Fortunæ 4, 11. 5
fimoque 4, 17. 5
finiri 1, 18. 7
finxêre 5, 8. 7
finxit 4, 16. 2
firmiores 1, 19. 7
fiſcos 2, 7. 2
fit 5, 5. 25
flagello 3, 6. 6
flagitabit 4, 25. 19
flagitare 1, 19. 8
flagitaret 1, 8. 10
flagitiis 3, 10. 14
flamma Deûm 4, 10. 12
flammis 1, 28. 9
flatibus 5, 7. 14; 4, 16. 6
flebiles 1, 18. 3
flerent 1, 2. 6
fleret 2, 7. 10
fletus 1, 9. 3
flexibus 2, 5. 17
florerent 1, 2. 1
flumen 1, 4. 2
flumine 1, 25. 3
fluvio 1, 20. 3
fodere 2, 4. 8
fodiens 4, 19. 1
fœcunda 3 prolog, 20
fœdere 1, 31. 8
fœminæ 3, 10. 38; 4, 15, 3
fœminarum 3, 8. 11
fœminis 2, 2. 1
fœtum 1, 19. 4; 2. 4. 3
fontem 1, 12. 3; 3, 10. 43
foras 2, 4. 22; 4, 17. 12; 5, 7, 39
foras trudi 5, 5. 35
fore 3, 20. 10
forem 2, 9. 5
foret 1, 13. 8; 3 prolog. 29, 42. 3, 10. 13
forma 3, 18. 11
formâ lavi 3, 13. 10
forma vincis 3, 18. 6
formam 3, 8. 15; 4, 24. 24
formica 4, 23. 1
formoſam 4, 4. 4
formoſo 1, 3, 7
formoſos 3, 4. 6
formoſum 3, 8. 6
forſan 2, 4. 7
fortaſſe 3 prolog. 8
fortè 1, 2. 17; et alibi
fortes 1, 21. 10
forti 4, 11. 1; 5, 2. 6
fortior 3, 7. 6
fortis 1, 5. 8; et alibi
fortiter 3, 10. 37
fortitudinis 4, 15. 6
fortius 3 prolog. 14
fortnitum 2, 4. 4
fortuna 1, 7. 4
fortunæ 3, 11. 6
fortunæ filius 4, 11. 5
fortunæ vicem 5, 1. 15
fortunam 2, 9. 19; 4, 4. 8
fortunis 4, 16. 1
forum 3, 13. 3; 3, 19. 6
fovea 1, 17. 8; 3, 2. 10
foveam 3, 2. 2
fovet 4, 18. 3
fragor 4, 17. 24
frater 1, 29. 5
fratris 3, 8. 7; 4, 6. 15
fraudas 4, 19. 19
fraudat lacte 3, 15. 8
fraudator 1, 16. 1
fraudatus 4, 24. 17
fraude 1, 10. 1
fraudem 4, 8. 7
fraudibus 3, 10. 53
fraudis 1, 17. 9
fregit 5, 7. 8
fremit 5, 7. 21
frænaret 4, 24. 7
frænis 3, 6. 7
frænos 4, 3. 9
frænumque 1, 2. 3
frequentas 4, 23. 15
freta Ægea 4, 6. 19
frigora 4, 23. 19
frivolâ 5, 7. 1
frivolam 3, 6. 8
frondem 2, 8. 11
frondis 2, 8. 22
frons prima 4 prolog. 6
fronte 5, 8. 2
frontem 1, 21. 9
frontis 4, 6. 4
fruantur 4, 4. 10
fruar 4, 25. 14
fruaris 1, 22. 6
fructum 3, 17. 9

INDEX

fructum 3, 13. 15; 3, 17. 7; 4, 19. 8
fructumve 4, 4. 16
fruere 3, 7. 26
frugi 4, 4. 5
frui 4, 15. 4
fruor 4, 23. 8
fruſtra 1, 2. 25; et alibi
frutice 1, 11. 4
fuci 3, 13. 2; 13, 17
fuerat 1, 2. 23
fuere 1, 5. 4
fuerint 4, 10. 5
fuerit 2 prolog. 5
fugam 4, 6. 15
fugantque 1, 3. 9
fugax 5, 2. 18
fugere 1, 12. 8; 1, 15, 6; 1, 16. 6
fugerent 4, 5. 3
fugias 5, 2. 15
fugientes 1, 11. 6
fugio 3, 9, 3
fugiſſent 1, 31. 3
fugit 4, 4. 48
fugitant 1, 2. 26
fuimus 5, 10. 9
fuiſſe 3, 1. 6
fuiſſem 1, 11. 15; 5, 2. 12
fuiſſes 1, 3. 13
fuiſſe 1, 29. 4
fuit 3, 5. 8
fulmen 4, 17. 23
fulmineis 1, 21. 5
fundaſſet ſibi 3, 9. 2
funditus 2, 2. 9
funeris 4, 19. 25
funeſto 3, 10. 50
fur 4, 10. 1
fur nocturnus 1, 23. 3
furentis 3, 10. 25
furturibus 4, 17. 4
furtibus 3, 7. 10
furis 1, 6. 1
furor 1, 30. 11
furti crimine 1, 10. 4
furtim 1, 2. 27
fuſa 1, 14. 7
fuſtes 3, 2. 3
fuſtibus 4, 17. 12
futilem 5, 2. 13
futiles 4, 17. 33
futurum 1, 6. 9

G.

Galli Cybeles 3, 20. 4
gallinaceus 3, 12. 1
garrulam 3, 16. 10
garrulus 3, 19. 7
gaudens 2, 8. 14
gaudens pecore 4, 4. 43
gaudeo 2, 7. 11
gaudere 4, 16. 9
gaudet 1, 13. 1
gaudium 4, 16. 10
gaudium hæredis 4, 19. 18
gelu 4, 18. 2
gemas 3 prolog. 61
gemens 5, 7. 10
gementes 5, 1. 15
gemina 4, 24. 9
gemitum 4, 19. 22
gemitus 1, 18. 3; 4, 22. 1
gemmeam 3, 18. 8
genere quæſtus 4, 21. 6
genere vetuſto 5 prolog. 13
generi 2, 9. 4
generis contempti 5, 3. 8
generoſum 1, 29. 9
genitor 3, 17. 10; 4, 17. 22
gens 3 prolog. 57
genuſque 1, 11. 15
genus Æſopi 2 prolog. 1
genus diverſum 1, 30. 7
genus fabularum 3 prolog. 34
genus inerme 1, 31. 6
genus jocorum 4, 6. 2
genus lepidum 5, 7. 13
genus pavidum 1, 2. 15
genus proprium 1, 3, 10
genus ſpectaculi 5, 5. 9
genus vitæ 3 prolog. 15
genus utrumque 3, 13. 4
geris corpore 1, 13. 7
gignendo 3, 15. 14
glabros 4, 4. 22
gladio 3, 10. 27
gladium 5, 2. 8
gloria 3, 17. 12
gloria ſolemnis 3 prolog. 62
gloria vana 4, 15. 4
gloriæ 4, 24. 10
gloriam 1, 7. 3; 1. 11, 1; 2, 9. 4
gloriantis 3, 8. 7
gloriari 1, 3. 1
glorioſus 4, 23. 10
gra ulus 1, 3. 4; 9
Græciæ 2, 9. 9
Græciæ literatæ 3 prolog. 55
gradu 2, 7. 6; 3, 2. 11
Graium 4, 6. 11
granum 4, 23. 13
gratia 1, 14. 6; et alibi
gratiæ 3, 10. 57
gratiam 2 prolog. 12 et alibi
gratias agere 2, 8. 15
gratior 3, 17. 9
gratis anhelans 2, 5. 3
gratulantes 4, 11. 4
gratulari 4, 25. 27
gratum eſſet 1, 22. 5
gratus eſt 1, 23. 1
gravati 2, 7. 1
grave 1, 2. 7
gravem 4, 9. 3
gravem alapam 5, 3. 2
gravem rem 3 prolog. 52
graves 1, 9. 3

gravi caſu 1, 21. 2
gravi contumelia 1, 29. 2
gravi morbo 1, 14. 5
gravi pondere 2, 6. 10
graviter feret 4, 4. 31
grege 2, 4. 14
gregi pavonum 1, 3. 7
gregis 1, 30. 5
greſſu delicato 5, 1. 22
gruis 1, 8. 7
gubernator 4, 16. 8
gulæque 1, 8. 8
guſtare 1, 26. 5
gyro, 4, 25. 25

H.

HABEBAT, 3. 8. 2
Habebit 2, 9. 9
habebunt 3 prolog. 33
habemus 4 prolog. 2
habendi 3 prolog. 22
habent 5, 4. 9
habent inſidias 1, 19. 1
habenti 3, 3. 4
habeo 3, 5. 4
habere 4, 25. 5; et alibi
habere documentum 2, 4. 26
habere terminum 5 prolog. 1
haberent 4, 5. 7
haberes 1, 13. 8
habes 4, 23. 16
habet 1, 7. 2; et alibi
habitu 1, 3. 2
habitu ſimiles 4, 15. 8
habuerint 1, 12. 15
habueris 3, 14. 10
hac 3, 6. 10; et alibi
hac re 1, 13. 13
hæc 1, 1. 14; et alibi pluries
hæredem 3, 10. 12
hæredem fecit 4, 4. 7
hæreret 1, 8. 4
hæſere 4, 5. 8
hanc 1, 3. 16; et alibi
hariolo 3, 3. 1
hariolos 3, 3. 6
harum 4, 4. 7
has nænias 4 prolog. 3
haud 3, 2. 16
hauſtus 1, 1. 8
hea 5, 6. 3
Hercule 1, 1. 12
Hercules 4, 11. 3
Herculi 3, 17. 4
Herculi ſancto 5, 4. 1
heu 1, 30. 3
heus 1, 23. 5; et alibi
hi 1, 5. 5; et alibi
hic 1, 11. 6; et alibi
hilare convivium 4, 24. 20
hilaritate 4, 16. 7
hinc 1, 2. 4; 3 prolog. 61
Hippolytus 3, 10. 3
hirci 4, 15. 2
hircumque 4, 8. 12
hircus 4, 8. 5
his 3, 8. 4; 3, 15. 18; 3 prolog. 45
hiſpidi ſuis 5, 10. 4
hiſtoria 4, 6. 2
hoc 1, 2. 16; et alibi pluries
hodie 4, 10. 12; 4, 24. 16
homine 1, 22. 1
hominem 2, 5. 19; 3, 19. 9 et alibi
hominemque 5, 5. 21
hominem quæro 3, 19. 9
homines 1, 1. 14; et alibi
homini improbo 1, 31. 1
hominibus 1, 25. 1
hominis 4, 4. 49; 4, 17. 34
hominis mali 1, 19. 1
hominiſque 3, 3. 13
hominum 4, 17. 3; 4, 23. 22
hominum mores 3 prolog 51
hominum ſator 3, 17. 10
hominum tenuitas 2, 7. 13
hominumque 2, 8. 7
homo 4, 8. 1; 4, 24. 27
homo bilinguis 2, 4. 25
homo doctus 4, 21. 1
homo meus 5, 7. 32
honore 3, 17. 7
honorem 1, 7. 3
honori 3 prolog. 31
honoris viam 2, 9. 3
honos 4, 24. 2
hora dicta 4, 24. 19
horæ momentum 3 prolog. 5
horas ſingulas 3, 15. 13
hordei 5, 4. 3
hordeo 2, 7. 3
hordeum 2, 7 9
horrendo 1, 11. 10
horrida 4, 21. 9
hortatus 1, 18. 4
hortulis 4, 4. 34
hortulos 4, 4. 26
horum 3, 13. 11; 4, 23. 9
hos 1, 1. 10; 3, 13. 2
hoſpitium 2, 8. 16
hoſtem 4, 3. 5
hoſti 1, 28. 10
hoſtia 3, 3. 11
hoſtibus 4, 5. 8
hoſtile 1, 21. 8

hoſtis 3, 2. 19
hoſtis callidi 4, 1. 9
hoſtium 1, 15. 5
huic 1, 26. 8; et alibi
hujus 5, 4. 7
humano 3, 3. 5
humana oſſa 1, 27. 3
humanam 4, 24. 24
humanitati 3, 16. 1
humanum 5, 3. 9
humeris 2, 5. 12
humiles 1, 28. 1; 1, 30. 1
humiles nati 1, 27. 2
humo 1, 18. 3
humum 2, 5. 16
hunc 1, 13. 5; et alibi
hydrum 1, 2. 24
hyemem 4, 23. 13

I.

JACEBAT humo 1, 18. 3
jacent 4, 6. 13
jacentem 1, 17. 8
jacentis 3, 15. 15
jacere 3, 1. 1
jaceret 1, 2. 16; 1, 21. 4
jaceret morbo confectus 1. 14. 5
jaces 1, 27. 9; 3, 12. 3
jactans gloriam 1, 11. 1
jactans tintinabulum 2, 7. 5
jactant meritum 1, 22. 12
jactas 4, 23. 17
jactat 3, 8. 6
jactat baſia 5, 7. 28
jactat fruſta 3, 7. 22
jactis telis 4, 4. 5
jactitans officium 2, 5. 15
jacuit 1, 24. 10
jam 1, 8. 3; et alibi
jam nunc 4, 20. 6
jampridem 5, 1. 2
januam 4, 24. 30
januam intravit 3, 10, 20
ibant 2, 7. 1
ibi 1, 12. 5
ibi mirans 1, 12. 5
ibi ſtans 3, 3. 14
icto fœdere 1, 31. 8
ictu 1, 21. 6
id 1, 15. 3
id demum 3, 11. 7
id quod 3, 10, 15
idem 5, 5. 24
idem ille 4, 24. 4
idemque 3, 8. 3
ideo 2, 8. 11
igitur 1, 2, 27; et alibi
ignavis 1, 21. 2
ignavo 1, 29, 11
ignem 3, 19. 3
ignis 4. 10. 9
ignorans 5, 1. 19
ignorantes 5, 2. 14
ignoto 1, 14. 2
ignotos fallit 1, 11. 2
ignotum 3, 15. 5
Ilium 3, 10. 4
illa 1, 9. 5; et alibi
illæ 1, 2. 19
illam 1, 3. 15; et alibi
illas 4, 4. 28
ille 1, 1. 9; et alibi pluries
ille ſtultus 1, 13. 9
illi 1, 2. 7; 1, 3. 8; et alibi
illic 4, 6. 15
illis 1, 2. 13 et alibi
illius 1, 14. 8; 3 prolog. 39
illius intereſſe 4, 24. 26
illo 1, 18. 6
illorum 1, 30. 11
illos 1, 1. 14; et alibi
illuc 4, 19. 16
illud 1, 8. 6; et alibi
illum 1, 11. 4; et alibi
imam 2, 4. 3
imbellis 5, 2. 2
imbreſque 3, 7. 12
imitari 1, 24. 1; 5 prolog. 16
imitatum 5. 5. 35
imitatus eſt 5, 5. 17
immanes 4, 22. 1
immiſcuit ſe 1, 3. 7
immiſit 2, 3. 2
immiſit ſe 4, 8. 10
immodicæ 5, 5. 42
immolaſſet 5, 4. 1
immolatos 4, 5. 9
immolatur 4, 23. 4
impar duabus 2, 6. 17
impares 4, 15. 8
impediret 5, 8. 6
impeditus 1, 12. 10
impegerat 3, 5. 2
impendas curam 3 prolog. 11
impenſam funeris 4, 19, 25
imperio 5, 1. 11
imperium 1, 31. 12
impetrant 4, 17. 21
impetraſſent 4, 15. 1
impetravit 1, 19. 5; 4, 25. 22
impetu 1, 16. 6; 3, 2, 14; 1, 11. 10
impetum 4, 6. 20; 4, 24. 7
impetum generoſum 1, 29, 9
impetum iræ 3, 10. 25
impetus 3 prolog. 60
impinge 3, 5. 7
impleam 3, 9. 7
implet 4, 4. 13
impletur 3, 7. 24
implicuiſſet 3, 10. 41
imponere 4, 17. 29
importaret 1, 28. 6

impoſiturum 1, 15. 8
impoſuit 4, 9. 1; 5, 7. 26
improba 1, 1. 3
improbam 1, 22. 9
improbis 1, 8. 1; 4, 18. 6
improbitas 1, 5. 11
improbo 3, 11. 1
improbo dente 4, 7. 1
improbo homini 1, 31. 1
improbo imperio 5, 1. 11
improbo ſponſu 1, 16. 1
improborum 2, 3. 7
improbum 2, 1. 4
improbum animal 5, 3. 8
imprudens 3, 2. 2; 3, 13. 8
imprudentiæ 4, 19. 5
imprudentiam 4, 5. 48
imprudentibus 1, 22. 12
impudentem 3, 5. 9
impudenti 1, 3. 8
impudentiæ 1, 14. 18
impugnantur 3, 10. 53
impune abire 1, 8. 3
impune lædi 1, 21. 9
imputare 1, 22. 8
in 1, 11. 15; et alibi pluries
inane 1, 22. 12
inani 1, 3. 4
incenſus 3, 10. 18
incipiebat 5, 7. 17
incipit 1, 6. 2; 1, 28. 5
incitatus 1, 1. 4
incola 1, 6. 6
incolume 1, 8. 12
incolumem 4, 23. 20
incolumes 1, 28. 12
incolumis 5, 7. 27
incommodo 5, 3. 10
inconveniens 3, 13. 6
incorrupta 4, 12. 8
increpans 3, 6. 1
incubuerim 3 prolog. 23
incubuit ferro 3, 10. 33
inde 2, 4. 18 et alibi
indicat 1, 15. 3
indignans 1, 29. 5
indignari 4, 15. 2
indignata 1, 24. 9
indigne ferens 3, 18. 1
indigne tuli 1, 21. 10
indigno 3, 12. 3
indignos 1, 8. 2
inducta verbis 2, 6. 14
induſtria 2 prolog. 4
induxi 3 prolog. 63
inedia 2, 4. 23
ineptum 4, 20. 7
inerme 1, 31. 6
inertes 1, 2. 26
inertes fuci 3, 13. 2
inerti 3 prolog. 56
infelicem 1, 12. 13
infelix 2, 8. 6; 3, 20. 1
inferior 1, 1. 3
infeſtis taurus 1, 21. 7
inflare 1, 24. 10
inflavit 1, 24. 4
infundite 3, 13. 9
ingemuit 1, 13. 12
ingenio 3 prolog. 54
ingenium 1, 13. 13; 3 prolog. 4, et alibi
ingentem 2, 9. 1
ingrata 1, 8. 11
ingravantibus 5, 10. 3
ingredier 5, 7. 17
inhoſpitalis 4, 6. 10
injecta eſt 1, 27. 5
initio 1, 18. 7
injuria 1, 31. 9; 4, 24. 17
injuriæ 5, 3. 5
injuriæ patiens ovis 1, 5. 3
injuriam veterem 1, 21. 6
injuſta nece 1, 1. 13
inlicere pretio 1, 8. 6
inlidat 2, 6. 12
inludens 5, 7. 33
innocentes 1, 1. 15
innocenti 4, 25. 23
innocentis 3, 10. 38
innotuit 1, 10. 1
innoxius 2, 1. 4
inopia deperditus 1, 14. 1
inops 1, 24. 1
inquinari 1, 29. 11
inquinaſſent 1, 2. 21
inquis 3 prolog. 4
inquit 1, 8. 11; 1, 22. 2 et alibi pluries
inridebas 1, 9. 9
inſcia 4, 8. 3
inſectatus eſt 3, 11. 3
inſecuta 3, 2. 7
inſerens 1, 26. 8
inſidias 1, 19. 1; 4, 1. 9
inſidiis 2, 7. 7
inſidioſum 2, 4. 9
inſigni 3, 8. 3
inſignis 1, 11. 14
inſilit 1, 2. 20
inſitivos 3, 3. 10
inſolens 1, 11. 12
inſolentem 5, 7. 2
inſolentiam 3, 6. 8
inſolentiis 4, 25. 31
inſontem 3, 10. 36
inſpexerant 3, 8. 5
inſtante 1, 18. 2
inſtantem 1, 22. 1; 2, 8. 2
inſtat 1, 30. 3
inſtrumentum 4, 4. 24
inſuetâ 1, 11. 5
inſuetis 1, 2. 8
inſula 4, 21. 8
inſulſum eſt 4, 6. 17

INDEX

insultare 1, 21. 11
integritatis testes 3, 11. 5
intelligit 2, 5. 19; 4, prolog. 6; 5, 7. 30
intelligo 1, 12. 13; 4, 20. 2
intelligunt 3, 12. 8
intempestive 3. 19. 12
intendit cutem 1, 24. 6
intentans 5, 2. 3
inter 3, 4. 2; 5, 5. 8
inter aras 4, 23. 5
inter cædem 2, 7. 8
inter capellas 3, 15. 1
inter hæc 2, 8. 20
inter homines 4, 24. 1
inter manus 5, 7. 10
intercipit 4, 11. 2
interdicit 4, 10. 20
interdiu 3, 1. 5
interesse 4, 24. 26
interfecit 4, 3. 6
interficit 1, 9. 7
interiore 4 prolog. 7
interponere 2 prolog. 9
interpositis 3, 2. 12
interposuero 5, 1. 1
interposuit 4, 24. 9
interpretari 4, 4. 32
interrogata 1, 20. 4
interrogavit 1, 24. 5
intervenit 2, 1. 2
intrare 3 prolog. 16. 5. 9; 2
intravit 3, 10. 21
intrito 1, 26. 7
intuens 1, 30. 2
intuere 4 prolog. 3
intulit 1, 1. 4
inveni 3, 12. 6
invenimus 5, 6. 6
invenit 4, 17. 8; 4, 20. 8; 1, 27. 4; 5, 6. 1
invenit exitium 1, 31. 2
invenit tandem 3, 19. 4
inveniri 1, 12. 2; 4, 10. 17
inveniunt 5, 1. 5
inventum 3 prolog. 34
inventuri 3, 2. 8
invicem 2, 2. 7; 3, 7. 3; 3, 8. 9
invidia 1, 24. 3; 2, 9. 7; 5, 1. 8
invidiæ 3, 9. 4
invido 5, 6. 5
invisa 4, 10. 6
invisæ 4, 11. 1
invisus est 4, 23. 11
invita 3 prolog. 23
invitare 4, 24. 16
invitasse 1, 26. 4
invitatur 4, 23. 11
invitavit 5, 5. 5
invitum 4, 3. 9
involvens 4, 6. 14
involvit se 4, 1. 3
inutilis 1, 2. 23
jocans 3, 4. 3
jocari 1 prolog. 7
jocata est 2, 5. 21
jocis 3 prolog. 38
jocorum 4, 6. 2
jocos 3, 8. 7
joculare 4 prolog. 1
jocus est 1, 21. 2
Jove 1, 2. 11; 4, 15. 1; 4, 19. 12
Jovem 1, 2. 22, 27; 4, 17. 1
Jovi 3 prolog. 19, 3; 17. 2
Jovis 4, 10. 1; 4, 17. 10
ipsa 1, 26. 9; 5, 5. 15 3 prolog. 21
ipsam 3 prolog. 51
ipse 4, 10. 16; 4. 18. 3; 5, 8. 4
ipsi 5, 1. 13
ipso 1, 28. 7; 4, 21. 22; 5, 7. 19
ipsos 3, 10. 41
ipsum 4, 19. 19; 5 prolog. 6; 5, 5. 36; 5, 1. 19; 1, 9. 6; 1, 14. 9
ipsumque 4, 10. 2
ira Deûm 4, 10. 18
iracundos 4, 3. 12
iræ 3, 10. 25
iram 1, 29. 10
irascaris 4, 19. 14
irascitur 3, 8. 6
iratè 4, 24. 14
iratis 4, 19. 15
irato 3, 2. 14
iratus 4, 3. 3
ire 5 prolog. 20
irridens 5, 3. 3
irritos 1, 23. 2
irruens 5, 2. 4
is 1, 15. 5; 5, 7. 6
ista 1, 23. 7; 4, 10. 5
istam 3, 8. 16
istis 5, 2. 11
istum 3, 6. 5
ita 1, 30. 11; et alibi
ita locutus 1, 22. 9
ita nunc 4, 17. 35
itaque 1, 27. 7
iter 3, 10. 19
iter longius 3, 19. 5
iteratur 5, 7. 32
jubent 4, 17. 16
juberent 5, 5. 19
jubet 1, 11. 12; 5, 7. 31; 1, 23. 7
jucunditas 4, 19. 21
jucundum 3, 1. 3
judex 3 prolog. 43
judex sedit 1, 10. 6
judicare 4, 20. 1
judicatis 5 prolog. 19
judice 3, 13. 3
judices 5, 5. 38
judicet 3, 10. 6

jüdicio 4, 17. 32; 4, 25. 27; 5, 5. 2
judicium 3 prolog. 64
judico 5, 3. 13
jugo 3 prolog. 18
jugo Pelei nemoris 4, 6. 6
jugulatus 5, 4. 6
jugum 3, 6. 6
jumenta 4, 4. 24
Junonem 3, 18. 1
Jupiter 3, 17. 6; 4, 17. 13; 5, 8. 4
jura 4, 12. 8
jure 4, 4. 20
jure simili 1, 26. 2
jurejurando 1, 8. 7
jurgii 1, 1. 4
jurgium 3, 11. 2
jurisjurandi 3, 10. 40
jurisperitos 4, 4. 14
jusserat 3, 10. 22
jussit 1, 14. 9; 5, 4. 3
jussus est 3, 19. 2
justius 4, 25. 23; 5, 5. 46
justo 4, 6. 20
juvant 4, 6. 22
juvencum 2, 1. 1
juvenes 4, 24. 22; 30
juvenis 2, 2. 5

L.

Labi 5, 5. 1
labor 2, 9. 15; 4, 25. 7
laborant 1, 30. 1
laboras 4, 23. 16; 1, 22. 6
labore 3, 7. 24; 3, 20. 6; 4, 19. 9
laborem 3, 11. 4
labori 4, 25. 7; 2, 9. 8; 3 prolog. 29
laboris 2, 8. 24
laboro 4, 23. 8
lacerari 1, 12. 11
lacerat 1, 1. 13
laceratus 2, 3. 1
lacessis me 4, 23. 18
lacrymas 4, 16. 4
lacus 1, 6. 7
lacte 3, 15. 8
lædendi 5, 3. 7
lædere 4, 7. 6
læderet 3, 2. 5
lædi 2. 6. 6; 4, 3. 13; 1, 21. 9
læserant 3, 2. 19
læserit 1, 26. 1
læsit 1, 18. 1
læsura 3, 8. 9
læsus 2, 7. 12
læta 4, 24. 21; 2, 5. 14
lætabor 3 prolog. 32
lætare 5, 7. 27
lætor 4, 3. 7
lætus 4, 3. 5
læva 3, 18. 12
lagenæ 1, 26. 10
lagenam 1, 26. 8
lambe 1, 25. 6
lamberet 1, 26. 10
lanæ 4, 4. 43
languentis 4, 25. 15
languere 5, 10. 3
languidas 3, 2. 9
languido 5, 1. 22
lanificæ 4, 5. 23; 35
lanificam 4, 4. 5
laniger 1, 1. 6
lanium 3, 4. 1; 3, 15. 13
lanius 3, 4. 3
lapidem 3, 5. 2; 7
laqueos 4, 1. 8
largam 2, 4. 24
largè 2, 6. 15
largo 3, 7. 14
lassabis 2, 6. 10
latens 5, 5. 31
latenti 2, 8. 5
latè 3, 1. 3
latet 4, 5. 13
lacte 3, 15. 8
latibula 1, 30. 9
latibulis 2, 8. 1
Latinis 5, 5. 44
Latium 2, 9. 8
latior 1, 24. 5
latrans 5, 10. 7
latrem 1, 23. 6
latro 1, 1. 4
latrone 5, 2. 7
latrones 2, 7. 7
lavationem 4, 4. 22
laudabile 2, 1. 11
laudandum 4, 20. 7
laudaram 1, 12. 15
laudari 1, 13. 1
laudas 3, 7. 26; 5, 10. 9
laudat 1, 12. 5
laudatis 1, 12. 1
laude invita 3 prolog. 23
laudem 4, 11. 2
laudes duæ 4, 24. 13
laudibus 4, 23. 4. 23; 5, 5. 20
laudis 5, 5. 7; 2, 9, 11
laurea 3, 17. 3
laus 5 prolog. 17
laxaris 3, 14. 11
lecto 1, 18. 4
lector 2 prolog. 11; 4, 6. 22
lectum 3, 10. 26
Ledæ 4, 24. 9
legati 4, 17. 16
legatos 4, 17. 1; 14, 18. 35
legem 3, 13. 5
legendum 3 prolog. 63
legerat 4, 21. 10
legere 3 prolog. 1; 4, 6. 2
legere capillos 2, 2. 7
legerunt 3, 17. 2

INDEX

leges 3 prolog. 32
legesne 3 prolog. 10
legi 4, 25. 33
legibus 1, 2. 1; 3, 15. 19
lento 3, 6. 6
lentus 1, 15. 7
leo 1, 5. 6. 7; 1, 11. 3; 1, 21. 4
leone 1, 5. 4
leonis 1, 11. 10
lepidum 5, 7. 13
leporem 1, 9. 4
lepus 1, 9. 8
letho 1, 22. 9
levans 4, 3. 4
levem 1, 29. 1
levi 1, 12. 8
levitas 5 prolog. 8; 5, 7. 3
libeat 1, 3. 1
libelli 1 prolog. 3
libellos 3 prolog. 1
libellum 4, 6. 3; 5 prolog. 14
libenter 1, 18. 1; 5, 4. 5
liber 3, 7. 27
liber animus 3 prolog. 3
liberalis 1, 23. 1
liberat 3, 2. 10
libere 4, 19. 14
liberis 1, 2. 10
liberos 1, 6. 9; 3, 3. 10
libertas 1, 2. 2
liberto 3, 10. 11
libertus 3, 10. 44
Libitina 4, 19. 26
libitum 3, 15. 4
librum 3 prolog. 30
libuerit 2 prolog. 9
licentia 1, 2, 3; 3, 7. 25; 4, 24. 8
licet 4, 20. 2; 5 prolog. 16
ligarant 4, 5. 6
ligato crure 5, 7. 36
ligneo 2, 5. 15
lignumque 1, 2. 20
limam 4, 7. 5
limasset 3, 10. 49
limen 3 prolog. 16
liminis 3, 7. 9
limo 1, 2. 16
linguam 1, 23. 5; 5, 2. 13
linoque 3 prolog. 58
liquit, 4, 8. 12
linteo 2, 5. 12
liquidam 1, 26. 4
liquor 1, 1. 8
liquore 1, 12. 4
lis 3, 13. 3
lis est orta 4, 3. 3
literæ 4, 24. 1
literarum plausum 5 prolog. 20
literarum studio 4, 21. 19
literatæ 3 prolog. 55
literis 4, 6. 23; 5, 5. 44
litigabat 3, 11. 1
livor 2, 9. 10; 3 prolog. 61; 4, 20. 1
loca 5, 5. 12
locat 1, 16. 1
loco 1, 14. 2; 1, 18. 6; 1, 19. 10; 1, 28. 7; 3, 12. 3
loco mercedis 4, 24. 33
loco obscuro 4, 1. 3
locum 1, 18. 1; 1, 19. 5; 2, 1. 5; 2, 4. 16; 4, 8. 5
locus narrandi 2 prolog. 5
locuples 4, 21. 6
locupletes 1, 27. 2
locus est auxilio 4, 25. 16
locutam 1, 26. 11
locuti 3, 20. 9; 5, 7. 24
locutus 1, 5. 6; 1, 22. 9; 1, 27. 9; 4, prolog. 8
locutus est 5, 4. 4
longa 5 prolog. 19
longe 1, 1. 3
longe vetustior 4, 6. 18
longi mora 4, 4. 18
longior 4, 25. 13
longitudinem 1, 8. 8
longius iter 3, 19. 5
loquantur 1 prolog. 6
loqui 1, 13. 5; 4, 12. 1; 5, 5. 39
loquitur 1, 9. 6
lora 3, 6. 7
luat 3, 10. 44
luce 3, 7. 19
lucem 2, 9. 16
lucerna 3, 10. 29; 4, 10. 13
lucernam 4, 10. 1
lucernam accenderet 3, 19. 4
lucri 5, 6. 3
lucro 4, 11. 8
lucrum 1, 23. 8
lucrum dulce 3 prolog. 27
lucrum facias 1, 23. 8
lucrum periculosum 5, 4. 8
luctans 5, 9. 1
luctum 1, 28. 6.
luctus 1, 12. 15
Luculli 2, 5. 9
ludentem 3, 14. 1
ludentes 3, 8. 5
ludimus 4 prolog. 2
ludis 5, 7. 6
ludorum 5, 7. 19
ludos 5, 5. 4; 5, 7. 16
luere 1, 17. 1.
lues 4, 10. 7
luget 4, 6. 12
lumen 3, 10. 24

lumen ſuum 4, 10. 2
lumine 3, 19. 8
luminis 4, 10. 11
lupe 1, 1. 7
lupi 1, 8. 4
lupo 1, 8. 9
lupo ſponſore 1, 16. 4
lupum 1, 17. 8
lupus 1, 1. 1. 2; 1, 10. 4; 1, 16. 5; et alibi
luſcinii 3, 18. 2
luſcinio 3, 18. 11
luſtravit 3, 19. 3
luſus 3, 14. 12
luxu vitam trahit 4, 4. 37
luxuriæ domum 4, 4. 44
lympharum 1, 4. 3

M.

MACERAT 4, 10. 21
macie confectus 3, 7. 2
mage 5, 3. 11
magis 3, 4. 5; 3, 16. 8
magiſtræ 2, 6. 15
magna 4, 22. 4
magnaque invidia 3, 8. 10
magnas opes 3 prolog. 25
magni Jovis 4, 17. 10
magnitudine 3, 18. 6
magnitudinis 1, 24. 3
magnitudo principum 4, 5. 12
magno 2, 4. 13; 2, 8. 19; 2, 7. 14
magno apparatu 4, 24. 21
magno clamore 1, 2. 11
magno dolore 1, 8. 5
magnoque riſu 5, 7. 31
magnum 3, 15. 12
magnum periculum 4, 8. 1
magnus Jupiter 4, 17. 13
majeſtas 2, 5. 21
major 1, 24. 8; 5, 5. 25
majore 3, 3. 13; 5, 3. 10
majore niſu 1, 24. 7
majorem 5, 4. 11
majorem moleſtiam 4, 6. 24
majoris 2, 5. 22
majori 3, 3. 11
majus 1, 2. 31; 4 prolog. 2
majus pretium 5, 1. 5
mala 1, 9. 9
mala videre 1, 16. 2
male 4, 24. 18
male multatus 1, 3. 9
maledixiſti 1, 1. 10
maledixit 1, 1. 12
malefici 1, 17. 1
maleſico 2, 3. 2; 4, 10. 20
maleficus 2, 6. 2
mali 1, 19. 1; et alibi
maligna 3, 10. 36
malignitas 5 prolog. 15
malis 3 prolog. 44; et alibi
malitia 2, 4. 5
malo 4, 8. 2; 5, 4. 12
malo adficietur 1, 5. 10
malorum 4, 10. 5
maluiſſet 5, 7. 9
malum 1, 2. 31; 1, 8. 6
malum finiri 1, 18. 7
malum perferte 1, 2. 30
malus 1, 14. 1
mandant 4, 24. 25
mandata 1, 2. 27
manebit 5, 5. 44
maneret 4, 4. 30
Manes Deos 1, 27. 4
manibus 3 prolog. 6
manifeſtis 5, 5. 3
manu 2, 5. 9
manu promptus 5, 2. 2
manum 5, 1. 14
manus 4, 6. 16; 4, 20. 8; 5, 7. 10
mare 2, 5. 10
margaritam 3, 12. 2
margine 4, 8. 4
mari 4, 21. 10
maritus 3, 10. 9
marmori 5, 1. 6
maſculus 3, 15. 11
mater 1, 28. 5; 3 prolog. 17; 3, 15. 2
mater ſedula 4, 4. 13
materia exigua 4, 24. 7
materiæ 4, 25. 6; 5 prolog. 2
materiam 1 prolog. 1
matrem 4, 4. 7
matri 4, 4. 12; 4, 4. 46
matris 3, 8. 4
matronarum 4, 23. 7
matronarum oſcula 4, 23. 12
matura eſt 4, 2. 4
maturius 3, 19. 2
maxima 4, 22. 2
maximam 4, 17. 5
maxime 3, 10. 15
maxime contrarios 4, 10. 17
maximo 5, 5. 21
maximum 3, 12. 5
maximus 4, 17. 22
me 1, 5. 9; et alibi pluries
mea 3, 3. 3; et alibi
mea cauſa 1, 22. 4
mea culpa 1, 23. 8
mea refert 1, 15. 9
meæ carnis 1, 25. 8

meæ vires 5, 10. 8
meæ vitæ 4, 19. 7
meæ vocis 1, 11. 13
meæ turbæ 1, 19. 9
meam 1, 23. 5; 3 prolog. 41
meas 1, 15. 10
mecum 2, 5. 22; et alibi
Medeæ 4, 6. 13
media 2, 4. 2
media in turba 4, 4. 29
media via 3, 14. 5
mediæ 2, 2. 3
medicinam facere 1, 14. 2
medicinam fecit 1, 8. 9
medicum 1, 14. 11
medio mari 4, 21. 10
medio sole 3, 19. 8
mehercule 1, 25. 7; 3, 5. 4; 5, 5. 22
mei 3 prolog. 5
meis 5, 5. 43
melior 3, 5. 3
meliores 2, 9. 17
melioris vitæ 4, 17. 2
melos 4, 21. 2
melos luscinio 3, 18. 11
melius 1, 18. 5; 5, 5. 24
mellis 3, 13. 10
meminerit 1 prolog. 7
meminero 4, 25. 35
memini 3, 2. 17; 5, 7. 6
memoria 3, 10. 8; 5 prolog. 19
memoriæ 4, 20. 3
memoriæ tradam 4, 24. 3
Menander nobilis comœdus 5, 1. 18
Menander scriptor 5, 1. 26
mendaces 1, 17. 1
mendacium 3, 10. 48
mens est 3 prolog. 50
mens rara 4 prolog. 6
mensa 3, 7. 21
menses 1, 1. 10; 5, 7. 11
mensibus 3, 15. 5
mensibus peractis 1, 18. 2
mente 4, 19. 17
mentem 5, 3. 7
mentes 5, 5. 25
mentiri 1, 29. 6
mentitus 3, 10. 13
meo 2, 9. 8; et alibi
meos 1, 1. 8
mercede 4 prolog. 8; 4, 21. 5
mercedem 1, 8. 12
mercedis 4, 24. 11
mercedis loco 4, 24. 33
merces 3, 4. 2
merces fraudis 1, 17. 9
Mercurio 1, 2. 27
Mercurius 4, 17. 9
merdis 4, 17. 25
meriti 1, 8. 1
meritis 3 prolog. 3, 15. 19
merito 1, 4. 1; 3, 6. 10. et alibi
meritum 1, 22. 12
mersit 4, 5. 10
mersum 1, 2. 16
meruit 3, 11. 7
metu 1, 11. 15
metuens 2, 4. 21
metuere 1, 28. 1
metum 4, 16 4
metus 1, 2. 26
meum 1, 5. 2
meus 3, 7. 21
meus homo 5, 7. 32
mi 3, 18. 9
mihi 1, 1. 10; et alibi pluries
mihique 4, 10. 6
milites 4, 5. 7
milvio 1, 31. 10
milvium 1, 31. 3
minaris 4, 22. 4
minas 3, 6. 11
Minerva 3, 17. 5
minime 1, 18. 6
Minos 4, 6. 19
minus 4, 20. 4; 4, 25. 11
minuta 4, 5. 13
miraculo 1, 11. 8
mirans 1, 12. 5
mirati 4, 17. 14
miscens 1, 28. 10
miscere 1, 14. 8
miscet 4, 16. 10
miscuit 1, 2. 2
Misenentem 2, 5. 8
miseræ 2, 4. 7
miseræ sibi 1, 28. 6
miserandam 3, 10. 46
miseras 1, 6. 8
misêre 1, 2. 22
misêre legatos 4, 17. 1
misêre panem 3, 2. 6
miseria 3, 20. 3
misericordia 4, 25. 21
misericors 4, 18. 3
miserit 3, 18. 4
miserita est 3, 15. 15
miseriti 3, 2. 4
miserum 4, 19. 17
miserunt 4, 17. 33
misisset 1, 23. 3
misit 1, 2. 24
misit vocem 4, 10. 4
misso aulæo 5, 7. 23
missum 1, 2. 14
mittuntur 4, 17. 20
mixtum 4, 17. 24
Mnemosyne 3 prolog. 18
modestiæ 2, 1. 8
modestis 2 prolog. 15
modis 4, 6. 14
modium 1, 16. 3
modò 1, 9. 9; et alibi

modo simili 1, 24. 7
mœcha 4, 4. 42
mœchæ 4, 4. 39; 4, 4. 41
mœrens 1, 3. 10; 3, 3. 6
mœrentes 4, 15. 2
mœstus 4. 3. 10
molesta 2, 5. 4
molesti 5, 5 47
molestiam 4, 6. 24
molestior 4, 25. 2
molestis 1, 22. 3
molestus esse 4, 6. 23
molestus ille 3, 19. 10
moliens 4, 8. 7
momentum 3 prolog. 5
momordit 4, 7. 5
monent 1, 19. 2
monet 4, 15. 7
monet consilio 1 prolog. 4
monitis 2, 6. 14
monitus fuit 3, 5. 8
monitus præcepto 3, 8. 1
mons 4, 22. 1
monstrabat 5, 9. 3
monstrabo 3, 5. 5
monstraro 2, 6. 9
monstro 3, 3. 5
monte 2, 5. 9
mora 5, 7. 22; 5, 8. 6; 4, 4. 18
morâ 3 prolog. 60
moram 4, 24. 26
morbo 1, 14. 5
mordaciorem 4, 7. 1
mordax 5, 1. 8
more 5, 7. 24
morem 2 prolog. 8
mores 1, 2. 12
mores hominum 3 prolog. 51
mori *verb.* 1, 21. 12
moribus 3, 8. 16
moribus alienum 4, 4. 40
moriens 1, 12. 12
moris 4, 24 8
moror 4, 23. 5
mors 4, 25. 19
morsibus 1, 12. 11
morsu 2, 3. 1
mortales 1, 20. 2; 5, 5. 1
mortalium 2 prolog. 3; 3, 10. 56
morte 5, 3. 4
mortem 3, 9. 3; 3, 20. 10
morti 4, 25. 10
mortis 1, 9. 8
mortis metum 4, 16. 4
mortis periculo 1, 28. 11
mortis professæ 4, 6. 8
mortis timore 1, 14. 10
mortua 3, 16. 19
mortuam 3, 2. 8
mortuum 5, 7. 21
mortuo 3, 20. 11
mortuus esse 3, 20. 6
mos 5, 1. 3; 5, 7. 13
motu 1, 2. 15
moveor 3, 6. 4
movet risum 1 prol. 3
movetque 5, 5. 28
movit 3 prolog. 59
mox 1, 21. 7; 3, 20. 8
mulam 3, 6. 1
muli 2, 7. 1
muliebrem 4, 4. 21
mulier 1, 18. 2
mulierem 3, 10. 34
mulieris 3, 10. 14
mulierum 2, 2. 8
multa 2, 4. 23; 3, 3. 12; 3, 10. 13; 2, 5. 3; 5, 5. 39
multandum 1, 26. 2
multarum 4, 25. 3
multatus 1, 3. 9
multis 5, 4. 12; 5, 5. 20
multo 2, 5. 22; 2, 7. 3; 3, 12. 6; 4, 24. 23
multò similius 5, 5. 34
multo validius 3, 16. 6
multorum 4, 4. 48
multos 3, 4. 7; 3, 5. 1; 4 prolog. 6
multum 3, 10. 5
multum falleris 1, 23. 6
multum gemens 5, 7. 10
multum prius 3, 10. 5
mulum 2, 7. 8
mundum 4, 4. 21
munera 4, 10. 5
munere 2, 6. 16
muneris 4, 15. 5
munitus 2, 6. 1
murem 4, 22. 3
mures 4, 5. 1
mures veloces 4, 1. 2
muribus 1, 22. 3; 4 prolog. 9
murum 4, 23. 14
mus 4, 1. 4
musa 3 prolog. 7
musarum 3 prolog. 16
musca 3, 6. 1; 4, 23. 1. 2
muscipulam 4, 1. 8
musicum 4, 19. 20
mustela 1, 22. 1; 4, 1. 1; 4 prolog. 9
mustelarum 4, 5. 1
mutam 3, 18. 9
mutandum 3 prolog. 15
mutant 1, 15. 2
mutatur 4, 16. 5
mutatus 5, 1. 26
mutire 4, 25. 34
Myronem 5, 1. 7
myrtus 3, 17. 3

N.

Nacta 2, 4. 2
nænias 3 prolog. 10; 4 prolog. 3
nam 2, 2. 9; et alibi
naribus 3, 1. 4; 4, 17. 7
naris 3, 3. 14
narrabit 3, 17. 8
narrabo 3, 10. 8
narrandi 2 prolog. 5
narrare 1, 6. 2
narratæ 4, 24. 31
narratio 1, 12. 2
narratione 4, 4. 2
narro 3, 12. 8
naſcerer 3, 15. 10
naſute 4, 6. 1
nata 3, 17. 11
natali 3, 15. 12
natans 1, 4. 2
nati 1, 27. 2
nati tui 2, 4. 13
natio 2, 5. 1
nato 3, 10. 45
natos 1, 24. 4; 3, 15. 8
natum 3, 10. 22
natura 1, 3. 14
natura ſiniſtra 2, 9. 16
naturæ 5, 5. 33
naturæ dedecus 1, 21. 11
naturæ munere 2, 6. 16
naturæ onus 1, 18. 5
natus 1, 1. 11; 3 prolog. 21; 3, 8. 11; 4, 19. 15; 4, 21. 8
natus es 5, 9. 4
natus eſt 3, 20. 1
naufragi 4, 21. 18
navem 4, 21. 9
navi 4, 16. 3
nauſeant 4, 6. 25
nautas 4, 16. 7
ne 1, 2. 31; et alibi pluries
Neapolim 2, 5. 7
nec 1, 5. 7; et alibi pluries
necare 5, 3. 10
necat 3, 2. 13
nece 2, 6. 17
nece injuſta 1, 1. 13
necem 1, 2. 25; 1, 31. 4; 2, 8. 2, 6; 5, 2. 3
necem inſtantem 1, 22. 1
neceſſitas 3, 15. 17
neci 4, 1. 5
nectar 3, 16. 13
necuit 4, 18. 4
negabat 1, 10. 5
negarat 3, 16. 19
negare 2 prolog. 14
negarunt 1, 24. 6
negas 1, 10. 10
negavit 1, 15. 9
neglecto 4, 4. 20
negligenter 4, 1. 4
negligunt 2, 7. 9
negotiis 3 prolog. 2
nemo 1, 14. 16; et alibi
nemoris 1, 30. 8
nemoris cultrix 2, 4. 3
nemoris Pelei jugo 4, 6. 6
nemoroſis 2, 8. 1
nempe 2, 2. 2; 4, 23. 15
neque 3 prolog. 50
nequicquam 2, 6. 10
nequitia 2, 6. 3
nequitiæ 3, 8. 15
ne ſit 2 prolog. 13
nidoque 1, 28. 4
nidum 2, 4. 1; 6
niger 3, 15. 10
nigros 2, 2. 10
nihil 3, 10. 28; 3, 7. 17; et alibi pluries
nihilominus 3 prolog. 49
nil 1, 15. 2; et alibi
Nilo 1, 25. 3
nimia brevitate 3, 10. 60
nimiam 1, 12. 6
nimiaque 4, 16. 7
niſi 1, 11. 14; et alibi
niſu 1, 24. 7
nites 3, 7. 4
nitetur 4, 25. 17
nitor 1, 13. 6
nitor ſmaragdi 3, 18. 7
nivea 5, 7. 36
niveis 5, 7. 37
nives 3, 7. 11
nixa 4, 8. 11
nobilem 1, 14. 12
nobiles 4, 21. 4
nobili 3, 1. 2
nobilis 5, 7. 16
nobilis comœdiis 5, 1, 18
nobilis dives 5, 5. 4
nobis 1, 3. 3; 1, 30. 3; et alibi
noceat 5, 1. 17
nocendum 1, 26. 1
nocens eſt 5, 3. 12
nocivum 1, 29. 3
noctis 2, 8. 10
noctu 2, 4. 18; 3, 7. 10
noctua 3, 16. 8. 17
noctuæ 3, 16. 3
nocturnus 1, 23. 3
noli 1, 22. 8; 1, 25. 7; 2, 3. 4; 4, 6. 23
noli adfectare 3, 18, 14
nolo 1, 29. 11; 3, 7. 27; 4, 2. 4
noluiſtis 1, 2. 29
nomen 1, 15. 2; 1, 16. 1
nomen Æſopi 5, 1. 1
nomen amici 3, 9. 1

nomine 1, 14, 3
nomine auctoris 2 prolog. 7
nomino 5 prolog. 11
nominor 1, 5. 7
non 1 prolog. 6; et alibi pluries
nondum 4, 2. 4
nos 1 prolog. 7; 2, 3. 4
noſſem 1, 11. 14
noſſet 3, 13. 4
noſter 4, 10. 9
noſtra 1, 9. 9; 4, 9. 4; et alibi
noſtræ 4, 25. 8
noſtram 2, 4. 10
noſtris 1, 3. 13; 4, 23. 3
noſtro 1, 8. 11
noſtro ſæculo 5, 1. 4
noſtrum 1, 30. 11
noſtrum ſtudium 2, 9. 12
nota 1, 9. 5
notam 1, 3. 11
notare 3 prolog. 50
notas 4, 23. 22
noteſcet 3, 3. 3
notior 5, 7. 4
notis 1, 11. 2; 2, 5. 17
noto 3 prolog. 64
notos 1, 11. 9
notum 5, 7. 25
notuit 5, 7. 35
notus 3, 10. 58; 5, 5. 8
novacula 5, 8. 1
noverat 4, 4. 28
novercæ 3, 10. 3
noverit 3, 1. 7
novi 5, 9. 4
novies 3 prolog. 20
novis 4, 6. 5
novis rebus 5 prolog. 13
noviſſime 1, 24. 9; 3, 14. 9; 4, 10. 20
novitatem, 5, 5. 6
novo 1, 11. 8; 5, 1. 5
novos 1, 11. 9
novum 4, 17. 36
nox 3, 2. 7; 3, 7. 19
noxiorum 4, 25. 31
nucibus 3, 14. 2
nudabit 3 prolog. 48
nudatum 5, 3. 1
nudo 5, 8. 2
nudos 4, 21. 17
nulla 1, 13. 8; 3, 15. 14; et alibi
nulli 1, 26. 1
nullis 5, 5. 14
nullo modo 1, 26. 5
nullum 4, 19. 11; 3, 16. 9
num 1, 15. 7
numeremus 5, 4. 10
numeret 3 prolog. 57
numero, 4, 24. 16
numinum 4, 24. 32
nummis 4, 21. 23
nummos 2, 7. 9
nunc 1 6. 7; et alibi
nunquam 3, 3. 15; et alibi
nuper 3, 16. 14; 2, 8. 21
nuptias 1, 6. 1
nutrit 3, 15. 7
nutritus 5, 4. 6

O.

Ocanis 1, 27. 9
O me infelicem 1, 12. 13
ô nata 3, 17. 11
ô quanta ſpecies 1, 7. 2
ô qui 1, 13. 6
ô ſi 4, 4. 30
ô ſuavis anima 3, 1. 5
objecto 1, 23. 4; 4, 11. 8
objectus 5, 10. 4
obiit 3, 10. 3
obitum 3, 20. 2
objurgabat 1, 9. 4
objurgabat canem 5, 10. 7
oblectent 3 prolog. 33
oblitus 1, 27. 7
obnoxia 3 prolog. 35
obnoxiæ 2, 7. 14
obſcœna 3, 11. 2
obſcuro 4, 1, 3
obſiſtere 3, 15. 19
obtegere 5, 5. 30
obteret 1, 30. 10
obtrectatæ 2, 9. 10; 5 prolog. 15
obtrectet 5 prolog. 16
obvius 1, 29. 4; 4, 21. 25
occaſione 2, 8. 9
occaſionem 5, 8. 5
occidi 2, 8. 26
occidit 2, 6. 17
occiſo 5, 2. 7
occœpit 1, 13. 5
occubuit 4, 2. 5
occuparat 2, 9. 5
occupâris 5, 8. 3
occupat 1, 2. 5
occupata 2, 5. 2
occupatis 3 prolog. 7
occupato 3, 19. 12
occupavit 5, 1. 11
occurrit 2, 9. 15; 3, 7. 3
oculis 4, 4. 4
oculos 2, 8. 18; 4, 11. 6
odi 4, 11. 7
odio 3, 10. 57
odioſiſſima 2, 5. 4
odore 4, 17. 19

INDEX

odorem 3, 1. 3; 4, 17. 25
offendar 4, 10. 6
offendimus 3, 10. 60
offendunt 5, 5. 42
offerre 2 prolog. 15
officii mei 3 prolog. 5
officinam 4, 7. 3
officium 1, 29. 6; 3, 7. 8
officium come 2, 5. 16
olfacit 4, 17. 35
olim 3, 2. 2; et alibi
oliva 3, 17. 9
omina læva 3, 18. 12
omiſerim 5 prolog. 5
omne 4, 7. 7
omnem 2, 9. 14; 4, 19. 25
omnes 1, 6. 7; et alibi
omni 1, 2. 21; 1, 31. 9
omni cura 3 prolog. 8
omni vigilia 3 prolog. 26
omnia 4, 17. 23; 4, 23. 5
omnibus 3, 17. 11; 5, 7. 35
omnino 1, 2. 8; 4, 6. 23
omnium 4, 4. 33
onerant laudibus 5, 5. 20
onerant ſaxis 3, 2. 4
onere degravati 4, 21. 15
onere dives 2, 7. 4
onus 1, 2. 8
onus ignotum 3, 15. 5
onus naturæ 1, 18. 5
onuſtus 4, 10. 3
opera 2, 5. 23
opera vocis meæ 1, 11. 13
operæ pretium 2, 5. 6
operam 5, 7. 5
operam perdunt 1, 25. 2
operarios 4, 4. 23
opere 4, 6. 9
operibus 5, 1. 5
operis 5 prolog. 1
operis reſidui 4, 25. 5
opes 2, 7. 14; 3 prolog. 25; 4, 11. 1
opes regales 1, 27. 10
opibus 4, 21. 13
opimam prædam 2, 6. 8
opinans 5, 7. 8
opinione 3, 10. 55
opinum 1, 9. 6
oportet 3 prolog. 2; 4, 16. 9
oppido 3, 10. 19
opponat 2, 9. 9
opportuno 2, 8. 4
oppreſſi 5, 1. 14
oppreſſit 4, 24. 29
oppreſſum 1, 9. 3
opprimat 2, 4. 10
opprimere 5, 3. 2
opprimunt 1, 1. 15
oppugnant 2, 6. 3
opſonia 3, 4. 2
opſoniorum 4, 19. 22
optem 5, 3. 10
optimis rebus 4, 23. 8
optimos 3, 4. 7
opus 4, 20. 7
opus adprobavit 4, 24. 11
opus eſt 4, 23. 16
opus infundite 3, 13. 9
orare 1, 28. 5
oratum 4, 17. 2
orbam 3, 10. 45
ordinem 4, 20. 9
ordo 5, 7. 30
ordo vulgatus 4, 24. 31
ornamenta 4, 4. 34
ornant ſe 4, 23. 23
ornatum 4, 4. 42; 4, 15. 5.
oro 4, 19. 5
Orpheo 3 prolog. 58
orta 4, 3. 3
os 1, 8. 4
oſcula 3, 8. 12
oſcula matronarum 4, 23. 7
oſculantur 5, 1. 14
oſſa 3, 7. 22
oſſa humana 1, 27. 3
oſtendamus 1, 9. 2
oſtendere 3 prolog. 51
oſtendere vocem 1, 13. 9
oſtenderet 5, 5. 6
oſtenderet ſeſe 5, 7. 19
oſtenderit 5 prolog. 12
oſtendit 3, 15. 3; 4, 10. 18; 5, 6. 4
oſtentum 3, 3. 16
otio 2, 5. 2
otioſum 3, 7. 14
otium 5, 1. 16
otium des corpori 3 prolog. 13
ove 1, 17. 2
ovem 1, 16. 3
oves 3, 3. 4
oveſque 3, 15. 3
ovis 1, 17. 6; 1, 17. 8
ovis patiens injuriæ 1, 5, 3

P

PACTAM 3, 13. 17
pacto 2, 6. 6; et alibi
palam 4, 25. 34
Palladio 4, 6. 9
Pallas 3, 16. 13
pallio 5, 5. 18
palude 1, 30. 2
paludibus 1, 2. 10
paludis 1, 30. 9

panem 1, 17. 3; et alibi
panis 3, 7. 21
panthera 3, 2. 2
par color 3, 13. 6
par esse 1, 19. 10
par gratia 3, 2. 1
par officium 3, 7. 8
parare 3, 19. 2
pararet 3, 10. 10
parata 2, 4. 15
paratur 2, 4. 7
paratus 3, 7. 11
parcas mihi 1, 22. 2
parce 4, 16. 9
parcite 2, 8. 8
parco sciens 4, 25. 1
parens 3 prolog. 58; 4, 4. 20
parentes 3, 15. 17
pares 2, 2. 6; 4, 15. 6
paret ornatum 4, 4. 42
paret vinum 4, 4. 41
pariter 5, 2. 13
pars 2, 1. 8
parta 5 prolog. 17
parte 2, 6. 11
partem 4, 24. 12
partem postulans 2, 1. 2
partes 2 prolog. 11; 3, 18. 10
partes tuæ 4, 25. 24
partibus 1, 2. 4; 3, 13. 5
partibus factis 1, 5. 6
Particulo 5 prolog. 10; 5, 5. 43
partiens 3, 8. 13
partu 1, 18. 2
parturibat 4, 22. 1
parturiens 1, 19. 3
parva 1, 15. 3; 4, 6. 3
parvæ rei 4, 3. 10
parvas 3, 9. 2
paruit 2, 6. 14
parum est 2, 8. 22
parvulæ 5, 3. 3
parvum 1, 2. 14
pascebat 1, 15. 4
pasci 4, 23. 14
passer 1, 9. 4
passim 5, 1. 12
pastores 3, 2. 13
pastoribus 3, 3. 17; 4, 4. 38
pastum 2, 4. 14
patefecit 4, 6. 11
pater 1, 1. 12
pater Deorum 1, 2. 13
pater familias 3, 10. 48
patere 2, 9. 3
patet 1, 28. 2
pati 1, 3. 14; 1, 26. 12
patiens 1, 5. 3
patientia 4, 6. 3
patina 1, 26. 4
patior 3, 7. 11
pautur 4, 25. 26
patri 4, 4. 30
patriæ 3 prolog. 56
patriam 4, 21. 7
patrimonio 4, 19. 23
patris 4, 6. 16
patroni 3, 10. 37
paucas 5 prolog. 12
pauci 4, 21. 14
paucis 1, 9. 2; 3, 2. 12; 5, 4. 12
paucos 1, 17. 7
paventes 1, 11. 9
pavidum 1, 2. 15
paulo 5, 7. 4; 5, 5. 12
pavo 3, 18. 1
pavoni 1, 3. 5
pavonum 1, 3. 7
pavorem 2, 4. 20
pauper 2, 1. 12
pauperes 1, 15. 2
paupertatem 4, 21. 3
peccant 3, 10. 52; 53
peccat 1, 8. 2; 5, 3. 12
peccet 3, 13. 8
pecora 3, 3. 4; 4, 4. 23; 38
pecore 4, 4. 43
pectinem 5, 6. 1
pectore 3 prolog. 9
pectus 3, 10. 27; 4, 9. 3
pecunia 2, 7. 2
pecuniam 4, 4. 17; 46
pecus 3, 2. 13
pede 1, 30. 10; 2, 4. 18; 4, 17. 6
pedem 2, 1. 6; 4, 24. 28
pedes 1, 9. 5; 1, 14. 16
pediſſequos 4, 4. 36
pegma 5, 7. 7
pelagio 4, 21. 7
Pelii 4, 6. 6
Peliadum 4, 6. 16
Peliæ 4, 6. 13
pelle 3, 20. 7
pellem 1, 24. 4
Pelusio 2, 5. 12
pendens 5, 8. 1
pendere 3, 4. 1
penderet 1, 27. 6
penè 3 prolog. 21
penitus 3 prolog. 22
pennæ 1, 31. 4
pennarum 1, 13. 6
pennas 1, 3. 5; 8
penula 5, 2. 8
pepercerant 3, 2. 15
pepererat 2, 4. 2
pepererunt 3, 3. 4
peperit 3 prolog. 19; 3, 15. 9; 4, 22. 3
per artus fratris 4, 6. 15
per auras 2, 6. 7
per campum 1, 12. 8
per fabellas 2 prolog. 2
per flumen 1, 4. 2
per forum 3, 19. 6
per quem 4, 10. 10
per te 2, 1. 3

INDEX

peractis menſibus 1, 18. 2
perages 4, 25. 13
perambulante 2, 5. 14
peras 4, 9. 1
perdere 5, 7. 9
perdidiſſe 1, 10. 9
perdomuit 4, 6. 19
perductus 3 prolog. 29
perdunt 1, 25. 2
pereat 3 prolog. 5
peregrinam 1, 26. 11
pereo 3, 7. 6
perfecit 4, 20. 8
perferri 1, 4. 4
perferte 1, 2. 30
periclitatur 4, 5. 12
periculo 2, 4. 13; 2, 7. 14; 2, 8. 19; 4, 16. 8
periculo mortis 1, 28. 11
periculoſam 1, 8. 9
periculoſum eſt 3, 10. 1
periculoſum lucrum 5, 4. 8
periculum 3, 3. 8; 4, 8. 1; 1, 29. 3; 4, 25. 34
perierant 4, 21. 15
periêre 1, 20. 6
perierint 5, 4. 10
periit 4, 21. 27; 4, 1. 6
perit 1, 24. 1
peritis 1, 23. 2
perituræ 3, 2. 5
peritus 3, 3. 1
perjurio 4, 19. 24
perleges 5 prolog. 14
perluſtro 4, 23. 5
permotus 1, 6. 5
perniciem 1, 20. 2; 3, 5. 1
pernicies 1, 30. 3; 2, 4. 6
pernicitas 1, 9. 4
peroraſſent 1, 10. 7
perpaſto 3, 7. 2
perpeti 4, 4. 39
perſalutaſſet 4, 11. 4
perſcrutatus 3, 10. 47
perſecuta 1, 28. 5
perſequitur 3, 20. 3
perſolvit 3, 5. 10
perſonam 1, 7. 1
perſuaſa eſt 1, 8. 7
perſuaſus 3, 5. 8
pertineat 3, 1. 7
pertinet 1, 30. 11
pertinere 1, 14. 17; 3, 3. 7
pertraxerunt 3, 10. 35
perturbatis 2, 4. 11
perturbatus 4, 24. 27
pervellit 5, 5. 32
pervenit 2, 9. 12; 4, 19. 3
peſſimos 3, 4. 6
petebat 1, 4. 7
petens 3, 10. 21
petens Neapolim 2, 5. 7
petierant 1, 20. 6
peteret 1, 17. 2
petiêre 3, 10. 39
petierint 2 prolog. 15; 3, 2; 17
petierunt 4, 21. 18
petiit 4, 3. 4; 4, 24. 6
petis 1, 10. 9
petit 2, 8. 3
petivit 2, 1. 10
peto 3 prolog. 64; 4, 25. 8
petulans 3, 5. 2
petulans jurgium 3, 11. 2
petulans turba 1, 2. 20
petunt 1, 11. 9
Phædri 3 prolog. 1
Phalereus 5, 1. 10
Philete 5, 10. 10
Phœbo 3, 17. 3
Phryx 3 prolog. 53
pictis 3, 18. 8
Pierio 3 prolog. 17
pietas 4, 10. 10
pignore 4, 20. 5; 5, 5. 37
pilis 5, 6. 2
pingi 2, 2. 8
pinus 3, 17. 4; 4, 6. 7
Piſiſtratus 1, 2. 5
placet 3, 13. 12
placet fatis 4, 19. 13
placido 2, 7. 6
placidus 2, 1. 7
placo 4, 6. 4
placuit 3, 17. 3
plagæ 3, 20. 11
plagis 3, 20. 6
plane 3, 7. 26; 3, 13. 7
plano 2, 4. 10
plaudit 5, 7. 33
plauſu 5, 5. 21
plauſum 5 prolog. 20
plauſus 5, 5. 28; 5, 7. 28
plebeio 4, 25. 34
plebes 4, 5. 13
plecteret 5, 9. 3
plectimur 1, 31. 13
plenam 4, 4. 25; 1, 26. 8
plerumque 1, 29. 1; 3, 16. 2
plumis 3, 18. 8
plura 3 prolog. 39; 3, 10. 14
plures 2, 3. 7; 2, 9. 9; 4, 19. 2; 4, 21. 15; 5 prolog. 12
pluribus 2, 3. 4; 3, 10. 59
plurimum 2, 8. 28
pluris 4, 23. 2
plus 3, 5. 4; 4, 4. 1; 1, 5. 9

plus temporis 4, 25. 12
plus valeo 1, 5. 9
Pluto 4, 11. 5
poculis 4, 24. 20
pœna dignum 5, 3. 13
pœnæ 4, 10. 8
pœnam 4, 17. 27; 3, 10. 32
pœnas 4, 17. 29
pœnas appetit 3, 16. 2
pœnas dat 1, 13. 2
pœnas luat 3, 10. 44
pœnas luere 1, 17. 1
pœnas penderet 1, 27. 6
pœnas perſolvit 3, 5. 10
pœnitendum 5, 5. 3
pœnitentia 1, 13. 2
pœtæ 5, 5. 47; 4, 24. 8
politam 4, 4. 26
polivi 1 prolog. 2
pollicitus 4, 25. 9
pollui 3. 10. 17
pondere 2, 6. 10
ponderent 3. 10. 55
poni 5, 4. 3
ponis 3, 9. 6
Ponti 4, 6. 10
popoſcit 1, 14. 7
populo 3, 9. 5
populum 4, 5. 11
populus 3, 14. 7; 4, 4. 28; 5, 5. 34; 5, 7. 34
populus celſa 3, 17. 4
porcelli 5, 5. 17
porcellos 2, 4. 15
porcellum 5, 5. 30; 5, 5. 36
porrò 3 prolog. 39; 3, 15. 11
portant 4, 21. 25
portat 3, 15. 5
portem 1, 15. 10
portis 4, 5. 8
poſceret 4, 24. 12
poſita 2, 5. 9
poſitam 3, 14. 8
poſito 1, 14. 9; 1, 2. 19
poſſe 1, 18. 6; 3, 3. 11
poſſent 1, 15. 6; 1, 20. 4
poſſet 1, 19. 7; et alibi
poſſideant 4, 4. 10; 4, 4. 15
poſſideat 3, 10. 37
poſſidebit 4, 4. 45
poſſim 5, 5. 39
poſſint 4, 17. 31
poſſis 3, 5. 5; 5, 2. 14
poſſit 3, 13. 14; et alibi
poſſum 1, 1. 7
poſſumus 4, 9. 4
poſſunt 3, 9. 17; 4, 2. 5
poſt mortem 3, 20. 10
poſt obitum 3, 20. 2
poſt paucos dies 1, 17. 7
poſt tempus 4, 18. 1
poſt tergum 4, 9. 2
poſteri 3 prolog. 34, 17. 35
poſteris 4, 4. 2
poſtquam 1, 11. 11; et alibi
poſtridie 3, 2. 8; 5, 5. 24
poſtulas 1, 8. 12
poſtulans 2, 1. 2
poſtularunt 3, 10. 34
poſuerat 2, 4. 3
poſuere 2, 9. 1
poſuiſſe 1, 26. 5
poſuit 1, 26. 8; 1, 28. 4; 3, 14. 5
potare 3, 16. 13
potens 3, 5. 6
potente 1, 5. 1
potentem 1, 24. 1
potentes 1, 30. 1; 2, 6. 1
poterit 4, 4. 39
potes 3, 7. 8; 3, 12. 7; 4, 23. 3
poteſt 1, 27. 1; 2, 4. 26
poteſtas 3, 15. 14
potior 3, 12. 6; 3, 15. 9; 15
potius 1, 3. 2; 4, 3. 13
potrici 4, 4. 25
potueris 1, 10. 10
potuerit 1, 26. 6
potuiſſent 4, 4. 32
potuit 3, 3. 15; 4, 2. 3; 4, 4. 19
præbuerunt 2, 4. 24
præcepto 3, 8. 1
præcludere 1, 23. 5
præcludit 1, 2. 26
præcurrit 2, 5. 18
prædam 1, 5. 11; 2, 6. 8; 2, 8. 27; 5, 6. 4; 5, 10. 6
prædator 2, 1. 2
prædones 4, 21. 16
præfulget 3, 18. 7
prægusto 4, 23. 4
prælio 4, 5. 6
præluceat 4, 10. 9
præmetuens 1, 16. 4
præmio 1, 14. 9; 5, 5. 5
præmium 1, 8. 10; 2, 3. 6; 3, 5. 7; 4, 17. 32; 4, 19. 9; 4, 25. 8
præponens 3 prolog. 27
præſentiam 4, 24. 32
præſentibus 5, 1. 8
præſepe 2, 8. 22
præſepia 5, 9. 2
præſidio 4, 5. 13
præſtare 3, 7. 8
præſtat 3, 15. 16

INDEX

præſtatur 3, 4. 4
præſtem 1, 31. 9
præſtes 3 prolog. 14
præſtiterint 2, 8. 16
præter 1, 15. 2
præterſiſſem 3, 13. 16
prævalet 1, 13. 14
prato 1, 24. 2
prava 1, 25. 1
prave 3, 10. 6
pravo 5, 5. 1
Praxitelem 5, 1. 6
prece 3, 16. 7
preces 1, 19. 6
preces admovere 4, 25. 20
precibus 5, 7. 18; 4, 3. 7
premere 1, 11. 12
premit 4, 5. 11
premitur 4, 25. 31
prenſa 1, 22. 1
pretia 4, 19. 22
pretii 3, 12 4
pretio 1, 8. 6; 4, 4. 47; et alibi
pretioſas 4, 21. 11
pretium 1, 8. 1; 5, 1. 5; 5, 5. 44
pretium eſt operæ 2, 5. 6
prima 3, 6. 5; 4, 6. 10; 4 prolog. 6
primam 1, 5. 7
primo 3, 10. 31; 4, 10. 16
primùm 4, 19. 6; 4, 25. 2; 3, 3. 3
primus 2, 9. 5
princeps 5, 7. 17
princeps tibicen 5, 7. 4
principatu 1, 30. 5
principe 5, 7. 27
principes 5, 1. 13
principum 4, 5. 12
prior 1, 26. 4; 4, 23. 2; 5, 5. 27
prior ales 1, 13. 8
priore 5, 5. 31
priores 4, 19. 16
priſtina 4, 12. 6
priſtinam 1, 21. 1
priſtinum 1, 2. 3
privata 1, 22. 11
privatam 3, 10. 45
prius 1, 3. 12; 3, 10. 5; 4, 25. 24
privus 5 prolog. 8
pro judicio 5, 5. 2
pro quo 1, 8. 10
pro re domini 1, 23. 6
pro ſalute 5, 4. 2
pro theſauro 5, 6. 6
pro vita 3, 2. 16
probanda 4, 12. 2
probans 5, 5. 37
probatur 1, 13. 13
procax 1, 2. 2
procedunt 3, 7. 15
proclivis 4, 25. 21
procul 4, 1. 9; 3, 15. 3
proculcatas 1, 30. 10
procurare 3, 3. 16
prodeſſe 3, 12. 7; 4, 18. 6
prodidit 1, 3. 3; 4, 17. 17
prodit 4, 6. 5; 5, 5. 27
prodit foras 2, 4. 22
proditurum 5, 7. 22
profecti 4, 17. 6
profecto 3, 19. 11; 4, 23. 21
profeſſæ 4, 6. 8
profeſſum 3 prolog. 52
profeſſus eſt 5, 5. 23
profert 5, 5. 36
profuerint 1, 12. 14
profugerit 1, 30. 8
progeniem 2, 4. 10
progredi 3, 6. 2
prolapſam 3, 15. 6
prolatum 5, 5. 10
prolem 2, 4. 19
proloquar 3, 7. 1
promiſit 4, 24. 19
promiſſa 2, 6. 11
promitte 4, 24. 15
promorat 4, 24. 28
promptus 5, 2. 2
prope 4, 21. 17
properat 3, 2. 11
propior 4, 25. 10
propoſiti 4, 20. 9
propoſito 5, 5. 5
propoſitum 1, 5. 2; 2 prolog. 6; 3 prolog. 15
propoſuit 3, 13. 5; 4, 25. 28
propriis 3, 18. 13; 4, 9. 2
propriis viribus 3 prolog. 36
proprios 3 prolog. 37
proprium 1, 4. 1
proprium genus 1, 3. 10
propter fructum 3, 17. 9
propter illos 1, 1. 14
propter virtutem 4, 11. 3
propter volans 2, 6. 7
propterea, 3, 10. 59
propulſi 4, 17. 12
prorſus 2, 1. 11; 5, 4. 4
proſecutus 3, 5, 4
proſequuntur 5, 5. 21
proſit 3, 17. 13
proſpectat 2, 5. 10
proſpicit 2, 4. 20; 2, 5. 10
proſternit ſe 5, 7. 33
protinus 4, 18. 4
protruſus 5, 7. 39
provocet 4, 24. 25

provolat 3, 2. 12
proximam 2, 8. 3
proximam culpæ 1, 10. 5
proximi 5, 1. 25
proximum 3, 10. 12
prudenti 1 prolog. 4
prudentia 1, 14. 11
pudeat 2, 9. 19
pudor 2, 1. 12
puella 2, 2. 10
puer 4, 25. 33
pueriliter 3, 8. 5
puero 3, 10. 13
puerorum 3, 14. 1
pugnæ 5, 10. 4
pugnam 1, 30. 2
pulcherrime 3, 13. 4
pulchra facie 3, 8. 3
pulchra juvenis 2, 2. 5
pulchre 1, 10. 10; 4, 19. 6; 4, 20. 2
pullis 1, 28. 4
pullus 3, 12. 1
pulmentarium 3, 7. 23
palpito 5, 7. 32
pulvere 4, 24. 22
pulverem 2, 5. 18
pulsus 1, 30. 8
punctum 5, 3. 3
puniri 4, 10. 19
punitorum 5, 4. 11
puram 3, 10. 10
purgo 1, 22. 3
putabat 3, 20. 10
putans 1, 4. 4
putans escam 4, 1. 4
putaret 2, 2. 8
putas 1, 15. 8
putat 5, 7. 29
putatis 1, 14. 14
putentur 4, 6. 26
puteo 4, 8. 11
putes 3, 10. 52
putet 5, 9. 5
puteum 4, 8. 3
pyctæ 4, 24. 5

Q

Qua 1, 12. 10; et alibi
qua res 4, 7. 4
qua visum est 3, 7. 20
quacunque 4, 5. 44
quadrantes 4, 19. 23
quæ 1, 3. 5; et alibi quam pluries
quædam 1, 6. 6; et alibi
quærens ignem 3, 19. 3
quærere victum 3, 16. 4
quærit 1, 6. 5; 1, 29. 6; 3 prolog. 26; 4, 8. 2
quærit escam 3, 12. 2
quæritur 2 prolog. 2
quæro 3, 19. 9
quæro vindictam 4, 3. 11
quærunt 3, 10. 24
quæsivit 1, 24. 7; 3, 4. 3; 4, 11. 6
quæso 1, 1. 7; et alibi
quæstionis 3, 14. 8
quæstus 3, 20. 4
quæstus genere 4, 21. 6
quæstus stultitia 1, 14. 18
quale 3, 4. 4
qualem 3, 1. 5
quales 5, 5. 38
qualis 1, 11. 13
quam 1 prolog. 1; et alibi pluries
quamlibet 1, 25. 6
quamvis 1, 28. 1; et alibi
quanam 4, 4. 17
quando 3, 4. 6
quandoquidem 3, 10. 52
quanta 1, 7. 2; 1, 30. 3
quanta res 3, 12. 3
quantæ 1, 14. 14
quantam 4 prolog. 4
quantis 5, 2. 15
quantò 5, 5. 9, 47
quantò facilius 3, 7. 13
quantò justius 4, 25. 23
quantum 1, 13. 7, 13; 2, 4. 25; 1, 13. 7; 2, 8. 24; 1, 12. 15; 4, 24. 1
quantus 4, 24. 2
quapropter 3, 6. 8; 3, 13. 15
quare 1, 31. 7; 3, 17. 5; 5 prolog. 10; 5, 5. 4
quartam 1, 5. 10
quartum 5 prolog. 14
quas 1, 19. 2; et alibi
quasi 3, 2. 8; 5 prolog. 12
quassat 4, 17. 22
quavis 5, 3. 13
queis 3, 13. 11; 5, 1. 11
quem 1, 4. 6; et alibi
quemcunque 4, 5. 10
quercu 3, 13. 1
quercu sublimi 2, 4. 1
quercum 3, 4. 9
quercus 3, 17. 2
querela 5, 6. 7
querelâ 1, 9. 10
querelæ 1, 6. 6
querelam 2, 9. 14; 3, 18. 15
quereretur 4, 16. 1
quereris 1, 1. 7
queri 1, 2. 8; 4, 16. 9
questuque 1, 9. 7
qui 1, 1. 15; et alibi quam pluries
qui possum 1, 1. 7
qui sint 4, 25. 32

INDEX

quia 1, 2. 7
quibus 1, 7. 3; 5, 7. 6
quicquam 2, 8. 14; 3, 12, 7; 4, 19. 13; 2 prolog. 2
quicunque 1, 10. 1; 1, 21. 1; 2 prolog. 5
quid 3 prolog. 25; et alibi
quidam 1, 3. 12; et alibi
quidem 2, 8. 17; 4, 12. 2
quidnam 1, 6. 9; et alibi
quicquid 2, 6. 3; 4, 20. 3
quieſcam 3, 7. 19
quietis 2, 8. 15
quieto 2, 7. 6
quinetiam 5, 1. 16
quippe 1, 28. 7
quis 1 prolog. 5; et alibi pluries
quiſque 1, 26. 12; et alibi
quo 1, 3. 11; et alibi
quò 4, 19. 16; et alibi
quò mi 3, 18. 9
quò pertineat 3, 1. 7
quò venis 4, 23. 15
quod 1 prolog. 3; et alibi pluries
quòd 4, 5. 33; 5, 2. 16
quod ſi 2, 9. 8; 3 prolog. 42, 3. 10. 47
quodam 1, 24. 2; et alibi
quodcunque 3 prolog. 28
quondam 1, 6. 3; 1, 28. 3; 4, 25. 33
quoniam 1, 2. 7; et alibi
quoque 1, 2. 30; et alibi
quorum 1, 14. 18; et alibi
quos 1, 3. 12; et alibi
quoſdam 3, 10. 60
quot 4, 10. 14
quotidie 2, 4. 8; et alibi
quovis 4, 20. 5
quùm 1, 2. 1 et alibi

R.

RADICIBUS 3, 10. 49
ramis 2, 4. 21
ramo 3, 16. 5
ramoſa 1, 12. 5
rana 1, 24. 2; 1, 30. 2
ranæ 1, 2. 10; 1, 6. 4
rapere 1, 16. 5
rapiantur 1, 25. 4
rapinam 2, 4. 22
rapiet ad ſe 3 prolog. 47
rapit 1, 9. 6
rapitur 5, 7. 7
rapiunt 4, 21. 16
raptor 1, 31. 5
raptum 1, 13. 3
rapuere 5, 4. 9
rapuiſti 2, 6. 8
rapuiſtis 4, 21. 27
rapuit 1, 13. 11
rara 3, 9. 1
rara mens 4 prolog. 6
ratem 4, 6. 9
ratio 5 prolog. 9
ratione 4, 4. 17
re 1, 13. 13; 1, 23. 6; 2 prolog. 7; 5, 2. 18
rebus 4, 23. 8; 5, 5. 3
rebus novis 5 prolog. 13
rebus ſuis 2, 8. 28
recepti 4, 5. 4
receptus cœlo 4, 11. 3
recidat 3, 18. 15
reciperet 1, 18. 4
recipior 3 prolog. 24
recipit 4, 23. 20
recipit ad ſe 4, 21. 23
reclamant 4, 17. 26
recolit 1, 18. 1
rectâ 3, 10. 21
rectâ per forum 3, 19. 6
recte 4, 12. 1
recubuit 4, 24. 19
recuſant 3, 2. 16; 3, 13. 12
recuſâſſent 3, 13. 17
reddas 3 prolog. 12
reddas judicium 3 prolog. 64
reddas præmium 4, 25. 8
reddebat 4, 12. 8
reddent 4, 24. 13
reddidi 5, 1. 2
redeat tibi 3, 14. 13
redeo 5, 3. 6
redeunt 2, 8. 12
rediit 4, 3. 5; 4, 24. 19
redire 1, 3. 10; 3, 19. 7
rediſſes 3, 12. 5
redit 2, 8. 20
reducto 5, 7. 25
relecit 3, 2. 9
refecta eſt 4, 18. 4
refelli 4, 20. 6
referens 4, 24. 10
referri 3, 2. 1
refert 1, 15. 9
refertur 5, 7. 11
regales 1, 27. 10
rege 1, 2. 18
regem 1, 2. 11; 1, 2. 22; 3 prolog. 29
reges 4, 23. 12
regiam 4, 17. 11
regis 4, 17. 28

regna 4, 6. 13
regnare 3, 7. 27
regno 1, 30. 8
regnum 1, 31. 11
rei 3, 10. 2; 4, 10. 21
rei domeſticæ 3 prolog. 11
rei narratæ 4, 24. 31
rei parvæ 4, 3. 10
rejecta 5, 2. 8
relaxes 3 prolog. 13
religio 3, 13. 8; 4, 25. 26
religio ſancta 4, 10. 4
religioni 1, 27. 6
relinquunt 4, 21. 17
reliquam 4, 24. 12
reliquas 3, 4. 2
reliquerat 3 prolog. 40
reliquiæ 3, 1. 6; 4, 25. 15
reliquias 5, 4. 3
reliquiis 1, 22. 6
reliquis 1, 31. 13
reliquit 4, 4. 3
rem 1, 16. 2
rem fœminarum 3. 8. 11
rem gravem 3 prolog. 52
remque intelligit 2, 5, 19
remediis 3 prolog. 45
remedium 2, 3. 3
rependet 2 prolog. 12
repentè 1, 23. 1; 2, 2. 9; et alibi
repente liberalis 1, 23 1
reperi ſervitutem 4, 3. 11
reperies 5, 4. 11
reperies utilitatem 4 prolog. 4
reperire 4, 8. 2
reperit 3, 10. 43; 3. 12. 2; 4, 4. 49; 4, 10. 15; 1 prolog. 1
reperti ſunt 4, 24. 30
repertum 5, 5. 20
repeti 5, 7. 31
replent 4, 17. 19
repletam 4, 9. 2
replevit 2, 4. 19
repoſcenti 1, 19, 5
repræſentavit 3, 10, 32
reprehendere 5, 8. 4
repreſſit 1, 29. 10
reptant 5, 1. 17
repudiat 1, 29. 5
repulſam 1, 3. 16
repulſus 1, 1. 9; 1, 3. 11
requiram 1, 16. 7
requiries 4, 25. 32
requirit 1, 31. 2
rerum 4, 4. 47; 5, 8. 5
rerum varietas 4, 25. 3
res 1, 27. 1; 3, 12. 3; 3, 13. 7; 4, 4. 11; 4, 10. 14; 4, 21. 11. 5, 7. 35
res cibi 4, 7. 4
reſidens 1, 13. 4
reſides 5, 1. 16
reſidui 4, 25. 5
reſonabat 4, 24. 21
reſpectu 5, 4. 7
reſpiciens 3, 10. 28
reſpondeas 4, 19. 8
reſpondent 4, 17. 8
reſponderunt 5, 1. 25
reſpondit 1, 1. 11; 1, 22. 4; 5, 3. 6; 2, 8. 17; 3, 3. 7; 4, 18. 6
reſponſo 4, 20. 6
reſtiterunt 3, 7. 4
reſtitit 1, 12. 3; 3, 14. 2
reſtituo 3, 13. 15
retenſum 3, 14. 5
retentis 1, 12. 10
retorridus 4, 1. 7
retro 2, 1. 6
retudi 4, 23. 21
retuli 4, 24. 4
retulit 1, 2. 9; 2, 1. 6
retulit ad animum 3, 19. 10
revertier 4, 17. 14
revertor 3, 2. 19
revocaſſet 1, 26. 7
reus 4, 25. 22
rex 1, 14. 6; 13
ridicule 3, 4. 5
rigentem 4, 18. 2
riſit 1, 2. 13
riſu 5, 7. 31
riſum 1, 29. 1
riſum movet 1 prolog. 3
rivum 1, 1. 1
rogabat 1, 16. 3
rogant 3, 2. 16
rogantes 1, 2. 22; 4, 17. 21; 4, 21. 15
rogare 5, 7. 34
rogaret 4, 18. 5
rogaſſet 1, 19. 3
rogata eſt 3, 16. 6
rogati 3, 20. 8
rogatus 4, 4. 33
rogavit 4, 8. 6
Roma 5, 7. 27
Romæ 2, 5. 1
Romamque 3, 10. 35
roſtris 1, 3. 9
roſtro 1, 29. 8
roſtrum 1, 26. 8
roſuri 1, 22. 7
rudis 2, 2. 3
rugoſam 1, 24. 4
ruina 4, 24. 29
ruinam 2, 4. 21
ruit 2, 6. 3; 3, 10. 4
rumor 4, 4. 13; 4, 17. 17; 5, 5. 11; 5. 7. 20
rumpes 3, 14. 10
rupti 1, 20. 5

rupto 1, 24. 10
rurſus 1, 24. 6; et alibi
ruſtica 4, 23. 9
ruſticæ 4, 4. 35
ruſticam 4, 4. 5
ruſtice 3, 3. 16
ruſtici 2, 8. 12
ruſticum 5, 5. 35; 4, 4. 24
ruſticus 5, 5. 22; 29
ruunt 5, 1. 12

S.

Saccos 2, 7. 3
ſacrilegio 4, 10. 3
ſacrum 4, 10. 13
ſæpe 1, 12. 2; et alibi
ſæpius 1, 15. 1
ſævis 1, 12. 11; 4, 16. 3; 1, 31. 12
ſævit 3, 2. 14
ſævum 4, 6. 14
ſale 5, 5. 8
ſaliens 4, 2. 2
ſaltantis 5, 7. 15
ſaltem 5, 2. 11
ſaltibus 1, 5. 4
ſaltu 3, 2. 10
ſalve 1, 29. 5
ſalvo 5, 7. 27
ſalutantes 3, 7. 3
ſalute 5, 4. 2
ſalvum 2, 8. 17
ſancta 3 prolog. 19; 4, 12. 8
ſancta religio 4, 10. 4
ſanctæ 1, 27. 6
ſanctamque 3, 10. 30
ſanctiſſime 5, 5. 42
ſancto 5, 4. 1
ſane 3, 15. 12; et alibi
ſanguine 1, 29. 11
ſanguinem 5, 3. 9
ſanguinis 1, 28. 10
ſanitas 4, 25. 35
ſanitatem 5, 7. 12
ſapere 4, 6. 26
ſaperet 3, 4. 3
ſapiens 3, 14. 6; 3, 17. 11
ſapientia 1, 13. 14
ſapor 3, 4. 4
ſapore 3, 13. 10
ſarcinam 3, 15. 6
ſarcinas 3, 20. 5
ſarcinis 2, 7. 1
ſatiari 4, 8. 9
ſatiari cibo 3, 7. 14
ſatiatur 1, 26. 9
ſatis 2, 6. 1; 4, 23. 21
ſatis feciſſet 5, 10. 2
ſator 3, 17. 10
ſaxa 3 prolog. 59
ſaxis 3, 2. 4
ſaxo 3, 2. 17
ſcandit 2, 4. 6
ſcelera 4, 10. 18
ſcelere 3, 10. 50
ſceleſta 2, 4. 5
ſceleſte 4, 10. 7
ſcena 5, 5. 13; 5, 7. 5
ſchola 3 prolog. 21
ſciens 4, 25. 1
ſcierint 2, 3. 6
ſcierunt 4, 24. 32
ſcilicet 5, 5. 30
ſcio 3, 6. 9; 5, 3. 7
ſcirem 1, 25. 8
ſcirent 2, 9. 3
ſciſſet 3, 15. 11
ſcito 5, 1. 3
ſcivit 3, 15. 10
ſcopulum 2, 6. 11
ſcribam 4, 25. 1
ſcribendi 5 prolog. 9
ſcriberet 4, 24. 5
ſcripſerim 5, 10. 10
ſcripſit 4, 21. 2
ſcripta 1, 1. 14; 4, 6. 1
ſcriptor 5, 1. 26
ſcriptum eſt 4, 22. 3
ſcrutantur 4, 17. 7
ſcrutatur 2, 8. 24
ſcurra 5, 5. 8; 27
ſcurram 5, 5. 34
ſcyphum 1, 14. 7
Scytha 3 prolog. 53
ſe 1, 3. 6; et alibi
ſecreta 1, 30. 9
ſecretum 3, 10. 11; 4, 24. 6
ſeculo 5, 1. 4
ſecunda re 5, 2. 18
ſecundam 1, 5. 8
ſecundis 4, 16. 6
ſecundo 4, 10. 18
ſecuri 3, 2. 7
ſecurus 1, 9. 9
ſecurum 3, 20. 10
ſecutis 4, 1. 7
ſecutus 3, 10. 59
ſed 1, 20. 2; et alibi pluries
ſedans 2, 5. 18
ſedare 4, 3. 1
ſede 1, 6. 8
ſedens 3, 6. 5
ſedent 5, 5. 26
ſedeo 4, 23. 6
ſedibus 1, 3. 13
ſedit 1, 10. 6; 3, 6. 1
ſeductus 3, 10. 11
ſedula 4, 4. 13
ſegnis 5, 8. 6
ſegregatas 3, 15. 3
Sejano 3 prolog. 42
ſella 3, 6. 5
ſemel 1, 10. 1
ſemianimus 1, 9. 8
ſemita 3 prolog. 39
ſemper 1, 13. 14; et alibi
ſenariis 1 prolog. 2
ſenecta 4, 1. 1
ſenex 1, 15. 4. 9; 3, 14. 4; 4, 4. 7

ſenex latrans 5, 10. 7
ſeni 3, 19. 11
ſenio 4, 25. 16
ſenis 2 prolog. 8
ſenſerat 3, 10. 31
ſenſibus 2, 4. 11
ſenſim 4, 16. 9
ſenſit 3, 14. 3; 3, 19. 11
ſenſum 1, 7. 4
ſenſus 2 prolog. 10; 4, 4. 30
ſenſus teſtamenti 4, 4. 19
ſententia 3, 10. 6; 4, 12. 2
ſententiam 4, 25. 33
ſententiam dixiſſe 1, 10. 8
ſententiam ſuſtulit 3, 13. 13
ſententiis 3, 3. 12
ſentiam 4, 24. 14
ſentiat 3 prolog. 3; 4, 7. 2; 5, 2. 9
ſentiebat 3, 10. 15
ſentiret 1, 3. 16
ſentit 2, 8. 14; 2, 9. 13; 3, 10. 27
ſeparata 1, 30. 7
ſeponit 4, 4. 21
ſequentes 5, 1. 16
ſequerentur 4, 5. 7
ſequetur 1, 5. 9
ſequitur 2, 7. 6
ſerenam 4, 16. 5
ſermone 4, 21. 22
ſervabo 2 prolog. 8
ſervans 3, 10. 23
ſervet 2 prolog. 6
ſerviam 1, 15. 10
ſervit 1, 22. 11
ſervitus 3 prolog. 35
ſervitutem 1, 2. 6
ſervitutem reperi 4, 3. 11
ſervulo 4, 24. 24
ſervumque 2, 9. 2
ſeſe 1, 24. 10; et alibi
ſeſtertia 4, 4. 12
ſetoſæ 2, 4. 12
ſeveritatem 4, 6. 4
ſex 1, 1. 10
ſi 1 prolog. 5; et alibi
ſibi 3, 18. 2; 5, 7. 2; 3, 2. 15; 3, 20. 7; 1, 28. 6; 3, 16. 8; 3, 18. 2
ſic 1, 5. 6; et alibi pluries
ſicubi 5, 1. 1
Siculum 2, 5. 10
ſidera 1, 6. 4
ſidera Ledæ 4, 24. 9
ſignificari 3, 3. 10
ſignificat 2, 8. 27; 4, 10. 16; 5, 8. 5
ſignum 4, 5. 7
ſilentio 3, 13. 16
ſilentium 5, 5. 15
ſiles 4, 23. 18
ſilva 1, 12. 9
ſilvas 2, 1. 10
ſilvis 3, 7. 12
ſim 3, 7. 27; 3 prolog. 21
ſimile 4, 23. 9
ſimilem 1, 29. 7
ſimiles habitu 4, 15. 8
ſimiles tui 5 prolog. 17
ſimili 1, 11. 15; 1, 24. 7; 1, 26. 2
ſimili gyro 4, 25. 25
ſimili querela 1, 9. 10
ſimilis 4, 19. 15
ſimilis gloriæ 4, 24. 01
ſimiliter 3, 5. 6
ſimilius 5, 5. 34
ſimium 3, 4. 1
ſimius 1, 10. 6
Simonide 4, 21. 13
Simonidem 4, 24. 25; 27
Simonides 4, 21. 2; 26; 4. 24; 4
Simonidis 4, 21. 20
ſimplices 3, 10. 54
ſimpliciter 3, 7. 7
ſimul 1, 11. 4; et alibi
ſimulachrum 1, 4. 3
ſimulans 1, 14. 7; 2, 4. 20; 5, 5. 29
ſimulavit 3, 10. 19
ſin 2, 9. 15; 3 prolog. 32
ſinceræ 4, 25. 30
ſinceritas 4, 12. 3
ſincerum 3 prolog. 63
ſine apparatu 5, 5. 14
ſine labore 3, 7. 24
ſine mercede 4 prolog. 8
ſine mora 5, 7. 22
ſine virtute 3. 6. 11
ſingulæ 4, 4. 47
ſingula 2, 8. 24
ſingulas 1, 2. 25; 1, 31. 11
ſingulas horas 3, 15. 13
ſingulis 4, 4. 27
ſingulos 1, 8. 5; 3 prolog. 50
ſiniſtra 2, 9. 16
ſiniſtram 5, 7. 8
ſinite 4, 15. 4
Sinon 3 prolog. 28
ſint 3, 1. 6; 4, 15. 6; 8; 4, 25. 32
ſinu 5, 5. 36
ſinum 5, 5. 16
ſinunt 3, 16. 11
ſinuque 4, 18. 3
ſinus 4, 6. 10
ſis 3, 7. 9; 4, 3. 8
ſit 2, 6. 9; et alibi
ſiti 1, 1. 2; 3, 16. 15
ſitiens 4, 8. 5
ſitim 4, 3. 1
ſitis 5, 5. 38
ſive 4, 20. 7
ſmaragdi 3, 18. 7

INDEX

ſocietas 1, 5. 1
ſocii 1, 5. 4
Socrates 3, 9. 2
ſol 1, 6. 3
ſola 1, 5. 11
ſolatium 1, 9. 8
ſole 3, 19. 8
ſolebant 3, 20. 5
ſolebat 5, 7. 15
ſolennis 3 prolog. 62
ſolent 1, 17. 1; 5, 5. 1
ſolet 3, 2. 1; 3, 9. 5
ſoleres 2, 1. 3
ſolertia 4, 4. 49
ſolertiæ 1, 28. 2
ſolicitum 1, 31. 7
ſolidum 4, 23. 24
ſolitæ 3, 16. 4
ſolitus 4, 3. 1; 5, 7. 5
ſolvit 1, 2. 3; 1, 17. 7; 4, 4. 33
ſolus 2, 9. 6; 3, 19. 1; 5, 5. 13
ſoluto 3 prolog. 9
ſolutus 3, 7. 20
ſomno 3, 10. 31; 4, 19. 10
ſomno inerti 3 prolog. 56
ſomnum 3, 16. 5
ſonare 3, 16. 12
ſonipes 4, 3. 3
ſono vincor 3, 18. 9
ſonoque 1, 2. 15
ſonum citharæ 4, 19. 20
ſophus 3, 14. 9; 4. 16. 8
ſopita 3, 10. 31
ſorbitionem 1, 26. 5
ſordido 4, 19. 24
ſpatium 2, 8. 10
ſpargeret 3, 1. 3
ſparſi 4, 24. 22
ſpeciem 3, 18. 9
ſpecies 1, 7. 2
ſpectaculi 5, 5. 9
ſpectatorum 5, 7. 13
ſpectaturi 5, 5. 26
ſpecu 4, 5. 10
ſpeculo 1, 4. 3
ſpeculum 3, 8. 4
ſpeluncam 4, 19. 3
ſperante 3, 10. 12
ſpernat 3, 10. 51
ſpes 3, 5. 9
ſpes deluſa 3, 18. 15
ſpiritu 4, 10. 7
ſpiritum 1, 21. 4; 2, 8. 7; 3, 2. 6; 4, 19. 17
ſpiritus 4, 25. 29
ſplendebat 4, 24. 20
ſplendorem 3, 12. 5
ſpoliari 2, 2. 1
ſpoliatus 2, 7. 10
ſponſore 1, 16. 4
ſponſu 1, 16. 1
ſponte 3, 15. 16
ſpumantibus 3, 6. 7
ſtabat 1, 1. 2; 2, 1. 1
ſtagni 1, 6. 6
ſtagno 1, 2. 17
ſtans 3, 3. 14
ſtant 3, 10. 37
ſtant pro judicio 5, 5. 2
ſtatim 3, 10. 51; 4, 17. 20; 5, 5. 23
ſtatuam 2, 9. 1
ſtercore 1, 27. 11; 4, 17. 7
ſteriles 3, 17. 5
ſterquilinio 3, 12. 1
ſtramenta 2, 8. 23
ſtringitque 5, 2. 8
ſtrinxerat 3, 10. 33
ſtrophis 1, 14. 4
ſtudent 1, 27. 2
ſtudio 4, 21. 19
ſtudioſe 4, 23. 13
ſtudium 2, 9. 12; 3 prolog. 9
ſtudui 2, 9. 6
ſtulta 2, 4. 26; 3, 17. 12; 4, 7. 6; 5, 7. 3
ſtulte 3 prolog. 48; 3, 15. 2
ſtulti 1, 29. 1; 4, 6. 25
ſtultis 1, 23. 1
ſtultitia 1, 14. 18
ſtultum 1, 20. 1; 4, 25. 20; 5, 7. 30
ſtultus 1, 13. 9
ſtupor 1, 13. 12
ſtupore 1, 14. 12
ſtuproque 3, 10. 17
ſtylo 3 prolog. 30
ſua 5 prolog. 7
ſuâ 3 prolog. 46; 3, 7. 21; 3, 17. 1; 5, 4. 2; 5, 5. 17
ſua exempla 1, 26. 12
ſua verba 3, 16. 9
ſuadebat 1, 15. 6
ſuadet 2, 6. 11
ſuæ 4, 17. 2
ſuam 1, 10. 7; 1, 12. 4; 2, 4. 19; 2, 5. 8; 3, 16. 16; 4, 4. 31; 4, 15. 3; 4, 21. 24
ſuaves 5, 5. 41
ſuavis 3, 1. 5
ſub conditione 4, 4. 8
ſub illis 4 prolog. 4
ſub tecto 3, 7. 13
ſubclamant 5, 1. 13
ſubdolis 1, 13. 1
ſubeſſe 5, 5. 18
ſubjecti 1, 19. 2
ſubinde 2, 8. 12
ſubita 1, 23. 7
ſubito 1, 2. 14; 1, 12. 7; 1, 11. 7
ſubitò 1, 27. 10; 2, 7. 7; 4, 16. 5; 4, 17. 24; 4, 24. 29
ſublatus 5, 7. 10
ſublime 2, 6. 4
ſublimes 1, 28. 1
ſublimi 2, 4. 1

ſubmovet 2, 9. 14
ſubripi 4, 10. 6
ſubripuiſſe 1, 10. 10
ſubſcribit 3, 10. 57
ſubſedit 3, 10. 20
ſubſidium 4, 21. 12
ſubtiliter 3, 10. 49
ſucceſſus 2, 3. 7; 3, 5. 1
ſuccumbit 3, 14. 9
ſuccurrat 1, 2. 28
ſudore 4, 24. 23
ſuffici 3, 10. 12
ſui 2, 9. 19; 5, 5. 2
ſuis *pronom.* 2, 4. 23; 4, 5, 6; 4, 16. 1; 2, 8. 28; 4, 17. 15
ſuis *nom.* 5, 10. 4
ſuis ſetoſæ 2, 4. 12
ſum 1, 5. 8; 2, 7. 12; 3 prolog. 55; 3, 7. 6; 3, 10. 59
ſum expertus 5, 2. 15
ſum paratus 3, 7. 11
ſumere 2, 1. 3; 4, 2, 4
ſumerent 3, 17. 5
ſumis 4, 19. 12
ſumma 4, 4. 44
ſummis 4, 2. 2
ſummo 2, 5. 9; 4, 19. 11
ſumus 4, 9. 5; 5, 10. 9
ſunt 1, 22. 7; 2, 4. 13, 23; 3, 18. 10, 13; 4 prolog. 5; 4, 11. 1; 4, 21. 14; 4, 24. 13; 5, 1. 14
ſuo 1, 3. 2; 3, 10. 11; 5, 1. 6; 3, 10. 57; 3, 20. 8
ſuos 1, 3. 6; 1, 24. 4; 1, 28. 11; 3 prolog. 57; 2, 7. 10; 3, 13. 2
ſuper 1, 27. 8
ſuper juvencum 2, 1. 1
ſuper obſcœna dicta 3, 11. 2
ſuper ſcopulum 2, 6. 11
ſuperba 4, 23. 17
ſuperbi 4, 6. 12
ſuperbia 1, 3. 4
ſuperbiæ 3, 16. 2
ſuperbiam 4, 23. 21
ſuperbiens 5, 7. 38
ſuperfuit 2, 9. 6
ſuperior 1, 1. 2
ſuperiores 4, 17. 17
ſuperis 1, 17. 9; 4, 24. 3
ſuperius 4, 24. 2
ſuperos 4, 19. 19
ſuperſunt 4, 25. 1; 5, 5. 39
ſuperum 5, 6. 5
ſupplex 1, 28. 12; 2, 8. 8
ſupplici 1, 22. 5
ſuppoſitum 3, 8. 4
ſupra formam 4, 24. 24
ſupra lignum 1, 2. 20
ſus 2, 4. 3
ſuſcitat 5, 5. 28
ſuſpendit 4, 9. 3
ſuſpenſo 2, 4. 18
ſuſpicio 3, 10. 36
ſuſpicione 3 prolog. 46
ſuſtine 4, 6. 3
ſuſtineas 4, 15. 7
ſuſtinens 3, 10. 25
ſuſtineret 3, 2. 6; 4, 21. 3
ſuſtinet 3, 8. 7
ſuſtinete 1, 2. 31
ſuſtinuit 1, 3. 11
ſuſtulêre 1, 6. 4
ſuſtulit 1, 3. 5; 1, 28. 3; 2, 6. 4; 3, 13; 4, 18. 2
ſutor 1, 14. 1
ſuam 1, 12. 4; 4, 21. 24
ſuum 2 prolog. 6; et alibi

T

TABULAM 4, 21. 24
tace 5, 9. 4
taceret 3, 16. 6
tacite 1, 2. 17
tacite 1, 2. 17
tacito 3 prolog. 3
tacta 1, 24. 3
tale 2, 3. 6; 4, 10. 11
talem 1, 2. 9; et alibi
tales reliquiæ 3, 1. 6
tali 1. 31. 6
tali modo 4, 4. 9
talis 3, 4. 4; 4, 23. 22
talis exempli 5, 1. 9
talis tituli 5 prolog. 4
talis vir 3, 9. 6
tam 3, 9. 6; et alibi
tamen 2, 5. 5; 2, 9. 11; 3 prolog. 24; 3, 10. 51; 3, 15. 9; 4, 5. 4; 4, 10. 7: 4, 20. 2
tandem 1, 8. 7; 4, 17. 8; 3, 19. 4
tangere 4, 2. 3
tangi 3 prolog. 6
tanta bonitas 4, 8. 8
tanta copia 4, 25. 6
tantæ 1, 24. 3
tanti 2, 5. 21; 3 prolog. 4
tantis 3 prolog. 44
tanto juſtius 5, 5. 46
tanto melior 3, 5. 3
tantum 1 prolog. 6; 4, 19. 9; 1, 28. 6; 3, 7. 5
tantum, *id eſt*, ſolum 3, 2. 16
tantummodo 5, 7. 18
tarda 3, 6. 2
tartareo 4, 5, 10
taurorum 1, 30. 2

INDEX

taurus 1, 21. 7; 5, 9. 1
te 1, 1. 8; et alibi
tecto 2, 8. 7; 3, 7. 13
tegebat 2, 2. 4
tegere 4, 23. 17
telis 4, 3, 5
temeritas 5, 4. 12
temone 3, 6. 1
temperat 3, 6. 6
temperatæ 5, 5. 41
tempeſtas 4, 21. 9
tempeſtatibus 4, 16. 3
templa 4, 23. 5
tempora 3 prolog. 12
tempore 2, 8. 16; 4, 10. 19; 4, 25. 32
temporis 4, 4. 18; 4, 25. 12; 5, 8. 7
tempus 1, 19. 6; 4, 17. 2; 4, 18. 1
tendit 1, 23. 2
teneas 5, 8. 3
teneat 4, 5. 40
tenebat 1, 4. 6
tenebras 3, 10. 42
tenebris 3, 10. 26; 3, 16. 4; 4, 19. 10
tenero 2, 4. 14
tenet 5, 5. 25
tenſum 3, 14. 10
tentans 1, 23. 4
tentaret 4, 7. 4
tentat 3, 10. 26
tenui 4, 12. 7
tenuit 3 prolog. 60
tenuitas 2, 7. 13
tenuitatem 1, 12. 6
tergore 2, 1. 9
tergum 4, 9. 2
terminum 4, 25. 28
terminum operis 5 prolog. 1.
terram fodere 2, 4. 8
terreret 1, 11. 5
terris 4, 22. 2
territus 1, 15. 5
terrore 2, 4. 11
terruit 1, 2. 15
tertia 1, 5. 9
tertiam 4, 4. 6
tertiam partem 4, 24. 11
tertium 3 prolog. 30
tertius 4, 1. 6
teſta 3, 1. 2
teſtamenti 4, 4. 19
teſtatur 1, 5. 2
teſtes 3, 11. 5
teſtimonio 1, 17. 6
teſtis 1, 17. 4; 3 prolog. 43
teſtudinem 2, 6. 4
tetigerit 3, 8. 11; 1, 5. 10
theatro 5, 5. 10
theſauro 5, 6. 6
theſauros 4, 19. 4
theſaurum 1, 27. 3
Theſſala 4, 6. 7
Threïſſa gens 3 prolog. 57
thure 4, 19. 19
Tiberius Cæſar 2, 5. 7
tibi 1, 22. 3; et alibi
tibiam 5, 7. 8
tibiarum 4, 19. 21
tibicen 5, 7. 4; 29
tibicine 5, 7. 20
tigillum 1, 2. 14
timeas 2, 1. 7
timens 1, 1. 6
timentes 3, 2. 15; 4, 17, 11; 4, 17. 18
timeo 3, 6. 5
timere 3, 2. 18
timidus 1, 15. 4
timidus comes 5, 2. 7
timore 1, 2. 19; 1, 14. 10; 2, 4. 16; 2, 8. 3
tinctum 2, 3. 2
tintinnabulum 2, 7. 5
tituli 5 prolog. 4
togamque 3, 10. 10
tolle 2, 1. 9
tollere 2, 8. 23
tollit 1, 11. 7; 2, 8, 27
tollo 1, 5. 7
tonanti 3 prolog. 19
tonitrubus 5, 7. 23
tonſum 3, 10. 27
torques 4, 19. 17
torquet 1, 26. 9
torquet ſe 3, 14. 7
totam 1, 5. 11; 1, 28. 9; 4, 4. 8; 4, 16. 10; 4, 17. 11
totis 3, 1. 4
totis viribus 1, 11. 7
toto die 2, 4. 20
totum 5, 7. 33
toxicum 1, 14. 8
tradam 4, 4. 2; 4, 24. 3
tradere famæ 5 prol. 6
tradet 4, 4. 44
tradidit 1, 28. 12
traditum eſt 1, 25. 4
traditur 4, 3. 6
tradunt ſeſe 1, 31. 10
tragicam perſonam 1, 7. 1
trahens 1, 21. 4; 3, 7. 12
trahit 4, 4. 37
tranſeunt 5, 7. 11
transfertis 5 prolog. 18
tranſigit 3, 10. 27
tranſit 2, 8. 13
tranſlatitio 5, 7. 24
tranſtulit 3 prolog. 37
traxit 3, 1. 4
tremere 4, 17. 23
trepidantem 3, 16. 18
trepidarent 4, 5. 3
trepide 2, 5. 2
tres 4, 4. 3
tribuerit 3, 18. 2
tribuetis 1, 5. 8
tribui 2, 9. 4
tribuit 1, 7. 4; 3, 16. 19

tribus 4, 4. 8
tributus 4, 24. 3
tricandum 3, 6. 9
triclinio 4, 24. 28
triſtem 1, 3. 11
triſtem fortunæ vicem 5, 1. 16
triſtem ſervitutem 1, 2. 6
triſtem vitam 3, 20. 2
triſti 2, 6. 17
triſtis 4, 19. 20
triſtis eventus 4, 5. 11
tritici 1, 16. 3
trivio 1, 27. 11; 5, 6. 1
trucidat 3, 2. 13
trudi 5, 5. 35
truſitant 2, 7. 8
tu 1, 10. 9; 4, 6. 1
tua 1, 3. 16; 1, 9. 10; 4, 25. 17
tuæ 2, 1. 8; 4, 6. 4; 5, 2. 16
tuæ partes 4, 25. 24
tuarum 1, 13. 6
tuas 2, 9. 12
tuearis 3, 7. 10
tuentes 3, 10. 38
tugurio 1, 19. 4
tui 3, 12. 4; 4, 19. 18; 3, 16. 11; 5 prolog. 17
tuis 3 prolog. 31; 3, 3. 17; 3, 6. 4; 4, 3. 7; 4, 21. 13
tulerint 4, 4. 16
tuli 1, 21. 10
tuliſſe 4, 3. 7
tum 1, 3. 12; et alibi
tumens 1, 3. 4
tumentes 2, 7. 3
tunc 1, 1. 3; 3, 18. 5
tunica 2, 5. 12
tunicis 5, 7. 37
tuo 3, 18. 7; 4, 25. 27; 4, 19. 26
turba 3, 19. 7; 4, 4. 1; 4, 4. 29
turba petulans 1, 2. 20
turbæ meæ 1, 19. 9
turbam 5, 4. 11
turbat 1, 11. 8
turbatos 4, 17. 9
turbavit 4, 3. 2
turbulentam 1, 1. 5
turpe 3, 11. 7; 4, 17. 15
turpem 5, 5. 37
turpes 1, 13. 2
turpi 3, 4. 7; 3, 10. 17; 4, 17. 5
turpiſſimam 3, 8. 2; 4, 4. 6
turpiter 1, 25. 2
Tuſcum mare 2, 5. 10
tuta 1, 28. 7; 2, 6. 16; 2, 7. 13; 4, 16. 6
tutandum 1, 31. 1
tutas 1, 31. 9
tutela 3, 17. 1
tuto 2, 4. 17
tuum 1, 11. 4; 3 prolog. 4
tuus 1, 1. 12
tympana 3, 20. 7
tyrannus 1, 2. 5; 5, 1. 23

V.

VACCA 1, 5. 3
vaces 3 prolog. 2
vaces uxori 3 prolog. 12
vacive 5 prolog. 14
vacua 5, 5. 12
vadis 1, 2. 14
vado 4, 8. 12
vadum 4, 3. 2
vadunt 4, 17. 12
vagantes 1, 2. 10
vagor 3, 7. 20
valeas 4, 1. 10
valeo 1, 5. 9
valerent 4, 24. 1
valeret 4, 1. 2
valet 1, 13. 13
validius 1, 24. 9; 3, 11. 4; 3, 16. 6
vana 4. 15. 4
vanas 3, 6. 11
vano 1, 9. 7
vanum 1, 22. 8
vanus 5, 7. 1
varietas 2 prolog. 10; 4, 25. 3;
variis 4, 6. 14; 3, 3. 12
vaſtans 3, 2. 14
vaſti 1, 5. 5
vati 4, 24. 33
ubere 3, 15. 7
ubi 3, 19. 4; 1, 16. 7
ubi *pro* cum 1, 30. 1; 2, 4. 19; 5, 7. 1; 4, 23. 4; 5, 1. 23
ubi *pro* quando 3, 6. 9
vectorum 4, 16. 4
vehementis 2, 3. 1
vel 5, 3. 10
velim 2 prolog. 11; 3 prolog. 49
velit 1, 29. 6
vellem 5, 2. 11
vellent 3, 17. 1
vellet 1, 6. 3; 1, 11. 3; 1, 13. 4; 1, 22. 2; 1, 29. 9; 4, 4. 27
veloces 4, 1. 2; 5, 10. 1
veloci 3, 2. 10
velocior 3, 3. 1
venantem 4, 4. 4
venantum 1, 12. 7
venari 1, 11. 3
venator 5, 10. 6
venatorum 2, 8. 2
vendere 3, 7. 7
vendet 4, 4. 41
vendidisset 4, 4. 47
venditare 1, 14. 3
vencunt 2, 5. 22

INDEX

venerant 1, 1. 1
venêre 5, 5. 7
Veneri 3, 17. 3
venerit 2, 8. 18; 3, 7. 19; 3, 13. 7; 4, 10. 8
veni 3, 7. 15
veniam 4, 19. 6; 4, 25. 22; 5. 3. 11
veniat 1, 2. 31
veniebat 5, 1. 22
venient 3 prolog. 8; 4, 25. 25
veniente 4, 11. 5
veniet 1, 30. 9
veniet ad me 4, 25. 11
venire 4, 17. 36; 4, 21. 7; 5, 1. 25
venis 4, 23. 15
veniſſet 2, 5. 8
venit 1, 21. 5; 2, 6. 7; 3. 5. 6; 3, 18. 1; 4, 1. 7; 4, 7. 3
venter 3, 7. 24
ventitare 3, 10. 16
ventrem 4, 17. 31
venuſtis 4, 4. 34
vera 2, 5. 6; 5, 2. 12
veram 4, 11. 2
verba 5 prolog. 18; 3, 16. 9; 3, 3. 15
verbis 1, 11. 1; 2, 6. 14; 3, 6. 4; 5, 2. 11
verboſa 2 prolog. 13
verboſis 1, 14. 4
verè 1, 14. 17
verendos 4, 10. 10
vereri 1, 25. 7
veris 3, 9. 7
veritas 3, 10. 5
veritatis 1, 1. 9; 3, 10. 43
vero 2, 6. 2; et alibi
verrem 5, 4. 1
verſatur 2, 8. 19
verſibus 3, 15. 18
verſibus ſenariis 1 prolog. 2
verſus 4, 21. 20
verſus ſubjecti 1, 19. 2
vertit 1, 31. 5
verum 1, 10. 2; 1, 14, 12; 3 prolog. 51; 4, 17. 30; 4, 19. 11
verum 1, 15. 3; et alibi
veſcatur 2, 6. 13
veſci 1, 31. 11
veſpa 3, 13. 3
veſte 4, 21. 23
veſtem 4, 4. 21
veſtimentis 5, 5. 29
veſtitu 5, 1. 21
veſtra 1, 14. 15
veſtræ 4, 15. 6
veſtras 5 prolog. 18
veſtri 4, 15. 5
veſtrum 1, 2. 29
vetat 4, 17. 13
vetera 4, 4. 35
veterem 1, 21. 6
veto 4, 10. 11; 4, 17. 30
vetuſtas 4, 21. 10
vetuſtate 3, 10. 7
vetuſtior 4, 6. 18
vetuſtis 5, 1. 7
vetuſto 5 prolog. 13
vexata 4, 16. 3
vi 5, 2. 5
vi compeſceret 1, 2. 12
via 3, 14. 5
viam 3 prolog. 39
viam honoris 2, 9. 3
viam carpebant 5, 2. 1
viator 2, 1. 5
vicem 3 prolog. 14
vicem fortunæ 5, 1. 15
vices 2, 8. 10; 4, 25. 25
vicina mors 4, 25. 19
vicini 1. 6. 1
victi 4, 5. 1
victima 3, 3. 8
victor 3, 14. 9; 4, 5. 9
victorem 1, 15. 8
victoris 4, 24. 5
victorum 4, 21. 5
victum 3, 16. 4; 4, 21. 25
victurum 5, 5. 43
victus 1, 8. 5
vide 3, 6. 3
videamur 3, 17. 7
videar 4, 25. 2
videntur 4 prolog. 5
video 4, 23. 14
videor 3, 7. 18
viderat 1, 7. 1; 2, 8. 21
videre 2, 8. 28; 3, 2. 3
videre mala 1, 16. 2
videri 2, 2. 6
videris 1, 10. 9
viderunt 1, 20. 3; 4, 17. 10
vides 2, 4. 8; 4, 19. 6; 5, 10. 10
videt 2, 8. 11; 4, 17. 36; 1, 13. 5
videtur 1, 11. 13; 4, prolog. 1; 4, 6. 17
vidiſſet 3, 12. 4; 3, 14. 2
vidit 1, 4. 3; 1, 6. 1; 1, 21, 8; 3, 4. 1; 3, 16. 8
vigilare 1, 23. 8
vigilem 3, 7. 19
vigilia 3 prolog. 26
vigor 5, 7. 15
vile hordeum 2, 7. 9
viles 3 prolog. 10
villam 2, 5. 8; 2, 8. 3; 3, 10. 19; 4, 4. 23
villicus 2, 8. 13
vim 3 prolog. 3; 5, 2. 5
vina vetera 4, 4. 35
vincas moribus 3, 8. 16
vincet 5, 5. 23
vincor 3, 18. 9

vincis 3, 18. 6
vindicandam 4, 17. 26
vindicavit 1, 21. 6; 4, 6. 20; 5, 2. 6
vindicet 3, 10. 28
vindicta 1, 28. 2; 1, 29. 10
vindictam 4, 3, 10
vinea 4, 2. 1
vino devotam 4, 4. 6
vinum 4, 4. 41
violavit 1, 27. 4
vipera 4, 7. 3
vir 1, 18. 4; 3, 9. 6
vir natus 3, 8. 11
vires 3, 2. 9; 3, 18. 11; 5, 10. 8
viri 5, 1. 20
viribus 1, 1. 9; 1, 11. 7; 1, 21. 3; 4, 2. 2; 5, 2. 15
viridaria 2, 5. 14
viros 2, 2. 1
viro 3, 10. 45
viro forti 4, 11. 1
viros venantem oculis 4, 4. 4
virtus 4, 23. 24
virtute 1, 13. 14; 3, 6. 11
virtutem 4, 11. 3
virtuti 2, 9. 4; 5, 2. 16
virtutis 1, 11. 1
vis 1, 23. 5; 3, 6. 2
vis et nequitia 2, 6. 3
viso 2, 1. 6
visum est 3, 7. 20; 4, 23. 6
visum seni 3, 19. 11
vita 2, 8. 19; 3, 2. 16
vitæ 3 prolog. 15; 4, 17. 2; 4, 19. 7
vitæ subsidium 4, 21. 12
vitam 3 prolog. 23, 51; 3, 7. 12; 3, 20. 1; 4, 4. 37
vitans rapinam 2, 4. 22
vitassent 1, 31. 4
vitavi 5, 4. 8
vitemus 1, 19. 2
vites 4, 4. 38
vitiis 4, 9. 2
vitulus 5, 9. 3
vituperant 4, 6. 26
vituperat 1, 12. 6
viva 3, 16. 19
vivere 3, 7. 13
vivos 2, 3. 5
vix 4, 17. 8
ulcisci 5, 3. 4
ulla 1, 14. 11
ulli 4, 19. 13
ullius 4, 10. 21
ullo pacto 2, 6. 6
ultimam 4, 19. 3
ultimi 5, 1. 17
ultro 2, 8. 6; et alibi
una 1, 2. 17
una bibamus 3, 16. 15
unam 4, 4. 4
unde 3, 5. 17; et alibi
unguento 5, 1. 21
unguibus 1, 31. 12; 2, 6. 8
uniones 4, 4. 36
universis 5, 7. 39
unius 4, 4. 49
uno 4, 4. 1
unquam 4, 6. 6
unum 3, 11. 4; 4, 24. 28; 1, 17. 4.
unus 1, 6. 7; 2, 5. 11; 2, 8. 17
vobis 3, 18. 10
voce 1, 11. 5
vocem 1, 12. 12; 1, 13. 8; 3, 16. 16; 3, 18. 4; et alibi
vocent 3 prolog. 9
vocibus 1, 12. 7; 3, 18. 13
vocis 1, 11. 13
vocis fidem 4, 25. 9
volans 2, 6. 7
volebat 3 prolog. 36
voles 3, 14. 11
volet 5 prolog. 15
volo 2, 5. 5; 3, 8. 14; 4, 24. 15
volucrem 1, 26. 11
volucri 5, 8. 1
volucris 2, 4. 6
volucris parvulæ 5, 3. 3
voluerit 1 prolog. 5; 2, 9. 10; 3, 17. 8
voluisses 1, 3. 14
voluisti 2, 8. 5; 5, 3. 4
voluit 3, 15. 18; 4, 21. 7; 1, 4. 5
volunt 2, 2. 6
voluntas 5, 6. 5
voluntatem 4, 4. 31
voluptas 4, 8. 9
volutat sese 4, 3. 2
vos 4, 17. 33; et alibi
votum 5, 4. 2
urbano 5, 5. 8
urbes 4, 21. 4
urbis 1, 14. 6
urbs 4, 21. 18
usu 3, 3. 1
usum 4, 10. 21
usurpare 4, 15. 5
usus 4, 25. 13
usus est 4, 24. 8; 5 prolog. 13
ut 1, 11. 5, 14; 1, 19. 2; 1, 22. 6; 1, 27. 6; 1, 28. 4. 11; 2 prol. 5, 10; 2, 1. 10; 2, 4. 10; 2, 6. 11; 2, 8. 2; 2, 9. 3; 3 prolog. 3, 5; 3, 2. 6; 3, 8. 16; 3, 13. 10; 4, 4, 8; 40, 41. 42; 4, 5. 5; 4, 6. 26; 4, 10. 6; 4, 17. 3; 4, 19. 5. 10; 5, 5. 6; 5, 7. 18
ut pro quam 1, 12. 14; 1, 21. 8; 2, 5. 19; 3,

INDEX

prolog. 28; 3, 2. 9; 5, 1. 4; 4, 1. 10; 5, 1, 3; 5, 7. 13; 4, 2. 3; 4, 18. 4; 3, 7. 4; 3, 10. 27; 3, 16. 8; 4, 21. 26; 4, 17. 10
utcunque 2, 2. 1
uterque 1, 10. 7; 5, 5. 27
uti 3, 8. 14; 4, 17. 3
utile 4, 25. 18
utile eſt 3, 17. 12
utiles 4, 10. 14
utiliora 1, 12. 1
utilis 3, 14. 11; 4, 3. 8
utilitas 1, 22. 11
utilitatem 4 prolog. 4
utilius 4, 12. 1
utinam 4, 6. 6
utriuſque 3, 10. 2
utrumque 3, 8. 12; 3, 13. 4
uvam 4, 2. 2
vulgare 3, 9. 1
vulgatus 4, 24. 31
vulgi 1, 14. 12
vulgo 3, 3. 2
vulnere 2, 7. 12
vulneris 2, 3. 3
vulpecula 4, 8. 10
velpem 1, 10. 4; 1, 26. 7
vulpes 1, 7. 1; 1, 13. 5; 1, 26. 3
vulpi 1, 28. 12
vulpinos 1, 28. 3
vulpis 4, 2. 1; 4, 19. 1
vulpes 4, 8. 3; 1, 7. 1
vult 1, 13. 9; 1, 24. 1. 9; 2, 4. 9
vultu 1, 13. 7
vultum 4, 17. 10
vulturius 1, 27. 8
uxorem 1, 6. 3
uxorem ſanctam 3, 10. 30
uxores 3, 3. 17
uxori vaces 3 prolog. 12
uxoris 3, 10. 18; 21
xyſtum 2, 5. 18
zonas 4, 21. 11

FINIS.

1

1812